

4. liburua

2030 Agenda **IV.**

Jarraipena eta
ebaluazioa

Lehendakaritzako
Trantsizio Sozialaren
eta 2030 Agendaren
Idazkaritza Nagusiak,
2020-2024
Legegintzaldian,
sortutako
dokumentuen
Bilduma

- 1. liburua.** 2030 Agenda I. Dinamizazioa
- 2. liburua.** 2030 Agenda II. Dibulgazioa
- 3. liburua.** 2030 Agenda III. Gobernantza
- 4. liburua.** 2030 Agenda IV. Jarraipena eta ebaluazioa
- 5. liburua.** 2030 Agenda V. Ekarpina 16. eta "18". GJHei
- 6. liburua.** Trantsizio Soziala I. Erronka demografikoa
- 7. liburua.** Trantsizio Soziala II. Gazteria
- 8. liburua.** Trantsizio Soziala III. Kohesio soziala eta nazioarteko elkartasuna
- 9. liburua.** Trantsizio Soziala IV. Pandemia

4. liburua

Agenda 2030 **IV.** Jarraipena eta ebaluazioa

Aurkibidea

Bilduma honen aurkezpen orokorra.

Liburu honen aurkezpena.

1. dokumentua. 2030 Agendaren Adierazle-panelaren bilakaera Euskadin.

2. dokumentua. 2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programaren 2023ko betetze mailaren Memoria eta 2024rako Lanplangintza.

3. dokumentua. Maila anitzeko Borondatezko VII. Jarraipen Txostena.

Oharren eranskina. Beste dokumentu interesgarri batzuetarako estekak.

- 1. liburua.** 2030 Agenda I. Dinamizazioa
- 2. liburua.** 2030 Agenda II. Dibulgazioa
- 3. liburua.** 2030 Agenda III. Gobernantza
- 4. liburua.** 2030 Agenda IV. Jarraipena eta ebaluazioa
- 5. liburua.** 2030 Agenda V. Ekarpena 16. eta "18". GJHei
- 6. liburua.** Trantsizio Soziala I. Erronka demografikoa
- 7. liburua.** Trantsizio Soziala II. Gazteria
- 8. liburua.** Trantsizio Soziala III. Gizarte-kohesioa eta nazioarteko elkartasuna
- 9. liburua.** Trantsizio Soziala IV. Pandemia

Bilduma honen aurkezpen orokorra

Eusko Legebiltzarrerako hauteskundeak, Eusko Jaurlaritzaren XI. Legegintzaldia amaitzen zutenak, 2020ko uztailaren 12an egin ziren, pandemia hasi eta bost hilabetera. Irailaren 5ean, Iñigo Urkullu Renteria Lehendakariak bere kargua zin egin zuen Gernikako Arbolaren aurrean, eta hiru egun geroago bildu zen, lehenengo aldiz, Gobernu Kontseilu berria.

Lehendakariak gobernu-egiturari dagokionez hartutako lehen erabakietako bat izan zen Lehendakari-tzaren Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusi berri bat sortzea. Egitura Orga-nikoari buruzko Dekretuak hiru jarduera-eremu handi ezarri zituen idazkaritza berri honetan: 2030 Agenda, Erronka Demografikoa eta Trantsizio Soziala deitu izan denaren beste eremu garrantzitsu batzuk.

Lehenik eta behin, beraz, 2030 Agenda, eta, zehazki, Euskadik Garapen Jasangarrirako Helburue-kin duen konpromisoa dinamizatzea, koordinatzea eta bultzatzea sailen artean, erakundeen artean eta gizarte mailan. Bigarrenik, erronka demografikoa eta, zehatzago, horri erantzuteko sailen ar-teko estrategia bat lantzea eta bultzatzea. Eta hirugarrenik, gure trantsizio sozialei eragiten dieten beste erronka garrantzitsu batzuen aurreko erantzunak koordinatzea eta dinamizatzea, hala nola kulturen arteko eta migrazioen arteko bizikidetza eta kohesioa, eta, une hartan, pandemiaren era-ginari arreta berezia eskainiz.

Une hartan zuen izaera totalizatzailea zela eta, aipamen berezia merezi du 2020ko martxotik 2022ko otsailera bitartean COVID-19aren pandemiaren ondorioz bizi izan zen egoerak. Larrialdi-egoeraren deklarazioaren ondorioz, 2020ko martxotik, Lehendakariak bere gain hartu zuen LABIren (Larrialdiei Aurregiteko Bidea - Euskadiko Babes Zibileko Plana) zuzendaritza bakarra eta koordinazioa.

Horren ondorioz, sailen arteko eta erakundeen arteko erantzuna zuzentzeko eta koordinatzeko zereginak Lehendakaritzan kokatu ziren, logikoa denez, Osasun Sailarekin eta Osakidetzarekin lan-kidetza estuan. Horiei zegokien erantzuna osasunaren eta osasun publikoaren ikuspegitik bidera-tzea, euskal osasun-sistema osoaren tresnekin, bai eta funtsezko zerbitzuak emateko ardura zuten gainerako sailekin ere.

Lehendakaritzaren erantzukizun hori babesteko, Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiak bere gain hartu zuen, 2020ko irailetik 2021eko urrira bitartean, LABIren bi mahaien (tekniko-zientifikoa eta erakunde artekoa) eta Bizi Berri II, III eta IV Planen koordinazio operatiboaren lana. Do-kumentu horiek LABIren jarduera-esparru izan ziren, eta Eusko Jaurlaritzaren lan-tresna izan ziren pan-demiaren bilakaeraren jarraipena egiteko, prebentzio-neurriak prestatzeko (neurri horiek aplikatzeak gizarte osoari eragiten zion) eta herritarren arteko komunikaziorako eta gardentasunerako.

Idazkaritza honek Legegintzaldi honetan egin duen ibilbidean eragina izan duen beste gertaera bat Lehendakariak 2022ko irailaren 22an Politika Orokorraren Osoko Bilkuran egindako iragarpena izan zen. Une hartatik aurrera, Gazteria Zuzendaritza, ordura arte Berdintasun, Justizia eta Gizarte Politi-

ketako Sailaren barruan zegoena, Lehendakartzaren egiturari atxikita geratuko zen, Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiaren barruan.

Hilabete batzuk lehenago, martxoaren 10ean, Gazteen Euskal Legea onartu zen, eta, ekainaren 21ean, Erronka Demografikorako 2030 Euskal Estrategia. Berregituratze horren helburua izan zen gazteriari, emantzipazioari eta erronka demografikoari buruzko politiken sailen arteko eta erakundeen arteko koordinazioa sustatzea, zeharkako ikuspegi batekin, eta lehentasun handiena emanez gazte-politika publikoei.

Bilduma honek ibilbide honi erantzuten dio. Bederatzi liburuen egitura honako hau da:

- 1. liburua.** 2030 Agenda **I. Dinamizazioa.**
- 2. liburua.** 2030 Agenda **II. Dibulgazioa.**
- 3. liburua.** 2030 Agenda **III. Gobernantza.**
- 4. liburua.** 2030 Agenda **IV. Jarraipena eta ebaluazioa.**
- 5. liburua.** 2030 Agenda **V. Ekarpena 16. (bakea) eta "18". (kultura) GJHei.**
- 6. liburua.** Trantsizio Soziala **I. Erronka demografikoa.**
- 7. liburua.** Trantsizio Soziala **II. Gazteria.**
- 8. liburua.** Trantsizio Soziala **III. Gizarte-kohesioa eta nazioarteko elkartasuna.**
- 9. liburua.** Trantsizio Soziala **IV. Pandemia.**

Egiazta daitekeenez, lehenengo bostak 2030 Agendaren esparrukoak dira, eta hurrengo lauek edukia ematen diote trantsizio sozialaren kontzeptuari, lau ikuspegitatik: erronka demografikoa, gazteria, kohesio soziala eta pandemia.

Logikoa denez, lau urtean zehar, gobernuko edozein arloren jarduerarekin lotutako dokumentu-ekoizpena oso zabala da. Honelako bilduma bat osatze aldera, beharrezkoa izan da akotazioren bat ezartzea, luze-zabalerari dagokionez arrazoizkoa denaren mugak ez gainditzeko. Bi irizpide jarraitu dira: lehenik, Idazkaritzak sortutako dokumentuak soilik sartzea, idazketan parte-hartze zuzena izandakoak; eta, bigarrenik, liburu bakoitzari oharren eranskin bat txertatzea, beste dokumentu interesgarri batzuetarako estekekin, Idazkaritzak zuzenean egin ez baditu ere, beren jarduerarekin zerikusia dutenak.

Bestalde, adierazi behar da jarduketa-eremu bakoitzak urte arteko plangintza estrategikoko dokumentu bat izan duela, eta horrek kudeaketa eta bultzada markatu dituela:

- 2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programa, 2021eko ekainaren 29an onartua.
- Erronka Demografikorako 2030 Euskal Estrategia, 2022ko ekainaren 21ean onartua.

- Bizi Berri II., III. eta IV. Planak, 2020ko urrian, 2021eko otsailean eta 2021eko uztailean onartuak, pandemiaren bilakaerari egokitutako erantzun-tresna gisa.
- Gazteen emantzipazioa laguntzeko 2030 Euskal Estrategia, 2023ko martxoaren 21ean onartua.

Horri guztiari, trantsizio sozialaren eremuan, ADOS Batzordearen urteko edo urte arteko kudeaketa-planak, Euskarri Estrategia eta Uztartu Programa gehitu behar zaizkio. Dokumentu horiek guztiek segimendu-, balantze- edo ebaluazio-memoriak dituzte, urtekoak zein Legegintzaldikoak, eta bilduma honetako liburu bakoitzaren abiapuntua edo bizkarrezurra dira. Garrantzitsua da hori aipatzea; izan ere, horrela, lan-plan bakoitzaren egituraketan, sistematizazioan eta ebaluazioan oinarritutako kudeaketa-eredu bat ezarri da, plana sortu den aldira egokitua.

Testuinguruari buruzko azken ohar bat nabarmendu behar da. Bilduma hau urte edo hamarkada batzuk barru irakurriko, errepasatuko edo soilik gainbegiratuiko balitz, beharrezkoa litzateke 2020tik 2024ra bitartean bizi izan den une historikoaren erreferentzia izatea, interpretazio zehatzagoa egiteko. Lau urte hauetan inoiz ez bezalako aldia bizi izan zen garai historiko honetako belaunaldientzat. Krisi sakonen eta globalen segida batek modu negatiboan baldintzatu zuen pertsona guztien eta herrialde guztien bizitza leku guztietan.

2008an sortutako ekonomia- eta finantza-krisi luze globalaren ondorioei aurre egin behar izan genien. 2020ko martxotik 2022ko otsailera, pandemia baten erdian bizi izan ginen, konfinamendu-aldi luzeekin eta gizarte-bizitzaren funtzionamendu normalaren murrizketa handiekin. Euskadin osasun-larrialdia amaitu eta bi astera, 2022ko otsailaren 24an, Errusiako armadak alde bakarreko inbasio militarra hasi zuen Ukrainan. Ondorio humanitario onartezinez gain, inflazio-igoera bat eragin zuen, eta horrek eragina izan zuen munduko garraioan, elikagaietan, energian eta erregaietan edo industriarako horniduretan.

2023ko urriaren 7an, Hamasek eraso terrorista bat eragin zuen Israelgo herritar zibilen aurka: 1.200 hildako eta 250 pertsona inguru bahitu zituen. Une horretatik aurrera, Israelgo armadaren erantzunak, gerra-bitartekoak erabiliz, milaka eta milaka hildako eragin ditu Gazan, gehienak biztanleria zibila, emakumeak eta adingabeak. Ziurgabetasun geostrategikoa eta nazioarteko ezegonkortasuna indartu egin ziren.

Azken batean, horiek dira bilduma honek 2020-2024 aldian islatzen duen jardueraren testuingurua deskribatzen duten salbuespenezko inguruabarrak eta baldintza kaltegarriak.

Liburu honen aurkezpena

2021eko ekainaren 29an, Eusko Jaurlaritzak 2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programa onartu zuen (bilduma honetako 1. liburuko 1. dokumentua), eta lau lehentasun-ardatz ezarri zituen: (I) Gizarte-dibulgazioa eta herritarren inplikazioa; (II) Koordinazioa eta gobernantza lankidetzan; (III) Lerrokatzea, garapena eta ebaluazioa; eta (IV) Trakzio-konpromisoak eta proiektu adierazgarriak. Lau garren liburuaren izenburua hau da: **“Agenda 2030 IV. Jarraipena eta ebaluazioa”**, eta hiru garren ardatzaren garapenerako balio izan duten dokumentu nagusiak eskaintzen ditu.

Legegintzaldi honetan, Eusko Jaurlaritzak azterketa- eta ebaluazio-sistema bat finkatu du, hiru erreferentzia handitan oinarritu dena –adierazleen panela, urteko betetze-memoriak eta Jarraipeneko Borondatezko Txostenak. Horiek guztiak liburu honetan jasotzen diren dokumentuetan islatzen dira.

·**1. dokumentua**, “2030 Agendaren adierazleen panelaren bilakaera Euskadin”, GJHen adierazleen tresnak Euskadin izan duen hazkundera deskribatzen duen memoria da. 2022ra arte, Eusko Jaurlaritzak bere jarraipen-panela zuen. 2023ko urtarriletik 335 adierazleko panel berri bat du, horietako 103 lurralde historikoen mailaraino bereizita, eta 69 udal-mailara arte, Eusko Jaurlaritzaren, foru-aldundien eta udalen politika publikoen baterako jarraipena eta ebaluazioa egiteko. Panel horrek auke-ra ematen du adierazle estatistiko horiek Euskadiko 251 udalerrietarako bereizteko. GJHak betetzeari dagokionez, herrialde-ikuspegia eskaintzen du. Panela eskuragarri dago 2030 Agendaren adierazleak hedatzeko Eustaten plataforman.

·**2. dokumentuak** “2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programaren 2023ko betetze-memoria eta 2024rako Lan-plangintza” jasotzen ditu. Legegintzaldi osoan zehar, Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiak urteko txosten hauek aurkeztu ditu, bi zatitan egituratuta: aurreko ekitaldiko memoria bat eta datorren urterako kudeaketa-plana. Lan-metodologia hori 2030 Agenda Euskadi Forora ere eraman da, bai eta urtero memoria bat eta kudeaketa-plan bat egiten duten organoetako bakoitzera ere.

3. dokumentua. Maila anitzeko Borondatezko VII. Jarraipen Txostena. Betetze-ekitaldia, memoria eta urteko eta legegintzaldiko jardueren balantzea osatzeko, 2030 Agendaren Urteko Jarraipenaren Borondatezko Txostenak aurkeztu dira Nazio Batuetan. Eusko Jaurlaritza txosten horiek egin eta aurkeztu dituen estatuz azpiko lehen gobernu da. 2018an lehen aldiz argitaratu zenetik, zazpi argitaratu dira etengabe. 2023ko txostena, 2024ko martxoan aurkeztu zena, maila anitzekoa da, eta Eusko Jaurlaritzaren, foru-aldundien eta hiru hiriburuetakako udalen jardueraren ikuspegi bateratua eskaintzen du. Txostenak, gainera, eranskin bat ere eskaintzen du, "Eusko Jaurlaritzaren 2024ko aurrekontua GJHein lerrokatzeko txostena" jasotzen duena, bai eta adierazleen eranskin estatistiko bat ere.

Bildumaren liburu honetan, gainera, **Oharren eranskin** bat erantsi da, beste dokumentu interesgarri batzuetarako estekak dituen. Atal honetan, Hiri Agendaren jarraipenari buruzko 2022ko eta 2023ko txosten espezifikorako estekak nabarmentzen dira.

Azken batean, adierazleen, jarraipenaren eta balantzearen sistema Eusko Jaurlaritzak 2030 Agendaren arloan duen Legegintzaldiko planaren proiektu nagusia izan da. Egindako lanak estrategia eta jarduerak neurtzeko, aztertzeko eta berregokitzeko azpiegitura sendoa uzten du emaitza gisa.

1. dokumentua

2030 Agendaren
adierazleen panelaren
bilakaera Euskadin

2030 Agendaren adierazleen panelaren bilakaera **Euskadin**

2024ko martxoa

Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusia
Lehendakaritza – Eusko Jaurlaritza

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

Sarrera

2018ko apirilaren 10ean, XI. Legegintzaldian, Gobernu Kontseiluak Euskadi Basque Country 2030 Lehen Agenda onartu zuen, eta haren denbora-eremua 2016-2020 aldia izan zen. Akordio horrek Eusko Jaurlaritzak bere Gobernu Programan hartutako konpromisoen Garapen Jasangarrirako 17 Helburuak eta 2030 Agendaren 169 Jomugak lotu zituen. 80 plangintza-tresna, 19 legegintza-ekimen eta 50 adierazle atera ziren, Giza Garapenaren Indizea barne.

XII. Legegintzaldian, 2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programak, 2021eko ekainean Eusko Jaurlaritzaren Legegintzaldiko Plan Estrategiko gisa onartuak, hirugarren lehentasun gisa ezarri zuen "2030 Agenda lerrokatzea, garatzea eta ebaluatzea". Eremu honetako helburua honela formulatu zen: "Jarraipen-adierazleen sistemaren arloan beharrezkoak diren baliabide teknikoak ezartzea, 2030 Agendaren arloan hartutako aurrerapenak eta betetze-maila neurtzen laguntzeko".

Zehazki, jarduera-ildo hau ezarri da: "jarraipen-sistema eta adierazleak egokitzeko eta optimizatzeko prozesu bat garatuko da, jarduera-fase berri honetako erronka eta lehentasun berrietara egokitzeko eta optimizatzeko. Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiak 2030 Agendaren betetze-mailaren jarraipena egiteko adierazle-sistema bat diseinatu eta landuko du Eustatekin batera, NBEren adierazleetan eta zehazten diren beste adierazle garrantzitsu batzuetan oinarrituta, lurralde-maila desberdinetan".

Bertan gehitzen zen, "Eustatek jarraipen-adierazleen sistema osatuko du erreferentziazko herrialdeen, eskualdeen eta hirien konparazioekin, 2030 Agendari dagokionez politika publiko sektorialak hobetzen laguntzeko. ELGAko 600 eskualdetan eta hiritan baino gehiagotan GJHak lortu arteko distantzia neurtzen duen ELGAren adierazle-tresna hartu ahal izango da erreferentziazat".

I. Talde Tematikoa

Aurrekari horiekin, 2022ko erdialdean, 2030 Agenda Euskadi Foroaren Gobernantzako Lantaldean talde tematiko bat eratu zen adierazleak erakundeen artean lerrokatzeko. Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiak eta Eustatek koordinatuta, hiru Foru Aldundiek, hiru hiriburu-erako Udalek, EUDELek eta Udalsareak –udalerrri jasangarrien euskal sareak– parte hartu zuten, Eusko Jaurlaritzako sailei eskatutako ekarpenaz gain.

II. Lehen fasearen emaitza, 2023ko urtarrilera arte

Talde Tematiko horretan egindako lanaren emaitzei esker, 2023ko urtarrilaren 30ean Euskadiko 2030 Agendaren jarraipen- eta ebaluazio-adierazleen sistema aurkeztu zen, une hartan 53 adierazlerako udal-desagregazioarekin. Horri esker, 17 GJHen eta 169 jomugen betetze-maila kuantifikatu eta ebaluatu ahal izan zen.

Ekimena Josu Iradi Eustateko zuzendari nagusiak eta Jonan Fernandez Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren idazkari nagusiak aurkeztu zuten, 2030 Agenda Euskadi Foroko Gobernantza Lantaldeak eta Batzorde Iraunkorrak elkarrekin egindako bileraren barruan.

Josu Iradi Eustateko zuzendari nagusia arduratu zen tresna berri horren edukia deskribatzeaz, eta adierazle-sistema horren erabilgarritasunari eta aplikazioari buruzko adibide zehatz batzuk aurkeztu zituen. Jonan Fernandezek, bere aldetik, azaldu zuenez, “adierazleen panelaren konfigurazio bateratu eta instituzional hori tresna aitzindari eta berritzailea da nazioartean, 2030 Agendarekiko konpromisoa gauzatzeari dagokionez”.

III. Bigarren fasearen emaitza, 2024ko urtarrilera arte

Erakunde arteko adierazleen lerrokadurarako Talde Tematikoa bere lana garatzen jarraitu zuen 2023 osoan zehar. Lan horren emaitzari esker, 336 adierazle lerrokatu eta bateratu ziren Eusko Jaurlaritzaren, foru-aldundien eta udalen artean.

Guztizko bolumen horretatik, eta adierazle bakoitzaren ezaugarrien arabera, 169 Euskadi mailan daude bereizita, 99 lurralde historikoen mailan eta 68 udalerrri mailan. Beraz, adierazle-panel bat da, eta bertan sartu dira, lehen aldiz, Euskadiko 251 udalerrietako datuak, bai eta bertako 20 estatistika-eskualdeetakoak ere. 336tik 72 sexuaren arabera daude bereizita.

Adierazleen panel horri esker, beraz, hiru erakunde-mailetako politika publikoen jarraipen eta ebaluazio bateratua egin daiteke. Horrela, lortutako informazioak, adierazlearen ezaugarrien arabera udal-mailara arte banatu daitekeena, herri-ikuspegia eskaintzen du GJHak lerrokatzeari eta betetzeari dagokionez.

Adierazleen jatorriari dagokionez, 111 adierazle Eustaten sortu dira, eta gainerakoak, 225, Autonomia Erkidegoetako Estatistika Organo Zentraletan (OCECA) harmonizatu dira metodologikoki, Eustatek gidatutako lurralde arteko lan-prozesu baten bidez. Horri esker, adierazle kopuru garrantzitsu horren zati handi batek eskualde eta autonomia mailan konparagarritasun osoa bermatu du, 2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programaren hirugarren lehentasuneko aurreikuspenen arabera.

IV. Egungo erabilgarritasuna eta aurreikuspena

Adierazleen panel hau Euskadiko Garapen Jasangarrirako 2030 Agendaren adierazleak hedatzeko plataforman dago eskuragarri, eta Eustaten webgunean dago eskuragarri: <https://eu.eustat.eus/adierazleak/gjh.html>.

Plataforma horretan, helburuei eta jomugei lotutako 336 adierazleak aurkezten dira, parrilla formatuan. Eskaintzen den informazioak helburu bakoitza betetzeko joerari buruzko seinalea ere eskaintzen du, ikono desberdinekin erakusten du adierazlea udal-mailan zabaltzen den, eta eskuragarri dagoen azken datua eta erreferentzia-urtekoa gehitzen ditu.

Euskal panel hau tresna irekia eta dinamikoa da. 2023aren amaieran, Nazio Batuen 124 adierazle globalen eta 2030 Agendaren 83 jomugen berri eman du. Agendaren 17 helburu guztiak jasota daude, zati batean behintzat. Horregatik, estatistika-adierazleen multzo hori garatzeko konpromisoa etengabea da.

Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiak eta Eustatek osatzen duten Talde Tematikokoak lanean jarraitzen du, gainerako erakundeekin batera. Helburua da, batetik, Euskadiko hiru erakunde-mailek partekatzen dituzten estatistika-adierazleen desagregazioen kopurua handitzen jarraitzea, eta, bestetik, adierazle berriak txertatzea, orain arte bete ez diren jomugen berri emateko.

V. Adierazleen laburpen-taula

Taula honek hiru erakunde-mailetarako adostutako 336 adierazleen egitura laburbiltzen du, Garapen Jasangarrirako Helburuen eta desagregazio-mailaren arabera.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
	1 HELBURUA	2 HELBURUA	3 HELBURUA	4 HELBURUA	5 HELBURUA	6 HELBURUA	7 HELBURUA	8 HELBURUA	9 HELBURUA	10 HELBURUA	11 HELBURUA	12 HELBURUA	13 HELBURUA	14 HELBURUA	15 HELBURUA	16 HELBURUA	17 HELBURUA	GUZTIRA
OCEA	13	10	32	29	14	3	2	19	15	7	12	3	5	0	4	32	25	235
Propioak	17	4	6	10	7	5	10	17	3	4	9	9	0	1	3	5	1	111
Sexu BAI	4	2	24	18	3	0	0	10	1	1	2	0	1	0	0	4	2	72
Sexu EZ	26	12	14	21	18	8	12	26	17	10	19	12	4	1	7	33	24	264
Autonomikoa	10	9	21	23	5	5	6	20	5	5	8	4	4	1	4	18	15	164
Forala	1	1	17	9	12	1	0	7	10	3	7	8	0	0	0	18	9	103
Udala	19	4	0	7	4	2	6	9	3	3	6	0	1	0	3	1	1	69
GUZTIRA	30	14	38	39	21	8	12	36	18	11	21	12	5	1	7	37	26	336

2. dokumentua

2030 Agendaren
Lehentasunen Euskal
Programaren 2023ko
betetze mailaren
Memoria eta 2024rako
Lan-plangintza

2030 Agendaren

Lehentasunen
Euskal Programa

2023ko betetze-mailari buruzko Memoria eta 2024rako Lan-plangintza

2024ko otsaila

Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusia

Lehendakaritza – Eusko Jaurlaritza

2030 Agenda
Euskadiren konpromisoa

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

Aurkibidea

Sarrera

Lehen zatia. 2023ko betetze-mailari buruzko Memoria.

1. Lan-helburuen betetze-koadroa 2023ko abenduaren 31n.

- 1.1. I. lehentasuna: Dibulgazio soziala eta herritarren inplikazioa.
- 1.2. II. lehentasuna: Koordinazioa eta lankidetzako gobernantza.
- 1.3. III. lehentasuna: Lerrokatzea, garapena eta ebaluazioa.
- 1.4. IV. lehentasuna: Trakzio-konpromisoak eta proiektu adierazgarriak.

2. Helburuen betetze-mailaren balorazioa.

- 2.1. Ekimen guztiak martxan daude.
- 2.2. Egutegi-konpromisoak asko bete dira.
- 2.3. Lan-planak jarduera gehigarri berriak eta garrantzitsuak jaso ditu.

Bigarren zatia. 2024rako Lan-plangintza.

3. 2024rako testuingurua eta helburuak.

- 3.1. Testuingurua.
- 3.2. 2024ko Kudeaketa Planaren helburuak.

4. 2024ko lehen seihilekorako aurreikuspen nagusiak.

- 4.1. I. lehentasuna: Dibulgazio soziala eta herritarren inplikazioa.
- 4.2. II. lehentasuna: Koordinazioa eta lankidetzako gobernantza.
- 4.3. III. lehentasuna: Lerrokatzea, garapena eta ebaluazioa.
- 4.4. IV. lehentasuna: Trakzio-konpromisoak eta proiektu adierazgarriak.

5. 2024ko bigarren seihilekorako aurreikuspen nagusiak.

- 5.1. Lehentasunezko zeregina.
- 5.2. Trantsizio-lanak.

Sarrera

2030 Agendaren Lehenetasunen Euskal Programa 2021eko ekainaren 29an onartu zuen Eusko Jaurlaritzak. Legealdiko plan hori Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiak sustatu du Lehendakaritza-tik, GJHekiko konpromisoa sailen eta erakundeen artean dinamizatzeko, koordinatzeko eta bultzatzeko. Programa horrek lau lehenetasun-artatz ezarri zituen: (I) Dibulgazio soziala eta herritarren inplikazioa; (II) Koordinazioa eta lankidetzako gobernantza; (III) Lerrokatzea, garapena eta ebaluazioa; eta (IV) Trakzio-konpromisoak eta proiektu adierazgarriak.

Hirugarren lehenetasun-eremuan ezarritako aurreikuspenen artean, zehazki 7.4 puntuan, "Hartutako konpromisoak betetzeari buruzko urteko txostenen aurkezpena" dago. "Irizpideak" atalean zehaztuta dago txosten horiek "bi zati izango dituztela: lehenengoan, hartutako konpromisoen betetze-mailari buruzko memoria jasoko da; bigarrenean, berriz, kudeaketa-plan bat sartuko da hurrengo urte bakoitzerako". Era berean, ezartzen da 2024ko lehen seihilekoan "Legegintzaldiko memoria" egin eta aurkeztu behar dela.

Kontuan hartuta Eusko Legebiltzarrerako hauteskundeak eta Legegintzaldi honen amaiera 2024ko udaberrian izango direla, dokumentu honek aipatutako hiru aurreikuspenak bilduko ditu. Lehenik eta behin, 2023ko betetze-mailari buruzko Memoria aurkeztuko du; bigarrenik, Legegintzaldiaren Balantzea aurkeztuko du; eta, hirugarrenik, 2024rako Lan-plangintzaren proposamena planteatuko du.

Betetze-ariketa, memoria eta urteko eta Legegintzaldiko jardunaren balantzea osatzeko, 2030 Agendaren urteko Jarraipenerako Borondatezko Txostenak Nazio Batuen Erakundearen aurkezteko diziplina jarri zen abian 2018an. Txosten horiek egiten eta aurkeztzen dituen lehen estatuz azpiko gobernua da Eusko Jaurlaritza. Lehenengo ediziotik orain arte, sei argitaratu dira etenik gabe.

Dokumentu honek bi zati ditu. Lehenengoa, 2023ko betetze-mailari buruzko Memoria, bi puntutan egituratuta dago: 2023ko lan-helburuen betetze-etaula eta balorazioa. Jardunaren egutegiaren garapen-maila laburbiltzen duen koadroa hiru zutabetan antolatzen da. Lehenengoak, *Lan-helburuak* izenekoak, aztergai den aldirako ezarritako aurreikuspen bakoitzaren enuntziatua gogorarazten du. Bigarren zutabeak, *Jarraipena* izenekoak, ekintza bakoitzaren garapen-maila deskribatzen du. Eta hirugarrenak, *Betetzeak*, gauzatze-maila zehazten du eta, beharrezkoa denean, egutegiaren doikuntzak zehazten eta arrazoitzen ditu. Balorazio hori osatzeko, 5 mailatan sailkatzen dira 2023ko abenduaren 31ko aurreikuspenak: % 20, % 40, % 60, % 80 edo % 100.

Bigarren zatia 2024rako Lan-plangintza aurkeztzen du, kontuan hartuta urte honen barruan hauteskunde-prozesu bat gertatuko dela eta legegintzaldi berri baten hasiera Eusko Legebiltzarrarentzat eta Eusko Jaurlaritzarentzat. Hiru puntutan egituratzen da: lehenik, 2024rako Testuingurua eta Helburuak; eta, bigarrenik eta hirugarrenik, Jarduteko aurreikuspenak seihileko.

Dokumentu honek eskaintzen duen balantze kuantitatiboaz eta datu-multzoaz harago, memoria honek, ikuspegi kualitatibo batetik, Eusko Jaurlaritzak gero eta konpromiso handiagoa hartu duela deskribatzen du, gainerako euskal erakundeekin eta eragile sozial ugarekin partekatuta. 2030 Agenda premia eta aukera da. Euskadiren konpromisoa.

Lehen zatia

2023ko betetze-mailari buruzko Memoria

1. Lan-helburuen betetze-koadroa 2023ko abenduaren 31n

1.1. I. lehenetasuna: Dibulgazio soziala eta herritarren inplikazioa

Lan-helburua	Jarraipena	Betetzea
·2030 Agenda Euskadi kontratu sozialaren proposamenaren oinarritzko liburuxka aurkeztea.	·2030 Agenda Euskadi Kontratu Sozialaren proposamena 2023ko urriaren 2an 80 eragile sozialek baino gehiagok sinatu zuten GJHeK Euskal Aliantza sortzeko akordioa sostengatu duen Adierazpenean islatu da.	·Helburua beteta. % 100.
·GJHei buruzko informazio-eta dibulgazio-kanpaina bat garatzea urtero.	·Udazkenean komunikazio-kanpaina bat egin zen hirugarren urtez. 2030 Agendaren ABCari erantzutea eta zabaltzea izan du hizpide.	·Helburua beteta. % 100.
·2030 Agenda Bonuen programa abian jartzea, 2030 Agenda ezartzeko dibulgazio-eta prestakuntza-ekintzak diruz laguntzeko.	·2023ko otsailaren 22ko Ebazpenaren bidez, 2023ko laguntzetarako deialdia egin zen, 500.000 euroko zenbatekoarekin. 67 erakunderi zegozkien 128 dibulgazio-proiekturi eman zitzaien dirulaguntza.	·Helburua beteta. % 100.
·2030 Agendaren arloko baliabide pedagogikoak sortzea.	·2023an, 2030 Agendari buruzko ikus-entzunezko material bat amaitu da, hasiera batean DBHn erabiltzeko. 2024aren otsailan aurkeztea aurreikusten da.	·Helburua beteta. % 100.
·2030 Agendaren arloko prestakuntza-prozesuei laguntzeko programa prestatzea, Administrazio Publikoko langileentzat, bai eta programa sektorialekin ere, bai enpresetan, bai gizarte-erakundeetan.	·Idazkaritzak ikastaroak garatzeko beharrezkoak ziren gidoiak eta baliabide didaktikoak prestatzen eta egokitzen jarraitu zuen. ·IVAPEkin lankidetzan, "2030 Agenda eta politiken koherentziari" buruzko ikastaroaren bi edizio egin ziren. ·Dibulgazio-prestakuntzako bi eskaintza egin ziren berriro, herritar guztientzat irekiak, eta 1.000 pertsona inguruk parte hartu zuten.	·Helburua beteta. % 100.
·Euskadiko Gazteriaren Kontseiluarekin (EGK) lankidetzaz-esparru bat sustatzea, parte-hartzeari eta inplikazioari dagokienez.	·Idazkaritzak aurrekontu-partida bat eman zion Euskadiko Gazteriaren Kontseiluari, 2030 Agendaren dibulgazio-jardueretan laguntzeko. ·Beste udalerrri batzuetan "Agenda 2030 Gazte Plazan" erakusketa ibiltaria sustatu zen.	·Helburua beteta. % 100.

·2023ko uztailaren 4an eta 5ean, EHUren Udako Ikastaroen esparruan, “Garapen jasangarrirako hezkuntza eta kultura” ikastaroa egin zen, Eusko Jaurlaritzako Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiak eta EHUK elkarrekin antolatua, UN Etxea eta REDS Garapen Jasangarrirako Espainiako Sarearen laguntzarekin.

·Donostiako Zinemaldiaren eta Eusko Jaurlaritzako Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiaren arteko lankidetzari jarraipena emanez, komunikazio-kanpaina bat garatu zen Zinemaldiaren programaren barruan. Bigarren urtez jarraian, 2030 Agenda Euskadi Basque Country Saria eman zitzaion jasangarritasunaren eta elkartasunaren balioak Garapen Jasangarrirako Helburuen ikur nagusi gisa hobekien islatu zituen filmari. Irailaren 28an eman zitzaion saria “Les Indésirables” filmari.

·Donostiako Zinemaldiaren eta Eusko Jaurlaritzako Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiaren arteko lankidetzari jarraipena emanez, komunikazio-kanpaina bat egin zen Zinemaldiaren programaren barruan. Bigarren urtez jarraian, Agenda 2030 Euskadi Basque Saria eman zitzaion jasangarritasunaren eta elkartasunaren balioak Garapen Jasangarrirako Helburuen ikur nagusi gisa hobekien islatu zituen filmari. Saria, irailaren 28an, “Los indeseables” filmari eman zitzaion.

·2023ko urriaren 2an “Enpresetan eta erakundeetan 2030 Agenda garatzeko gida” aurkeztu zen. Gida hori Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiaren eta 2030 Agenda Euskadi Foroak parte hartzeko ireki zuen Guneak Ekimenaren arteko lankidetzaren bidez sortu zen. Gida honek mota guztietako erakundeei aukera ematen die barne-kudeaketan GJHeiko konpromisoa hiru fase posibletan sartzeko: hurbilketa-fasea, hastapen-fasea eta sakontze-fasea.

·Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiak Erronkak argitalpen-bilduma aurkeztu zuen. Bilduma honen helburua da 2030 Agendak planteatzen dituen erronka handiak ulertzeko eta horiei aurre egiteko argudioak ematea. 2023an bildumaren lehen hiru aleak argitaratu dira:

-Erronkak 1. “Gure Agenda Bateratua eta kontratu soziala berritzea”, Mariano Aguirre.

-Erronkak 2. “Euskadiko belaunaldien arteko harremanen etorkizunari buruzko elkarrizketa eta eztabaida publikoa bilatzea”, Javier Yanguas eta Joseba Zalakain.

-Erronkak 3. “Krisi klimatikoa konpontzeko hiru kontratu”, Victor Viñuales.

Laugarren eta bosgarren zenbakiak 2024ko urtarrilean eta otsailean argitaratuko dira.

·Azaroaren 24an, Eusko Jaurlaritzak, Danobatgroup Taldeak eta Elhuyar Fundazioak 2030 Agendaren Hiztegi Eleaniztasuna aurkeztu zuten, 3.600 sarrerarekin, euskaraz, gaztelaniaz eta ingelesez, eta horien informazioa www.2030agendahiztegia.eus webgunean dago eskuragarri. Hiztegia 2030 Agenda Euskadi Foroaren eta Nazio Batuen eskura jarri da. GJHen lokalizazio-estrategiak indartzeko tresna berri bat da.

1.2. II. lehenetasuna: Koordinazioa eta lankidetzako gobernantza

Lan-helburua	Jarraipena	Betetzea
·Eragile Anitzeko Foroa eta lehen Lantaldeak eratzea (2030 Agenda Euskadi Foroa)	·2030 Agenda Euskadi Foroa 2021eko azaroaren 9an eratu zen. ·2023an, aurreikusitako bi Osoko Bilkurak egin ziren, eta organo guztiek lau bilera-ziklo egin zituzten. ·Martxoaren 15eko Osoko Bilkuran behin betiko onartu ziren 2022ko Memoria eta 2023ko Kudeaketa Plana, lehenetasunak, lan-helburuak eta organo guztietarako bileren egutegia jasotzen dituenak. Osoko Bilkura horretan aurkeztu zen Lehendakariak Amina Mohammed Nazio Batuen Erakundeko idazkariorde nagusiari eta Europako eta nazioarteko hainbat erakunderi zuzendutako 2030 Proposamena. ·Urriaren 25ean, urteko bigarren Osoko Bilkura egin zen, eta Shipra Narang Suri ONU-Habitatetako Hiri Praktiken Dibisioko zuzendari eta Nazio Batuen Local 2030 Koalizioko arduradunak parte hartu zuen. ·2023aren amaieran, Batzorde Iraunkorrak 2023ko Memoriaren eta 2024ko Kudeaketa Planaren lehen zirriborroa Foroko organoekin eta Lantaldeekin kontrastatu zuen, 2024ko martxoaren 20ko Osoko Bilkuran behin betiko onartzeko.	·Helburua beteta. % 100.
·Euskadi 2030 Guneak Lankidetzak Mahaien proposamena eta programa egitea.	·2022ko otsailaren 7an erabakitako Guneak ekimena, Foroa gizartearen parte-hartzeari eta eragile anitzeko lankidetzari irekitzeko, aukera eman zuen 2023an era guztietako 55 erakundek lankidetzak eta aliantza-prozesuak garatzatzen. Prozesu horren ondorioz, urriaren 2an GJHen aldeko Euskal Aliantza aurkeztu zen, "Agenda 2030 Euskadi Gizarte Kontratu baterako" Adierazpenarekin batera. Aliantza honen helburu orokorra erakundeen eta gizarte-eragileen arteko lankidetzak esparruak indartzea da.	·Helburua beteta. % 100.

·Nazio Batuen erreferentziazko foro eta gaikako talde nagusiekin harremanetan jartzea eta horietan parte hartzea.	·Apirilaren 18an sinatu zen Parisen Euskadi ELGaren programara atxikitzea, GJHak eta Garapen Globaleko Agendak hirietan eta eskualdeetan kokatzeko. 2030 Agenda sustatzeko eta ezartzeko politika publikoen ezarpena ebaluatzen duen programa. ·Proiektu horren barruan, abenduaren 11tik 13ra, ELGak eta Galesko Gobernuaren kanpo-ikuskatzaile batek osatutako misio bat jaso zen, 2030 Agendaren ezarpena ebaluatzeko. ·Martxoaren 30ean, Eusko Jaurlaritzak Mark Drakeford Galesko lehen ministroarekin batera parte hartu zuen "Nazioarteko Mintegiaren 4. edizioan. Etorkizuneko metropolia". Edizio honek giza garapen jasangarrirako garrantzia azpimarratu zuen eta Euskadiko esperientzia aurkeztu zen. ·Apirilaren 20an, Eusko Jaurlaritzak Garapen Jasangarrirako Helburuen (GJH) aldeko hiri eta eskualdeei buruzko ELGaren 6. mahaian parte hartu zuen. Mahai hori Eskualdeetako Europako Lantaldeak egin zuen, Bruselan. ·Ekainaren 26an, 2030 Agenda Euskadi Foroa eta Now 2030 Proposamena aurkeztu zitzaizkien egoitza Madrilen duten Nazio Batuen erakunde eta nazioarteko erakunde hauen ordezkariak: UN HABITAT, Munduko Ituna-Global Compact, OIM-Migrazioen Nazioarteko Erakundea, UNICEF, ACNUR, UNRWA eta OIT; baita Kolonbia, Frantzia, Mexiko, Norvegia, Herbehereak, Portugal eta Dominikar Errepublikako enbaxadetako ordezkariak ere. ·Uztailaren 12an, Lehendakariak telematikoki parte hartu zuen High Level Political Forumean, Amina Mohammed Nazio Batuen idazkariorde nagusiarekin batera, besteak beste. ·Irailaren 16an eta 17an, Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren idazkari nagusia eta Bilboko alkatea buru zituen Euskadiko ordezkariak batek Nazio Batuen GJHen Goi-bileran parte hartu zuen, New Yorken. Topaketa horretan, Euskadik "GJHen lokalizaziorako euskal konpromisoaren eredua: instituzionalizazio handiagoa, sozializazio handiagoa eta pertsonalizazio handiagoa" aurkeztu zuen. ·Lehendakariak eskerrak eman zituen, bideo baten bidez, Nazio Batuen, Eusko Jaurlaritzaren, Espainiako Gobernuaren, Bilboko Udalaren eta BBK Fundazioaren artean egindako lan partekatuetatik, Local 2030 Idazkaritza Euskadin abian jartzeko. ·Goi-bileran hainbat topaketa instituzional egin ziren, besteak beste, honako hauekin: Maimunah Mohd Sharif, UN Habitatego zuzendaria eta 2030 Koalizioaren arduradun nagusia; Eric Adams, New Yorkeko alkatea; Espainiako Enbaxadako, Regions4ko edo CGLUko ordezkariak.	·Helburua beteta. % 100.
--	---	--

·I. eta II. Topaketak egitea. 2022ko abenduko bileran, Foroaren Batzorde Iraunkorrek erabaki zuen barne-elkarrizketarako esperientzia bat deitzea 2023ko otsailaren 6rako, Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiak sustatuta eta antolatuta. Foroaren bost Lantaldeak eta Guneak ekimena osatzen dituzten pertsona eta erakunde guztiak bateratzeko jardunaldia, Topaketa izenarekin.

Helburua Foroko organoen sektore-gaien eremuen osagarritasuna sustatzea izan zen, horien guztien arteko elkarrekintza eta zeharkako deliberazioa eginez. Jarduera hori world-kafean oinarritutako metodologia parte-hartzaile baten bidez garatu zen.

Bilera horren balorazio oso positiboa egin ondoren, Batzorde Iraunkorrek erabaki zuen urtero antolatzen jarraitzea, Idazkaritzaren bitartez, urtearen amaieran, hurrengo urteko Foroaren Kudeaketa Planeari sar zitezkeen proposamenak jasotzeko. Horrela, azaroan II. Topaketa egin zen, Foroaren 2024ko Kudeaketa Planerako ekarpenak biltzeko helburuarekin.

·2023ko martxoaren 23an, Eusko Jaurlaritzak bilera bat egin zuen Åland uharteetako Gobernuak eta Regions4-eko ordezkariarekin. Bileran Beyond 2030 Koalizio bat Regions4-ren barruan eratzeak aukera aztertu zen, Now 2030 Proposamena aurkeztu zen, eta aukerak eta konpromisoak aztertu ziren Local 2030 Koalizioak Bilbon duen egoitzarekin.

·Local 2030 egoitza globala Euskadin kokatzeari dagokionez, honako hauek dira 2023an egindako urratsak:

-Urriaren 24an, Gobernu Kontseiluak "Espainiako Gobernuaren, Eusko Jaurlaritzaren, Bilboko Udalaren eta BBK Fundazioaren arteko lankidetzak hitzarmena, Local 2030 Koalizioaren Idazkaritzaren egoitza Bilbon ezartzeko" onartu zuen.

-2023ko azaroaren 3an sinatu zen hitzarmen hori. Sinadura horrek behin betiko amaitzen du Local 2030 egoitza Euskadin ezartzeko egin behar izan den barneko eta nazioarteko izapidea.

-Bide eman zuen, halaber, alde guztiek 2023an hartutako konpromiso ekonomikoen transferentzia egiteko, eta Local 2030 Koalizioak, lehenik, zuzendaritzako langileak eta, gero, egoitzan lan egingo duen teknikaria eta administraria epe laburrera kontratatzeke.

Horrela, 2024aren hasieran, Local 2030 Koalizioaren egoitza erabateko errendimenduan egon daitekeela jo daiteke.

·Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiak proposatuta, Foroaren Batzorde Iraunkorrek abenduaren 14an egindako bileran *Now 2030 Basque Country. GJHen lokalizaziorako euskal konpromisoaren eredu*a dokumentua onartu zuen. Eredu horrek Nazio Batuetan martxoan eta New Yorkeko GJHen goi-bileran aurkeztutako proposamenak garatzen ditu: instituzionalizazio handiagoa, sozializazio handiagoa eta pertsonalizazio handiagoa.

1.3. III. lehentasuna: Lerrokatzea, garapena eta ebaluazioa

Lan-helburua	Jarraipena	Betetzea
·Urteko jarraipen-txostenak aurkeztea.	·Eusko Jaurlaritza izan zen 2018an Nazio Batuetan Urteko Jarraipenerako Borondatezko Txostena aurkeztu zuen lehen gobernu. Euskadik urteko sei txosten aurkeztu ditu dagoeneko, eta buruan jarri da horrelako autoebaluazio-txostenen aurkezpenean. Konpromiso horrek Eusko Jaurlaritzako arlo eta sail guztiak hartzen ditu barnean. 2023an, Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiak jarraipena eman dio konpromiso horri 2030 Agenda Euskadiren seigarren borondatezko jarraipen-txostena koordinatuz eta eginez, eta UNDESARA (Nazio Batuen Ekonomia eta Gizarte Gaietako Saila) bidaliz. Oraingoan, Bultzatu 2050 Euskadiko Hiri Agendari buruzko txosten espezifiko bat eta EAEko aurrekontua GJHein bat etortzeari buruzko eranskin bat gehitu ziren lehen aldiz.	·Helburua beteta. % 100.
·Eustatekin batera, 2030 Agendaren betetze-mailaren jarraipena egiteko adierazle-sistema bat diseinatzea eta egitea.	·2023ko urtarrilaren 30ean, Euskadi 2030 Agendaren jarraipen- eta ebaluazio-adierazleen sistema berria aurkeztu zen. Adierazleen tresnak aukera ematen du 17 GJHen eta 169 jomugen betetze-maila kuantifikatzeko eta ebaluatzeko. 2023an zehar, 335 adierazle konbergitu lortu dira, eta horietatik 40 lehenetsi dira. Adierazle-panel horri esker, Eusko Jaurlaritzaren, foru-aldundien eta udalen politika publikoen baterako jarraipena eta ebaluazioa egin ahal izango da. Horrela, lortutako informazioak, udal-erri-mailaraino bereiz daitezkeenak, herrialde-i-kuspegi bat eskainiko du GJHak bat etorrarazteari eta betetzeari dagokionez.	·Helburua abian. % 100.

·Aurreko Legegintzaldian argitaratutako lerrokatze-dokumentu edo -gida bakoitza eguneratzea eta egokitzea.	·Euskadi Basque Country 2030 Agenda: Urteko Borondatezko Txostenetan islatutako jarduera. ·2030 Tokiko Agenda-Udalsarea 2030: 2022an eguneratua. ·Eragile anitzeko Agenda: 2024ko martxoan eguneratzen da, 2023ko urteko borondatezko jarraipen-txostenarekin batera. ·Euskal erakundeentzako Gida Praktikoa 2030 Gunea: "Enpresetan eta erakundeetan 2030 Agenda garatzeko gida" eguneratu egin da, 2023an aurkeztuta.	·Helburua abian. % 80.
·Azterlanak eta txostenak egiteko enkarguak diseinatzea.	·2023an, txosten hauek egin dira: - "Gure Agenda Bateratua eta kontratu soziala berritzea. 2030 Agenda eta multilateralismo eraginkorra eta tokikoa". Mariano Aguirre. - "Euskadiko belaunaldien arteko harremanen etorkizunari buruzko elkarriketa eta eztabaida publikoa bilatzea". Javier Yanguas eta Joseba Zalakain. - "Krisi klimatikoa konpontzeko hiru kontratu". Victor Viñuales. - "Arriskua eta aurrea hartzeko eta prebenitzeko beharra: Euskadiko 2030 Agendan sartzeko ideiak" Francisco Rey, Maribel Piedra, Alicia Daza, Stephanie Salamanca eta Jesús Núñez (IECAH). - "2030 Agendako GJHak kontratazio publikoan txertatzeko esperientziak". ADOS Sostenibilidad y Clima SL.	·Helburua beteta. % 100.
·Hartutako konpromisoak betetzeari buruzko urteko txostenak eta hurrengo urteko kudeaketa-plangintza aurkeztea.	·Jarraipen-txosten honek konpromiso horri erantzuten dio.	·Helburua beteta. % 100.

·2023ko urriaren 3an, EUDELeK eta Eusko Jaurlaritzak udalei laguntzeko tresna batzuk aurkeztu zituzten, elkarrekin eta koordinatuta aurrera egin dezaten Garapen Jasangarrirako Helburuak lortzeko bidean. Tresna guztiak maila anitzeko gobernantzaren euskal sisteman integratzen dira, erakundeen eta lurraldeko eragileen arteko lankidetzarako.

·2023an, Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiak lankidetzako protokoloak garatzen jarraitu du UN Etxea, Jakiunde, Kutxa Fundazioa, Vital Fundazioa, Basque Culinary Center eta Fabrikarekin. Protokolo horiek bi helburu nagusi dituzte: lehenik eta behin, lankidetzako esparru orokor bat ezartzea, Euskadin 2030 Agenda kontratu sozialaren kultura ehuntzen laguntzeko; eta, bigarrenik, ondorengo akordioei bide ematea, jasangarritasunaren arloko ekimen zehatzak bultzatzeko.

·Ildo beretik, Eusko Jaurlaritzak Arantzazu Gaur Fundazioaren Patronatuan parte hartzen jarraitu du, Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiaren bidez. Fundazio horrek Arantzazulab sortu zuen, gizarte berrikuntzako laborategi gisa sortua. Haren helburua da euskal gizartearen etorkizunari eta erronkei buruzko hausnarketarako eta esperimentaziorako gune bat sustatzea, bereziki gobernantza kolaboratiboaren eta herritarren parte-hartzearen arloan.

·17 GJHen artean ez da kultura eta hizkuntza minoritarioekin berariaz lotutako helbururik jasotzen. Bai Euskadin, bai planetako beste leku askotan, hainbat jarduera garatzen ari dira hizkuntza- eta kultura-aniztasunari lotutako 18. GJH bat txertatzeko.

2023an, Eusko Jaurlaritzak prozesu bat abiarazi du 2030 Agendaren esparruan, 18. GJH horri eduki espezifiko emateko. Bi prozesu paralelo ireki dira txosten banarekin, bata kulturari buruzkoa eta bestea hizkuntzari buruzkoa, eta ondoren GJH bakar batean elkartzen dira. Horretarako, lankidetzan aritu gara REDS erakundearekin eta Elhuyar Fundazioarekin. Lan bikainaren emaitza izan da 18. helburua definitzea eta hori lortzeko 20 helburuko proposamen bat egitea.

1.4. IV. lehenetasuna: Trakzio-konpromisoak eta proiektu adierazgarriak

Lan-helburua	Jarraipena	Betetzea
·Sailen arteko kontsulta-prozesua garatzea zazpi proiektu adierazgarriak identifikatzeko, eta beste erakunde eta gizarte-eragile batzuekin partaidea-prozesua garatzea.	·Prozesu hori 2021ean garatu zen, eta 2030 Agendaren Lehenetasunen Euskal Programak jaso zituen zazpi proiektu adierazgarri definitu zituen. Harrezkero, sailen arteko bileren urteko bi ziklo garatzen dira, proiektu horien bultzadaren jarraipena egiteko.	·Helburua beteta. % 100.
· <i>Ekitatea</i> proiektua. Desberdintasunaren aurrean zentzu-batasun bera duten zazpi programaz osatuta dago. DSBE eta Gizarte Larrialdietarako Laguntzak bezalako ohiko laguntzekin batera, aurrekontu handiagoa ematen die, aparte-ko programekin premia larriko egoeren aurrean.	·Zazpi programak honako hauek dira: -Diru-sarrerak Bermatzeko Errenta eta Etxebizitzarako Prestazio Osagarria (EPO) Programa. Eredua indartzea, Bizitzeko Gutxieneko Diru-Sarreraren errealitate berria integratuz. -Gizarte Larrialdietarako Laguntzen Programa (GLL). -Azken Sarea Indartzen programa. -Lehen Urratsa programa. -Aukerak Suspertzen programa. -Euskarri programa. -Gizarteratzeko V. Planean eta haren bi programa operatiboetan jasotako jardueren programa, 17 politika eragile eraldatzaile, 182 jarduketa eta 17 proiektu esperimental biltzen dituena. Lehen programa eragilea abian da dagoeneko. Guztiak daude martxan eta betetze-maila aurreratuan.	·Helburua abian. % 80.
· <i>Hezkuntzaren auzolana</i> proiektua. Zeharkako proiektu gisa eratzen da, hezkuntza-etapa guztietan ekimenak eta kolektibo kalteberenei arreta berezia eskainiz. Hiru ardatzetan esku hartzea proposatzen da: (1) ekitatea eta berdintasuna, (2) aniztasunarekiko arreta eta (3) gizarte-kohesioa eta elkartzasuna.	·Proiektua lehen etapetan garatzen eta ezartzen ari da. 98 helburu eta zeharkako 48 ekintza ditu. Horri dagokionez, nabarmentzekoa da Lanbide Heziketako VI. Euskal Plana, GJHeikin eta 2030 Agendarekin lerrokatuta, zeinak lanbide-heziketako eredu berri bati heldu nahi baitio, disrupzio teknologikoko testuinguru azkar batean murgilduta dagoen eta erronka berriak planteatzen dituen gizarte batera egokitzeko gaitasuna duena. ·Kanpo-dimentsioari dagokionez, eta eLankidetzarekin lankidetzan, harremanetan jarri gara Malawiko Nazio Batuen Connect MySchool programarekin lankidetzan aritzeko.	·Helburua abian. % 80.

·<i>Ekiola</i> proiektua. Herritarrek energia berriztagarriak sortzen eta kudeatzen parte har dezaten sustatzea, udalerri eta eskualdeetako eguzki-parkeen bidez, herritarren kooperatiben bidez.	·Ekiola. 2023an eratutako 15 kontsumo-kooperatibetatik 3k eguzki-instalazioaren obrak ia amaituta zituzten, eta gainerako 12ak garapen-fase desberdinetan zeuden. Programa abian jartzeko, aipatutako kooperatibak eratu diren udalerri edo eskualde/kuadrillean herritarren eta toki-administrazioen inplikazio handia behar da. Hala ere, proiektuaren hedapenak premiek planteatzen dutena baino erritmo motelagoan egiten du aurrera.	·Helburua abian. % 60.
·<i>Klima-Ondarea</i> proiektua. Bi jarduera-eremu ezartzen ditu natura-baliabideak modu jasangarrian erabiltzeko eta zerbitzu ekosistemikoak hobetzeko: Txingudiko badia eta Urdaibaiko Biosfera Erreserba.	·Klima-Ondarea. Jarduerak Urdaibain eta Txingudiko Badian. Alde batetik, 2023an zehar, Urdaibaiko "La Tejera"-ko paduran 30 hektarea berreskuratzeko bere bideari jarraitzen dio. Gautegiz Arteagaren jarduerak ere martxan daude oraindik. Bestalde, Txingudin, gaur egungo San Lorentzoko urmaela 5,5 hektareatan hustuko da paduraren habitata berreskuratzeko, eta 2024aren amaierarako bukatuta egongo dela aurreikusten da.	·Helburua abian. % 80.
·<i>Opengela</i> proiektua. 2026ra arte, bost auzotako eremu kalitetuenetan esku hartzea proposatu du: Otxarkoaga (Bilbo), Txonta (Eibar), Aramotz (Durango), Basaundi (Lasarte-Oria) eta Pasaia.	·Otxarkoagan, Txontan eta Basaundin hasi da esku-hartzea. Aurreikusita dago proiektutako gainerako auzoetan esku hartzen hasia eta hasiera batean proiektuan ez zeuden beste udalerri batzuetara zabaltzea. 2023an zehar, proiektuari buruzko AMIA bat egin da. Zeharkakotasunak eta finantzaketarako baliabideak finkatzeak dakartzan zailtasunak gorabehera, inpaktu positibo argiak identifikatu dira osasunaren, enpleguaren eta pobrezia energetikoaren murrizketaren arloan. ·Kanpo-dimentsioari dagokionez, lehen kontaktuak egin dira Habana Hiriko Historialariaren Bulegoarekin.	·Helburua abian. % 60.
·<i>Osasun Globala</i> proiektua. Lankidetzaz hitzarmena, Osasun Sailaren (Osakidetza) eta Garapenerako Lankidetzaren Euskal Agentziaren artekoa. Osasunaren arloan lankidetzaz-ekimenak bultzatzea du helburu.	·Guinea Bissaun, 2022an jarri zen abian Osasun Lankidetzarako Programa, Simão Mendes Ospitale Nazionalarekin, eta 2023an jarraitu du. Proiektuak aurreikusten du, alde batetik, erreferentziazko ospitalean osasun-arreta zuzenean ematea eta, bestetik, ospitaleko profesionalak prestatzea ospitale-kudeaketan eta arreta-protokolo eta -ibilbide berriak ezartzean. Proiektuaren barruan sartzen da, halaber, adingabeak Euskadira eramatea, Ginean egin ezin diren ebakuntza kirurgiko konplexuak egiteko. ·2021ean, 2022an eta 2023an, Eusko Jaurlaritzak COVAX mekanismoari dohaintzak egin dizkio, txertaketa solidario eta global baterako, 1.600.000 euroko zenbatekoarekin, eta herrialde behartsuetan ia lau milioi eta erdi txerto banatzea erraztu du. 2024an beste ekarpen bat egitea aurreikusi da.	·Helburua abian. % 100.

·<i>Basque Ecodesign Center</i> proiektua.	·Metodologia eta proiektu berritzaileen pilotajea bultzatzen du, tokiko ETEak eta hornidura-kateak sartuz ekonomia zirkularra hedatzeko. Ikuspegi bikoitza: lehiakortasuna hobetzea eta ingurumen-inpaktuak prebenitzea. Lankidetza publiko-pribatua eratzen du, Eusko Jaurlaritzaren, Euskadiko enpresa handien eta klusterrak dinamizatzeko bederatzi erakunderen (KAD) arteko lankidetza-akordioaren bidez, ekonomia zirkularra sustatzeko. ·2021ean, 2021-2025 aldirako Basque Ecodesign Centerren akordioaren aldi berria sinatu zen. Guztira, Euskadiko 18 enpresa handi (170.000 enplegu eta 53.000 milioi euroko fakturazioa maila globalean) batu zaizkio ekimen honi. Gaur egun 40 proiektu daude martxan. Nabarmentzekoa da, halaber, proiektuak hezkuntza-eremuari ematen dion laguntza, unibertsitateko eta lanbide-heziketako gazteak bertan integratuz, Basque Circular HUB-aren bidez. ·Proiektu hau hurrengo Legegintzaldian hedatuko da gehien.	·Helburua abian. % 60.
·<i>The Basque case: lessons learned for the prevention of violence and protection of peace</i> proiektua.	·Euskal kasutik indarkeriaren prebentzioaren eta bakearen babesaren arloan atera daitezkeen zenbait ikaskuntza eskaintzen dituen txostena egin eta nazioartean zabaltzean datza, gatazkaren eta indarkeriaren beste testuinguru batzuetan kontrastatu ahal izateko. Proiektua amaituta dago, eta Nazio Batuetara eta nazioarteko beste erakunde batzuetara bidali da.	·Helburua beteta. % 100.

2. Helburuen betetze-mailaren balorazioa

Aipatu behar da 2030 Agendako Lehentasunen Euskal Programaren urteko jarraipen-txostenen tresna horrek egutegiaren konpromisoen betetze-mailan jartzen duela arreta nagusi. Planaren ebaluazioaren alderdirik kualitatiboena berariaz jorratzen da dokumentu honen bigarren zatian, Legegintzaldiko Balantzean.

Aurreko puntuan azaldutako helburuen jarraipen-taulan egiaztatu ahal izan denez, 12 hila-bete hauetan lortutako betetze-maila nabarmen altua da. Balantze positibo hori hiru apuntetan laburbil daiteke.

2.1. Aurreikusitako ekimen guztiak abian daude

2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programan aurreikusitako 23 jarduketa-ildoe-tatik, guztiak amaituta daude edo 2023an amaitzen dira, hainbat gauzatze-mailatan. Datu horri esker, Programaren aurreikuspen guztiak 2024ko Legegintzaldian beteko di-rela iragartzen da.

2.2. Egutegiko konpromisoak asko bete dira

Planaren lan-egutegiak 2023ko abenduaren 31n bete izanak betetze-balantze handia ematen du, eta bi mailatan sailkatuta dago. Lehenik eta behin, aurreikusitako 23 jarduketa-ildoe-tatik 16k beren egutegiko konpromisoen % 100 bete dute 2023ko amaierara arte. Bigarren mailan, eta egutegi-doikuntza desberdinengatik, 7 ekimen daude, % 60 eta % 80 arteko betetze-mai-la dutenak. Bigarren maila horretan kokatzen dira, batez ere, 2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programaren zazpi proiektu adierazgarrienetako batzuk; kasu gehienetan, ibilbide lu-zekoak dira, eta hurrengo legealdirako ere proiektatzen dira.

2.3. Lan-planak jarduketa gehigarri berriak eta garrantzitsuak sartu ditu

2030 Agendako Lehentasunen Euskal Programaren ekimenak abian jartzeari esker, gutxie-nez beste 13 jarduera gehigarri sustatu dira, hasiera batean lan-planean aurreikusita ez zeu-denak. Plana aktibatzeak dinamika eta sinergia berriak sortu ditu, eta horiek zabaldu eta aberastu egin dituzte ekintza-sorta eta programaren beraren betetze-mailaren balantzea.

Zalantzarik gabe, horien artean, aurten oso garrantzitsuak diren batzuk nabarmendu dai-tezke, hala nola Donostiako Zinemaldiaren eta Eusko Jaurlaritzaren Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiaren arteko lankidetza; "Enpresetan eta erakun-deetan 2030 Agenda garatzeko gida"; GJHen aldeko Euskal Aliantza; 18. GJHrako ekar-pena; bi Topaketak; Local 2030 egoitza Euskadin kokatzeko nazioarteko prozeduraren amaiera; edo *Now 2030 Basque Country. GJHen lokalizaziorako euskal konpromisoaren eredu* dokumentua.

Bigarren zatia
2024rako Lan-plangintza

3. 2024rako testuingurua eta helburuak

3.1. Testuingurua

2024rako 2030 Agenda Euskadi Foroak egiten duen diagnostikoaren ildotik, honako hau adierazi behar da: "2024rako aurreikusten den testuinguru globala eta nazioartekoa ez da oso ona. GJHak oro har betetzeko aurreikuspena ez da aldekoa. 2024aren atarian, gerra-egoera nagusiek bizirik jarraitzen dute munduan. Tentsio geostrategikoak, polarizazio politikoa eta gobernu populisten eta iliberalen agerpena gero eta handiagoak dira. Testuinguru horretan, nazioarteko agertokiaren lehentasunek jarrera defentsibo eta epe laburrekoa-goetarantz biratu dute. Eraldaketa handien beharrak lehentasuna galtzen du".

2020-2024 aldia ez da egokia izaten ari GJHak bultzatzeko. Hala ere, berretsi behar da 2030 Agendaren nukleoak erronka globalak eta tokikoak direla, eta batera ekin behar diegula erronka horiei, eta hurrengo krisien ondorioek premiazkoagoak egiten dituztela. Ez dago beste aukerarik. Gizateria kolapso-arriskutik libra dezakeen zerumuga bakarra da Garapen Jasangarrirako Helburuen betetze orokor, bateratu eta koordinatura hurbiltzea.

Bestalde, tokiko testuinguruan, 2024ko lehen seihilekoan, hauteskunde autonomikoak egingo dira, eta, horien ondorioz, Eusko Legebiltzar berria, Eusko Jaurilaritza berria eta Legegintzaldi berria izango dira Euskadin. Egoera horrek, jakina, 2024ko Lan-plangintzari eragiten dio, baita haren helburuei eta egutegiari ere.

Hori dela eta, lan-plangintza honen egiturak, testuinguruaren eta helburuen puntu horrez gain, bi atal izango ditu: 2024ko lehen seihilekorako aurreikuspen nagusiak; eta 2024ko bigarren seihilekorako aurreikuspen nagusiak.

3.2. 2024ko Kudeaketa Planaren helburuak

•Helburu orokorrak

-GJHekiko konpromisoa sailen, erakundeen eta gizartearen artean dinamizatzeko, koordinatzeko eta bultzatzeko funtzioak garatzen jarraitzea, arreta berezia jarritzaz gain, urteotan eratutako gobernantza-organoetan: 2030 Agenda Euskadi Foroa eta GJHen aldeko Euskal Aliantza.

-Bai euskal gizartearen eta haren erakundeen eta antolakundeen barrurantz, bai kanpora begira, nazioartean, 2030 Agenda, Now 2030 Basque Country kokatzeko konpromisoaren euskal eredia sustatzea.

-Nazio Batuen Local 2030 Koalizioaren Idazkaritzaren egoitza globala Bilbon irekitzeko eta hedatzeko prozesuan laguntzen jarraitzea, bai eta erakunde horrekin lankidetzan ari zeko bideak sustatzea ere.

-Estatuz azpiko gobernuak GJHen gobernantzan zeregin garrantzitsuagoa izan dezaten sustatzeko proposamena nazioarteko foroetan defendatzen jarraitzea. Eginkizun hori funtsezkoa da, tokiko eta eskualdeko gobernuak baitagokie GJHak betetzearekin lotutako eskumenen % 70.

•Lehen seihilekoaren helburuak

-Konpromiso programatikoak zorrotz betetzea eta Legegintzaldian aurreikusitako lan-helburuak eta proiektu adierazgarriak amaitzea.

-2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programaren lehentasunezko lau ardatzetan sakontzea: (I) Dibulgazio soziala eta herritarren inplikazioa; (II) Koordinazioa eta lankidetzako gobernantza; (III) Lerrokatzea, garapena eta ebaluazioa; eta (IV) Trakzio-konpromisoak eta proiektu adierazgarriak.

-Lokalizazioaren eta nazioartekotzearen ardatz bikoitza indartzen jarraitzea, 2030 Agenda Euskadi Foroarekin, GJHen aldeko Euskal Aliantzarekin eta Nazio Batuen Local 2030 Koalizioaren Idazkaritzaren egoitzarekin lankidetzak gero eta handiagoa eta eraikitzailea artikulatuz.

•Bigarren sei hilekoaren helburuak

-2024-2028 plangintza estrategikoko dokumentu berri bat egitea eta onartzea, 2020-2024 Legegintzaldiko Balantzea eta ondare nagusia oinarri hartuta: 2030 Agenda kokatzeko konpromisoaren euskal eredu, Now 2030 Basque Country.

-Legegintzaldiko dokumentu berria onartu bitartean, Legegintzaldi honetan aktibatutako jarduera-ardatz guztiei jarraipena ematea.

4. 2024ko lehen sei hilekoako aurreikuspen nagusiak

4.1. I. lehentasuna: Dibulgazio soziala eta herritarren inplikazioa

•2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programan sartutako jarduketak

- GJHei buruzko urteko informazio- eta dibulgazio-kanpaina prestatzea.
- 2030 Agenda Bonuen Programako dirulaguntzen 2024ko deialdia argitaratzea.
- Ikus-entzunezko materiala aurkeztea, hezkuntza-esparruan didaktikoki aplikatzeko.
- 2030 Agendari buruzko dibulgazio-prestakuntzako eskaintza berri bat sustatzea.
- EGKrekin lankidetzak 2024an garatzea adostea.

•Jarduketa gehigarriak

- Euskal erakundeek ekimen bateratua proposatzea mintegi edo jardunaldi formatuan, 2030 Agendaren ezagutza sozialaren defizitari buruzko analisiak eta proposamenak jorratzeko. Legegintzaldiko balantzean identifikatutako bi hobekuntza-eremuetako bati erantzuten dio jarduera horrek, eta aurreko Kudeaketa Planean aurreikusitako ekimena birformulatzen du, 2030 Agendaren arloan erakunde guztien artean komunikazio-ekimen bateratu bat egiteari buruzkoa.
- 2024rako Zinemaldiarekin egindako lankidetzak-hitzarmena berrargitaratzea.
- Basque Culinary Center erakundearekin ekitaldi bat antolatzea elikadura jasagarriari eta GJHei buruz.
- Jasagarritasunari eta 2030 Agendari buruzko graduondoko ikastaroaren bigarren edizioa bultzatzea, hiru euskal unibertsitateekin lankidetzan.
- Erronkak argitalpenen bildumari jarraipena ematea, gutxienez bi zenbaki berriekin.
- "Enpresetan eta erakundeetan 2030 Agenda garatzeko gida" zabaltzen eta aplikatzen laguntzea eta dinamizatzea.

- 2030 Agendaren inguruan gizartea aktibatzeke proposamen bat prestatzea, hainbat udalerritan herritarren komunitateak eratuz. Lankidetzak, zehazki, udalentsak tresna-kutxa abian jartzearekin lotutako herritarren partaidetzako esperientziekin.

- 2030 Agendaren Hiztegi Eleaniztasuna zabaltzeko eta erabiltzeko laguntza eta dinamizazioa, Danobatgroup Taldearekin eta Elhuyar Fundazioarekin lankidetzan.

4.2. II. lehentasuna: Koordinazioa eta lankidetzako gobernantza

·2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programan sartutako jarduketak

- 2030 Agenda Euskadi Foroaren 2024 Kudeaketa Plana lantzeko eta onartzeko dinamizazioa, eta haren seigarren Osoko Bilkura prestatzea.

- Nazioarteko erreferentziak foro nagusietan eta Nazio Batuen gaikako taldeetan parte hartzea.

·Jarduketa gehigarriak

- Proposamen bat prestatzea, energia berriztagarriak sortzeko eta kontsumitzeko informazio- eta partaidetzak-prozesu bat bultzatzeko eta klima-aldaketaren erronkari erantzuteko, bai eta gai horren inguruan Euskal Gizarte Akordio zabal bat sustatzeko ere. Legegintzaldiko balantzean identifikatutako bi defizitetako bati erantzuten dion proposamen hau 2030 Agenda Euskadi Foroarekin eta GJHen aldeko Euskal Aliantzarekin lankidetzan garatuko da.

- Nazio Batuen Erakundearen Bilboko Local 2030 Idazkaritzaren bulegoa irekitzeko eta hedatzeko prozesuan laguntzea, bai eta lankidetzak-mekanismoak definitzeko prozesuan ere.

- Guneak ekimena dinamizatzea, bai eta GJHen aldeko Euskal Aliantzaren sorreratik eta "2030 Agenda Euskadi Kontratu Sozial baterako" Adierazpenetik eratorritako lankidetzak- eta aliantzak-prozesuak ere.

- Ekonomia Lankidetzak eta Garapenerako Antolakundearen (ELGA) "A Territorial Approach to SDGs: Engaging Cities and Regions to ensure no one is left behind" programa pilotuan parte hartzen auzitea. ELGAren lan-programak "GJHak eta Garapen Globaleko Agendak hirietan eta eskualdeetan kokatzea" arloaren barruan dago programa hori, eta aukera emango du konparazioak egiteko erreferentziak eskualdeekin 2030 Agendaren eazpenean.

- 2030 Agendak hizkuntzak- eta kultura-aniztasunari buruzko 18. GJHak txertatzeko akordioak bultzatzea.

- 2030 Agendaren lokalizaziorako euskal konpromisoaren erdua sustatzea, Now 2030 Basque Country, bai barnekoa, bai nazioartekoa.

4.3. III. lehentasuna: Lerrokatzea, garapena eta ebaluazioa

·2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programan sartutako jarduketak

- 2023ko Urteko Borondatezko Jarraipen Txostena Nazio Batuetan aurkeztea kasu hone-tan, maila anitzeko Euskadi Basque Country 2030 Agenda gisa.

- Garapen Jasangarriak Helburuen garapenean eta betetze-mailaren jarraipen- eta ebaluazio-adierazleen panela garatzea eta optimizatzea.

- 2030 Tokiko Agenda-Udalsarea 2030 hedatzen laguntzea.

- GJHei buruzko bi azterlan edo txosten berri egiteko enkargua.

·Jarduketa gehigarriak

- Erakundeen arteko sustapena eta dinamizazioa, aurrekontu publikoak egin eta kudea-tzean GJH ikuspegia pixkanaka sar dadin.

·Lankidetzaren protokoloak garatzea UN Etxea, Jakiunde, Kutxa Fundazioa, Vital Fundazioa, Basque Culinary Center eta Fabrika erakundeekin, eta Arantzazu Gaur Fundazioaren Patronatuan parte hartzea. Sareen Sarearekin, Mondragon Korporazioarekin eta Hiberlabekin lankidetzaren areagotzea.

·EULEkin egindako esparru-akordioa garatzea, udalek Euskadiko 2030 Agendari egiten dioten ekarpena bermatzeko.

4.4. IV. lehentasuna: Trakzio-konpromisoak eta proiektu adierazgarriak

·2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programan sartutako jarduketak

·Zazpi proiektu adierazgarriak bultzatzea Legegintzaldiaren amaierarako eta egungo garapen-mailaren arabera.

-*Ekitatea* proiektua. Betetze-maila aurreratua duten zazpi programak osatzen dute.

·Proiektua sustatzen, dinamizatzen eta jarraipena egiten jarraitzea, ezarritako aurrerabide-aurreikuspenen eta -adierazleen arabera.

-*Hezkuntzaren auzolana* proiektua. Proiektua lehen etapetan ezartzen ari da. Hurrengo Legegintzaldian erabat hedatzea aurreikusten da.

·Bultzada, dinamizazioa eta jarraipena areagotzea. 2024ari eta 2025ari begira, proiektuaren aurrerapenaren bi adierazle ezartzen dira: (1) Lanbiderekin lankidetzaren aritzea, Zereginen Ikas-kuntzarako Geletako ikasleek 1. mailako gaitasun profesionalen ziurtagiria lor dezaten; eta (2) protokoloak garatzea Lehen Hezkuntzaren ikasteko zailtasunak goiz detektatzeko eta horietan esku hartzeko.

-*Ekiola* proiektua. Herritarrek energia berriztagarriak sortzen eta kudeatzen parte hartzea sustatzen duen proiektu hau espero baino erritmo motelagoan hedatzen ari da.

·Energia berriztagarrien sustapena, dinamizazioa eta jarraipena areagotzea, energia berriztagarriak sortzearen eta kontsumitzearen arloan informazio eta parte-hartze sozialeko prozesu baten bidez, bai eta gai horren inguruan EAEko Gizarte Akordio zabala bat sustatuz ere. 2024ari eta 2025ari begira, proiektu honen aurrerapen adierazle nagusia hurrengo zortzi Ekiola kooperatibak martxan jartzea izango da: Lautada, Gorbeialdea, Urretxu, Lea-Artibai, Zumaia, Aiara, Azpeitia eta Leintz.

-*Klima-Ondarea* proiektua. Bi jarduera-eremu ezartzen ditu: Txingudiko Badia eta Urdaibaiko Biosfera Erreserba. Bi jarduera-eremu horietan esku hartzen ari da, haien garapenari eta aurreikuspeni buruzko balorazio ona eginez.

·Proiektua sustatzen, dinamizatzen eta jarraipena egiten jarraitzea, ezarritako aurrerabide-aurreikuspenen eta -adierazleen arabera.

-*Opengela* proiektua. Bost auzotako eremu behartsuenetan esku hartzea proposatzen du. Proiektua lehen etapetan ezartzen ari da. Hurrengo Legegintzaldian erabat hedatzea aurreikusten da.

·Bultzada, dinamizazioa eta jarraipena areagotzea, eta 2024 eta 2025erako Bergarako, Hondarribiako eta Bilboko auzo berri batzuetara zabaltzea ezarpena proiektuaren aurrerabidearen adierazle gisa.

-*Osasun Globala* proiektua. Lankidetzaren hitzarmena, Osasun Sailaren (Osakidetza) eta Garapenerako Lankidetzaren Euskal Agentziaren artekoa. Osasunaren arloan lankidetzaren ekimenak bultzatzea du helburu. Proiektua aurreikuspenen arabera bete da eta garatzen jarraitzen da.

·Proiektua sustatzen, dinamizatzen eta jarraipena egiten jarraitzea, ezarritako aurrerabide-aurreikuspenen eta -adierazleen arabera.

-*Basque Ecodesign Center* proiektua. Ekonomia zirkularreko metodologiaren eta proiektu berritzaileen pilotajea bultzatzen du. Proiektua lehen etapetan ezartzen ari da. Datorren Legegintzaldian zabaltzea aurreikusten da.

·Bultzada, dinamizazioa eta jarraipena areagotzea. Orain, helburua da ezagutza ETEetara gehiago transferitzea, eta, proiektuaren aurrerabidearen adierazle gisa, 2024an, estandar berri horiek betetzen laguntzea, ETE Zirkular Euskadiri atxikitako 25 bitarteko eragilerekin (elkarteak, klusterrak eta garapen-agentziak) elkarlanean jardunez.

-*The Basque case: lessons learned for the prevention of violence and protection of peace* proiektua. Euskal kasutik indarkeriaren prebentzioaren eta bakearen babesaren arloan atera daitezkeen zenbait ikaskuntza eskaintzen dituen txostena egin eta nazioartean zabaltzean datza. Proiektua 2023an amaitu zen, eta 2024ko urtarrilean bidali zen Nazio Batuetara eta nazioarteko beste erakunde batzuetara.

·Txostenaren zabalkundearen eta eraginaren jarraipena egitea.

·Jarduketa gehigarriak

·Sailen arteko jarraipen-bilera baterako deialdia egin da 2024ko urtarrilaren 30ean.

5. 2024ko bigarren seihilekorako aurreikuspen nagusiak

5.1. Lehentasunezko zeregina

·Plangintza estrategikoko dokumentu berria

-2024-2028ko plangintza estrategikoko dokumentu berri bat egitea eta onartzea, gutxienez honako elementu hauek erreferentziatzat hartuta:

·2020-2024 Legegintzaldiaren Balantzea eta haren hiru defizit nagusiak identifikatzea: (1) energia berriztagarrien sorrera eta kontsumoa, (2) erronka demografikoa eta (3) 2030 Agendaren arloko dibulgazio soziala eta herritarren inplikazioa.

·“Now 2030 Basque Country: 2030 Agendaren lokalizaziorako konpromisoaren euskal eredua” gisa formulatu den Legegintzaldiko ondare nagusia, bai eta eredu hori, bai barruan, bai nazioartean, indartzeko eta sustatzeko berariazko borondatea ere.

·Sailen, erakundearen eta gizartearen arteko dinamizazioa eta koordinazioa, Eusko Jaurlaritzan 2030 Agendaren ardura duen arloak bere gain hartzen duena. Eginkizun hori, batez ere, 2030 Agenda Euskadi Foroaren eta GJHen aldeko Euskal Aliantzaren funtzionamenduaren bultzada proaktiboan eta Local 2030 Bilboko egoitzarekiko lankidetzan gauzatzen da.

5.2. Trantsizio-lanak

2024-2028rako plangintza estrategikoko dokumentu berri bat onartu bitartean, 2024ko bigarren seihilekoko Lan Planak trantsizioko zeregin multzo bati erantzun beharko dio, 2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programan hartutako jarduketa-konpromisoetatik eratorritakoak. Konpromiso horiek, gutxienez, honako hauek dira:

·2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programari dagokionez

- Zinemaldian parte hartzea eta 2030 Agenda Euskadi Basque Country Saria ematea.
- Trakzio-konpromisoak eta proiektu adierazgarriak koordinatzeko urriko sailarteko bileraren deialdia.
- 2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programan eta 2024ko lan-plan honetan hartutako konpromisoen betetze-mailari buruzko txostena egitea, eta 2025eko kudeaketa-plana definitzea, Legegintzaldiko plangintza-dokumentu berrian oinarrituta.
- 2024ko urteko Borondatezko Jarraipen Txostena prestatzen hastea, Nazio Batuetan aurkezteko.
- 2024ko bigarren seihilekoa baino lehen hartutako erabakiak garatzea edo jarraitzea dakarren beste edozein zeregin.

·2030 Agenda Euskadi Foroari dagokionez

- Organo bakoitzarentzat aurreikusitako bileren egutegia mantentzea, eta zazpigarren Osoko Bilkura urrirako antolatzea.
- Azaroan III. Topaketa antolatzea, 2030 Agenda Euskadi Foroa osatzen duten pertsona eta erakunde guztiei parte hartzeko gonbita eginez. Topaketaren helburua Foroa kudeatzeko hurrengo planerako proposamenak jasotzea da.
- 2030 Agenda Euskadi Foroaren 2024ko jarduera-memoriaren eta 2025eko kudeaketa-planaren oinarria prestatzea.

·GJHen aldeko Euskal Aliantzari dagokionez

- GJHen aldeko Euskal Aliantza eta "2030 Agenda Euskadi Kontratu Sozial baterako" Adierazpena sortu zirenetik urtebete igaro ondoren, Aliantzaren ebaluazio-topaketa bat prestatzea, Guneak ekimenaren bidez.

3. dokumentua

Maila anitzeko

Borondatezko VII.

Jarraipen Txostena

7.

Maila anitzeko Jarraipen Txostena

2030 Agenda Euskadi

2023

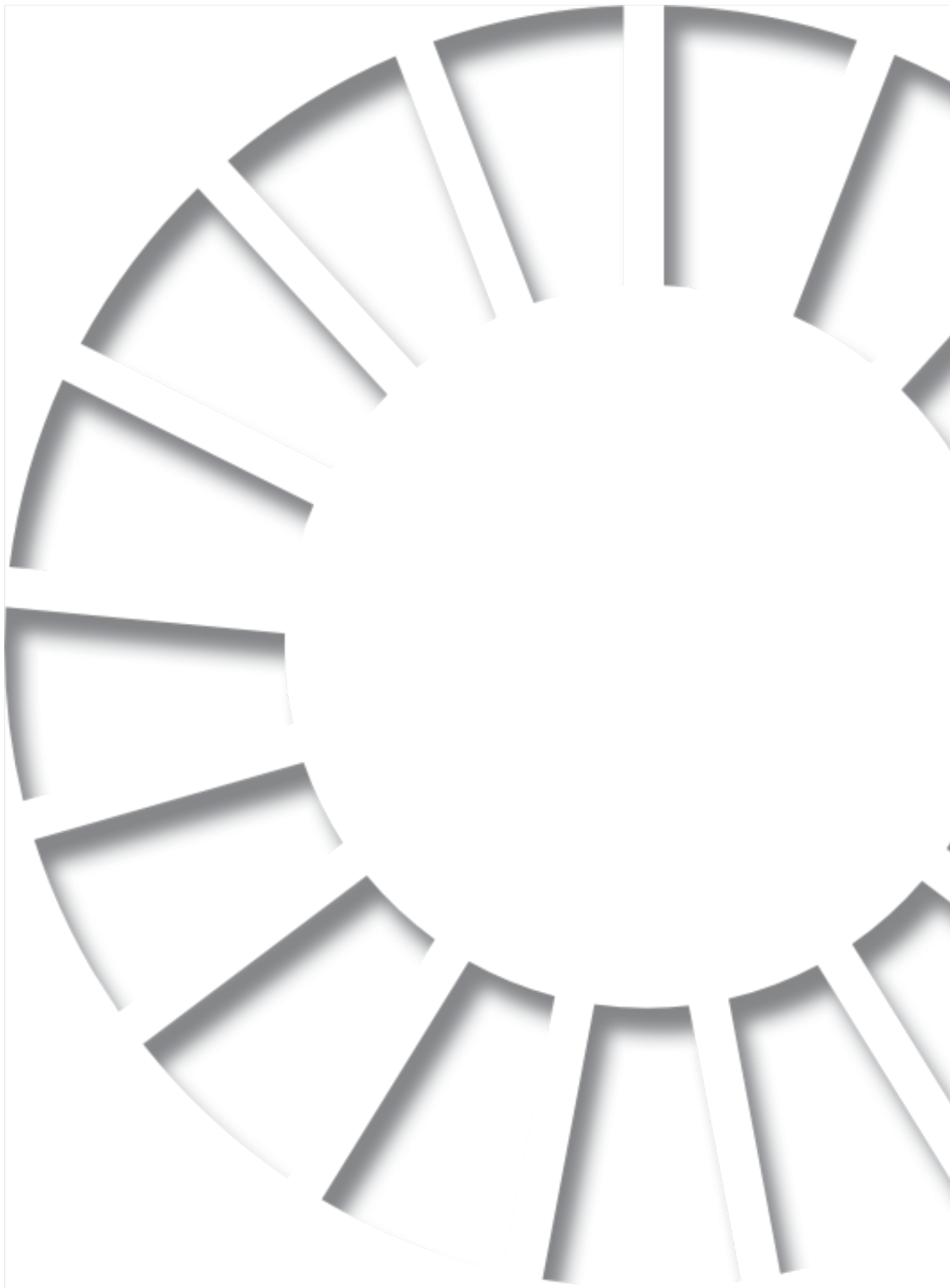
Agenda 2030
Euskadiren konpromisoa

Koordinazioa eta lanketa:

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

Aurkibidea

Aurkezpena.

Lehen zatia. 2023ko ikuspegi panoramikoa.

1. Testuinguru globalaren balorazioa.

- 1.1. Nazioarteko egoera nahasia.
- 1.2. GJHen betetze-mailaren mundu mailako balantze eskasa.
- 1.3. "Erreakzionatzeko unea da".

2. Euskadiren 2023ko ekarpenaren zeharkako azterketa.

- 2.1. Finkatutako hiru lorpen nagusi.
- 2.2. Hobetzeko lehentasunezko hiru eremu.
- 2.3. Ondare nagusia: Now 2030 Basque Country dokumentua.

3. Eusko Jaurlaritzaren jarduera nagusien laburpena.

- 3.1. Pertsonak.
- 3.2. Oparotasuna.
- 3.3. Planeta.
- 3.4. Bakea.
- 3.5. Aliantzak.

4. Balio espezifiko beste ekarpen batzuk 2023an.

- 4.1. Eusko Jaurlaritzaren trakzio-konpromisoak eta proiektu adierazgarriak.
- 4.2. Bultzatu 2050 Hiri Agenda.
- 4.3. GJHak EAEko udalerrietan lokalizatzea.
- 4.4. Eusko Jaurlaritzaren aurrekontua lerrokatzea.
- 4.5. Nazioarteko ekintzak.

Bigarren zatia. Agenda garatzeko hedatutako eraldatze-ekintzak.

I. eranskina: 2030 Agendaren GJHeKin 2024ko Eusko Jaurlaritzaren aurrekontuaren lerrokatzeari buruzko txostena.

II. eranskina: Estatistika-eranskina.

Aurkezpena

Hauxe da Eusko Jaurlaritzak aurkezten duen Euskadi 2030 Agendaren Borondatezko Seigarren Jarraipen Txostena. Datu hori 2016ko azaroaren 24an hasitako ibilbidearen isla da. Egun hartan, Iñigo Urkullu Renteria Lehendakariak inbestidura-hitzaldia eman zuen Eusko Legebiltzarrean, eta euskal konpromisoa aldarrikatu zuen Agenda global berriarekin.

2018ko apirilaren 10ean, Eusko Jaurlaritzak Euskadi Basque Country 2030 Agendaren Borondatezko Jarraipen Txostena aurkeztu zuen, 2017. urteari buruzkoa. Txosten horrek, lehen urrats gisa, 2030 Agendaren helburuak eta jomugak Gobernu Programaren konpromisoekin lotu zituen. Horrela, Euskadi izan zen ezaugarri horiek zituen txosten bat aurkeztu zuen estatuz azpiko lehen gobernuak. Harrezkero, urtero aurkezten jarraitu du, orain aurkezten den zazpigarren edizio honetara iritsi arte.

XI. Legegintzaldian egindako lanari jarraipena emanez, 2016tik, 2021eko ekainaren 29an, Eusko Jaurlaritzak 2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programa onartu zuen 2021-2024 aldirako, Eusko Jaurlaritzako Lehendakariaren Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiaren XII. Legegintzaldirako jarduketaren planaren aldetik.

Programa honen xedea da kontratu sozialaren kultura sustatzea, Garapen Jasangarriko Helburuekiko konpromisoaren inguruan. Helburu nagusiak honako hauek dira: barneko gizarte-

kohesioari laguntzea, bakearen, justiziaren eta jasangarritasunaren aldeko nazioarteko ahaleginik onenen parte izatea, politiken koherentzia sustatzea eta 2030 Agenda lehentasun eraldatzaileak bultzatzeko konpromiso gisa hartzea.

Esparru horren barruan, lau ardatz ezartzen ditu: dibulgazioa, koordinazioa, lehentasuna eta ebaluazioa. Dibulgazioaren arloan, asmo handiko programa bat bultzatzen du, GJHen esanahiari eta garrantziari buruzko informazioa, prestakuntza, gizarte-komunikazioa eta herritarren parte-hartzea sustatzeko.

Koordinazioaren ardatzean, 2030 Agenda Euskadi Foroa sortu da (eragile anitzekoa), gobernantza-aren eta erakundearen eta gizartearen arteko lankidetzaren eremu nagusi gisa. Eusko Jaurlaritzako sailak, hiru foru-aldundiak, EUDEL (Euskadiko Udalen Elkarteak), hiriburu-udalak, euskal unibertsitateak eta lankidetzaren publiko-pribatuaren eta gizarte zibil antolatuen ordezkariek diren erakundeak biltzen ditu.

Lehentasunari buruzko ardatzean, zazpi trakzio-konpromisoak eta zazpi proiektu adierazgarriak zehaztu ziren ekitatearen, hezkuntzaren, klimaren, energiaren eta biodibertsitatearen, hiri-agendaren, osasun globalaren, ekonomia zirkularraren eta bakearen babesaren arloetan. Zazpi proiektu horien jarraipen espezifikoak egiten da.

Laugarren ardatzak ebaluazioa du gidari, eta bere oinarrietako bat urteko jarraipena egiteko borondatezko txostenak egitea da. Gainera, 2023an,

Garapen Jasangarrirako Helburuen garapenaren eta betetze-mailaren jarraipen- eta ebaluazio-adierazleen taula bat eratu da, hiru maila instituzionalek partekatzen dutena.

Tresna horri esker, Borondatezko zazpigarren Txosten honek maila anitzeko informazioaren alderdi bat izan du lehen aldiz, Eusko Jaurlaritzak 2023an garatutako konpromisoa herri-ikuspegiarekin islatzen duena, baina baita hiru foru-aldundiek (hiru euskal lurraldeetako gobernuek) eta hiru euskal hiriburuetako udalek esparrujakin batzuetan garatutako konpromisoa ere.

Horrela, 2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programa sail arteko dinamizaziorako eta Eusko Jaurlaritzak arlo horretan duen konpromisoaren erakundearteko eta gizarteko koordinaziorako zeharkako esparrua da. Horrez gain, arlo eta sail bakoitzak bere lotura programatiko espezifikoak du bere eskumen sektorialari dagozkion GJH bakoitzari dagokionez.

Zazpigarren Borondatezko Jarraipen Txosten honek konpromiso horren hedapena dokumentatzen du, bai osotasunean, bai sektoreka eta 2023an zehar. Lehenik eta behin, Eusko Jaurlaritzak oro har garatutako 17 GJHei eta haien jomugeri lotutako 1.550 jarduera esanguratsu baino gehiagoren balantze laburtua da. Jarduketa horiek argitaratuta daude eta eskuragarri daude Gobernuaren Irekia webgunean. Horiei guztiei gehitu zaizkie foru-aldundiek eta hiriburuetako udalek garatutako jarduera esanguratsuenak.

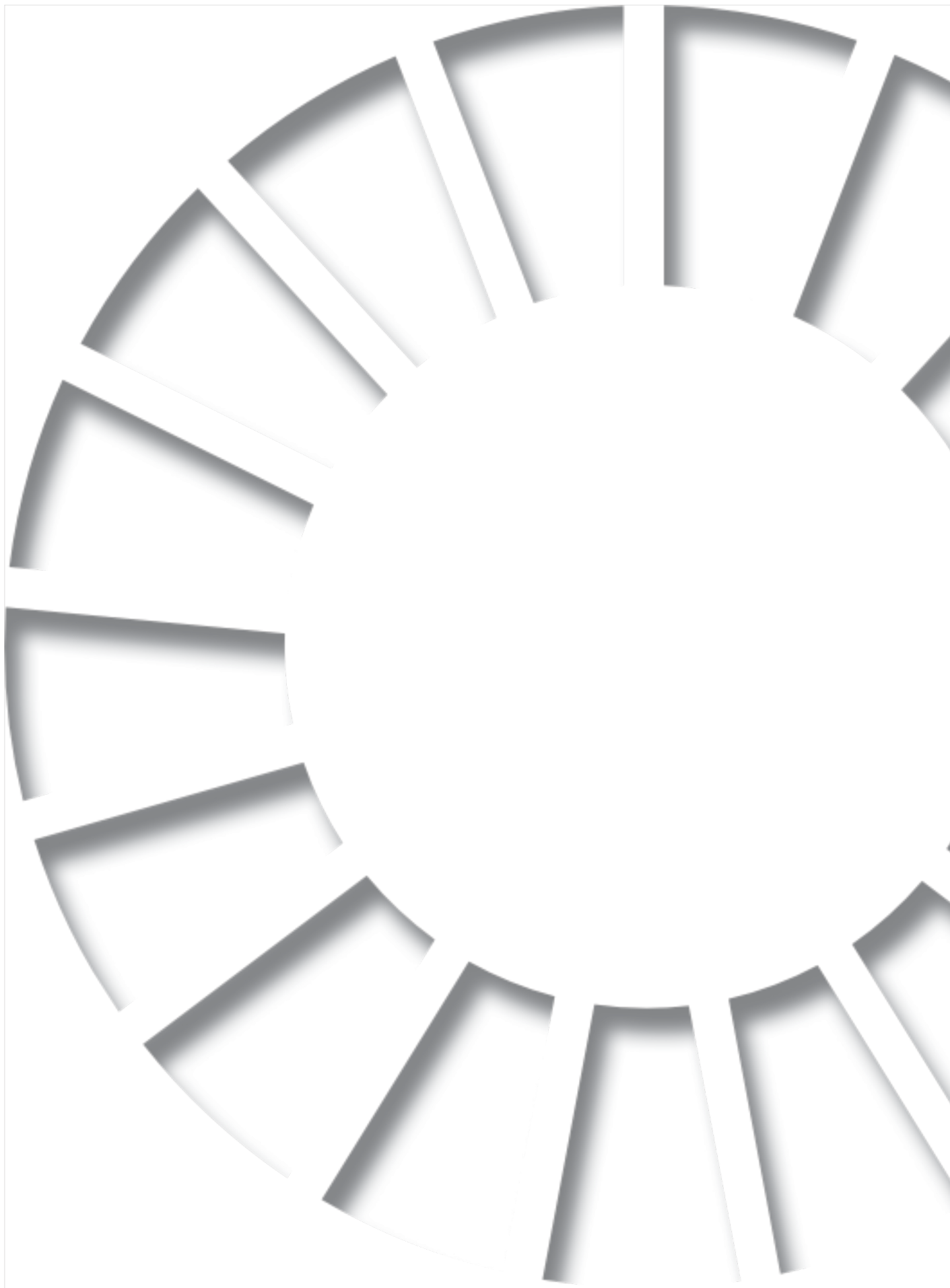
Zazpigarren txosten honen egiturak aurrekoaren sumarioa finkatzen du, aurrekoei beste lehen zati bat gehitu baitzien. Dokumentuaren atal honetan, 2030 Agendaren osasun-pronostikoari buruzko azterketa orokorra eta 2023an zehar Euskadik GJHein hartutako konpromisoaren zeharkako laburpena jorratzen dira.

Txosten honek lehen aldiz maila anitzeko izaera duen neurri berean, nabarmentzekoa da dokumentuaren lehen zati hori –atal batzuetan hitzez hitz– bat datorrela 2030 Agenda Euskadi Foroak (maila anitzekoa) 2023ko memoria-dokumentuan eta 2024ko kudeaketa-planean egindako balorazioarekin.

Horrela, “2023ko ikuspegi panoramikoa” izeneko lehen blokea lau puntutan egituratzen da: testuinguru globalaren balorazioa; 2023ko euskal ekarpenaren zeharkako azterketa; jarduketa nagusien laburpena; eta beste ekarpen espezifiko batzuk.

Dokumentuaren bigarren zatia aurreko txostenen formatuarekin bat dator, eta Eusko Jaurlaritzaren politiken jarraipenaren ikuspegi zehatza eskaintzen du 17 GJHetako bakoitzerako.

Zazpigarren edizio honetan, garrantzi handiko bi eranskin gehitu dira: Eusko Jaurlaritzaren 2024ko aurrekontua GJHein lerrokatzeari buruzko txostena eta adierazleen eranskin estatistikoa. Zazpigarren txosten hau Nazio Batuetara bidali da, Euskadiko Hiri Agendaren Bigarren Jarraipen Txostenarekin batera.

Lehen zatia

2023ko ikuspegi panoramikoa

1. Testuinguru globalaren balorazioa

Borondatezko jarraipen txosten bat egiteko autoazterketa egiteko, betetze-edo ebaluazio-parametroen zerrenda luze bat egin behar da, helburuen, jomugen, adierazleen, konpromisoen, jardueren edo hartutako edo aurreikusitako neurrien arabera. Ariketa hau ezinbestekoa da, eta dokumentu honen bigarren zatian lantzen da.

Hala ere, eta aldi berean, beharrezkoa da ikuspegi zehatz hori testuinguru orokorraren eta izaera kualitatiboagoaren balorazioarekin osatzea, zuhaitzek basoa ikustea galaraz ez dezaten. Helburu horri heltzen dio dokumentuaren lehen zati honek. Haratago, edo ebaluazio sektorial guztiei ekin aurretik, egungo testuinguruan lehentasunezko hausnarketarako elementu batzuk nabarmendu nahi dira, bai tokiko ikuspegitik, bai ikuspegi globaletik.

GJHen betetze-mailaren azterketa eta jarraipena ezin dira baloratu haien aplikazio-eremua 2030 Agendaren jarraipenetik kanpo gera litekeen uhar-te bat balitz bezala mundu osoan. Ezinbestean, GJHen lokalizazioan aurrerapenen ebaluazioak eskatzen du aurrerapen globalei dagokien tenperatura hartzea, adierazten diren testuinguru historikoan eta denboran. Beraz, 2023. urtea munduarentzat eta GJHentzat zer izan den errepasatuko duen begirada.

1.1. Nazioarteko egoera nahasia

Ikuspuntu horretatik, 2023an tentsio eta ziurgabetasun handiak egon dira, eta horrek baldintzatu egin du errealtate globala eta tokikoa. Mundua 15 urteko ziklo historiko benetan zorigaitzokoa bizitzen ari da.

2008az geroztik sortutako krisi ekonomiko eta finantzarioaren ondoren eta pandemia globaleko bi urte luzeen ondoren, 2023an Ukrainako gerraren jarraipenak ekarri dituen ondorio globalak eta tokikoak agerian geratu dira. Iragan urriaren 7tik, aurrekoari Gazako indarkeria-, gerra- eta inbasio-egoera gehitu behar zaio.

Ukraina eta Gaza bi gerra-egoera berri dira. Ez dira bakarrik: Yemen, Irak, Siria, Afganistan, Birmania, Hego Sudan, Etiopia, Somalia, Sahel, Kongoko Errepublika Demokratikoa... gerraren bidegabekeriaren zerrenda osatzen duten izenetako batzuk dira.

Giza ondorioak eta ondorio humanitarioak bizitzen ari gara, eta mundu osoan pairatzen ditugu haren ondorio energetiko, ekologiko, inflazionario eta sozioekonomikoak. Horrek guztiak sektore kalteberetan dituen eraginak oraindik ere kontraesan eta tentsio globalen parte dira, eta aztoratzen gaituzte. Desberdintasun-arrakalak areagotu egiten dira, bai barnekoak, bai herrialdeen artekoak.

Aurreko txostenean adierazi bezala, irmotasun osoz errepikatu behar da pobreziaren, genero-berdintasunaren, hezkuntzaren, osasunaren, klima-aldaketa-aren, planetaren zaintzaren, hazkunde ekonomiko inklusiboaren, hiri eta komunitate jasangarrien, justiziaren eta, jakina, egungo testuinguruaren ondorioz, bakearen aurkako borroka lehentasun atzeraezinak direla, eta nazioarteak kontzienteki finkatu zituela jada 2015ean.

2030 Agendaren nukleoak erronka globalak eta lokalak dira, eta batera ekin behar diegu erronka horiei, eta pandemiaren edo mundua suntsitzen duten gerren ondorioek premiazoago bihurtu dituzte.

1.2. GJHen betetze-mailaren mundu mailako balantze eskasa

2018az geroztik, nazioarteko adostasun handia zegoen GJHak betetzeari buruzko diagnostikoari dago-kionez: 2030 Agendak bultzatutako eraldaketa-prozesua ez zen behar bezain azkarra, eta ez zuen behar adinako eraginik. Izan ere, horregatik, 2019ko irailean, Nazio Batuen 74. Batzar Nagusian, Antonio Guterres idazkari nagusiak gobernuei, enpresei eta gizarte zibilari dei egin zien, helburu globalen gaineko ekintza areagotu zezaten, eta hurrengo 10 urteak GJHei buruzko Ekintzaren Hamarkada izendatu zituen. Sei hilabete geroago, pandemia deklaratu zen, eta, esan bezala, ondoren, Ukrainako eta Gazako gerrak iritsi ziren, etenik gabe.

Testuinguru horretan, 2023. urtea GJHen ebaluazioaren urtea izan zen Nazio Batuentzat, 2015-2030 aldiaren erdialdean. Gainera, hori izan da munduarentzat pandemiaren ondorengo bigarren urtea, Ukrainako Gerraren bigarren urtea eta Gazako gerraren lehenengo urtea. 2008tik, munduak inpaktu globaleko krisi sakonen segida etengabea bizi du.

Hala, 2023ko irailaren 16tik 20ra bitartean, Nazio Batuen GJHen Goi-bilera egin zen New Yorken. Goi-bilera horren helburu nagusia zen, hain zuzen ere, 2030 Agendak munduan duen garapen- eta betetze-maila ebaluatzea aldi erdian. Goi-bilera horretan, Euskadik eta bere erakundeek parte-hartze aktiboa izan zuten, bai ekitaldia egin aurretik, bai ekitaldian zehar, *Now 2030* dokumentuak aurkeztuta.

Goi-bileran entzundakoaren arabera, 2023aren amaieran, eta joan den urtearen amaieran bezala, argi eta garbi adierazi behar da Nazio Batuen Agenda Globalaren helburuei dagokienez egindako aurrerapenen balantzea ez dela nahikoa. 2019an baieztatzen bazen denbora agortzen ari zela eta ez genuela behar beste aurreratu, 2023aren amaierako balantzean aitortu behar da zailtasunak eta oztopoak hazi egin direla eta munduan GJHak betetzeko pronostikoa hobetu gabe dagoela.

Kausak, seguruenik, askotarikoak dira. Alde batetik, nazioarteko testuingurua oso txarra da. Tentsio geoestrategikoak, polarizazio politikoa eta gobernu populisten eta iliberalen agerpena gero eta handiagoak dira. Testuinguru horretan, nazioarteko agertokiaren lehentasunek jarrera defentsibo eta epe laburragoetara biratzen dute. Eraldaketa handien beharrak lehentasuna galtzen du.

Bestalde, 2030 Agenda sinatu zuten estatuen bultzada eta determinazio eskasari, estatukoak ez diren erakundeek edo gizarte-eragileek GJHen gobernantzan parte hartzeko tarte txikia gehitu behar zaio, edo oso inbertsio txikia informazioan, dibulgazioan, pedagogia sozialean eta herritarren inplikazioan.

1.3. “Erreakzionatzeko unea da”

Euskadik aurreko txostenean adierazitako baieztapen nagusiei eusten die:

- “Balantze hori argi eta garbi eskasa izan arren, bada GJHei buruzko diagnostikoan 2015etik aldatu ezin den zerbait”.
- “2030 Agenda premia eta aukera da. Premiazkoa da aurrera egitea planeta gisa hura betetzen, eta onartzea erronka hori pasatzen utzi ezin dugun tren bat dela”.
- “Helburu globalen garapen eskasak eta bizi dugun testuinguru txarrak erantzun proaktiboa eskatzen dute”.
- “Pasiboki onartzen badugu GJHekiko egungo inertiak bere debaluazio-ibilbideari eustea, aldaketa-rik gabe 2030era arte, azken balantzea negatiboa izango da argi eta garbi”».

Zalantzarik gabe, Nazio Batuen Erakundeari dagokio erantzun hori gidatzeko ardura nagusia. 2030 Agendarekiko konpromiso globalean eta lokalean inflexio-puntua izango den erreakzio bat artikulatzeko unea da. Nazio Batuen GJHen 2023ko iraileko Goi-bilerak ez du helburu hori lortu. Egokia da ekin-tzarako eta erreakziorako hausnarketa azkartzea; hausnarketa proaktiboa.

2024ko irailean, Nazio Batuen Erakundeak beste aukera bat izango du Etorkizuneko Gailurra izena jarri dionarekin. Helburua da “lankidetzat hobetzea erronka kritikoak daudenean eta gobernantza globalean dauden gabeziak konpontzea, dauden konpromisoak berrestea, Garapen Jasangarrirako Helburuak eta Nazio Batuen Gutuna barne, eta pertsonen bizitzan eragin positiboa izan dezakeen sistema multi-lateral biziberritu baterantz aurrera egitea”.

Nazio Batuen Erakundeak dioenez, “2023ko GJHei buruzko Goi-bileran oinarrituta, estatu kideek aztertuko dute munduko lankidetza eraginkorrago baten oinarriak ezartzeko modua, egungo erronkei eta hemendik aurrerako mehatxu berriei aurre egin ahal izateko”.

Testuinguru horretan, gerrak gero eta presentzia handiagoa izateak eta horrek munduan dituen ondorioek 16. GJHren edukiari eta proiektzio eguneratuari buruzko nazioarteko hausnarketa ekarri beharko luke berekin: Gizarte bidezkoak, baketsuak eta inklusiboak sustatzea. Ezinbestekoa da 2030 Agenda aginte-erreferentzia izatea gerraren aurrean eta bakearen alde. 2030 Agenda Euskadi Foroak mezu hori partekatuko du nazioarteko foroetan parte hartzeak aukera ematen dion guztietan.

Nolanahi ere, ez da beharrezkoa 2024ko irailera arte itxarotea. Gailur berri hori prestatzeko moduak, hemendik aurrera, haren benetako birtualtasuna erakutsiko du. Goi-bilera handi horiek nazioarteko lehen mailako baina emaitza zehatzen defizita duen urteroko topaketa baten errutinak gainditzea lortu behar dute. Izan ere, Goi-bilera horiek oso erabilgarriak izan daitezke helburu zehatzei eta beharrezkoei erantzutea lortzen badute.

2023ko martxoan, Iñigo Urkullu Renteria Lehendakariak Nazio Batuei zuzendu zien *Now 2030* proposamenaren lehen dokumentua, zeinaren bidez planteatzen baitzuen GJHen Goi-bileraren formatua eta ondorioak zabaltzea. Zehazki, ebaluazio zorrotz bat egitea proposatzen zuen, 2015etik 2023ra, bai eta GJHetarako premiazko lehentasunen definizio bat ere, 2023tik 2030era.

Horrekin batera, gizarte-erakunde eta -eragileen Konpromiso Zehatzen Adierazpena defendatzen zuen, luzapenik ez dagoela onartzeko, “2030 orain delako”. Dokumentu horrek eta haren edukiek indarrean jarraitzen dute 2024ko irailean egingo den Etorkizuneko Gailurrari begira..

2. Euskadiren 2023ko ekarpenaren zeharkako azterketa

2023an, Espainiako Estatuan bi hauteskunde-prozesu luze eta estu bizi izan ditugu: maiatzaren 28ko udal- eta foru-hauteskundeak eta uztailaren 23ko hauteskunde orokorrak. Espainiako gobernu berria ezin izan da eratu azaroa ondo sartu arte. Logikoa denez, egoera horiek baldintzatu egiten dute, neurri batean, erakundeen garapen normala. Euskadiko konpromisoen garapena Agenda globalarekin hobeto ulertzeko eta kokatzeko testuinguru bat eskaintzen dute.

Dokumentu honen bigarren zatian, Eusko Jaurlaritzaren politika publikoen garapenean GJHen jarraipenaren eta betetze-mailaren balantze zehatza egiten da, bai eta foru-aldundiak eta hiriburuetakoko udalak buru dituzten politika publiko gehienek jarraipena ere. Balantze horrek islatuko du, panorama konplexu hori gorabehera, euskal erakundeek eta gizarte-eragileek GJHak eraginkortasunez bultzatzen jarraitu dutela beren eskumenen eta aukeren esparruan.

Orain, puntu honetan, Euskadiren ekarpena zeharkako ikuspegi batetik islatzen da, aurrerapen nagusiak zein egiteke dauden erronkak edo hobetu beharreko eremuak laburbilduta.

2.1. Finkatutako hiru lorpen nagusi

2023an zehar, eta testuinguru global txarra gorabehera, Euskadik bere konpromisoari eta erabakitasunari eutsi dio 2030 Agenda bultzatzeari dagokionez. Ikuspegi kualitatibotik, hiru aurrerapen handi nabarmendu daitezke, etorkizunerako proiektio garrantzitsuarekin finkatzen direnak:

2.1.1. 2030 Agenda Euskadi Forotik GJHen aldeko Euskal Aliantzara

Legegintzaldi honetan, Euskadik bi gobernantza-esparru izan ditu 2030 Agenda sustatzeko: 2030 Agenda Euskadi Foroa eta GJHen aldeko Euskal Aliantza.

•**Foroa.** 2021eko uztailaren 6an, Eusko Jaurlaritzak 166/2021 Dekretua onartu zuen, 2030 Agenda Euskadi Foroa sortu eta arautzen duena. Honako organo hauek osatzen dute: Osoko Bilkura, Batzorde Iraunkorra, bost Lantalde (Gobernantza, Hiri Agenda, Eraldaketa Soziala, Eraldaketa Energetiko-klimatikoa eta Eraldaketa Ekonomiko-digitala); eta Guneak, parte-hartze eta lankidetzak publiko, pribatu eta sozialerako gune irekia.

Honako hauek osatzen dute Osoko Bilkura: Lehendakariak; Eusko Jaurlaritzako sailek; hiru foru-aldundiek; EUDELe; hiriburuetakoko udalek; hiru euskal unibertsitateetako errektoreek; Euskadiko hirugarren sektoreko ordezkariak, Sareen Sarearen bidez; lankidetzak publiko-pribatuko ordezkariak, Basque Center for Climate Change-ren (BC3); Basque Research and Technology Alliance (BRTA) Partzuergo Zientifiko-teknologikoaren; edo ACLIMAREN (Basque Environment Cluster) bidez.

Hiru urte horien ondoren, hiru lorpen garrantzitsu egiaztatu dira: (1) Gobernantza-eredu arina finkatu da, parte-hartze publikoarekin, pribatuarekin eta gizarte zibilarekin; (2) informazio- eta lankidetzak-fluxuak hobetu dituzten koordinazio- eta deliberazio-espazioak eratu dira; eta (3) 2030 Agenda zehatzaren metodologiarekin eta proiektu eta helburu argietan islatzearekin lotzen duen irizpide bat bultzatu da.

•**Aliantza, Kontratu Soziala eta Gida.** Guneak, Foroaren organoetako bat, GJHen aldeko Euskal Aliantza sortu zuen eta 2023ko urriaren 2an aurkeztua. Txosten hau itxi arte, 90 gizarte-eragilek parte

hartzen dute. Akordioaren oinarria “2030 Agenda Euskadi Kontratu Sozial baterako” Adierazpena da, bost konpromiso eta bost inplikazio praktikoko biltzen dituen. Laburbilduta, honako hauek dira:

- Gizarte-erakundearen arteko lankidetzaren indartzea, bai eta erakunde horien eta erakundearen artekoa ere.
- GJHak ezartzea enpresen eta erakundearen barne-kudeaketan eta -funtzionamenduan.
- 2030 Agenda zabaltzea eta sustatzea, eta herritarren parte-hartzea eta inplikazioa bultzatzea.
- Elkartasun- eta jasagarritasun-printzipioak bultzatzea, 2030 Agendaren oinarri gisa.
- EAEko esperientzia modelizatzea eta nazioartean trukatzeko erraztea.

Bigarren ardatzari dagokionez, “Enpresetan eta erakundeetan 2030 Agenda garatzeko gida” aurkeztu zen. Gida honek GJHekiko konpromisoa barne-kudeaketan txertatzeko aukera ematen die mota guztietako erakundeei.

Azken batean, 2030 Agenda Euskadi Foroak, GJHen aldeko Euskal Aliantzak, “2030 Agenda Euskadi Kontratu Sozial baterako” Adierazpenak eta “Enpresetan eta erakundeetan 2030 Agenda garatzeko gidak” 2021a baino lehen ez zeuden azpiegiturak irudikatzen dituzte. Gaur egun, sendotuta daude GJHekiko euskal konpromisoaren euskarri gisa. “17. GJH, Aliantzak” delakoaren aplikazio zehatza, praktikoa eta tokikoa osatzen dute.

2.1.2. Euskadiko Local 2030 egoitza globala

Legegintzaldi hau amaitzean, Nazio Batuen Local 2030 Koalizioaren Idazkaritzaren egoitza globala errotuta geratu da Euskadin. 2023ko azaroaren 3an, “Espainiako Gobernuaren, Eusko Jaurlaritzaren, Bilboko Udalaren eta BBK Fundazioaren arteko lankidetzaren hitzarmena”, Bilbon Local 2030 egoitza ezartzeko sinatu zen. Sinadura horrek amaitu zuen behin betiko barneko eta nazioarteko izapide luzea.

2021. urtearen hasieratik, Eusko Jaurlaritzak gogor lan egin du egoitza hori hartzeko euskal hautagaitzak aurrera egin zezan Nazio Batuetan. Lan horri esker, Nazio Batuen 2022ko Goi Mailako Foro Politikoa aurkeztu zen. Azkenik, proposamenak Nazio Batuen babesa jaso zuen urte horretako irailean.

Local 2030 Koalizioa da GJHen lokalizazioa bizkortzeko Nazio Batuen sistemaren plataforma. ONU-Habitat da buru, eta txandaka, Nazio Batuen gainerako agentziak. Haren xedea da GJHen lokalizazioan laguntzea, mundu osoko toki- eta eskualde-erakundeetatik, berrikuntza eta tokiko eragileekiko, sektore pribatuarekiko eta erakunde komunitarioekiko lankidetzaren sustatzea.

Azken batean, Local 2030 Euskadin kokatzea Euskadin GJHen arloan izandako ibilbidearen aintzatespena da, eta EAEko erakundeei orainaren eta etorkizunaren erantzukizuna gehitzen die. Euskadin lehen mailako eta garrantzi handiko nazioarteko erakunde bat ezartzen du datozen urteetarako. Eusko Jaurlaritzaren asmoa da lokalizazio-prozesuan laguntzea, Local 2030 Idazkaritzaren bidez, GJHekiko konpromiso-eredu propio baten esperientzia eskainiz.

2.1.3. Adierazle-sistema, jarraipena eta balantzea

Legegintzaldi honetan, Eusko Jaurlaritzak azterketa- eta ebaluazio-sistema bat finkatu du, hiru erreferentzia handitan oinarritu dena: adierazle-panela, jarraipen-memoriak eta borondatezko jarraipen-txostenak.

•**Adierazle-panela.** 2022ra arte, Eusko Jaurlaritzak GJHen jarraipena egiteko panel propioa zuen. 2023ko urtarilaren 30ean, Eustat-Euskal Estatistika Erakundearekin batera, hiru erakunde-mailen partekatutako 50 adierazleko lehen panela aurkeztu zen. Joan den urtean zehar, 336 adierazleko azken zifra lortu da, 103 Lurralde Historikoen mailaraino bereizita eta 69 udalerriraino, Eusko Jaurlaritzaren, Foru Aldundien eta Udalen politiken baterako jarraipena egiteko.

Panel horrek Euskadiko 251 udalerrietarako adierazle estatistiko horiek xehatzeko aukera ematen du. GJHak betetzeari dagokionez, herrialde-ikuspegia eskaintzen du. Panela eskuragarri dago 2030 Agendaren adierazleak hedatzeko Eustaten plataforman.

•**Memoriak.** Legegintzaldi osoan zehar, Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiak hartutako konpromisoen betetze-mailari buruzko urteko txostenak aurkeztu ditu. Bi dokumentu horiek bi zatitan egituratzen dira: konpromisoen betetze-mailari buruzko memoria bat eta sartzen den urte bakoitzerako kudeaketa-plan bat.

Lan-metodologia hori 2030 Agenda Euskadi Forora ere eraman da, bai eta urtero memoria bat eta kudeaketa-plan bat egiten duten organoetako bakoitzera ere.

•Urteko jarraipena egiteko borondatezko txostenak. Betetze-maila, memoria eta urteko eta Legegintzaldiko jardueren balantzea osatzeko, 2030 Agendaren Urteko Jarraipenaren Borondatezko Txostenak aurkeztu dira Nazio Batuetan. Eusko Jaurlaritzaren txosten horiek egin eta aurkeztu dituen estatuz azpiko lehen gobernua da. Lehenengo edizioa 2018an egin zenetik, sei argitaratu dira etengabe.

2022ko txostenak, lehen aldiz, Hiri Agendaren jarraipenari buruzko Txosten espezifiko bat jaso zuen, bai eta Eusko Jaurlaritzaren aurrekontua GJHein bat datorrela adierazten duen Txosten bat ere. Bi dokumentu horiek ere txosten berri honetan sartu dira. Gainera, eta berrikuntza gisa, 2023ko txosten hau maila anitzekoa da, eta Eusko Jaurlaritzaren, foru-aldundien eta hiru hiriburuetako udalen jardueraren ikuspegi bateratua eskaintzen du.

Azken batean, adierazleen, jarraipenaren eta balantzearen sistema Eusko Jaurlaritzak 2030 Agendaren arloan egindako Legegintzaldiko planaren proiektu nagusia izan da. Egindako lanaren ondorioz, euskal erakunde-sistema osoa inplikatu duten estrategiak eta jarduerak neurtzeko, aztertzeko eta berregokitzeko azpiegitura sendoa sortu da.

2.2. Hobetzeko lehentasunezko hiru eremu

Balorazioa, beraz, oso positiboa da. Hala ere, iazko memorian esaten zen bezala “balorazio positiborik ez da argudio nahikoa hobetzeko aukera ukatzeko”, eta hori ere ez da nahikoa. Hobetzeko lehentasunezko eremutzat jotzen diren hiru erronka identifikatu behar dira gutxienez: energia berriztagarriak, erronka demografikoa eta dibulgazioa.

Balorazio hori testuinguruan kokatzeko, herrialde-helburuen adierazlea aipatu behar da. 2020an, Eusko Jaurlaritzaren Legegintzaldiko Programak hamar herri-helburu ezarri zituen 2024rako. Helburu horiek etengabe ebaluatzen dira, baita urteko balantzearen bidez ere. Hamar helburu horietatik, 2023. urtearen amaieran eskuragarri zeuden datuak erabiliz, zortzik betetze-maila nabarmena dute:

- Langabezia % 10etik behera jaitea. 2023. urtearen amaieran, % 7koa zen.
- Euskadi gizarte-desberdintasun txikiena duten Europako herrialdeen artean jartzea. Euskadi Euro-par Batasuneko pobrezia-tasa txikiena duten hiru herrialdeen artean dago, Europako batez bestekoa baino ia bi puntu beherago.
- Barne Produktu Gordinaren % 40 baino gehiago izatea industrian eta zerbitzu aurreratuetan. 2023. urtearen amaieran, % 40,2.
- Eskola uztearen tasa % 7tik behera finkatzea, % 5etik behera kokatu da.
- Berotegi-efektuko gasen igorpena % 30 murriztea. Euro-par Batasuneko herrialdeetan batez bestekoa baino % 35,5 murrizketa handiagoa lortu da (% 23,6).
- Euskadi genero-berdintasunaren indizirik handiena duten Europako 6 herrialdeen artean kokatzea. Aurrerapen bat gertatu da zazpigarren postura arte.
- I+G arloan Europako batez bestekoarekin bateratzea lortzea. Eurostaten arabera, Euskadin BPGaren % 2,32ra iritsi da, eta horrela Europarekiko konbergentzia lortu da.
- Aparteko aipamena merezi du bizi-itxaropena handitzeko helburuak. Bilakaera eten egin da pandemiaren ondorioz hildakoen kopuruak gora egin duelako. Hala ere, Euskadiko bizi-itxaropena munduko altuenetako bat da. Japoniak du bizi-itxaropen handiena, 84,6 urte; Euskadin, berriz, 83,6 urte.

Zortzi herri-helburu horietan, GJHein lerrokatuta, Legegintzaldiko hirugarren urteko balantzeak erakusten du aurreikusitako xedea benetan bete dela, edo bilakaera positiboa izan dela, argi eta garbi. Ikuspegi osoa izateko, balorazio positibo hori bi helburutan (energia berriztagarriak eta demografia) dituen defizitekin osatu behar da.

-Energia berriztagarriak. Energia berriztagarriak sortzeari eta kontsumitzeari dagokionez, Legegintzaldiaren hasieran ezarritako helburua zen energia berriztagarrien kuota azken kontsumoaren % 20 izatea. Euskadin, helburu hori lortzetik urrun gaude. Eustaten 2021eko datuen arabera, Euskadin energia berriztagarrien azken kontsumoa % 17koa da. EB-27ko batez bestekoa % 22koa da. Hori da orain Euskadiren helburua.

Energia horien hazkunde askoz ere handiagoa lortzeak herrialdearen lehen mailako lehentasuna izan behar du. Funtsezkoa da ahalegin partekatu bat egitea konpromiso hori gizarteratzeko eta hedatzeko, klima-aldaketaren erronkari erantzuteko. Ildo horretan, abian dira, besteak beste, 2024ko

otsailaren 8an Trantsizio Energetikoaren eta Klima Aldaketaren Legea onartu zen eta izapidetzen ari da Energia Berriztagarrien Lurralde Plan Sektoriala. Bestalde, 2030 Agenda Euskadi Foroak helburu hori ezarri du datozen urteetarako modu transbertsalean partekatutako lehentasunen artean.

-Erronka demografikoa. Legegintzaldiaren hasieran ezarritako helburua jaiotza-tasa % 10 handitzea izan zen. Ez da helburu hori lortu, ezta beheranzko joera aldatu ere, besteak beste pandemia-ren eta ondoz ondoko krisien inpaktuak ez duelako ekarri familia-proiektuak eraikitzearen aldeko testuinguru bat. EBn gazteen emantzipaziorako batez besteko adina 26,5 urte da. Euskadin 29,7koa da. Hori da Europako emantzipazio-adin berantiarrenetako bat. Euskadin, lehen seme-alaba izateko batez besteko adina 32,3 urtekoa da; EBn, berriz, 29,7koa.

Euskadin, ugalkortasun-tasa 1,28koa da gaur egun, eta EBren atzetik dago, Italiarekin eta Espainiarekin batera. Europar Batasuneko batez bestekoa 1,5 da. Demografian, biztanleria berritzea bermatzeko belaunaldien arteko ordezkapen-tasa 2,1 seme-alabakoa da emakume bakoitzeko. Euskadiko batez besteko adina 45,5 urtekoa izan zen 2022an, Europako batez bestekoa baino urtebete gehiago.

Azken batean, Euskadi datu demografiko txarrenak dituzten Europako herrialdeen artean dago. Funtsezkoa da lehentasun handiena ematen jarraitzea erronka honi; izan ere, gizarte-orekan duen eraginagatik, zeharka eragiten die 2030 Agendak bultzatzen duen eraldaketaren eta jasangarritasunaren alderdi sozialarekin lotura zuzenena duten GJHei.

Errealitate horri erantzuteko, 2030erako helburu espezifikoak ezartzen dituzten hainbat neurri antolatu dira azken urteotan. Nabarmentzekoak dira, besteak beste, Erronka Demografikorako 2030 Euskal Estrategia, 2022ko ekainean onartua, eta Gazteen Emantzipazioa laguntzeko 2030 Euskal Estrategia, 2023ko martxoan onartua. Bi Estrategiek enpleguaren, etxebizitzaren, hazkuntzarako edo emantzipaziorako zuzeneko laguntza ekonomikoen, kontziliazioaren eta edo 0-2 urte bitarteko haur-eskolen doakotasunaren arloetako neurrien eta jarduketan ekosistema gisa eratutako jardueramultzo bat biltzen dute.

Herrialdearen 10 helburuen balantzea alde batera utzita, eta 2030 Agenda Euskadi Foroak egindako irakurketarekin bat etorriz, hobetzeko lehentasunezko hirugarren eremu bat gehitu behar da 2030 Agenda bultzatzeari dagokionez. Dibulgazioa da, 2022ko txostenean ere adierazi zen defizita:

-Dibulgazioa. Oraindik ere beharrezkoa da 2030 Agendaren komunikazio- eta dibulgazio-ahaleginak areagotzea. Gizarteak ez daki zer esan nahi duen eta zer erabilgarritasun duen. Euskadiko GJHen aurrerapenei buruzko berriak ez daude komunikabideen agendan.

Funtsezkoa da informazio- eta inplikazio-maila hobetzea gizarte osoan eta haren antolamendu-adierazpen guztietan. Euskal erakundeek jarduera asko sustatzen dituzte helburu horrekin, baina oraindik ez dira nahikoak herritarrek GJHekiko duten ezagutza- eta inplikazio-maila hobetzeko.

2.3. Ondare nagusia: Now 2030 Basque Country dokumentua

lazko balantzeak, amaitzeko, adierazten zuen Euskadiko Local 2030 egoitza globala Euskadin kokatzea erantzukizuna zela: "barrurantz gehiago eta hobeto egitea dakar (lokalizatzeko konpromisoa), eta kanporantz gehiago partekatzea eta trukatzeko (nazioartekotzeko konpromisoa)". 2023an aurrera egin dugu barrurantz lokalizazio-konpromisoan eta kanporantz nazioartekotze-konpromisoan.

Adierazpenik adierazgarriena *Now 2030 Basque Country*. GJHen lokalizaziorako euskal konpromisoaren *eredua* dokumentua da. Eredu horren eraikuntza izan da, alde batetik, eta barrurantz, 2023an 2030 Agenda Euskadi Foroaren mugarrietako bat izan zen GJHen aldeko Euskal Aliantza sortzea ekarri duen trazio-edukia. Eta, bestalde, kanpora begira, nazioartean proiektatu du euskal konpromisoa 2030 Agendarekin, bai eta estatuz azpiko gobernuek GJHen sustapenean eta gobernantzan duten zeregina defendatzea ere.

Now 2030 Basque Country eredu ere tresna egokia da 2024an eta hurrengo urteetan lanean jarraitzeko, Local 2030 Koalizioaren Idazkaritzarekin lankidetzan. Idazkaritza horren egoitza globala eta iraunkorra Bilbon dago. Local 2030 Koalizioaren misioa, hain zuzen ere, mundu osoan GJHen betetzea bizkortzea da, estatuz azpiko gobernuen konpromisoaren bidez. Euskadik helburu horri egiten dion ekarpena gauzatzeko, hiru konpromiso hartu eta sustatu dira: 2030 Agendaren eta GJHen instituzionalizazio handiagoa, sozializazio handiagoa eta pertsonalizazio handiagoa.

Aurrekariak: konpromisoa eskatzea eta eskaintzea

•2023ko martxoaren 15ean, Iñigo Urkullu Renteria Lehendakariak *Now 2030* Proposamena aurkeztu zuen 2030 Agenda Euskadi Foroaren Osoko Bilkuran, baita Nazio Batuetara eta Europako erakunde nagusietara zuzentzeko asmoa ere. *Now 2030* Proposamenak Nazio Batuek irailean New Yorken egin behar zuten GJHen Goi-bileraren formatua eta ondorioak zabaltzea proposatu zuen.

Dokumentuak proposatzen zuen ebaluazio zorrotza egitea, 2015etik 2023ra, eta GJHetarako premiazko lehenetasunak zehaztea, 2023tik 2030era. Horrekin batera, erakunde eta eragile sozialen Konpromiso Zehatzaren Adierazpen baten alde egiten zuen, "2030 orain delako" luzamendurik ez dagoela onartuta.

Proposamen horren bidez, Euskadik, ahal zuen neurrian, nazioarteko adostasuna lortzen lagundu nahi zuen, 2023. urtea inflexio-puntu gisa, globala eta tokikoa, GJHak betetzeko.

Now 2030 Proposamenak konpromiso bat eskatzen eta eskaintzen zuen. Estatuen erreakzioa eskatzen zuen 2030era arte. Estatukoak ez ziren gobernuen zeregina eskaintzen zuen GJHen kokapenean eta gobernantzan. Eskatu eta eskaini. Une horretatik aurrera, Eusko Jaurlaritzak proposamen bat egin zuen, Euskadik bere konpromiso gisa eskaini zezakeenaren edukia artikulatzeko.

•Euskal ordezkaritza batek Nazio Batuen GJHen Goi-bileran parte hartu zuen irailaren 16an eta 17an, Local 2030 Koalizioaren egoitzaren anfitrioi gisa. Esparru horretan aurkeztu zuen Euskadik eskaini zezakeena definitzen zuen euskal konpromisoaren eredu, bere gaitasun eta gaitasunetatik abiatuta.

•2023ko abenduaren 14ko bileran, 2030 Agenda Euskadi Foroaren Batzorde Iraunkorrek *Now 2030 Basque Country* dokumentua onartu zuen. GJHen lokalizazioarekiko euskal konpromisoaren eredu, martxoan eta New Yorkeko GJHen Goi-bileran Nazio Batuen aurrean aurkeztutako proposamenak gara-tzen dituen.

GJHen lokalizaziorako euskal konpromisoaren eredua

2030 Agendarekin konprometitutako erakundeok eta gizarte-eragileok kezka-diagnostiko bat partekatzen dugu, bi gakoekin: 2030erako aurreikusitako helburuak eta xedeak oro har ez betetzea, eta gizarteak ez jakitea zer diren eta zer esan nahi duten GJHei.

Euskadin dago Nazio Batuen Local 2030 Koalizioaren idazkaritzaren egoitza. Helburua GJHen lokalizazioan laguntzea da. Egoitza hori Bilbon kokatzea aukera paregabea da kezka bikoitz horri euskal erantzuna bideratzeko.

Euskadik partekatzen eta sustatzen duen ereduak lokalizazioaren kontzeptua garatzea planteatzen du, erakundeei, gizarte-eragileei eta herritar guztiei dei egiten dien konpromiso praktikoa hirukoitz baten bidez.

I. Lokalizazioa, lehenik eta behin, **instituzionalizazio handiagoaren konpromisoa da**

Alderdi praktikoenan, gutxienez lau azpiegitura artikulatu behar dira, instituzio- eta erakunde-ikuspegitik ikuspegitik GJHen garapen exekutiboa arriskuan jar dezaten

-Lehenengo azpiegitura. GJHen arloko zeharkako zuzendaritza- eta koordinazio-organo betearazlea sortzea, edozein erakunde edo erakunderen go- berru-ekintza gidatzeko.

Aplikazio praktikokoaren erreferentziak

- Eusko Jaurlaritzaren Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusia, Lehen-dakartzen kokatua. (www.euskadi.eus/eusko-jaurlaritza/trantsizio-sozia-la-2030-agenda/)

-Bigarren azpiegitura. Plangintza estrategikoko dokumentuak izatea, helburuak, irizpideak, lehentasunak, jarduketak-planak, egutegiak eta aurrekontu-lerrokatzea barne hartzen dituztenak.

Aplikazio praktikokoaren erreferentziak

-2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programa, lau lehenta- sun-ardatz zehaztuta. (<https://www.euskadi.eus/2030-agendaren-lehentasunen-euskal-programa/web01-a2lehetr/eu/>)

-Hiri Agenda Euskadi Bultzatu 2050. (https://www.euskadi.eus/contenidos/informacion/bultzatu_2050/eu_def/adjuntos/bultzatu_2050/agenda_eus.pdf)

-2030 Agenda Euskadi Foroaren urteko kudeaketa-planak.

-Eusko Jaurlaritzaren aurrekontua GJHein lerrokatzeko txostena. (https://www.euskadi.eus/contenidos/informacion/docs_interes_transicionsocial/eu_def/adjuntos/Informe-Seguimiento-2022-Agenda-2030_eusk.pdf)

-Euskadiko udaletan GJHak ezartzeko tresna-kutxa, EUDLEk sustatua. (https://eudel.eus/eu/file/libro_ficheros/2030_agenda_udalentsako_tresnak)

-Udal mailako 14 proiektu traktore definitzea, 2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programarekin lerrokatuta.

-Hirugarren azpiegitura. Ebaluazio-tresna eraginkorrak prestatzea eta erabiltzea, hala nola norberaren errealitatera egokitutako adierazleak, urteko memoriak edo urteko Borondatezko Jarraipen-txostenak. Neurtzea eta ebaluatzea da 2030 Agenda serio hartzeko modurik onena.

Aplikazio praktikokoaren erreferentziak

-Eusko Jaurlaritzak, foru-aldundiek eta udalek partekatutako adierazleen aginte-aula. (<https://eu.eustat.eus/adierazleak/gjh.html>)

-2030 Agenda Euskadi Foroaren organo bakoitzaren urteko memoriak. (https://www.euskadi.eus/contenidos/informacion/docs_interes_transicionsocial/eu_def/adjuntos/Plan-Gestio-n-2023-Foro-Agen- da-2030-enero-2023-eusk.pdf)

-Eusko Jaurlaritzak 2018tik egindako urteko Jarraipeneko Borondatezko Txostenak. 2023koak maila anitzeko ikuspegia eskaintzen du. (https://www.euskadi.eus/contenidos/informacion/docs_interes_transicionsocial/eu_def/adjuntos/Informe-Seguimiento-2022-Agen-da-2030_eusk.pdf).

-Laugarren azpiegitura. *Gobernantza-ereduak eta erakundeen eta gizartearen arteko lankidetzazabala sustatzea, eta horietan parte hartzea.*

Aplikazio praktikoaren erreferentziak

-Euskadin, Lehendakariaren dekretu bidez, 2030 Agenda Euskadi Foroa eratu zen, urteko kudeaketa-planen eta jarraipen-memorien metodologia batekin. (<https://www.euskadi.eus/bopv2/datos/2021/07/2104183e.pdf>).

-Honako hauek hartzen dute parte: Eusko Jaurlaritzako sail guztiek, hiru foru-aldundiek, EU-DELe, hiriburu eta udalek, euskal unibertsitateek, hirugarren sektoreko erakundeek, lankidetzaz publiko-pribatuaren ordezkariak, klusterrek eta zentro teknologikoak.

-Foro horrek honako organo hauek ditu: Osoko Bilkura, Batzorde Iraunkorra, bost Lantalde: Gobernantza, Hiri Agenda, Eraldaketa Soziala, Eraldaketa Energetiko-klimatikoa eta Eraldaketa Ekonomiko-digitala; baita Guneak ekimena ere, Foroaren irekiera-gunea, parte-hartzea eta lankidetzaz publikoari, pribatuari eta gizarte zibilari.

II. Lokalizazioa, bigarrenik, sozializazio handiagorearen konpromisoa da

GJHen inguruko ezjakintasun sozial handia dugu abiapuntu. Lehentasunezkoa da 2030 Agendaren zabal-kundea eta gizarte-eragileen inplikazioa sustatzera bideratutako baliabideak eta ahaleginak inbertitzea. Konpromiso horri eduki zehatza ematen dioten jarduketetako batzuk honako hauek dira:

-Komunikazio-kanpainak edo -ekimenak.

Aplikazio praktikoaren erreferentziak

-Eusko Jaurlaritzak GJHei buruz urtero egiten duen dibulgazio-kanpaina.

-2030 Agenda Euskadi Basque Country Saria Donostiako Zinemaldian. (<https://www.irekia.euskadi.eus/eu/news/88276>)

-Dibulgazio-ikastaroak eta argitalpenak.

Aplikazio praktikoaren erreferentziak

-2030 Agendari buruzko doako dibulgazio-ikastaroen urteko eskaintza bikoitza, Eusko Jaurlaritzaren eta gizarte zibileko erakundeen artean lankidetzaz garatuak. (<https://www.euskadi.eus/2030-agenda-ulertzeko-ikastaroak/web01-a2lehetr/eu/>)

-Erronkak argitalpenen bilduma, 2030 Agendaren erronka handiak ulertzen eta hobeto aurre egiten laguntzeko. (<https://www.euskadi.eus/erronkak-bilduma/>)

-Gizarte-dibulgaziorako eta herritarren partaidetzarako dirulaguntzak.

Aplikazio praktikoaren erreferentziak

-Eusko Jaurlaritzaren "2030 Agenda Bonuak" dirulaguntza programa, GJHen inguruko herritarren hedapena, parte-hartzea eta inplikazioa sustatzeko. (<https://www.irekia.euskadi.eus/eu/news/84009-gobierno-vasco-pone-marcha-edicion-del-programa-bonos-agenda-2030>)

-Tresna didaktikoak.

Aplikazio praktikoaren erreferentziak

-2030 Agendari buruzko material itsaskorra, "Zer izan zen etorkizunaz" izenekoa. Ikus-entzunezko serie bat, lau denboraldikoa eta 3 minutuko 17 kapituluko, DBHn lantzeko.

-Euskara-gaztelania-ingelesa hiztegi hirueleduna, 2030 Agendari lotutako 3.600 termino eta definizioekin. (<https://2030agendahiztegia.eus/>)

-Enpresetan eta erakundeetan GJHak garatzeko gida.

Aplikazio praktikoaren erreferentziak

-Enpresetan eta erakundeetan GJHak garatzeko gida argitaratzea eta zabaltzea, prestakuntza-eskaintza batekin batera. (https://www.euskadi.eus/contenidos/informacion/transicionsocial_agenda2030/eu_def/adjuntos/Guia-ODS-EUS.pdf)

-Prestakuntza espezializatua.

Aplikazio praktikoaren erreferentziak

-2030 Agendaren eta GJHen integrazio estrategikoari, jarraipenari eta komunikazioari buruzko unibertsitate arteko espezialistaren titulua lortzeko graduondoko ikastaro bat sustatzea, hiru euskal unibertsitateen eta Eusko Jaurlaritzaren lankidetzaren bidez. (<https://www.ehu.eus/eu/web/graduondokoak/2030-agendaren-gjh-integrazio-estrategikoa-jarraipena-komunikazioa-unibertsitate-espezializazioa>)

-Gizarte-lankidetzako aliantzak.

Aplikazio praktikoaren erreferentziak

-GJHen aldeko Euskal Aliantzaren Agenda 2030 Euskadi Foroa bultzatzea Guneak gunearen bidez, bost konpromiso eta bost inplikazio praktiko dituen adierazpen batean oinarrituta. Aliantzari atxikitako 90 gizarte-eragile baino gehiago ditu. (<https://www.euskadi.eus/gjhen-aldeko-euskal-aliantza/web01-a2-lehetr/eu/>)

-Euskadiko 2030 Agendan sartzea hizkuntza- eta kultura-aniztasunari lotutako 18. GJHa, gizarte- eta erakunde-eragileen arteko lankidetzan.

III. Lokalizazioa, hirugarrenik, *pertsonalizazio handiagoko konpromisoa da*

2030 Agenda gure eguneroko bizitzari eragiten dion interpelazio pertsonala ere bada, bai bakarka, bai familian edo maila pribatuan. GJHen instituzionalizazioak eta sozializazioak kontuan izan behar du hirugarren dimentsio hori. Herritarren parte-hartze eta inplikazio aktibo eta informaturik gabe, Agendaren etorkizuna kaltebera da.

-Herritarrekin partekatzea 2030 Agendaren ABCa.

Aplikazio praktikoaren erreferentziak

-Eusko Jaurlaritzak ABC hori formulatu du, honako laburpen honekin:

- A. Pobreziari hobeto aurre egitea eta oparotasuna partekatzea.
- B. Berdintasunaren alde eta diskriminazioa saihesteko gehiago egitea.
- C. Hondakinak murriztea, energia gutxiago kontsumitzea eta gehiago birziklatzea.

-Azken interpelazioa ideia honetan laburbiltzen da: "Ezer ez da aldatzen, ezer aldatzen ez badugu".

Eduki horiekin komunikazio-kanpaina zabalak egiten dira. (<https://www.euskadi.eus/2030-agendaren-abc-a/web01-a2lehetr/eu/>)

-2030 Agenda eta Garapen Jasangarrirako 17 Helburuak sustatzea, konpromiso eta inplikazio pertsonala eta beste pertsona eta talde batzuekin lankidetzan aritzeko prest egotea eskatzen duen kontratu sozial gisa.

Aplikazio praktikoaren erreferentziak

-2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programak GJHak kontratu sozial berri gisa planteatzen ditu. (https://www.euskadi.eus/contenidos/informacion/docs_interes_transicion-social/eu_def/adjuntos/EUS-Programa-prioridades.pdf)

-GJHen aldeko Euskal Aliantzaren oinarria "2030 Agenda Euskadi Kontratu Sozial baterako" Adierazpena da. (https://www.euskadi.eus/contenidos/informacion/alianza_vasca_ods/eu_def/adjuntos/Atxikimenduak-Aliantza-eus.pdf)

-Kontratu sozialaren ideia 2030 Agenda Euskadi Foroaren eta bertako kideen ohiko diskurtsoaren parte da.

Principio y metodología de Now 2030 Basque Country

GJHen lokalizazioarekiko konpromisoaren euskal eredu hau printzipio batean eta metodologia batean oinarritzen da.

•Proaktibitatearen printzipioa. 2030 Agendarekiko konpromisoa programa propioak GJHein atxikitzea eta formalki lerrokatzea baino gehiago da. Horrek esan nahi du geure buruari galdetu behar diogula zertan aldatzen diren GJHak gure aurretik zeuden politikak eta jarduteko moduak. Horretan datza eraldatzeko gaitasuna.

•Zehatzaren metodologia. GJHek zehaztasun gehiago eta abstrakzio gutxiago behar dute. Beharrezkoa da hitzetatik ekintzetara pasatzea. Proiektua betetzera hurbilduko gaituzten proiektu zehatzetan islatzea. Kontua ez da 17 helburuetarako proiektuak izatea, baizik eta lehentasunak eta proiektu eragileak definitzea.

Amaiera

Now 2030 Basque Country-k konpromiso handiagoa eskatzen eta eskaintzen du. Inplikazio-eredu hori Euskadiko GJHen kokapenarekin aurkeztuz, adibidea betetzen saiatzen da. Azken helburua da 2030ean Agendak ahalik eta balantze onena ematea. 2030 orain da. Konpromisoa orain behar da.

2030 Agenda planetak eta gizateriak aurrean dituzten erronka handiei aurre egiteko inoiz egin den mundu mailako lankidetzak ahalegin handiena eta garrantzitsuena da. Justifikatuta dago bakoitzak bere gain hartzea dagokion erantzukizunaren eta konpromisoaren kuota. Ez dago eraginkorragoa edo kooperatiboagoa den beste metodori.

3. Eusko Jaurlaritzaren jarduera nagusien laburpena

2023ko ikuspegi panoramikoa Eusko Jaurlaritzak esparru desberdinetan GJHein duen konpromisoaren mugarri nagusien laburpenarekin osatzen da atal honetan.

Jardueren zerrenda horrek sei atal ditu. Lehenengo bostak bat datoz Nazio Batuek “gizateriarentzat garrantzi kritikoa duten elementutzat” jo zituztene-kin: Pertsonak, Oparotasuna, Planeta, Bakea eta Aliantzak.

3.1. Pertsonak

Etikaren eta giza duintasunarekiko konpromisoaren ikuspegitik, pertsonei arreta ematea da Eusko Jaurlaritzaren politika publikoen lehentasuna. 2023ko aurrekontuaren % 76 osasunera, hezkuntzara eta gizarte-politika guztietara bideratu zen. Hona hemen errealitate hori deskribatzen duten datu batzuk:

- Osasunaren arloan, azaroan Euskadiko Osasun Publikoaren Legea onartu zen. Lege horrek mugarri bat ezarri zuen, Euskadiri lege-esparru eguneratu eraginkorragoa eman baitzion euskal herritarren osasuna hobetzeko, eta pandemiaren ikaskuntza nagusietara egokitu zen. Euskadiko Osasun Publikoaren Sistema egituratzen du, osasun-sistemarekin eta administrazio publikoekin koordinatuta, eta koordinazio- eta partaidetza-organo bi izango ditu: Osasun Publikoaren Euskal Institutua eta Osasun Publikoaren Erakundearteko Batzordea.

Aldez aurretik, uztailen, 2030 Osasun Plana onartu zen. Plan horrek lau helburu nagusiak zehazten ditu: haurren eta nerabeen osasun-garapena sustatzea; zahartze aktiboa eta bizitza osokoa sustatzea; euskal biztanlerian saihestu daitekeen morbi-heriotza murriztea; eta osasun-arloko desberdintasunak murriztea. Urtearen bigarren erdian, halaber, Euskadiko Osasun Mentaleko Estrategia (2023-2028) eta 2023-2027 aldirako Adikzioen Plan berria onartu dira.

- Hezkuntzaren arloan, abenduan Euskal Autonomia Erkidegoko Hezkuntzari buruzko Legea onartu zen. Lege honen helburua da hezkuntza-trantsizio justua ahalbidetzea, euskal hezkuntza-sistema bat eraikitzea, une bakoitzeko beharrei erantzuteko eta, batez ere, prozesu inklusibo baten bidez, ekitatean, gizarte-kohesioan eta bikaintasunean oinarrituta.

Lanbide Heziketari dagokionez, 2023ko otsailen Lanbide Heziketako VI. Euskal Plana aurkeztu zen, bilakaera teknologikorako oinarri gisa pertsonen ezagutzaren, sormenaren eta talentuaren aldeko apustu sendoa eginez. Kontua da aurrera egitea Euskadi gizarte jasangarri eta sistema adimendunene-koa bihurtzeko eta euskal LH nazioarteko erreferente gisa mantentzeko. Horrez gain, 2023ko azaroan, “Imajinaezinerantz aurrera eginez” nazioarteko topaketa egin zen Donostian. Gainera, GJHak lantzeko gida praktikoa egin da Euskadiko LHko zentroetan. Dagoeneko 175 ikastetxek, 49.300 ikaslek, 4.500 irakaslek eta 23 produkzio-sektorek hartu dute parte gida horretan.

Unibertsitatea. Maiatzean, Gobernu Kontseiluak 2023-2026 Unibertsitate Sistemaren Plana onartu zuen. Unibertsitate-politikak definitzen, helburuak identifikatzen eta euskal unibertsitate-ekosistema osatzen duten eragileak koordinatzen dituen tresna da. Plan hori, gainera, bat dator Nazio Batuen 2030 Agendarekin, eta Garapen Jasangarrirako Helburuekin konprometituta dago, gizarte oparoaren alde, eskubide- eta aukera-berdintasunarekin, eta ingurunea errespetatzen du.

Unibertsitatearen esparruan, halaber, “2030 Agendaren eta GJHen Integrazio Estrategikoa, Jarraipena eta Komunikazioa” graduondokoaren lehen edizioa bultzatu zen, hiru euskal unibertsitateekin lankidetzan. Ikastaro horrek jarraipena izango du 2024an.

- **Berdintasunaren** arloan, nabarmentzekoa da EAEn emakumeen aurkako indarkeria matxistaren biktimei ematen zaien arreta koordinatzeko erakundearen areko III. Akordioa. Akordio horren helburua

da tratu txarren eta sexu-erasoen biktimei arreta ematen dieten erakundeen arteko koordinazioa, haiei babes sanitario, polizial, judizial eta sozial osoa bermatzeko. Era berean, Eusko Jaurlaritzak tratu-berdintasunaren eta diskriminaziorik ezaren Euskal Legearen oinarriak prestatu ditu. Lege hau mugarri garrantzitsua izango da berdintasunarekiko eta diskriminaziorik ezarekiko dugun konpromisoan, lege-esparru sendoa eta bateratzailea eskainiz.

•**Gizarte-zerbitzuei** dagokienez, Gizarte Zerbitzuen II. Plan Estrategikoa onartu zen. Plan horren helburua da Gizarte Zerbitzuen Euskal Sistemari 2022-2026 aldirako ahalik eta efikazia eta efizientzia handiena lortzeko beharrezkoak diren prestazioak, zerbitzuak, programak eta bestelako jarduerak planifikatzea. Pertsonen gizarte-zaintzan oinarritzen den plana da, gizarteratzea ahalik eta autonomia handienarekin sustatzera bideratuta dagoena.

•**Erronka Demografikorako** 2030 Euskal Estrategiaren barruan, 2023ko martxotik aurrera, 3 urtera arte, seme-alaba bakoitzeko 200 euroko laguntzak jarri dira abian eta, familia ugaria bada, hilean 100 euroko prestazioa, 3 urtetik 7 urtera.

2023-2024 ikasturtearen hasierarekin, Haurreskolak Partzuergoko eskolak doan dira 0-2 urteko etapan.

Azaroaren 28tik 29ra bitartean Euskal Hiria kongresua egin zen Donostian, “Elkarguneak: erronka emergenteak, erronka sozialak eta lurraldea” lelopean. Hirigintzan eta lurralde-antolamenduan adituak diren pertsonen topaketan, azaleratzen ari diren bost erronkari buruz eztabaidatu zuten. Erronka horiei gizarte modernoek aurre egin behar diete eta estrategia eta politika publikoetan duten eragina aztertu zuten. Horien artean, aldaketa demografikoa, ekintza klimatikoa eta trantsizio energetikoa nabarmendu behar dira.

•**Gazteriar** dagokienez, 2023ko martxoaren 21ean Gazteen Emantzipazioa laguntzeko 2030 Euskal Estrategia onartu zen. Bost arlotan (enplegua, etxebizitza, errenta, kohesioa eta erresilientzia) 10 traxzio-proiektu biltzen ditu. Bere berrikuntzetako bat da hilean 300 euroko laguntza ematea, bi urtez, 25 eta 29 urte bitarteko gazteen emantzipazioa laguntzeko, 2024ko otsailean jarri dena indarrean.

•**Hiri Agendar** dagokionez, 2023ko otsailean, ONU-Habitat erakundeak, Eusko Jaurlaritzaren babesarekin batera, mundu osoko 102 ordezkari bildu zituen, 11. GJHren aurrerapenaren laburpen-txosten bat egiteko. Era berean, abenduan Bultzatu 2050-Euskadiko Hiri Agendaren bigarren jarraipen-txostena aurkeztu zen, eta aurten arreta berezia jarri du mugikortasunari eta hiri adimendun eta jakintsuei dagokienez.

•**Segurtasunaren** arloan, azaroan onartu zen Suteen Prebentzio eta Itzalketa eta Salbamendu Zerbitzuak Arautzeko Legea, euskal gizartearen segurtasun-mailak optimizatzen lagunduko duen araudi berria.

•**Etxebizitzaren** arloan, 2023an zehar, Euskadik Next funtsetako etxebizitzaren eta eraikinen birgaitze energetikoaren helburuak lortu ditu, eta 130 milioi euro inguru konprometitu ditu 15.600 etxebizitza baino gehiagoko jarduketak laguntzeko.

•**Gobernantzaren** ikuspegitik, Gobernu Kontseiluak EAEko sektore publikoko Datuen Gobernantzarako Estrategia onartu zuen abenduan. Printzipioak eta arauak datuen gobernantzari eta adimen artifizialeko sistemei buruzko Manifestu etikoan definituta daude; besteak beste, inklusibotasuna, irisgarritasuna, ekitatea, osotasuna eta diskriminaziorik eza nabarmentzen dira.

Gobernantzaren arloan ere, Gobernu Kontseiluak azaroan onartu eta Eusko Legebiltzarrera bidali zuen Gardentasun Legearen proiektua. Lege-proiektu honek Euskadiren ibilbide zabala bermatzen du eta prest uzten du hurrengo Legealdirako Gobernu Onaren arloan.

•**Kulturari** dagokionez, martxoan Kultura 2028 Plan Estrategikoa onartu zen, gizartearen kulturaren zentraltasun handiagoa bilatzen duena. Planak kultura aldarrikatzen du, herrialde bat eta komunitate bat eratzeko eta kohesionatzeko ezinbesteko elementu gisa.

•**Kirolari** dagokionez, martxoan Eusko Legebiltzarrak Euskadiko Jarduera Fisikoaren eta Kirolaren Legea onartu zuen. Arau berri horrek urte hauetan guztietan jarduera fisikoak eta kirolak izan dituzten aldatetako islatuko ditu, eta egungo erronkei eta beharrei erantzun die.

•**Euskararen** esparruan, 2023an zehar Euskararen Aholku Batzordean “Aroa. Euskara indarberritzeko eta euskaldunok ahalduztzeko marko estrategikoa”. Dokumentu honen helburu nagusia da gizarteak azken urteotan izan dituen aldaketei erantzutea eta, egungo testuinguru eleaniztunean, euskal hiztun aktibo eta ahaldunduen komunitatea indartzea, bidezko gizarte bat eraikitzeko.

3.2. Oparotasuna

Pandemiaren eta Ukrainaren inbasioaren eta Gazako gatazkaren ondorioak gorabehera, Euskadi positiboki erantzuten ari da. 2024an, BPGd-a % 2,1 haziko dela aurreikusten da; industriak susperraldi-zantzu argiak ditu; langabezia minimo historikoetara murriztu da, eta Gizarte Segurantzako kotizatzaileen hazkundea 1.000.000 izan zen abenduan, Euskadiko historiako handiena. Hona hemen politika publikoek suspertze sozioekonomiko horretan lagundu duten tresnetako batzuk:

- Ekonomia eta Enplegua Suspertzeko Berpiztu Plana**, 2020-2024 aldian 3.200 milioi eurotik gorako inbertsioa egiten duena. Pandemiaren aurreko egoera berreskuratzen laguntzen ari da. Hazkunde-itxaropenak positiboak dira 2024rako ere. Langabezia % 7an kokatu da, 2024rako herri-helburu gisa ezarritako % 10etik behera.

- Lanaren eta enpleguaren** arloan, abenduan Enpleguari buruzko Legea onartu zen, eta horrek Euskadiko politika publiko guztietan lan duinaren irizpidea sartzera behartzen du. Legeak eskubide subjektibo gisa jasotzen ditu lan-orientazioa eta -aktibazioa, leihatila eta lan-historia bakarrak, gobernantza partekatua eta udalen funtsezko zeregina.

- Otsailean, Eusko Jaurlaritzak 700M€-ko **Euskadiko VII. Bonu Jasangarria** jaulki zuen, zazpi aldiz eskari handiagoarekin. Eragiketa honek inbertitzaileen babes sendoa erakusten du, % 3,5eko kupoi finkoarekin 10 urtera. Horrela, Eusko Jaurlaritzak bonu jasangarrien merkatuaren garapenean paper garrantzitsua betetzeko asmo sendoarekin jarraitzen du, eta Euskadiren ingurumen-, ekonomia- eta gizarte-erronkei aurre egiteko finantzaketa arduratsu eta eraginkorra sustatzeko.

- Industriaren** esparruan, abenduan, 2025ean Gasteizen Automobilgintzako Fabrikazio Aurreratuko Ikerketa Zentroa sortzeko Akordioa gauzatu zen. Eusko Jaurlaritzak Basque Automotive Manufacturing Center-Automobilgintzako Fabrikazio Aurreratuko Teknologia Garatzeko Euskal Zentroaren (BAM) proiektua onartu zuen. Proiektu horrek ekoizpen-egitura eraldatzen lagunduko du, automobilgintza-ren sektorearen balio-katearen lehiakortasuna eta iraunkortasuna bultzatuz.

- Zientzia, Teknologia eta Berrikuntza Plana Euskadi 2030 (ZTBP 2030)** planari dagokionez, Euskadi berrikuntza handiko eskualde gisa indartu zen Europako Batzordearen "Regional Innovation Scoreboard 2023" delakoaren arabera, 21 postu aurreratuz eta "Bikaintasun-poloa" izendapena mantenduz. Ikerketa eta Garapeneko autonomia-erkidegoen buruan jarraitzen du, BPGren gaineko % 2,32ko inbertsioarekin, Eurostaten arabera, Europako % 2,27ko batez bestekoaren gainetik.

RIS3 arloetako I+G inbertsioen jarraipenaren ondorioz, GJHei lotutako gizartearen erronka nagusiekin lotutako gaietan, hazkunderik handienak, 2019aren aldean, osasunarekin eta trantsizio sozialarekin lotutako I+Gn gertatu dira (+% 29,6), eta, ondoren, trantsizio energetiko-klimatikoa (+% 25,7) eta trantsizio teknologiko-digitala (+% 17,7). Genero-berdintasunaren erronkari dagokionez, 2022an ikertzaileen % 36,3 emakumeak ziren, Europako % 33,7ko batez bestekoaren gainetik. Etorkizunari begira, 2024an Eusko Jaurlaritzak 700 milioi euro baino gehiago bideratuko ditu I+G+b sustatzeko programetara, kopuru errekorra.

Martxoan **Basque Quantum** proiektua aurkeztu zen. Euskadik IBM Quantum System One ordenagailu kuantikoa hartuko du, eta IBM buru duen ikerketa kuantikoko nazioarteko aliantza baten seigarren bazkidea izango da. Akordio horrek 120 milioi eurotik gorako inbertsioa ekarriko du.

- Martxoan, halaber, **Energy Intelligence Center zentroa eta** Euskadiko Parke Teknologikoen **Abanto Campus berriaren egoitza** (Ezkerraldea-Meatzaldeako Parke Teknologikoa) hartzen dituen eraikina inauguratu ziren. 70 milioi euroko inbertsioa izango duen campus berria funtsezko pieza izango da Hidrogenoaren Euskal Korridorea bezalako proiektu estrategikoak garatzeko, Hidrogenoaren Euskal Estrategiaren barruan.

- 2023an, **Cyberzaintza** sortu zen, Euskadin ziberdelinkuentziari modu integral eta zeharkakoan aurre egiteko agentzia berria. Agentzia berriak hiru arlotan lan egingo du nagusiki: ziberdelinkuentzian, inpaktu handieneko mehatxuen gaineko ekintzak lehenetsiz, hala nola iruzurrak eta abusuzko edukia; azpiegituren eta datu publikoen babesean, erakundeen arteko koordinazioa eta gaitasun publikoen aprobetxamendu eraginkorra sustatuz; eta enpresen azpiegituren eta datuen babesean. Azken kasu horretan, Eusko Jaurlaritzako ekonomia sustatzeko taldearekin koordinatuta, gero eta digitalizatuagoa den euskal ekonomiaren oparotasunari eustea eta indartzea ahalbidetuko duten ingurune seguru eta erresilienteagoak izango dituen enpresa-kultura bultzatuko du.

•**Turismoaren eta merkataritzaren** esparruan, irailean onartu zen Turismoaren eta Merkataritzaren 2030 Plan Estrategikoa. Estrategia horren ezaugarri nagusia da Euskadik konpromiso irmoa duela turismo jasangarriarekin, hiru alderdietan: ingurumenezkoa, soziokulturala eta ekonomikoa. Horretarako, Estrategia 4 ardatzetan, 16 ildo estrategikotan eta 32 proiektutan oinarritzen da. Palanka ardatzak helmuga, industria, marketina eta gobernantza dira.

3.3. Planeta

Basque Green Deal ereduaren bidez, Eusko Jaurlaritzak bat egin zuen Europako Itun Berdearekin. Etorkizun jasangarriagoa lortzeko ibilbide-orria da. Emisioak murrizteko eta energia berriztagarriak sortzeko helburuak jasotzen ditu, baina ez da eremu horietara mugatzen, industriarekiko eta teknologiarekiko eredu ekonomiko gisa proiektatzen da palanka nagusi gisa, zientzia, teknologia, ekonomia zirkularra, industria, trantsizio energetikoa edo elikadura-katea bera helburu berdinarekin lerroka daitezten: garapen justua eta jasangarria.

•**Trantsizio energetikoaren** eremuan, Euskadiko Energia Trantsizioaren eta Klima Aldaketaren Plana oso modu positiboan ari da aurrera egiten. 2024rako planifikatutako ekintzen % 91 hasi dira, eta horien gauzatze-maila % 49koa izan da. Planean aurreikusitako jarduketek, klima-alaketaren erronkari aurre egiten laguntzeaz gain, jarduera ekonomiko jakin batzuk bultzatuko dituzte, arintze- eta egokitapen-inbertsio gisa, Euskadiren garapen ekonomikoari lagunduz.

•Maiatzean, Eusko Jaurlaritzak Trantsizio Energetikoari eta Klima Aldaketari buruzko Lege-proiektua onartu zuen, Euskadin neutraltasun klimatikoa lortzeko 2050a baino lehen. Trantsizio Energetikoaren eta Klima Aldaketaren Legeak berotegi-efektuko gasen emisioak 2050era murrizteko helburua lortzeko, eraldaketa-prozesuaren erritmoa ezartzen da, nazioarteko, Europako eta Estatuko jarraibideekin bat datorrena eta Euskadiko testuinguru sozioekonomikora egokitzen dena.

•**Klima-aldaketari** dagokionez, Dubaiko COP28an Tokiko Gobernuen eta Udal Agintarien sarearen adierazpen bat sinatu da. Adierazpen horrek 40 gobernu eta eskualde-sare baino gehiagoren ahotsa batzen du –horien artean Euskadi buru duen Regions4–, eta munduko ekintza klimatikoa bizkortzea eta areagotzea eskatzen du.

•**2030erako Euskadiko Ingurumen Esparru Programaren** barruan (**IEP 2030**), martxoan aurkeztu ziren arazo globalei ingurumenaren ikuspegitik heltzen dieten 8 proiektu eraldatzaileak, jarduera jasangarriak sortzeko ekintza disruptiboak gauzatuz, administrazioa, enpresak eta herritarrak inplikatuz, eta merkataritza, hezkuntza, osasuna, finantzak edo lurralde-antolamendua bezalako sektoreetan, besteak beste.

2030 Agendaren ikuspegitik, *Jasangarritasunaren zerbitzura dagoen berrikuntza soziala sustatzearen* proiektua nabarmentzen da. Proiektu honek jasangarritasunaren arloan gizartearen parte-hartze aurreratuko eredu bat bultzatzen du hainbat prozesuren artean, gizarte-eztabaidarako eredu berritzaileak garatuz.

•Guztira 14 udalerrri eta eskualde batu dira Euskadin trantsizio klimatikoaren eta energetikoaren aldeko tokiko ekintza sustatzeko estrategia bateratuan, Energiaren Euskal Erakundeak (EEE) eta Ihobe Ingurumen Jarduketarako Sozietate Publikoak bultzatuta, Udalsarea 2030 Udal Jasangarrien Euskal Sarearen eta LIFE IP Urban Klima 2050 proiektuaren laguntzarekin.

•**Deskarbonizazioari** dagokionez, irailean Gobernu Kontseiluak onartutako Industria Deskarbonizatzeko Laguntzen Programak hamar milioi euro bideratzen ditu berotegi-efektuko gasak murrizten dituzten instalazioetan inbertsioak sustatzera. Laguntza-programa horrek inbertsio-erabakiak aurreratzea eta euskal industriari laguntzea ahalbidetuko du, klima-neutraltasuneranzko trantsizioko testuinguru europar eta global batean lehiakorra izaten jarrai dezan.

•**Elikadurari** dagokionez, EAEko elikagaien sektoreak packaging jasangarrian erreferente izan nahi du, eta bere aurrerapenak azaldu ditu 2023ko abenduan egindako “Elikagaien Ontzien eta Bilgarrien Berrikuntzarako I. Topaketa”. Bestalde, ELIKER Kalitatezko Elikaduraren Zentroa enpresen garapen jasangarria sustatzeko aurtun garatuko dituen bost proiektuak aurkeztu ditu.

3.4. Bakea

Gerraren eta 70eko hamarkadaren amaierara arteko diktaduraren esperientziak, lehendabizi, eta, hainbat hamarkadatan terrorismoak, indarkeriak eta giza eskubideen urraketek mende honen hasiera arte, ondoren, Euskadiko bakea euskal gizarte osoarentzako ondasun gorena izatea eragin dute. Gobernuak eremu horretan egiten duen ekintzak bizikidetzaren kultura defendatzearen, sustatzearen

eta hedatzearen alde egiten du, indarkeriak eragindako kaltearen bidegabekeriaren memorian, giza eskubideen errespetuan, pluralismoan eta printzipio demokratikoetan oinarrituta. Hauek dira 2023an eremu horretan izandako mugarrietako batzuk:

- Irailean Euskadiko **Memoria Historikoaren** eta Demokratikoaren Legea onartu zen. Helburua da gerra zibilean eta diktaduran jazarpena edo indarkeria jasan zutenen erreparazio moral eta oroimen pertsonala eta familiarra, soziala edo kolektiboa, berreskuratzea, arrazoi politikoak, sindikalak, ideologikoak edo erlijio-sinesmenekoak direla medio, eta balio eta printzipio demokratikoak sustatzea, gerra zibila, diktadura frankista eta demokraziarako trantsizioa barne hartzen dituen aldian, 1978ko Konstituzioa indarrean sartu arte.

- **Bizikidetzaren** arloan, kasu honetan komunitate musulmanarekin batera, 2023ko urtarrilean ADOS Batzordearen 2023-2026 aldirako jarduera-programa onartu zen. 2018tik, Eusko Jaurlaritzak Euskadiko komunitate islamikoekin lankidetzan aritzeko Jarduera Programa bat du. Haren garapenaren ardura ADOS Batzordeak hartzen du, erakundeen arteko lankidetzarako gune bat, non Euskadiko komunitate islamikoetako erreferente diren pertsonak parte hartzen duten. Bere jarduera-planak hiru eremutan esku hartzea planteatzen du: lankidetzaren handiagoa, sozializazio handiagoa eta komunikazio handiagoa.

- **Justizia Errestauratiboaren** esparruan, azaroan, Nafarroa, Euskadi eta Katalunia "justiziaren arloko lurralde errestitutibo" gisa definitu ziren. Hiru justizia-administrazioek adostutako dokumentuan honako hau azpimarratzen da: "justizia errestitutiboa pertsonen bizitzatik hurbilago dagoen justizia da, eta bidegabekaren tratamenduan aktiboki parte hartzeko gaitasuna ematen die. Biktimarengan erreparazio-efektua balio pertsonal handikoa da, baina, gainera, eragin positiboa du gizarte osoan".

- **Ukrainako** errefuxiatuak hartzea. Errusiako armada Ukrainan sartu zenetik (2022ko otsailaren 24tik), Eusko Jaurlaritzak kontingentzia-plan bat jarri zuen abian Euskadin, Ukrainatik etorritako lekualdatuak hartzeko, eta jarraipen-mahai bat hirugarren sektoreko erakundeekin. 2023an, Planak aktibo jarraitu du, eta, une honetan, Ukrainatik datozen 1.000 haur daude matrikulatuta euskal hezkuntza-sisteman; orain arte, 4.500 pertsonak baino gehiagok eskatu dute aldi baterako nazioarteko babes Euskadin, eta 3.200 pertsonak eskatu dute osasun-txartela.

- **Gazarekiko** elkartasuna. Urriaren 24an, Ekialde Hurbileko eta Ertaineko gatazkaren ondorio humanitarioen eta sozioekonomikoen jarraipena egiteko sailen arteko mahaia. Helburu hauek ditu: lehenik eta behin, eskura dagoen informazioa partekatzea eta baloratzea, Ekialde Hurbileko eta Erdialdeko gatazkaren egoeraren, bilakaeraren eta ondorioen jarraipen estua egiteko; bigarrenik, Euskadik krisi humanitarioari aurre egiteko egin ditzakeen ekarpenak proposatzea, baloratzea eta, hala badagokio, artikulatzea, bai tokian bertan, bai errefuxiatuak hartzeko programetan parte hartu behar izanez gero; eta, hirugarrenik, euskal gizartearen eragin negatiboa izan dezaketen barneko ondorio sozioekonomikoak aztertzea, eta, hala badagokio, ekarpen horiei aurre egiteko neurriak eta jarduketak baloratzea.

UNRWA Nazio Batuen Agentziak egindako "Hasierako larrialdi-deiari" erantzunez, Eusko Jaurlaritzak ekarpen bana egin du urrian eta abenduan, 617.000 euroko balioarekin.

Azaroan, Gazako 26 pertsona hartu zituen Euskadik, lau familiatakoak, eta haiekin batera integrazio-rako laguntza- eta aholkularitza-prozesu bat egin du.

3.5. Aliantzak

Gobernantza-eredua eta lan-metodologia funtsezkoak dira garapen jasangarriaren betetze-mailari buruzko balantze on bat egin ahal izateko. Nola delakoak eragin erabakigarria du emaitzetan zeren gainean. Planteatutako erronken dimentsioak eta sakontasunak aliantza- eta lankidetzaren-estrategia eraginkorrak behar dituzte.

2021ean, Eusko Jaurlaritzak **2030 Agenda Euskadi Foroa** sortzeko Dekretua onartu zuen. Organo horrek 2030 Agendaren gobernantza partekatua bultzatzen du EAEko erakunde guztien eta gizarte-eragileen artean. Osoko Bilkura bat, Batzorde Iraunkor bat eta bost Lantalde ditu: Gobernantza, Euskadiko Hiri Agenda Bultzatu 2050, Eraldaketa Soziala, Eraldaketa Energetiko-klimatikoa eta Eraldaketa Ekonomiko-digitala, bai eta Guneak Ekimena ere. Hori da GJHen kobernantzaren esparru nagusia Euskadin.

- 2023an, 2030 Agenda Foroko organo bakoitzak 2022eko jardueraren memoria eta helburu espezifikoaren definizioa eta 2022rako **kudeaketa-plana** onartu zituen.

- Urriaren 25eko Foroaren Osoko Bilkuran, EAEko 2030 Agendan Garapen Jasangarriarako 18. Helburua sartzea onartu zen, hizkuntza- eta kultura-aniztasunari buruzkoa. Horrela, Euskadik hizkuntzak eta kul-

turak garapen jasangarrian eta mundu gizatiarragoa, bidezkoagoa eta orekatuagoa lortzean duten rol espezifikoak aldarrikatzea proposatu du, hizkuntzak eta kulturak 2030 Agendaren Garapen Jasangarri-rako 17 Helburuei egiten dien ekarpena definituz. Lan hori Elhuyar eta REDS erakundeekin lankidetzan egin da.

- 2023ko urriaren 2an, GJHen aldeko Euskal Aliantza eratu zen, eta 90 gizarte-erakunde baino gehiagoren "2030 Agenda Euskadi Kontratu Sozial baterako" deklarazioari atxiki zitzaion. Horren bidez, erakunde horiek 2030 Agenda garatzeko ahaleginak bateratzeko konpromisoa hartzen dute lehentasuntzat. Konpromiso horrek eskatzen du gizarte-eragileen eta erakundeen arteko lankidetzarako eta kontuak emateko esparruak indartzea.

- Eusko Jaurlaritzak, EUDEL Euskadiko Udalen Elkartearekin batera, 2030 Agendaren Udalentzako Tresnen Kutxa aurkeztu zuen urrian. Horren barruan, hainbat aukera jasotzen dira, hala nola prestakuntza-ikastaroak, gidak edo lan-tresnak, 2030 Agenda udaletan ezartzen lagun dezaketenak.

4. Balio espezifikoko beste ekarpen batzuk 2023an

4.1. Eusko Jaurlaritzaren trakzio-konpromisoak eta proiektu adierazgarriak

2030 Agendaren Lehenetasunen Euskal Programaren laugarren ardatzak 7 trakzio-konpromiso ezartzen ditu, eta horiei 7 proiektu adierazgarri lotzen zaizkie. Helburua, alde batetik, politika publiko guztietan eragiteko gaitasuna duten ekimenak identifikatzea eta bultzatzea da; eta, bestetik, GJHeK zer esan nahi duten praktikan eta zehazki azaltzea gizarteari. Hona hemen proiektu horietako bakoitzaren egoera:

I. Trakzio-konpromisoa	Proiektu adierazgarria
Pobrezia eta gosea desagerraraztea, desberdintasunak murriztea eta bazterkeria prebenitzea.	Ekitatea proiektua

-Ekitatea proiektua. Desberdintasunaren aurrean zentzu-batasun bera duten zazpi programaz osatuta dago. DSBE eta Gizarte Larrialdietarako Laguntzak bezalako ohiko laguntzekin batera, aurrekontu handiagoa ematen die, aparteko programekin premia larriko egoeren aurrean. Zazpi programak martxan daude, eta egutegiko helburuak betetzen ari dira:

-2022ko abenduaren 22an onartu zen Gizarteratzeko eta Diru Sarrerak Bermatzeko Euskal Sistemaren Lege berria.

-Gizarte Larrialdietarako Laguntzen Programa (GLL). 2020an 44 milioi euro gauzatu ziren, eta 2023an, berriz, 50.

-Azken Sarea Indartzen programak kolektibo kalteberen oinarritzko premiak asetzen ditu. Besteak beste, Ukrainatik etorritako 1.633 bizikidetza-unitateri laguntzea ahalbidetu du.

-Lehen Urratsa programa, etxerik gabeko pertsonentzako bizitoki- eta integrazio-aukerak sustatzen dituena. Familia-sarerik gabeko gazteei laguntzeko Trapezistak programak 450 pertsona artatu ditu dagoeneko.

-Aukerak Suspertzen programa, eskolaz kanpoko hezkuntza-laguntzarako. 2023an, 3.710 haur eta nerabe artatu ditu, eta Euskadiko 90 udalerritara iritsi da.

-Euskarri programa: zazpi jarduera-ildo garatzen ditu zaurgarritasun-egoeran dauden adingabeak eta gazteak gizarteratzeko eta laneratzeko.

-Inklusiorako V. Euskal Plana 2022-2026. 2023ko ekainean, programa eragilea onartu zen, pailanka-politikekin, hobekuntza-jardurekin eta proiektu esperimental eta berritzaileekin.

II. Trakzio-konpromisoa	Proiektu adierazgarria
Hezkuntza inklusiboan sakontzea, gizarte kohesionatuagoa, solidarioagoa eta iraunkoragoa sustatzeko.	Hezkuntzaren auzolana proiektua. Guztiontzako hezkuntza

-Hezkuntzaren auzolana proiektua. Zeharkako proiektu bat da, hezkuntza-etapa guztietan ekimenak dituen eta kolektibo kalteberenei arreta berezia eskaintzen diena. Hiru ardatzetan esku hartzen du: (1) ekitatea eta berdintasuna, (2) aniztasunarekiko arreta eta (3) gizarte-kohesioa eta elkartasuna. 98 helburu, zeharkako 48 ekintza eta horiei lotutako adierazleak ditu, betetzen direla bermatzeko. Kanpo dimentsioan, eta eLankidetzarekin (Garapenerako Lankidetzaren Euskal Agentzia) lankidetzan, Nazio Batuen Connect MySchool trukatzeko programak Malawin aurrera jarraitzen du.

III. Trakzio-konpromisoa	Proiektu adierazgarria
Klima-aldaketa indartzea: (I) ekosistemak eta biodibertsitatea kontserbatzea, leheneratzea, eta (II) deskarbonizazioa eta energia berriztagarriak.	Energia-Ekiola + Klima-Ondarea proiektua

-Ekiola proiektua. Herritarrek energia berriztagarriak sortzen parte hartzea sustatzen du, udalerrri eta eskualdeetako eguzki-parkeen bidez, kooperatiben bidez. Eratutako 15 kontsumo-kooperatibetik, 3k eguzki-instalazioaren obrak ia amaituta dituzte, eta gainerakoak garatzen ari dira. Hala ere, Euskadin energia berriztagarrien hedapena beharrek planteatzen dutena baino erritmo motelagoan doa.

-Klima-Ondarea proiektua. Bi jarduera-eremu ezartzen ditu natura-baliabideak modu jasangarrian erabiltzeko eta zerbitzu ekosistemikoak hobetzeko: Txingudiko badia eta Urdaibaiko Biosfera Erreserba. Txingudin, aurreikuspenen arabera, San Lorentzo urmaela 5,5 hektareatan hustuko da, paduraren habitata berreskuratzeko. 2024aren amaieran amaituko da. Urdaibaiko "La Tejera" eremuan 30 hektarea padura berreskuratzeko aurrera jarraitzen du. Gautegiz Arteagaren jarduerak ere martxan daude oraindik.

IV. Trakzio-konpromisoa	Proiektu adierazgarria
Ekosistema berde eta inklusiboko hiria, mugikortasuna eta hirigintza sustatzea.	Opengela proiektua

-Opengela proiektua. 2026ra arte, bost auzotako eremu behartsuenetan esku hartzea proposatzen du: Otxarkoaga (Bilbo), Txonta (Eibar), Aramotz (Durango), Basaundi (Lasarte-Oria) eta Pasaia. 2023an zehar, proiektuari buruzko AMIA bat egin da. Proiektuaren zeharkakotasunak eta proiektua finantzatzeko baliaabideak finkatzeak dakartzan zailtasunak gorabehera, inpaktu positibo argiak identifikatu dira osasunaren, enpleguaren eta pobrezia energetikoaren murrizketaren arloan.

V. Trakzio-konpromisoa	Proiektu adierazgarria
Osasun publikoa partekatzea, pertsona guztiengana iritsiko den ondasun partekatua, tokikoa eta globala den aldetik.	Osasun Globala Proiektua

-Osasun Globala proiektua. Lankidetzaz hitzarmena, Osasun Sailaren (Osakidetza) eta Garapenerako Lankidetzaren Euskal Agentziaren artekoa. 2022an, Osasun Lankidetzako Programa jarri zen abian Guinea Bissaun, Simão Mendes Ospitale Nazionalarekin, eta osasuneko eta antolaketako langileak lekualdatu dira. Era berean, 2021., 2022. eta 2023. urteetan, Eusko Jaurlaritzak COVAX mekanismoari dohaintzak egin dizkio, txertaketa solidario eta global baterako, 1.600.000 euroko zenbatekoarekin, eta herrialde behartsuetan hiru milioi txerto gehiago banatzea erraztu du.

VI. Trakzio-konpromisoa	Proiektu adierazgarria
Ekonomian eta enpresan jasangarritasun- eta erantzunkidetasun-oinarriak ezartzea eta garatzea.	Basque Ecodesign Center proiektua

-Basque Ecodesign Center proiektua. Ekonomia zirkularreko metodologiaren eta proiektu berritzaileren pilotajea bultzatzen du. Euskadiko 18 enpresa handi batu dira: 170.000 enplegu eta 53.000 milioi euroko fakturazioa. Gaur egun 40 proiektu daude martxan. Proiektu horrek babesa ematen dio hezkuntza-eremuari, unibertsitateko eta lanbide-heziketako gazteak integratuz, Basque Circular HUBren bidez.

VII. Trakzio-konpromisoa	Proiektu adierazgarria
Giza duintasunaren errespetuan oinarritutako mundu baketsu bati laguntzea, bidezko bizikidetzat inklusibo baterako.	The Basque case proiektua: lessons learned for the prevention of violence and protection of peace proiektua (Indarkeria prebenitzeko eta bakea babesteko euskal kasuaren ikaskuntzak)

-The Basque case proiektua: lessons learned for the prevention of violence and protection of peace. "Indarkeria prebenitzeko eta bakea babesteko euskal kasuaren ikaskuntzak" proiektu adierazgarria 16. GJHari egindako ekarpen gisa planteatzen da. Euskal kasutik indarkeria prebenitzearen eta bakea babestearen arloan atera daitezkeen ikaskuntzak eskaintzen dituen txosten bat egitea eta nazioartean zabaltzea da, beste gatazka- eta indarkeria-testuinguru batzuetan kontrastatu ahal izateko. Proiektua 2023an amaitu zen, eta 2024ko urtarrilean bidali zen Nazio Batuetara eta nazioarteko beste erakunde batzuetara.

4.2. Bultzatu 2050 Hiri Agenda

BULTZATU 2050 Euskadiko Hiri Agendaren garapenak bultzada nabarmena izan du 2023an, bi alderdi nagusitan:

Alde batetik, Euskadin hiria berroneratzeko Opengela eredua hedatzea eta eredua nazioartekotzea. Bizitegi-eraikinen birgaitze-prozesua -batez ere familia anitzekoena-, Euskadin eraikita dagoen parkearen gehiengo dena, erronka konplexua da.

Konplexutasun horri aurre egiteko, Euskadik 2017an hiri-berroneratzeko Opengela eredua jarri zuen abian, auzo-bulegoen sare baten bidez. Bulego horiek bizilagunei laguntzen diete beren eraikinak zaharbertzen, eta, gai teknikoetan eta finantzarioetan aditua den aholkularitzaz gain, jarduera horiek dakarten prozesu luzean beharrezkoak diren hurbiltasuna eta konfiantza ematen dute. 2023an, Eusko Jaurlaritzak bultzatutako ezohiko programa batzuek helburu horretarako jarritako baliabideei esker, hedapen-prozesua 25 udalerriraino eta 3.200 familia baino gehiagoraino iritsi zen. Horren ondorioz, Next Generation EU Europako Funtsei lotutako Euskadi Next 21-26 Programan sartutako Ekonomia Berreskuratu eta Eraldatzeko Plan Estrategikoaren (PERTE) garapenean sakondu ahal izan da.

Gainera, Opengela Hiria Berroneratzeko Euskal Programaren arrakastaren ondorioz, Europako Batzordeak proiektu berri baterako finantzaketa eman du LIFE (BIRTUOSS Proiektua) programaren bidez. Programa horrek datozen hiru urteak hartuko ditu barne. Hiri-berroneratze prozesuari jarraipena emateko balioko du, eta orain indartu egingo da, gizarte-, ekonomia- eta ingurumen-alderdiak integratuz, eredua Euskadi osora hedatzeko beharrezkoa den kudeaketa-egitura ezartzeko helburu handinahiarekin, kalteberatasun-arriskuan dauden eremuetatik haratago.

Proiektu honek Euskadiko auzo guztietara zabal daitekeen kudeaketa-eredu batean oinarritutako ikuspegiarekin jarraituko du, hurbileko bulegoen bidez, baina, aldi berean, ikuspegi sistemikoagoa emango da, formula berritzaileak abian jarritik, eraikinetan esku hartzeaz gain, auzoen eskalan beste jarduketak batzuk txerta daitezen, hiri-berroneratzeko eragiketen xede diren hiri-inguruneetako bizi-kalitatea hobetzeko helburuarekin.

Bestalde, 2023an, Hiri Agenda Lantaldearen eztabaiden ondorioz -eragile anitzeko taldea eta maila anitzeko taldea, euskal erakunde guztien stakeholder-ak biltzen dituen, Industriaren, Unibertsitateen eta gizarte zibilarren ordezkariak, eta Eusko Jaurlaritzak 2030 Agenda eta GJHak lurraldean lokalizatzeko egiten dituen ahaleginen funtsezko pieza dena-, Hiri Agendaren bigarren jarraipen txostena onartu zen, eranskin gisa erantsi dena. Txosten honek Agendaren 8 Lehentasun Estrategikoetako biren azterketa sakona jasotzen du, zehazkiago, 2. lehentasun estrategikoari buruzkoa: mugikortasun jasangarri berri baterantz, hiri barnekoa, hiri artekoa eta multimodala; eta 4. lehentasun estrategikoa: hiri berritzaile eta jakintsuak (ikerketa, berrikuntza eta teknologia, konektibitatea, smart cities eta berrikuntza ez-teknologikoa bezalako alderdiak bilduz). Aurreikuspenen arabera, hurrengo urteetan urteko txosten honek bi lehentasun estrategiko jasoko ditu urtero, ikuspegi kualitatibotik zein kuantitatibotik eta kritika eraikitzaileko bokaziotik.

4.3. GJHak EAEko udalerrietan lokalizatzea

2015ean Nazio Batuek 2030 Agenda eta Garapen Jasangarriko Helburuak onartu izana erreferentzia-esparru berria izan zen EAEko udalerrietan garapen jasangarriaren printzipioak ezartzeko. Ordura arte, eta duela 20 urte baino gehiagotik, Euskal Autonomia Erkidegoko toki-erakundeek Aalborgeko Gutunari eta Agenda 21eko prozesuei atxikitzea onartu zuten, udalerri eta hiri jasangarriagoetarantz aurrera egiteko tresna gisa.

Bide horretan zehar, Udalsarea 2030 –Udalerri Jasangarrien Euskal Sarea eta EUDEL– Euskadiko Udalen Elkartea liderrak dira modu koordinatuan GJHak Euskadiko tokiko eremuan lokalizatzeko.

Azken urteotan, eta Agenda 21etik 2030 Agendarako trantsizioaren testuinguruan, Udalsarea 2030 sarea hainbat tresna eta zerbitzu garatu ditu Garapen Jasangarriko Helburuak EAEko udalerrien eta eskualde-erakundeen ezaugarrietara eta errealitatera egokitzeko, tokiko mailan inplementatzea errazte aldera. Nabarmentzekoa da 2015ean egindako gida: “Tokiko 2030 Agenda. Nola heldu Garapen Jasangarriaren Helburuei tokiko eremutik” eta Tokiko 2030 Agenda lantaldeak sortzea eta dinamizatzea.

Gainera, Udalsarea 2030 sareak garapen jasangarriko tokiko planen eta politiken jarraipena eta ebaluazioa egiteko eredu bat bultzatu du, kontuak ematera bideratua, eta horrek aukera ematen die erakundeei urtero borondatezko tokiko txostenak sortzeko. Gaur egun, 37 udalerrik dute txosten hori.

Osagarri gisa, EUDEL Euskadiko Udalen Elkartea beste jarduera-ildo batzuk bultzatzen ari da, hala nola udal-aurrekontua GJHein lerrokatzea, “Udal-aurrekontua GJHein lerrokatzeko Gida praktikoaren” bidez.

2021ean, EAEko udalerriek 2030 Agendan duten parte-hartzearen esparruan, udal-sustapeneko 15 lankidetzatza-proiektu hautatu ziren 2021-2024 aldirako, eta Euskadi 2030 Agendako proiektu gisa txertatu ziren. Proiektu horiek 2023an garatzen jarraitu da.

Nabarmentzekoa da, halaber, EAEko udalerriek Europako Kontseiluaren Gobernantzako Bikaintasun Zigiluan (ELOGE) duten parte-hartzea. Zigilu horrek tokiko gobernuen kalitate gorena egiaztatzen du, 12 printzipio eta 97 adierazle oinarri hartuta, eta Europan gobernu onaren eta udal-gobernu bateko berrikuntza demokratikoaren aintzatespen handiagoa adierazten du. ELOGEren printzipioetan eta adierazleetan aurrera egiteak 16. eta 17. GJHein proposatzen duten gobernantzaren kalitatea hobetzea dakar.

Azkenik, urrian, EUDELek “Udal aurrekontua Garapen Jasangarriko Helburuekin lerrokatzen hasteko gida praktikoa” dokumentua aurkeztu zuen. Dokumentu horren bidez, GJHen lokalizazioa bizkortzeko esparru estrategiko bat proposatzen zen, eta lokalizazio horretan laguntzeko eskuragarri zeuden tresnak biltzen ziren.

EAEko udalerrietan GJHen lokalizazioaren konpromisoari dagokionez, alderdi azpimarragarrienetako bat da ia udalerri guztiek partekatzen duten helburua dela, haien dimentsioa alde batera utzita. Adierazle garrantzitsuenen artean, honako hauek azpimarra ditzakegu:

- 202 udalerrik parte hartzen dute zuzenean edo eskualde-erakunde bidez Udalsarea 2030 programan, hau da, EAEko udalerrien % 80,50 eta EAEko biztanleen % 94,35.
- EAEko 65 toki-erakundek (udalerriak eta eskualde-erakundeak) Tokiko 2030 Agendaren Plana dute edo prestatzen ari dira.
- Euskal hiriburuetak hiru udalek trakzio-eginkizuna betetzen dute, eta horrek 2030 Agendarekiko konpromisoan pixkanaka eta gero eta gehiago sartzeko udal-sinergia sortzen du.

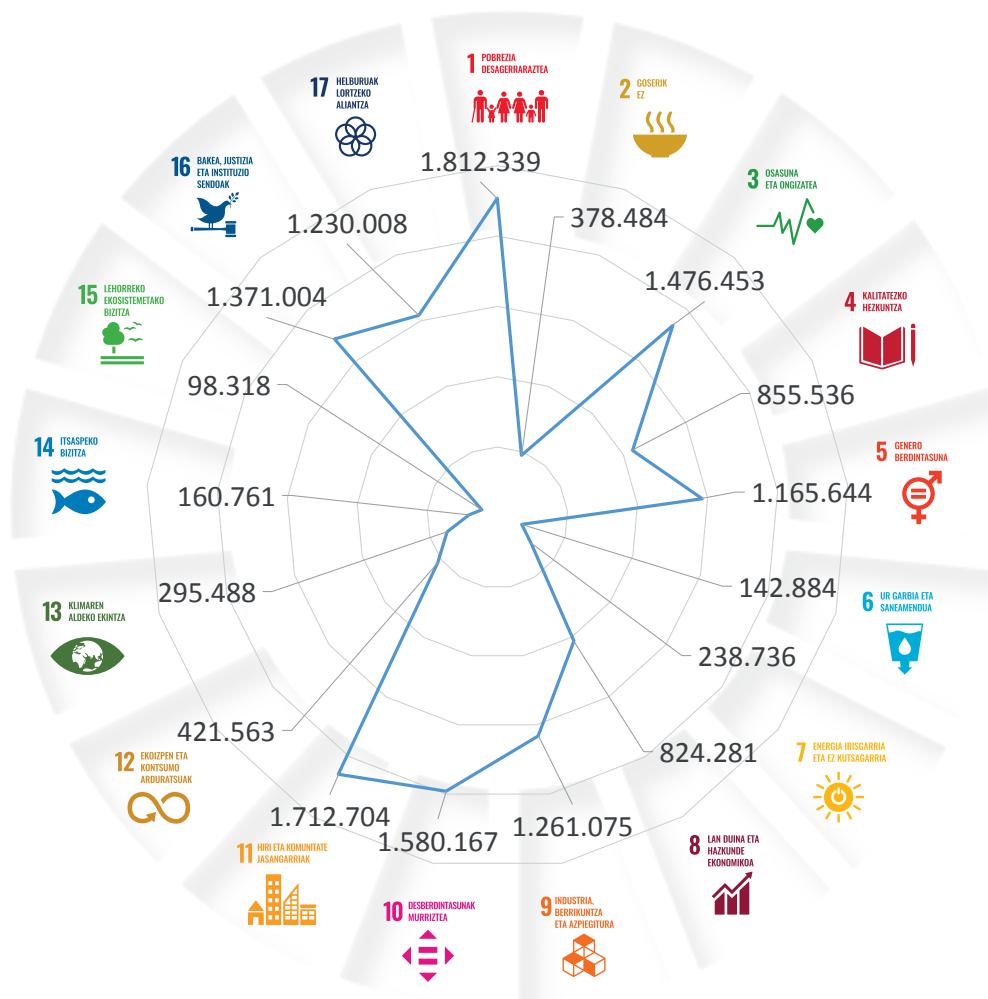
4.4. Eusko Jaurlaritzaren aurrekontua lerrokatzea

Aurrekontua funtsezko tresna da politika eta zerbitzu publikoak Garapen Jasangarriko Helburuak lortzera bideratzeko. Horregatik, Eusko Jaurlaritza 2023an hasi zen Aurrekontua 2030 Agendaren Garapen Jasangarriko Helburuekin lerrokatzeko txosten bat egiten.

Ibilbide horri jarraituz, eta 2024ko aurrekontuari begira, guztira 106 aurrekontu-programa lerrokatu dira, 26 gastu-funtziotan sailkatuta, 2030 Agendaren 17 GJHetan eragina dutenak, eta 560 inpaktu identifikatu dira guztira, zuzenean aplikatzekoak (GJHko helbururen bat betetzera zuzenean bideratutako aurrekontu-programako baliabideak) eta zeharka aplikaziokoak (aurrekontu-programako baliabi-

deak zeharka GJHko helburuak betetzera bideratzen direnean). Lerrokatze horren emaitza orokorra grafiko honetan ikus daiteke:

GJHei egindako aurrekontu ekarpena (milaka eurotan)

Erakundeek GJHez gain (16 eta 17), aurrekontuaren ahalegin gehiena pobrezia eta desberdintasunen aurka borrokatzeko helburuetan (1, 5 eta 10), hazkunde ekonomikan eta ongizatean (3, 8, 9 eta 11) eta modu atomizatuagoan eta zeharkakoagoan ingurumen-jasangarritasunarekin lotutako helburuetan (6, 7, 12, 13, 14 eta 15) oinarritzen da.

2. eranskinean, 2030 Agendaren Garapen Jasangarrirako Helburuekin 2024ko Eusko Jaurlaritzaren aurrekontuaren lerrokatzeari buruzko txostenaren bertsio osoa jasotzen da.

4.5. Nazioarteko ekintzak

Nazioarteko proiektioari dagokionez, 2023an zehar, hainbat saretan parte hartzeaz gain (Regions4, CGLU edo Plataforma, foro aldeaniztunak eta aldeko bilerak), honako hauek dira Euskadin garatutako ekimen garrantzitsuenak:

Local 2030 Idazkaritzaren egoitza. Bilbo Local 2030 Idazkaritzaren egoitza izendatu ondoren, 2023ko azaroaren 3an proiektuaren izapidetzea behin betiko amaitzen duen hitzarmena sinatu zen, eta Euskadin lehen mailako eta garrantzi handiko nazioarteko erakunde bat ezarri zen. Egoitza hori 2024ko lehen hilabeteetan jarriko da martxan.

Nazio Batuen GJHen Goi-bilera. 2023ko martxoaren 15ean, Iñigo Urkullu Renteria Lehendakariak *Now 2030* Proposamena aurkeztu zuen 2030 Agenda Euskadi Foroaren Osoko Bilkuran, baita Nazio Batuetara eta Europako erakunde nagusietara zuzentzeko asmoa ere. *Now 2030 Proposamenak* Nazio Batuek irailean New Yorken egin behar zuten GJHen Goi-bileraren formatua eta ondorioak zabaltzea proposatu zuen.

Dokumentuak proposatzen zuen ebaluazio zorrotza egitea, 2015etik 2023ra, eta GJHetarako premiazko lehentasunak zehaztea, 2023tik 2030era. Horrekin batera, erakunde eta eragile sozialen Konpromiso Zehatzen Adierazpen baten alde egiten zuen, “2030 orain delako” luzamendurik ez dagoela onartuta.

Euskal ordezkaritza batek Nazio Batuen GJHen Goi-bileran parte hartu zuen irailaren 16an eta 17an, Local 2030 Koalizioaren egoitzaren anfitrioi gisa. Esparru horretan aurkeztu zuen Euskadik eskain zezakeena definitzen zuen euskal konpromisoaren eredua, bere gaitasunetatik eta ahalmenetatik abiatuta. Honako esku-hartze hauek nabarmentzen dira:

- Iñigo Urkullu Lehendakariak GJHen lokalizazioan eta gobernantzan eredu berri bat bultzatzeko Euskadik duen konpromisoa aurkeztea, gizarte osoaren parte-hartzearekin.

- Bilboko alkate Juan Mari Aburtok “Bilbao Balioen Hiria” ekimena aurkeztu zuen, gizarte gisa partekatutako balioak proiektu eraldatzaileei ekiteko giltzarriak direla adieraziz.

- Jonan Fernandez Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren idazkari nagusiak “Tokiko eta eskualdeko gobernuetarako GJHak instituzionalizatzeko eta sozializatzeko proposamena”.

Hirietan eta eskualdeetan GJHen eta Garapen globaleko agenden lokalizaziorako ELGAren programari atxikitzea. 2030 Agenda sustatzeko eta ezartzeko politika publikoen ezarpena ebaluatzen duen programa bat da, eta, aldi berean, intereseko hainbat eskualderekin konparazio-prozesu bat egiten du, ELGAren eta eskualde horien batez bestekoarekiko duen posizioa neurtuz.

2023an, ELGAren lehen misio bat jaso zen, eta, bertan, 2030 Agenda ezartzearen inguruan hainbat eragilek eta erakundeak egindako lana ebaluatu zen. 2024an, bigarren misio bat jasoko da programa amaitu aurretik. Programaren amaieran, laburpen-txosten bat dago, GJHen lurralde-ikuspegia hobetzeko esparru analitiko integrala barne hartzen duena.

Zainketen aldeko aliantza globalean integratzea. Euskadiren integrazioa nazioarteko komunitate honetan, NBE Emakumeak erakundeak bultzatua, zaintza-sistemak mundu osoan eraldatzea bilatzen duena, ordaindu gabeko zaintza-lana aintzatetsiz eta baloratuz eta sektoreko lan-baldintzak hobetuz.

Nazioarteko eragileekin izandako beste harreman batzuk. 2030 Agendaren lokalizazioari buruzko esperientziak eta ikaskuntzak partekatzeko nazioarteko eragileekin izandako bilera-agendaren barruan, Hawaii Green Growth-ekin (Hawaiiiko 2030 Agendaren lokalizazioari buruzko HUB-a) izandako aldebiko bilera nabarmendu behar da.

17 HELBURUAK
LORTZEKO
ALIANZA

1 POBREZIA
DESAGERRARAZTEA

2 GOS
EZ

16 BAKEA, JUSTIZIA
ETA INSTITUZIO
SENDOAK

15 LEHORREKO
EKOSISTEMETAKO
BIZITZA

14 ITSASPEKO
BIZITZA

13 KLIMAREN
ALDEKO EKINTZA

12 EKOIZPEN ETA
KONTSUMO
ARDURATSUAK

11 HIRI ETA KOMUNITATE
JASANGARRIAK

10 DESBERDINTASUNAK
MURRIZTEA

9 INDUSTRIA,
BERRIKUNTZA
ETA AZPIEGITURA

8 LAN DUINA ETA
HAZKUNDE
EKONOMIKOA

ERIK

3 OSASUNA
ETA ONGIZATEA

4 KALITATEZKO
HEZKUNTZA

5 GENERO
BERDINTASUNA

6 UR GARBIA ETA
SANEAMENDUA

7 ENERGIA IRISGARRIA
ETA EZ KUTSAGARRIA

Bigarren zatia

Agenda garatzeko hedatutako eraldatze- ekintzak

Hurrengo orrialdeetan, euskal erakundeek GJHei zuzenean laguntzeko bultzatu dituzten ekintzak azalduko ditugu.

Ekintza horiek ia ezin konta ahalakoak direla kontuan harturik, erakunde-maila bakoitzetik (Eusko Jaurlaritza, foru-aldundiak eta udalak) egunero egiten den ekarpena adierazten duten zenbait ekintza hautatu dira GJH bakoitzerako. Ekintza horiek 3 kategoriatan sailkatu dira:

- Legegintzako ekimenak.
- Plangintza-tresnak, hala nola estrategiak eta planak.
- Zerbitzuak, programak eta proiektuak (*).

Euskadin GJH bakoitzean erdietsitako inpaktua (izandako aurrerapena) erakusten duten zenbait adierazle —egiturazkoak batez ere— ere hautatu dira.

(*) Kasu askotan zenbait erakunde-mailak elkarlanean garatu dituzten zerbitzuak, programak eta proiektuak dira.

GJH 1

Pobrezia mota guztiak desagertzea mundu osoan

GJH 1 - Edukien laburpena

Legegintzako Ekimenak

- 14/2022 Legea, Inklusiorako eta Diru-sarrerak Bermatzeko Euskal Sistemarena.
- 147/2023 Dekretua, etxebizitza bat okupatzeko eskubide subjektiboari buruzkoa.

Plangintza-Tresnak

- Gizarteratzeko V. Euskal Plana (2022-2026).
- EAEko Gizarte Zerbitzuen II. Plan Estrategikoa (2023-2026).
- Bizitegi-bazterketa larriaren aurkako Euskal Estrategia.
- Etxebizitzaren aldeko Itun Soziala (2022-2036).
- Boluntariotzaren Euskal Estrategia (2021-2024).
- Familiei Laguntzeko Erakunde Arteko IV. Plana.

JARDUEREN BETETZEA

GJH 1: Pobrezia mota guztiak desagertzea mundu osoan

ZERBITZU, PROGRAMA ETA PROIEKTU NABARMENENAK

- **Diru-sarrerak bermatzeko errentaren eta bizitzeko gutxieneko diru-sarreraren programa** (Eusko Jaurlaritza). Oinarrizko beharrek lotutako gastuei aurre egiteko nahikoa baliabide ez duten bizikidetza-unitateetan integratutako pertsona eta familien oinarrizko beharrei erantzuteko hileko prestazio ekonomikoak.
- **Gizarte-larrialdietarako laguntzak** (Eusko Jaurlaritza eta udalak). Gizarte-bazterketa prebenitu, saihestu edo arintzeko behar diren gastu espezifikoak, ohikoei nahiz ezohikoei, aurre egiteko nahikoa baliabide ez duen bizikidetza-unitate batean integratutako pertsonen zuzendutako prestazio ekonomiko ez-aldizkakoak.
- **Etxebizitzako gastuetarako prestazio osagarria eta etxebizitza izateko eskubide subjektiboa** (Eusko Jaurlaritza). Etxebizitza eskuratzeko edo etxebizitza duina eta egokia eskueran jartzeko laguntza ekonomikoak, nahikoa baliabide ez duten bizikidetza-unitateei zuzendutakoak.
- **Energia- eta elikadura-pobreziari aurre egiteko Hitzartuz ekimena** (Eusko Jaurlaritza). Oinarrizko higie-ne-produktuak eta elikagaiak erosteko baliabiderik ez daukaten pertsonen eta familien oinarrizko beharrak premiaz estaltzea eta, halaber, sistematik kanpo geratzen diren familiei argindarraren, uraren eta gasaren fakturak ordaintzen laguntzea.
- **Energia-pobreziaren aurkako laguntza bereziak** (Bilboko Udala). Etxeko beharrak asetzeko behar adinako energia-zerbitzuen gastuak ordaindu ezin dituzten edo energiaren faktura ordaintzera diru-sarreraren zati proportzional gehiegizkoa bideratu behar duten familia-unitateei zuzendutako laguntza ekonomikoak.
- **“Gizarte Bonu Termikoa” programa** (Eusko Jaurlaritza). Kontsumitzaile zaurgarrienei berokuntza, ur beroa edo sukaldea erabiltzearen ondorioz eragindako gastu termikoak konpentsatzeko laguntza-programa.
- **Haur Pobreziaren aurkako Borrokarako goi-komisarioaren Haur Pobrezia Zero Herrialde Aliantzarekiko** atxikimendua (Gasteizko Udala). Aliantzaren helburua da haur-pobreziaren joera aldaraztea, eta, horretarako, arazo hori desagerrarazteko funtsezko eragileak artean akordioak sortzea.

- **Migraziorako Euskal Itun Soziala** (erakundeen artekoa). Immigrazioaren arloan jarrera etikoak defendatzeko bizikidetzaren aldeko konpromiso erkidea.
- **Bizitegi-bazterketa larriko egoeran dauden pertsonen zenbaketa eta diagnostikoa** (Eusko Jaurlaritza eta udalak). Bizitegi-bazterketa larriko egoeran dauden pertsonen kopurua gau jakin bat erreferentziazat hartuta kuantifikatzea xede duen ekimena. Horrez gain, pertsona horien egoera eta ezaugarriak ezagutu eta analizatu nahi ditu.

ADIERAZLE ESTRATEGIKOAK

GJH1 Adierazleak	Oinarri-datua	Azken datua eta tendentzia
Pobreziako edo gizarte-bazterkeriako arriskuan dauden pertsonen proportzioa: AROPE adierazlea, pobreziaren atalase autonomikoa kontuan hartuta (%)	22,68	19,47
Guztizko gastu publikotik gizarte babesera bideratzen den proportzioa (%)	45,50	46,42

GJH 2

Gosea amaitzea, elikagai-
segurtasuna eta elikadura hobe
lortzea, eta nekazaritza jasangarria
bultzatzea

GJH 2- Edukien laburpena

Legegintzako Ekimenak

- Agritech estrategia.
- EAEko Ekoizpen Ekologikoa Sustatzeko Plana (FOPE) (2020-2023).
- Gastronomia eta Elikaduraren Plan Estrategikoa.

JARDUEREN BETETZEA

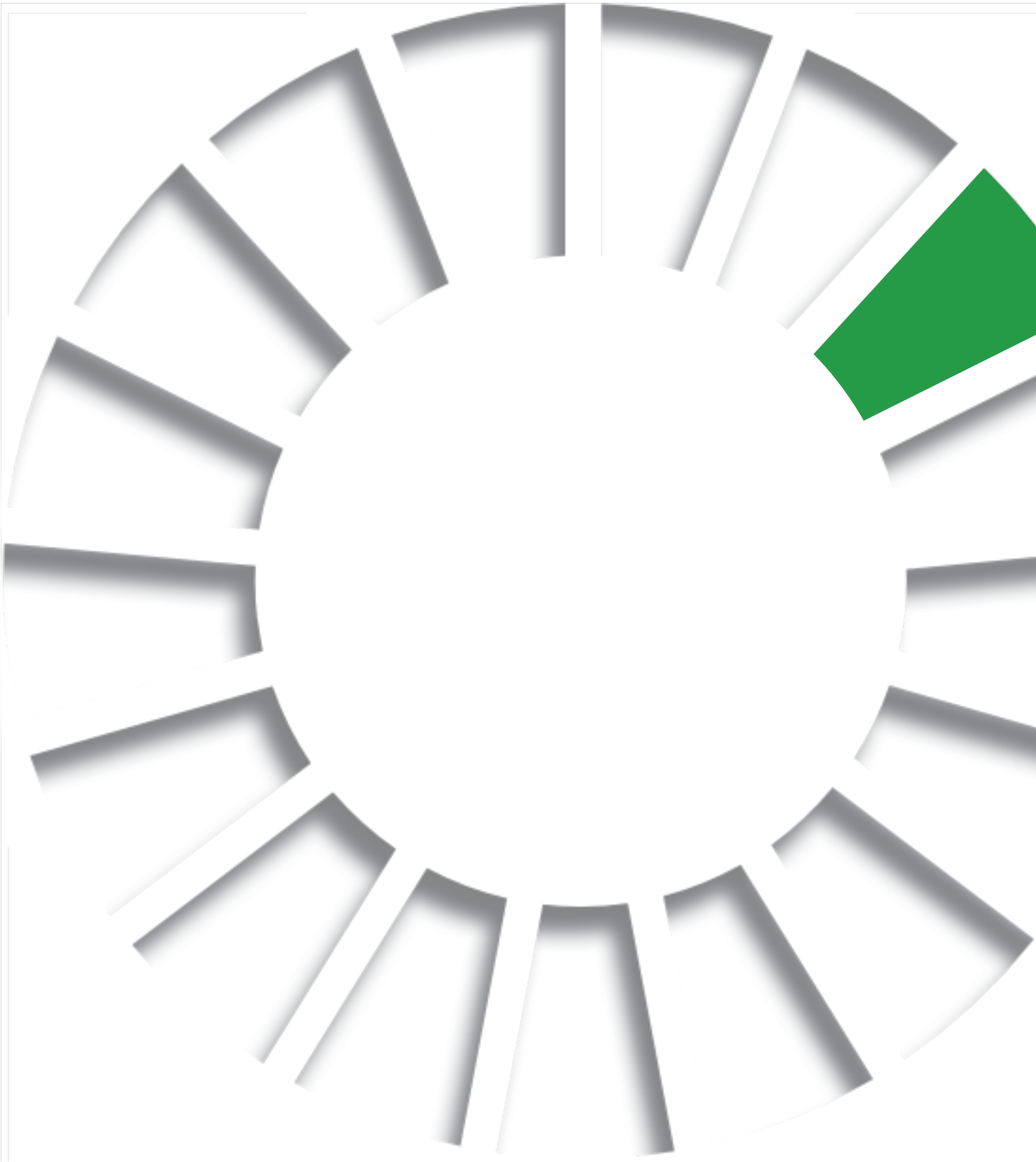
GJH 2: Gosea amaitzea, elikagai-segurtasuna eta elikadura hobea lortzea, eta nekazaritza jasangarria bultzatzea

ZERBITZU, PROGRAMA ETA PROIEKTU NABARMENENAK

- **Jantoki sozialak** (Bilboko Udala). Elikadura baliabiderik gabeko pertsonen oinarritzako beharrietako bat da eta Bilboko Udalak "Ettxerik gabeko pertsonentzako esku-hartze sozialeko Oinarritzako Programaren" bidez erantzuten dio, 3 jantoki sozialen bitartez.
- **Nekazaritza-lurzorua osasunaren adierazleak zaindu eta iragarriko dituen azpiegitura digitala sortzeko AI4SoilHealth Europako proiektuan parte hartzea** (Eusko Jaurlaritza).
- **Nekazaritza Politika Erkidearen barruko esku-hartzeen programa, Nekazaritza Bermatzeko Europako Funtsaren (NBEUF) kargura finantzatutako zuzeneko ordainketena** (Eusko Jaurlaritza).
- **GaztenekBerri programa** (Eusko Jaurlaritza eta foru-aldundiak). Lehen sektoreko belau-naldien arteko erreleboaren inguruko programa, ustategien jasangarritasuna nabarmentzen duena.
- **Labore ekologikoen finka esperimentala Eskalmendin** (Arabako Foru Aldundia).
- **Basaldea zentroa, nekazaritza birsortzailearen inguruko prestakuntza eta ekintzailatza** (Gasteizko Udala).

ADIERAZLE ESTRATEGIKOAK

GJH 2 Adierazleak	Oinarri- datua	Azken datua eta tendentzia	
Nekazaritza emankor eta jasangarria lantzen duten laborantza-lurren azaleraren proportzioa (%)	1,09	2,91	
Elikagaien prezioen indizearen urte arteko aldakuntza-tasa (%)	1,40	11,10	

GJH 3

Guztiontzat eta adin guztietan bizimodu osasungarria bermatzea eta ongizatea sustatzea

GJH 3 - Edukien laburpena

Legegintzako Ekimenak

- 13/2023 Legea, Euskadiko Osasun Publikoarena.

Plangintza-Tresnak

- Euskadiko Osasun Plana (2030).
- Euskadiko Arreta Soziosanitariorako Estrategia (2021-2024).
- Euskadiko Onkologia Plana (2018-2023).
- GIBaren infekzioa eta sexu-transmisiozko beste infekzio batzuk prebenitzeko eta kontrolatzeko Plan Estrategikoa (2022-2030).
- Euskadiko Osasun Mentaleko Estrategia (2023-2028).
- Euskadiko Adikzioen VIII. Plana (2023-2027).
- EAEn jarduera fisikoa preskribatzeko plana.
- Euskadiko Zainketa Aringarrien Plan Estrategikoa (2023-2027).
- Euskadin Haurren Obesitatea Prebenitzeko Estrategia ("Sano").

JARDUEREN BETETZEA

GJH 3: Guztiontzat eta adin guztietan bizimodu osasungarria bermatzea eta ongizatea sustatzea

ZERBITZU, PROGRAMA ETA PROIEKTU NABARMENENAK

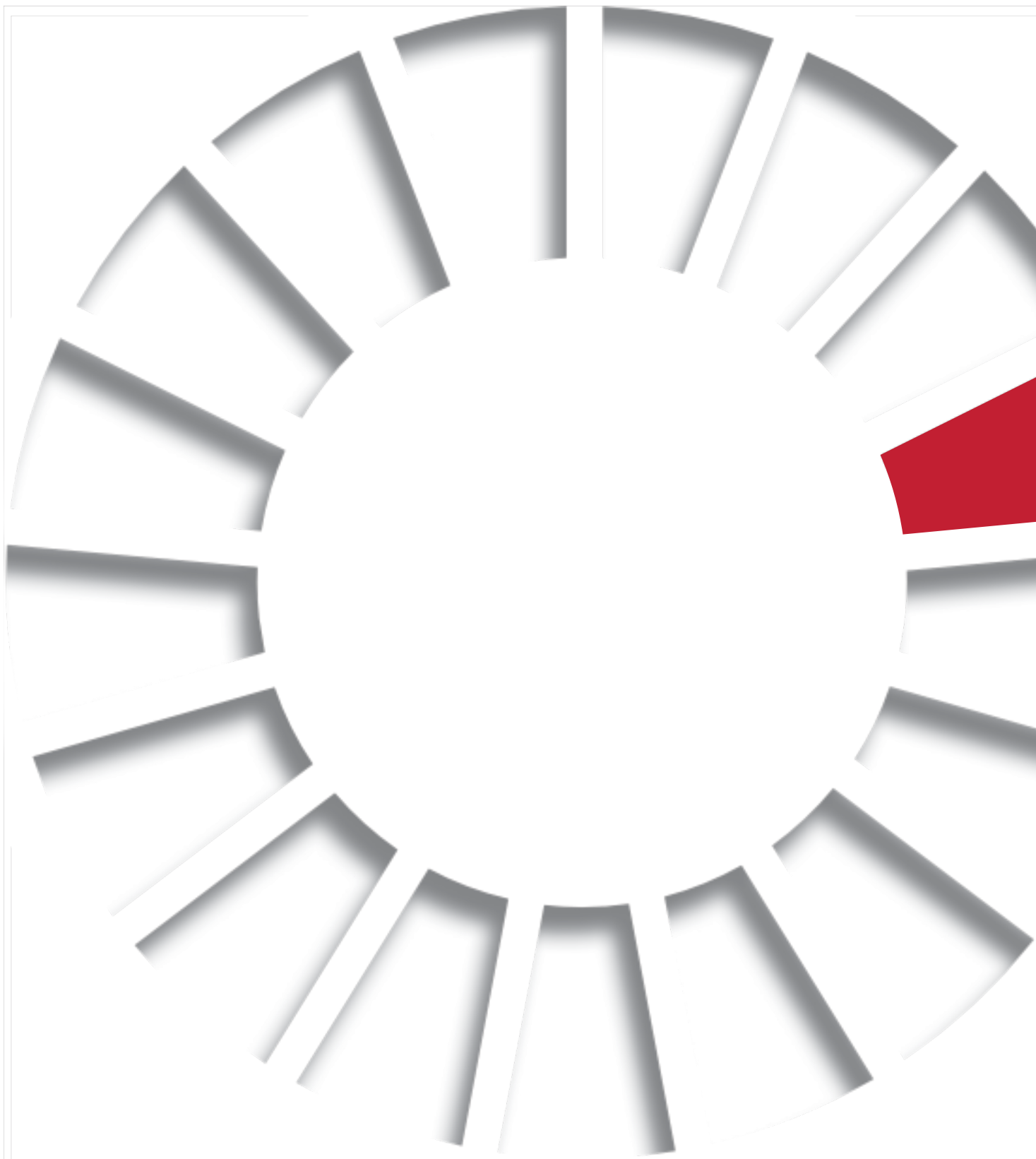
- **Osasun-instalazioak eta -ekipamenduak modernizatzea eta egokitzea** (Eusko Jaurlaritza).
- **0 eta 6 urte bitarteko haurrak aho-hortzen osasuneko zerbitzuen zorro berrian sartzea** (Eusko Jaurlaritza).
- **Umeen txertaketa-egutegi berria** (Eusko Jaurlaritza). 2023an B meningokokoaren aurkako txertoa, gripearena eta papilomarena sartu dira.
- **Arreta Soziosanitarioko Euskal Kontseilua sortzea** (erakundeen artekoa). Kontseiluak erakundeen arteko koordinazio soziosanitario efektiboa sustatzeko eta ahalbidetzeko esparruetan lan egiten du, lehen mailako eta bigarren mailako arretan, diziplinarteko lan-esparru partekatua sustatzeko eta pertsonen behar soziosanitarioei erantzuteko.
- **Udaletako osasun-planak** (udalak).
- **“Healthier together” osasun mentala hobetzeko Europako ekimenean parte hartzea** (Eusko Jaurlaritza).
- **Adinberri** (Gipuzkoako Foru Aldundia). Aurrea hartzeko gobernantza-proiektu integrala, biztanleriaren zahartzearekin lotutako erronkak identifikatzen eta aukeratzat hartuta erantzuten lan egiten duena.
- **EtxeTIC proiektua, mendekotasun-egoeran dauden pertsonak etxean bizitzen jarraitzeko laguntza-zerbitzua** (Bizkaiko Foru Aldundia). Etxean ematen diren zainketei laguntzeko doako zerbitzua. Aurrez aurreko laguntza eskaintzen du (EtxeTIC eskualde-zentroetan bertan), baita telematikoa ere (etxetik, gailu teknologikoen bidez).
- **Euskadi Lagunkoia, adinekoekin lagunkoiak diren udalerrriak** (Eusko Jaurlaritza eta udalak). Ekimenaren helburua da adinekoek Euskadiko udalerrietan parte har dezaten sustatzea eta adinekoekin lagunkoiagoak diren hiri eta herriak osatzea.

- **Euskadiko Eskolarteko Kirol Jokoak** (Eusko Jaurlaritza). Euskadiko ikasleen artean kirol-ohiturak sustatzeko urteko ekitaldia.
- **Mugiment** (Eusko Jaurlaritza eta udalak). Euskal gizarte aktiboa lortzeko elkarlaneko proiektua. Jarduera fisikoa sustatzera eta sedentarismoa murriztera bideratutako ekimenak batzon ditu, pertsona ez-aktiboak aktibo bihurtzeko neurriei lehentasuna emanez.
- **Zeu Ere Kirolari** (Bizkaiko Foru Aldundia). Proiektuaren asmoa da Bizkaiko biztanleen artean kirola egiteko aukerak areagotzea 3 esparrutan: naturaguneak erabiltzea kirola egiteko; emakumea eta kirola; eta dibertsitate funtzionala duten pertsonen kirola egiteko aukerak areagotzea.

ADIERAZLE ESTRATEGIKOAK

GJH 3 Adierazleak	Oinarri-datua	Azken datua eta tendentzia
Bizi-itxaropena jaiotzean (urteak)	82,97	83,36
Obesitate-tasa helduen artean (%)	13,00	13,51

GJH 4

**Guztiontzako kalitatezko
hezkuntza inklusiboa nahiz
bidezkoa bermatzea eta
etengabeko ikaskuntzarako
aukerak bultzatzea**

GJH 4 - Edukien laburpena

Legegintzako Ekimenak

- 17/2023 Legea, Euskal Autonomia Erkidegoko Hezkuntzarena.

Plangintza-Tresnak

- Lanbide Heziketako VI. Euskal Plana.
- Unibertsitate Sistemaren Plana (2023-2026).
- Euskal Hezkuntza Sistemaren Eraldaketa Digitalerako Plana (2022-2024).
- STEAM Euskadi estrategia.
- Astialdi Hezigarria Sustatzeko 2030 Euskal Estrategia.

JARDUEREN BETETZEA

GJH 4: Guztiontzako kalitatezko hezkuntza inklusiboa nahiz bidezkoa bermatzea eta etengabeko ikaskuntzarako aukerak bultzatzea

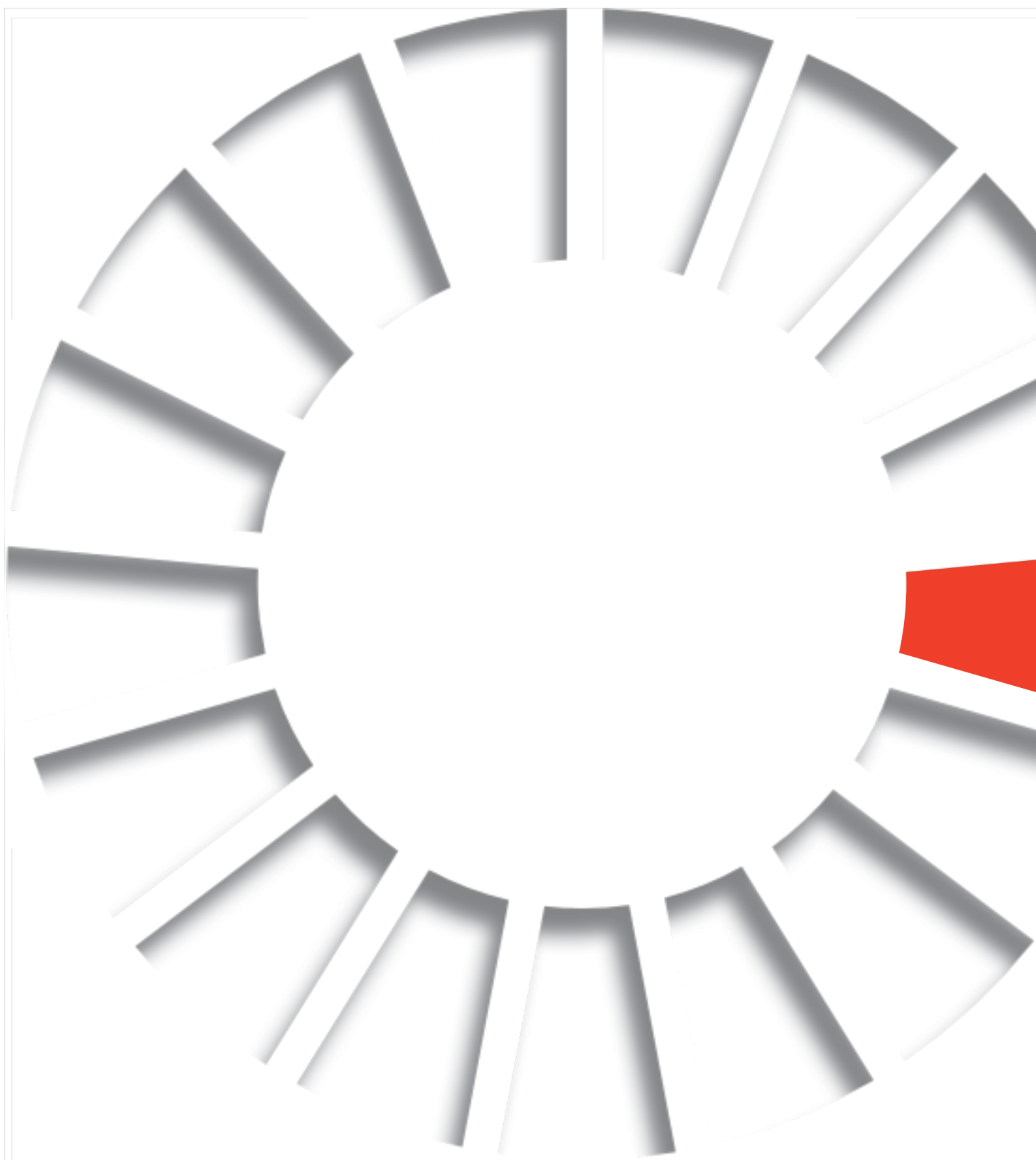
ZERBITZU, PROGRAMA ETA PROIEKTU NABARMENENAK

- **“Hezkuntzaren auzolana. Una educación para todos y todas” proiektua** (Eusko Jaurlaritza). Hezkuntza-etapa guztietan ekimenak dituen eta kolektibo zaurgarrienei arreta berezia ematen dien zeharkako proiektu gisa konfiguratzeko da.
- **Desabantaila sozialeko egoeran dauden haurren, nerabeen eta horien familien gaitasunak indartzeko eta arrakala digitala murrizteko Aukerak Suspertzen programa** (Eusko Jaurlaritza).
- **Donostia Munduen Artean** (Donostiako Udala). Eraldaketa sozialerako hezkuntza, “Ihesa zilegi balitz” (mugei eta migrazio-fluxuei buruzko erakusketa, eskolekin bisita gidatuak eta pedagogikoak egiten dituen) eta “Inor ez dago urrun” (kale-antzerkia, aporofobiaren inguruan sentsibilizatzeko) bezalako jarduketak biltzen dituen.
- **Unibertsitateaz kanpoko ikasketak egiteko beka, laguntza eta sorospenen programa** (Eusko Jaurlaritza).
- **Unibertsitateko ikasketak eta goi-mailako beste ikasketa batzuk egiteko beken programa** (Eusko Jaurlaritza).
- **Ikaslab, ikasteko metodologiak berritzeko proiektua** (Eusko Jaurlaritza).
- **Euskadiko Lanbide Heziketan espazio, ekipamendu eta azpiegituren eraldaketa digitala eta jasangarria gauzatzeko “Ikastetxe Adimendunak 5.0”** (Eusko Jaurlaritza).

- **Lanbide Heziketako Talentuaren Euskal Institutua (iTlent) sortzea** (Eusko Jaurlaritzza). Ikaskuntza-eredu metodologiko aurreratuen ikerketa aplikatua, garapena, inplementazioa eta transferentzia bultzatzeko eginkizuna duen erakunde teknikoa, lanbide-heziketako ikasleek talentua gara dezaten; izan ere, talentu hori eskatutako enplegarritasun-betekizunetara egokitzen laguntzen duten konpetentzia profesional eta pertsonaletan adierazten da.
- **Gizartearekin lankidetza-harremanak estutzeko eta ezagutza transferitzeko “Unibertsitatea-Enpresa-Gizarte” ikasgelak** (Eusko Jaurlaritzza).
- **Enpresek 4.0 Industriaren esparruan eskatzen duten etengabeko prestakuntzari Euskal Unibertsitate Sistemako unibertsitateek erantzun koordinatua eskaintzeko 4GUNE egikaritze-programa** (unibertsitateak).
- **STEAM Sare lanbide-orientazioko topaketak** (Eusko Jaurlaritzza). Ekimena STEAM estrategiaren barruan kokatzen da. Estrategia horren bidez, STEM irakaskuntzak (zientzia, teknologia, ingeniari eta matematika integratzen dituen hezkuntza) Euskadiko ikasle guztiei hurbildu nahi zaizkie, baina, bereziki, neskei, esparru profesional horretan genero-arrakala murrizteko asmoz.
- **Bilbo, Unibertsitate Hiria** (Bilboko Udala). Bilbo nazioarteko talentu gaztearentzako eza-gutza-hub baten modura posizionatzeko hiri-estrategia. Bertan, unibertsitateek, ikastetxeek eta ikerketa-zentroek ekosistema irekia eta dinamikoa sortuko dute, enpresa-ehunarekin eta ekintzailetzarekin harreman estuan.
- **Ikasmina, Ikaskuntzaren Lurraldea** (Gipuzkoako Foru Aldundia). Gipuzkoa Ikaskuntzaren Lurralde bilakatzeko ekimena. Eragile guztiek lankidetzan jarduten duten lurraldea, ikaskuntza-behar espezifikoak erantzuteko eta arazo erkideei irtenbide bateratuak emateko. Ikasteko kultura sustatzen duen lurraldea, pertsonak eta erakundeak ikaskuntzan parte hartzera bultzatu eta sustatzen dituen.

ADIERAZLE ESTRATEGIKOAK

GJH 4 Adierazleak	Oinarri-datua	Azken datua eta tendentzia	
Hirugarren mailako ikasketak amaitu dituzten 30-34 urteko pertsonen proportzioa (%)	50,34	48,78	
18-24 urte bitarteko biztanleen eskola-uzte goiztiarraren tasa (%)	10,2	8,8	
Matematikako gaitasunaren 2. maila gutxienez lortu duten 15 urteko pertsonen proportzioa (%)	82,6 80,5	74,2 77,3	

GJH 5

Genero-berdintasuna lortzea eta emakume nahiz neska guztiak ahalduntzea

GJH 5 - Edukien laburpena

Legegintzako Ekimenak

- 1/2022 Legea, emakumeen eta gizonen berdintasuna lortzeko eta emakumeen kontrako indarkeria matxistarik gabe bizitzeko.

Plangintza-Tresnak

- EAEko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako VII. Plan Estrategikoa.
- EAEn emakumeen aurkako indarkeria matxistaren biktimei ematen zaien arreta koordinatzeko erakundeen arteko III. Akordioa.
- Soldata-arrakalaren aurkako talka-plana.

JARDUEREN BETETZEA

GJH 5 - Genero-berdintasuna lortzea eta emakume nahiz neska guztiak ahalduntzea

ZERBITZU, PROGRAMA ETA PROIEKTU NABARMENENAK

- **BAI Sarea - Euskal Autonomia Erkidegoko emakumeen eta gizonen berdintasuna lortzeko erakunde laguntzaileen sarea** (Eusko Jaurlaritza). Sare horren asmoa da enpresa- eta gizarte-errealitatea eraldatzeko neurri eta tresnen garapenean eta ekimen partekatuetan laguntzea eta arlo horretan partekatzea, lan-esparruko genero-arrakalak murrizteko eta berdintasuna eta justizia soziala erakundeen balio estrategikoak izan daitezen bultzatzeko.
- **Berdintasunaren aldeko Tokiko Gizonezko Hautetsien Sarea** (Berdinsarea). Sare horren asmoa da tokiko politikariek beren udalerrietan berdintasunak aurrera egitearekin duten inplikazioan modu esanguratsuan sakontzea.
- **Ikuspegi feminista duen zainketa erantzunkideen tokiko eredu** (Berdinsarea). Proiektu horrek identifikatu, definitu eta modelatu nahi du nola eraiki daitekeen zainketa tokiko sare bat bizitzaren zentralitatearen paradigmatik, zerbitzu publikoetatik eta sare komunitarioetatik, zainketa-sisteman inplikaturik dauden eragileekin behar diren aliantzak sortuta.
- **Basqueskola sarea indartzea emakumeek tokiko politikan parte hartu eta eragina izan dezaten** (Berdinsarea).
- **Indarkeria matxistaren biktimen diren emakumeentzako arreta hobetzeko erakunde arteko akordioa** (erakunde artekoa). Akordio horren xedea da txarren eta sexu-erasoen biktimentzako arretan inplikaturik dauden erakundeak koordinatzea, babes integral sanitarioa, poliziala, judiziala eta soziala bermatzeko.
- **Indarkeria matxistaren biktimen arreta integralerako eta erreparaziorako tokiko koordinazio-protokoloak eguneratzea** (Berdinsarea).
- **Emakumeen aurkako indarkeria prebenitzeko "Beldur Barik" erakunde arteko kanpaina** (erakunde artekoa).

- **Eraso Stop app-a** (Bilboko Udala). Erasok prebenitzea xede duen doako aplikazioa, Udaltzaingoaren koordinazio-zentrora berehala abisatzeko aukera ematen baitu, dei bat egin beharrik gabe.
- **Ahalduntzeko eskolak** (aldundiak eta udalak). Emakumeen parte-hartze sozial eta politikoa ahalduntze-prozesuen bitartez sustatzea helburu duten espazioak.
- **HARA! Berdintasun-politiketan sexu- eta genero-aniztasuna txertatzeko agenda** (Gasteizko Udala).

ADIERAZLE ESTRATEGIKOAK

GJH 5 Adierazleak	Oinarri-datua	Azken datua eta tendentzia	
Emakumeen kontrako biktimizazio-tasa (10.000ko hainbeste)	47,27	54,43	↓
Alkatetzetako emakumeen proportzioa (%)	25,20	30,07	↓
Goi-zuzendaritzako emakumeen proportzioa (%)	29,45	27,66	↓

GJH 6

Uraren erabilgarritasuna eta kudeaketa jasangarria nahiz guztiontzako saneamendua bermatzea

GJH 6 - Edukien laburpena

Plangintza-Tresnak

- Euskadiko Uholde Arriskua Kudeatzeko Plana (UAKP).
- Euskal Autonomia Erkidegoko Alerta-egoeretan eta balizko lehorteeetan jarduteko plan berezia.

JARDUEREN BETETZEA

GJH 6: Uraren erabilgarritasuna eta kudeaketa jasangarria nahiz guztiontzako saneamendua bermatzea

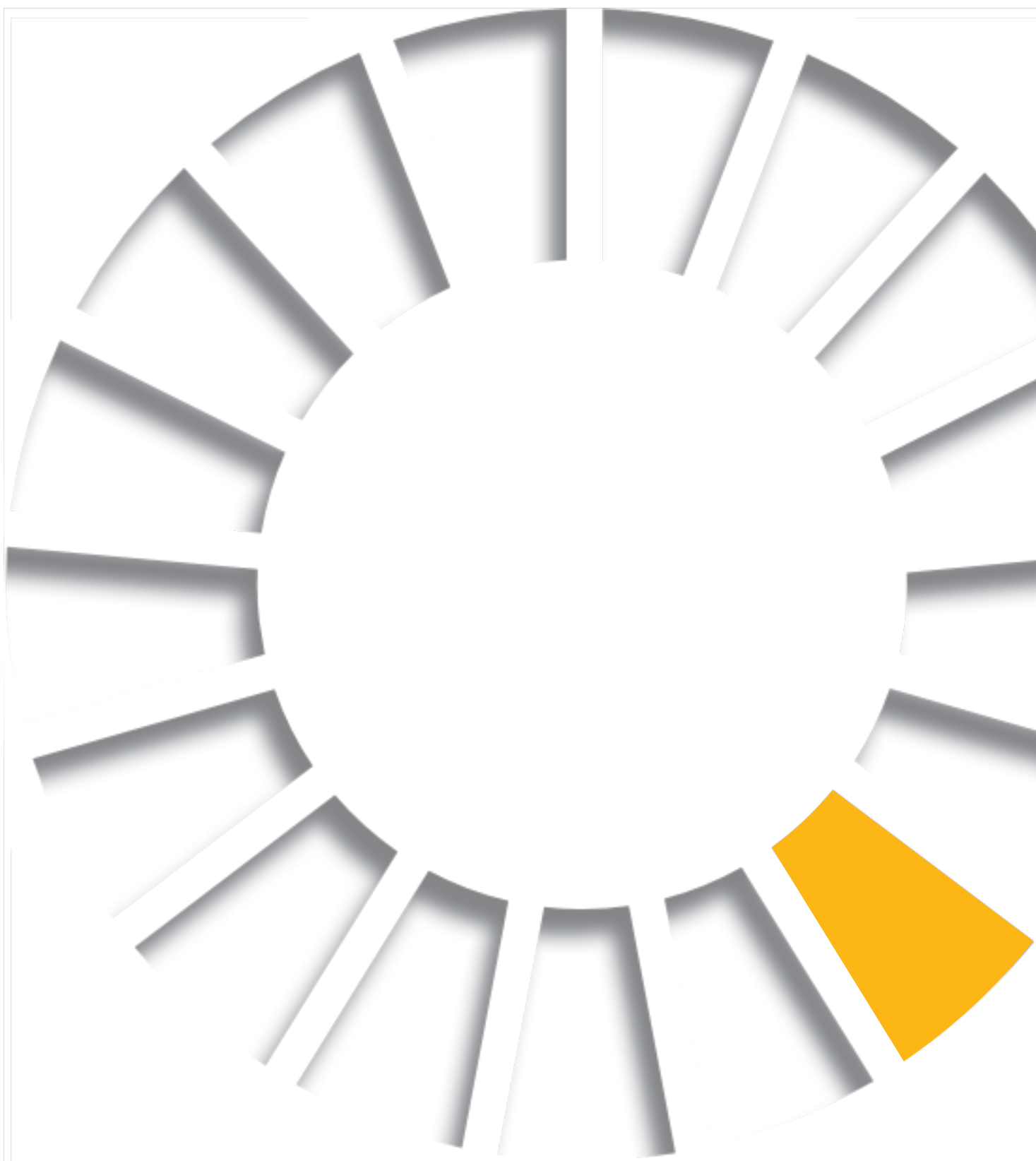
ZERBITZU, PROGRAMA ETA PROIEKTU NABARMENENAK

- **Hornidura- eta saneamendu-arloko jarduketak** (Eusko Jaurlaritza eta udalak).
- **Uholdeen aurkako babesaren arloko jarduketak** (Eusko Jaurlaritza eta udalak). Uholde Arriskua Kudeatzeko Planean ezarritakotik abiatuta, lehentasunezko obrak udalerriekin lankidetzan garatzea.
- **Uraren Euskal Agentziaren eta Eusko Jaurlaritzako Osasun Sailaren arteko lankidetzaz hitzarmena, kontsumo publikoko uren kalitatea eta bainu-eremuetako uren kalitatea babesteko** (Eusko Jaurlaritza).
- **Edateko ura banatzeko efizientzia handiko sistema** (Gasteizko Udala). Hornidura-sarearen % 100 GIS baten bidez kontrolatzea, eroanbideak sistematikoki berritzea, harguneak modu optimoan egikaritzea, ihesak sistematikoki bilatzea eta kontagailu-parkea berritzea... sarearen % 90etik gorako errendimenduak lortzeko.
- **Hemen Urumea** (Donostiako Udala). Saneamenduak hiriko ur-masen kalitaterako duen garrantziaren inguruan kontzientziatzeko kanpaina, bai Urumea ibaian bai erreka nagusietan.

ADIERAZLE ESTRATEGIKOAK

GJH 6 Adierazleak	Oinarri-datua	Azken datua eta tendentzia
Lurrazaleko ur-masen kalitatea (%)	48,1	50,3
Ur eskaria biztanleko eta eguneko (litroak)	179,28	177,60

GJH 7

**Energia eskuragarria,
fidagarria, jasangarria
eta modernoa bermatzea
guztiontzat**

GJH 7 - Edukien laburpena

Legegintzako Ekimenak

- Trantsizio Energetikoaren eta Klima Aldaketaren Lege-proiektua.
- Euskadiko Energia Berriztagarrien Lurralde Plan Sektoriala.

Plangintza-Tresnak

- Euskadiko Energia Estrategia (2030).
 - Euskadiko Energia Trantsizioaren eta Klima Aldaketaren Plana.
 - Sektore publikoaren energia-arloko jarduketa-plana (2030).
- Hidrogenoaren Euskal Estrategia.

JARDUEREN BETETZEA

GJH 7: Energia eskuragarria, fidagarria, jasagarria eta modernoa bermatzea guztiontzat

ZERBITZU, PROGRAMA ETA PROIEKTU NABARMENENAK

- **Energia-Ekiola** (Eusko Jaurlaritza eta Mondragon Taldea). Herritarrek berek eguzki-parke txikien bitartez autokontsumorako izango den eguzki-energiaren sorkuntzan eta kudeaketan parte hartuko duten kooperatibak bultzatzea.
- **Kontzejuetan energia-komunitate termikoak sustatzea** (Gasteizko Udala).
- **Itsas energia berriztagarrien teknologia berriak erakusteko eta balioztatzeko inbertsioetarako laguntzak** (Eusko Jaurlaritza).
- **Energia berriztagarriak inplementatzeko bideragarritasun-azterketetarako eta energia-efizientziako inbertsioetarako laguntzak** (Eusko Jaurlaritza).
- **Industria-sektoreko eta hirugarren sektoreko ETE-etan energia-auditoria integralak egiteko laguntzak** (Eusko Jaurlaritza).
- **Energia-trantsizio justua sustatzeko eskualde-planak** (Gipuzkoako Foru Aldundia, toki-erakundeak eta eskualde-erakundeak). Eskualdeetan eta udalerrietan eredu energetikoaren aldaketa bultzatzea, energia-trantsizio justua sustatu, energia-pobreziari aurre egin, energia-efizientzia hobetu eta energia berriztagarrien erabilera aurrera egingo duten eskualde-planen bitartez.
- **Energy Intelligence Center (EIC)** (Bizkaiko Foru Aldundia). Bizkaia eta Euskadi energiaren eta trantsizio energetikoaren alorrean nazioarteko erreferentzia gisa posizionatzera zuzendutako proiektua, sektorearen lehiakortasuna —euskal industriaren funtsezko zutabea— eta gure enpresen presentzia globala finkatzen lagunduko duena.

ADIERAZLE ESTRATEGIKOAK

GJH 7 Adierazleak	Oinarri- datua	Azken datua eta tendentzia
Energia-intentsitatea (Tep/milioi €))	91,90	86,19
Biztanleko instalatutako eguzki-potentzia (kW), eolikoa (kW), hidraulikoa (kW), fotovoltaikoa (m ²)	99,36 727,50 797,03 109,18	202,90 697,51 786,71 377,06

GJH 8

**Guztiontzako hazkunde
ekonomiko jarraitua,
inklusiboa eta jasangarria,
osoko enplegu produktiboa
eta lan duina sustatzea**

GJH 8 - Edukien laburpena

Legegintzako Ekimenak

- 15/2023 Legea, Enpleguarena.

Plangintza-Tresnak

- Enpleguaren Euskal Estrategia (2030).
- Laneko Segurtasun eta Osasunerako Euskal Estrategia (2021-2025).
- Berpiztu, Euskadiko Ekonomia eta Enplegua Suspertzeko Programa (2020-2024).
- EEP Ekintzailatzaren Erakundearteko Plana (2024).
- Lanbide Hobetzen plana.
- Merkataritza 2030 estrategia.

JARDUEREN BETETZEA

GJH 8: Guztiontzako hazkunde ekonomiko jarraitua, inklusiboa eta jasangarria, osoko enplegu produktiboa eta lan duina sustatzea

ZERBITZU, PROGRAMA ETA PROIEKTU NABARMENENAK

- **Enplegagarritasuna hobetzeko ibilbide integralak** (Garapen). Gizarteratzera eta lanera-tzera bideratutako ibilbide integralen diseinuaren bitartez behar horiei aurre egin nahi dien proiektua.
- **Tokiko eta eskualdeko enplegu-planetarako laguntzak** (Eusko Jaurlaritza). Tokiko beharrei erantzungo dieten enplegua sortzeko proiektuak abian jartzeko laguntza ekonomikoen bitartez tokiko esparruan enplegua eta enpresa-jarduera sortzeko ekimenak.
- **Elkar-EKIN Lanean** (Gipuzkoako Foru Aldundia). Enplegua, gizarteratzea eta laneratzea sustatzea, laneratzeko ibilbide integratuak jorratuko dituzten programen, enpleguko eta prestakuntzako programen eta lurraldean laneratzeko enpresak sortzea eta mantentzea bultzatzearen bitartez.
- **Langabeen gaitasun digitalak hobetzeko prestakuntza finantzatzera bideratutako laguntzak** (Eusko Jaurlaritza).
- **Euskal enpresetan langabe gazteak kontratatzeko Lehen Aukera programa** (Eusko Jaurlaritza).
- **Atzerrian enpresa-praktikak egiteko Global Training bekak** (Eusko Jaurlaritza). Gazteen nazioarteko prestakuntza eta mugikortasuna ahalbidetzeko programa. Horretarako, beren profil akademikoarekin erlazionatutako jarduerak eta proiektuak egingo dituzte, atzerrian lanbide-esperientzia irabazteko eta beren lanbide-jarduera betetzeko balio handiko ezagutzak, kontaktuak eta tresnak eskuratzeko.
- **Zaindu/InguruarEKIN, ekintzailatza jasangarriaren sustapena** (Garapen). Jasangarritasunaren ikuspegitik proiektu eraldatzaileen garapena sustatu nahi duen programa, garapen sozialari, ekonomikoari eta ingurumen-garapenari dagokienez, eskualde bakoitzaren indarrekin eta Garapen Jasangarrirako Helburuekin lerrokatuta.
- **Ekonomia sozialean ekintzaile izateko laguntzak** (Eusko Jaurlaritza).
- **Zorrotzaurreko Hiri Parke Teknologikoa** (erakundeen artekoa). Hiri-parke teknologiko bat garatzea, 133.000 metro koadroko azalerakoa, adimen artifiziala eta Big Data bezalako teknologia berrien erabilera intentsiboan espezializatutako enpresak, enpresa-zerbitzu eza-gutzan intentsiboak eta industriarako zerbitzu aurreratuak ezartzera bideratua.

- **Talent Houses (Talentuaren Etxeak)** (Donostiako Udala). Nazioarteko talentua hirira erakartzeko estrategia garatzen laguntzeko espazioak, integrazio-zerbitzua, aldi baterako ostatua eta I+G+Bri lotutako sareko lanerako topaguneak eskainiz, nazioarteko ekintzaileentzat, kualifikazio-maila handiko profesionalentzat eta ikertzaileentzat.
- **Bono Denda programa** (erakundeen artekoa). Hurbileko txikizkako saltokietan kontsumoa sustatzeko programa.
- **Euskadiko Inbertsio Estrategikoen Plana (2022-2024)** (Eusko Jaurlaritza eta aldundiak). Programa honek 529 milioi euroko inbertsioa egiten du izaera eraldatzailea, espezializazio adimendunaren estrategiarekiko lerrokadura eta erakundeen arteko lankidetzeta eta lankidetzeta publiko-pribatua bereizgarri dituzten proiektuetan.

ADIERAZLE ESTRATEGIKOAK

GJH 8 Adierazleak	Oinarri-datua	Azken datua eta tendentzia	
Langabezia-tasa (%)	15,7	8,5	↑
Biztanleko BPG errealaren urteko hazkunde-tasa (%)	3,0	5,3	↑

GJH 9

**Azpiegitura erresilienteak
eraikitzea, industrializazio
inklusiboa eta jasangarria
bultzatzea, eta berrikuntza
sustatzea**

GJH 9 - Edukien laburpena

Plangintza-Tresnak

- Euskadiko Zientzia, Teknologia eta Berrikuntza Plana (2030).
- Industria Garatzeko eta Nazioartekotzeko Plan Estrategikoa.
- Euskadiko Eraldaketa Digitalerako Estrategia (2025).
- Ekonomia Zirkularren eta Bioekonomiaren Plan Estrategikoa.

JARDUEREN BETETZEA

GJH 9: Azpiegitura erresilienteak eraikitzea, industrializazio inklusiboa eta jasangarria bultzatzea, eta berrikuntza sustatzea

ZERBITZU, PROGRAMA ETA PROIEKTU NABARMENENAK

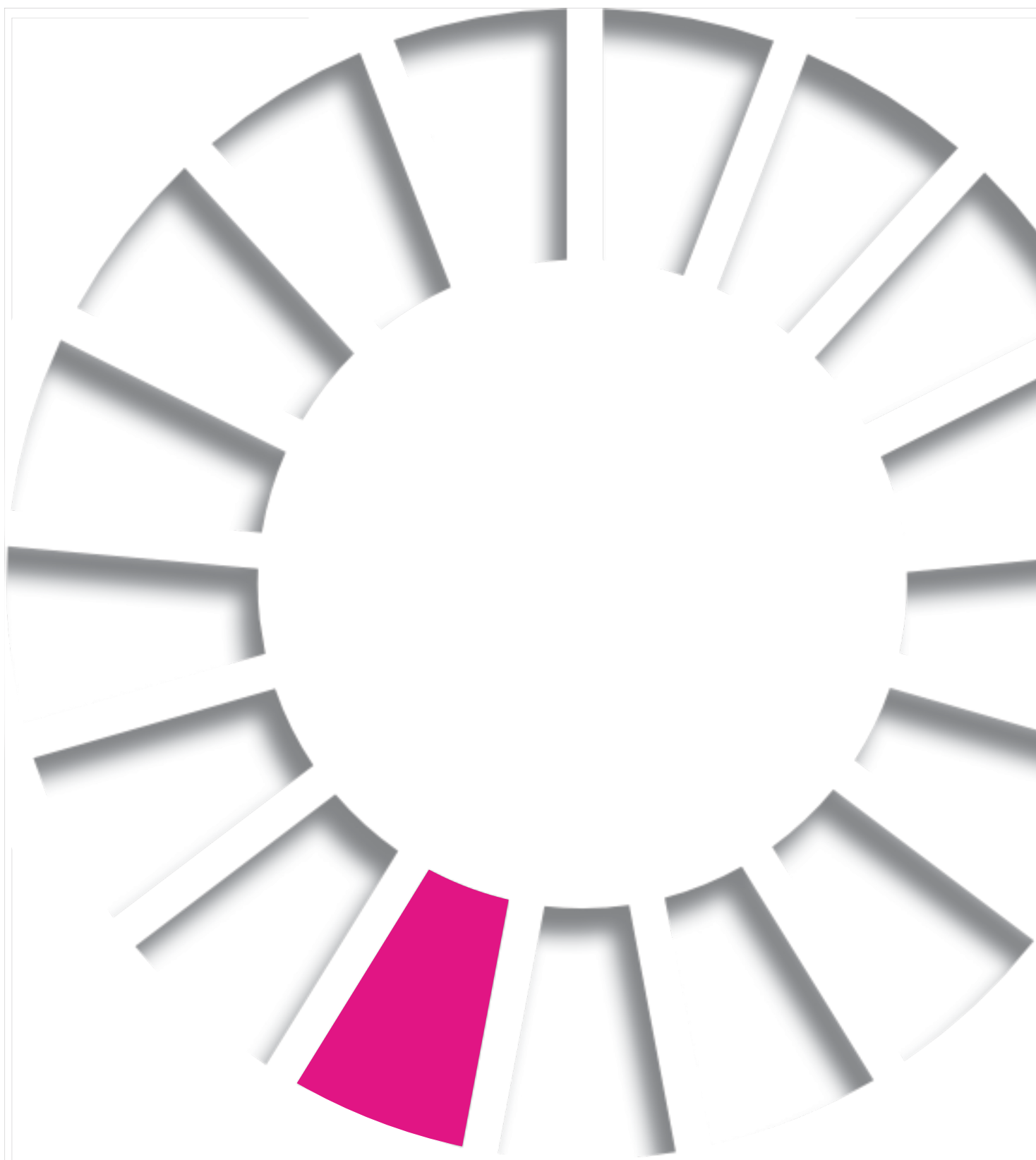
- **Abiadura Handiko Trena eta Euskal Y-a** (Eusko Jaurlaritza). EAEko hiriburuak prestazio handiko linea baten bidez elkarrekin eta Irunen barna Frantziako mugarekin lotuko dituen trenbide-trazadura garatzea, Madrilekiko abiadura handiko lineari jarraipena emateko. Azpiegitura eta Garraio Plan Estrategikoaren prestazio handiko sarearen eta Europa Barneko Abiadura Handiko Trenbide Sareko Korridore Atlantikoaren parte izango da.
- **Metropoliaren Hegoaldeko Saihesbidea amaitzea** (Bizkaiko Foru Aldundia).
- **Ikerbasque programa** (Eusko Jaurlaritza). Mundu osoko ikertzaileak erakarri, berreskuratu eta atxikitzearen bidez ikerketa zientifikoa garatzen laguntzeko programa.
- **Trantsizio Digitalerako Bulegoen Sarea** (Garapen).
- **Bilboko Agenda Digitala** (Bilboko Udala).
- **Hibridalab, berrikuntza irekiko zentroa** (Arabako Foru Aldundia). Berrikuntzaren bila esparru, diziplina eta jakintzen arteko gurutzatzea eta hibridazioa bultzatzeko espazioa.
- **Ekintzailetzaren Nazioarteko Zentroa** (Bizkaiko Foru Aldundia). Talentu ekintzailea eta berrikuntza irekia kontzentratzeko eta bultzatzeko huba, startupen, enpresen, inbertitzailen eta administrazioaren arteko lankidetzan oinarritua.
- **Intelligence Center-en Sarea** (Bizkaiko Foru Aldundia). Bizkaiko enpresek mugikortasun jasangarria, manufaktura aurreratua, energia edo zahartzea bezalako esparruetan esku ar-tean dituzten erroka estrategikoetan laguntzeko bikaintasun-zentro sektorialen sarea.
- **Govtech Bizkaia** (Bizkaiko Foru Aldundia). Berrikuntza irekiko ekimen horren bitartez, Bizkaiko Foru Aldundiak erakunde hornitzaile ez-tradizionalen soluzio berriak identifikatu, gidatu eta eskalatzen ditu, hala nola startup, scaleup eta ETE digitalenak, esparru teknologikoko eragile berritzaileenekiko lankidetzak publiko-pribaturako espazio berriak garatzen laguntzeko.
- **ADI Data Center** (maila anitzekoa eta eragile anitzekoa). Enpresa eta erakundeek eraldaketa digitalean laguntzeko goi-mailako datu-zentroa.

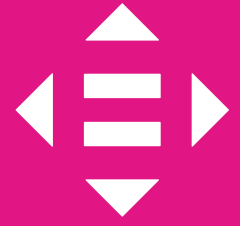
- **Elkartek, arlo estrategikoetan elkarlaneko ikerketa sustatzeko laguntza-programa** (Eusko Jaurlaritza).
- **Cyberzaintza - Zibersegurtasunaren Euskal Agentzia sortzea** (Eusko Jaurlaritza). Euskadin Internet eta teknologia berriak erabiltzearen ondorio diren mehatxuei modu integralean eta zeharka aurre egiteko sortutako erakunde publikoa.
- **Hazitek, enpresetan I+G bultzatzeko programa** (Eusko Jaurlaritza). Euskal enpresen industria-ikerketan eta garapen esperimentalean laguntzea.
- **IBMrekiko aliantza konputazio kuantikoaren alorrean** (Eusko Jaurlaritza).
- **Donostia International Physics Centerren (DIPC) egoitza handitzea, bikaintasuneko ikerketa indartzeko** (Eusko Jaurlaritza).

ADIERAZLE ESTRATEGIKOAK

GJH 9 Adierazleak	Oinarri-datua	Azken datua eta tendentzia
Ikerketa eta garapeneko gastuak BPGarekiko proportzioan (%)	1,86	2,08
Goi-ertaineko eta goi-teknologiako jardueri dagokien manufaktura-sektorearen balio erantsi osoaren proportzioa (%)	32,2	32,4

GJH 10

Herrialde bakoitzaren barneko eta herrialdeen arteko desberdintasunak murriztea

GJH 10 - Edukien laburpena

Legegintzako Ekimenak

- 2/2022 Legea, Gazteriarena.
- Haur eta Nerabeen Legearen proiektua.
- Tratu-berdintasunaren eta diskriminaziorik ezaren Legearen proiektua.

Plangintza-Tresnak

- Gazteen emantzipazioa ahalbidetzeko 2030 Euskal Estrategia eta V. Gazte Plana (2022-2026).
- EAEko Gizarte Zerbitzuen II. Plan Estrategikoa.
- Adinekoekiko Euskal Estrategia (2021-2024).
- Haurren eta nerabeen kontrako indarkeriari aurre egiteko Euskal Estrategia.

JARDUEREN BETETZEA

GJH 10: Herrialde bakoitzaren barneko eta herrialdeen arteko desberdintasunak murriztea

ZERBITZU, PROGRAMA ETA PROIEKTU NABARMENENAK

- **Emantzipa programa** (Eusko Jaurlaritza). 25 eta 29 urte bitarteko gazteen emantzipaziora bideratutako zuzeneko laguntza.
- **GAZ, gazteekin emantzipazio-prozesuetan elkarlanean jarduteko laguntza-zerbitzua** (Eusko Jaurlaritza).
- **Gaztelagun programa** (Eusko Jaurlaritza). Gazteei zuzendutako etxebizitza alokatzeko laguntzak.
- **Trapezistak, Euskadin laguntzarik ez duten migratzaile gazteak gizarteratzeko eta helduarora igarotzeko prozesuak bultzatzeko programa** (Eusko Jaurlaritza).
- **Enplegu Zentro Berezietan desgaitasuna duten pertsonen lanpostuak mantentzeko laguntzak** (Eusko Jaurlaritza).
- **Ohiko lan-merkatuan desgaitasuna duten pertsonen enplegua sustatzeko laguntzak** (Eusko Jaurlaritza).
- **Begirada Aktiboa** (Bilboko Udala). Bilbon bakarrik bizi diren adinekoen parte-hartze eta interakzio soziala sustatzeko proiektua.
- **Belaunaldien arteko KUVU proiektua, nahi ez den bakardadeari aurre egiteko, adinekoen eta gazteen arteko bizikidetza bultzatuz** (Eusko Jaurlaritza).
- **Seme-alaben hazkuntzarako laguntzak** (Eusko Jaurlaritza). Jaiotzaren, adopzioaren, adopzio aurreko bizikidetzarako zaintza-delegazioaren edo tutoretzaren ondorioz ardurapean duen 0 eta 3 urte bitarteko seme edo alaba bakoitzeko hileko laguntza. 3-7 urteko seme edo alabei heda dakieke, hirugarren edo ondorengo seme edo alabaren kasuan.
- **Bherria proiektua** (Eusko Jaurlaritza). Administrazio publikoan erantzukizun politikoa eta teknikoa duten pertsonen zuzendutako programa, administrazio publikoaren eta herritar aktiboen arteko lankidetzaren publiko-sozialaren modu berriak arakatu eta sustatzeko.
- **HaurEkin sarea** (Eusko Jaurlaritza). Haurrek eta nerabeek tokiko agendan eta politikan parte hartzea bultzatzen duen sarea.
- **Bizitzeko gutxieneko diru-sarrera eta diru-sarrerak bermatzeko errenta jasotzen duten pertsonen inklusio soziolaboralerako ibilbideak** (Eusko Jaurlaritza eta udalak).

- **Svisual, herritarrentzako arreta-postuetan eta Udaltzaingoan zeinu-hizkuntza bideoz interpretatzeko zerbitzua** (Gasteizko Udala).
- **Herri Txiki Aukera Handi** (Bizkaiko Foru Aldundia). Lurraldeko udalerri guztiek zerbitzu publiko berak —bai gizarte-zerbitzuak bai mugikortasunari, aisiari, kulturari edo kirolari eta Internet sarbideari lotutako zerbitzuak— irispidean izan ditzaten bultzatzeko ekimena.
- **Ongi Etorri Eskolara** (Donostiako Udala). Eskoletan kulturarteko bizikidetza sustatzeko programa.
- **Aholku Sarea, Atzerritartasunaren arloko Arreta Juridikorako Euskal Sarea** (Eusko Jaurlaritza). Zaurgarritasun egoeran dauden immigranteei eta immigranteekin inklusio-prozesuetan lan egiten duten administrazio publikoetako eta hirugarren sektoreko erakundee-tako profesionalei atzerritartasunaren arloko aholkularitza juridikoa ematea helburu duen sarea. Hori guztia immigranteen erregularizazioa errazteko eta gerora sortutako irregulartasuna prebenitzeko asmoz, une oro familiako bizitzaren alde egiten saiatuz.

ADIERAZLE ESTRATEGIKOAK

GJH 10 Adierazleak	Oinarri-datua	Azken datua eta tendentzia
20/80 ratioa, familia-errenta erabilgarriaren desberdintasunarena (%)	8,9	9,5
Gini indizea (indizea)	27,10	26,88

GJH 11

**Hiriak eta giza kokaguneak
inklusiboak, seguruak,
erresilienteak eta jasangarriak
izatea lortzea**

GJH 11 - Edukien laburpena

Legegintzako Ekimenak

- 80/2022 Dekretua, Euskal Autonomia Erkidegoan etxebizitzaren eta zuzkidura-bizitokiaren gutxieneko bizigarritasun-baldintzak eta diseinu-arauak arautzen dituena.
- 11/2023 Legea, Euskadiko mugikortasun jasangarriarena.

Plangintza-Tresnak

- Etxebizitzaren Gida Plana (2021-2023).
- Irisgarritasun Unibertsalaren Euskadiko Estrategia.
- Euskadiko Hondakinak Prebenitu eta Kudeatzeko Plana (2030).
- Kultura Plan Estrategikoa (2028).
- Euskararen Agenda Estrategikoa.

JARDUEREN BETETZEA

GJH 11: Hiriak eta giza kokaguneak inklusiboak, seguruak, erresilienteak eta jasangarriak izatea lortzea

ZERBITZU, PROGRAMA ETA PROIEKTU NABARMENENAK

- **Opengela** (Eusko Jaurlaritza eta udalak). Euskadin hiri-berroneratzea hedatzea xede duen proiektua. Horretarako, auzokideei arreta emateko leihatila bakarraren modura jardungo duten auzo-bulegoak sortzea sustatuko du.
- **Etxebizitzak birgaitzen laguntzeko programa** (Eusko Jaurlaritza).
- **Eraikinak eta etxebizitzak energia-arloan birgaitzeko laguntzen programa** (Eusko Jaurlaritza).
- **MUBIL, Mugikortasun Adimendun eta Jasangarriaren Poloa** (Gipuzkoako Foru Aldundia). Euskadin mugikortasun adimendun eta jasangarriaren arloko ekimenak bultzatzen dituzten eragile publiko eta pribatuen ahaleginak biltzen dituen ekimena, Gipuzkoa eta Euskadi mugikortasun adimendun eta jasangarriaren esparruan garrantzizko eragileak izatera irits daitezen.
- **Hiri barruko eta hiriarteko bidegorriak** (foru-aldundiak eta udalak). Bizikletaren jolas-erabilera eta egunerokoa eta oinezkoen joan-etorriak soluzio partekatuen zein bereizien bidez sustatzeko bizikleta-bideak.
- **Metro Bilbao hedatzea** (Eusko Jaurlaritza eta Bizkaiko Foru Aldundia).
- **Gasteizko tranbia hedatzea** (erakundeen artekoa).
- **Gasteizko Elektromugikortasuneko Zentroa** (Gasteizko Udala).
- **Erdi Aroko hirigunearen naturalizazioa** (Gasteizko Udala). Erdi Aroko hirigunea berdartzera eta naturalizatzen zuzendutako jarduketak, hiriko bero-uharteak arintzea, osasuna ahalbidetzea, ingurumena hobetzea eta berdeguneen erabilera publikoa sustatzea lortzeko.

- **Eskola-patioen naturalizazioa** (Gasteizko Udala). Eskola-patioak hiriko sistema berdearen elementu gisa naturalizatzeko proiektua, leku inklusiboagoak, hezkidetzara bideratua-
goak, jasangarriagoak eta naturalizatuagoak izan daitezen.
- **Bizkaia Gara, boluntarioen sare zibila** (Bizkaiko Foru Aldundia).

ADIERAZLE ESTRATEGIKOAK

GJH 11 Adierazleak	Oinarri- datua	Azken datua eta tendentzia	
Etxebizitzan gabezia jakin batzuk dituzten familia-etxeetan bizi diren pertsonek proportzioa (%)	11,80	10,46	
Artifizializatutako lurzoruen azalera (%)	6,89	6,95	
PM2,5en batez besteko maila hirietan, biztanleriaren arabera haztu- ta (µg/m³)	10,07	10,42	

GJH 12

Kontsumo eta ekoizpen modalitate jasangarriak bermatzea

ODS 12 - Edukien laburpena

Legegintzako Ekimenak

- 4/2023 Legea, kontsumitzaile eta erabiltzaileen Estatutuarena.

Plangintza-Tresnak

- Euskadiko Ekonomia Zirkularraren Estrategia (2030).
- Euskadiko Erosketa eta Kontratazio Berdearen Programa (2030).
- Euskadiko Hondakinak Prebenitu eta Kudeatzeko Plana (2030).
- Kontsumobideren Plan Estrategikoa (2022-2024).

JARDUEREN BETETZEA

GJH 12: Kontsumo eta ekoizpen modalitate jasangarriak bermatzea

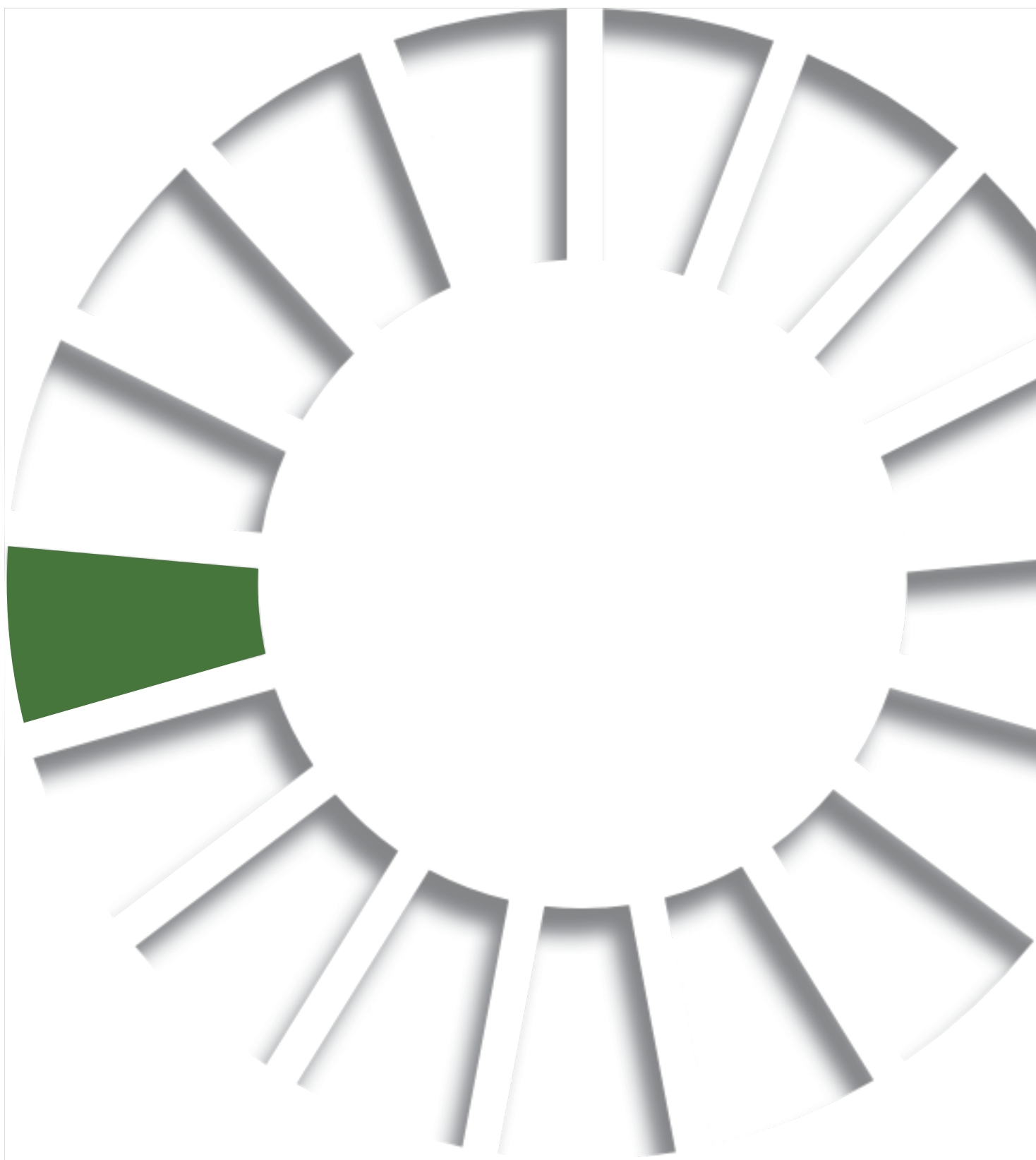
ZERBITZU, PROGRAMA ETA PROIEKTU NABARMENENAK

- **Basque Ecodesign Center** (Eusko Jaurlaritza). Euskal industria-ehunera transferi daitekeen ekonomia zirkularraren inguruko ezagutza sortzen lan egiten du zentro horrek, Euskadiko Ekonomia Zirkularraren Estrategian ezarritako lehentasunezko esparruetako berrikuntzaren bitartez.
- **Tokiko esparrutik ekonomia zirkularra eta lehiakortasuna bultzatzea** (Udalsarea 2030). Proiektu horren helburua da ekonomia zirkularraren kontzeptua tokiko eta eskualdeko esparruan praktikan jartzea, tokiko munduari aplikatzekoak diren orientazio praktikoak garatuz eta partekatuz, ekonomia zirkularra hainbat mailatan bultzatzeko eta sustatzeko, bai administrazio publikoaren beraren esparruan, bai gizarte- eta enpresa-ehunean inplementatzea ahalbidetuz.
- **Ekonomia Zirkularraren Huba** (Gasteizko Udala). Hub horrek tokiko arlotik bultzatzen du Euskadiko Ekonomia Zirkularraren Estrategia (2030), Gasteizko Udalaren beraren estrategia, "Gasteizko Ekonomia Zirkularraren Estrategia (2030)" izeneko, abiapuntu hartuta.
- **"Elikagai-xahuketarik ez", jatetxeetan elikagai-xahuketa murrizteko gida** (Gasteizko Udala).
- **Konpondu proiektua** (Gasteizko Udala). Proiektu horrek herritarren egungo kontsumo-ereduaren aldaketa sustatzen du, konponketaren tokiko sektorearen bitartez produktuen bizitza baliagarria luzatzeko.
- **"Deskarbonizazio industrialeko programa"** (Eusko Jaurlaritza). Deskarbonizazioaren bidez ekoizpen-prozesu industrialetan ingurumenaren babes-maila hobetzen duten inbertsioak egiten dituzten enpresa industrialentzako dirulaguntzen programa.

- Ingurumen Jasangarritasunaren arloko Berrikuntzarako Enpresa Kasu Praktikoen Bankua (eragile anitzekoa).
- Udalerriak konposta egitea bultzatzea (Donostiako Udala). Etxean konpostatzen laguntzeko zerbitzua eta auzoan konpostatzeko azpiegiturak sortzea.

ADIERAZLE ESTRATEGIKOAK

GJH 12 Adierazleak	Oinarri- datua	Azken datua eta tendentzia	
Materialen kontsumoa BPGaren arabera (T (milioi €))	347,40	332,60	
Sortutako hondakin arriskutsuak per capita (kg)	150,82	144,66	
Birziklatutako hiri-hondakinen proportzioa, sortutako eta tratatutako hiri-hondakin guztiekiko (%)	36,44	47,23	

GJH 13

Neurri urgenteak hartzea klima-aldaketaren eta haren ondorioen aurka egiteko

GJH 13 - Edukien laburpena

Legegintzako Ekimenak

- 10/2021 Legea, Euskadiko Ingurumen Administrazioarena.
- Trantsizio Energetikoaren eta Klima Aldaketaren Lege-proiektua.
- 11/2023 Legea, Euskadiko mugikortasun jasangarriarena.

Plangintza-Tresnak

- 2050erako Klima Aldaketaren Euskadiko Estrategia.
- Ingurumeneko V. Esparru Programa (2030).
- Euskadiko Energia Trantsizioaren eta Klima Aldaketaren Plana.
- Ingumena Ikuskatu eta Kontrolatzeko Plana (2019-2026).
- Euskadiko Jasangarritasunerako Hezkuntza Estrategia (2030).

JARDUEREN BETETZEA

GJH 13: Neurri urgenteak hartzea klima-alaketaren eta haren ondorioen aurka egiteko

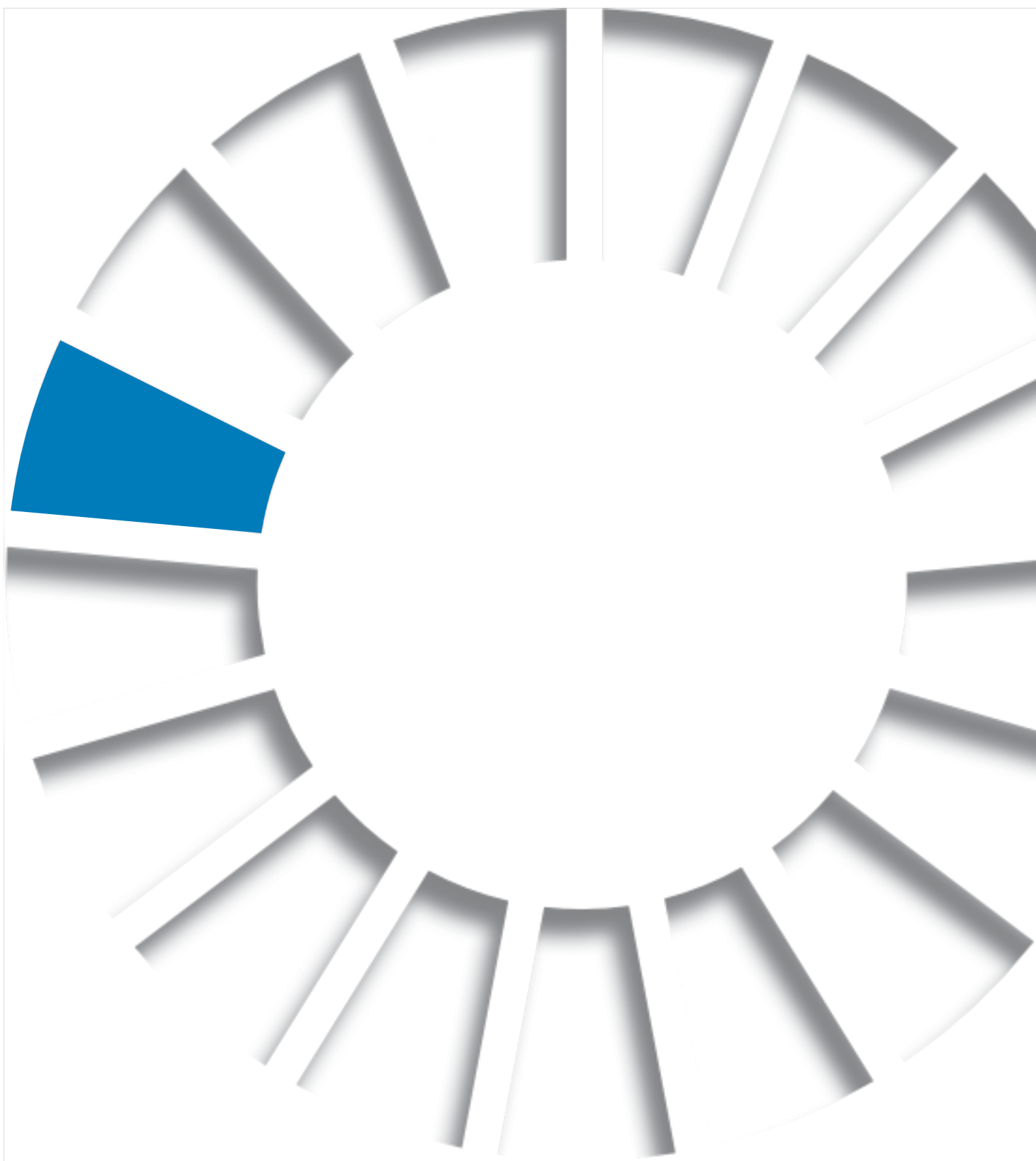
ZERBITZU, PROGRAMA ETA PROIEKTU NABARMENENAK

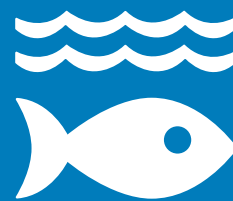
- **Alkateen Klima eta Energia Ituna** (Eusko Jaurlaritza eta udalak). Ekimenak honako hauek sustatzen ditu: klima eta energiaren tokiko planak udal- eta eskualde-mailan hedatzea; udalerriko eta/edo eskualdeko BEG inbentarioak eta udalen eta eskualdeko erakundeen karbono-aztarna kalkulatzeko urteko tresnak diseinatzea, mantentzea eta eguneratzea; eta EAEko udalerriek trantsizio energetikoarekin eta klima-alaketarekin hartutako konpromisoa sozializatzea.
- **100 Hiri Adimendunen eta Klimatikoki Neutroen Europako Misioan parte hartzea 2030ean** (Gasteizko Udala). Hiri Adimendunen eta Klimatikoki Neutroen Misioak aukeraturako ehun hiriak beste guztien erreferente izango diren esperimentazio- eta berrikuntza-zentro bihurtu nahi ditu. Modu horretan, hiri horien adibideari jarraituz, Europako hiri guztiak karbono-neutroak izatea lortu nahi du 2050erako.
- **Hiri barruko autobusen elektrifikazioa** (udalak).
- **Azpiegitura berdeen sareak** (foru-aldundiak eta udalak).
- **Garapen jasangarria sustatuko duten ekintzak gauzatzen dituzten toki-erakundeentzako laguntzen programa. Klima-alaketaren ildoak** (Eusko Jaurlaritza).
- **Euskadiko Erosketa eta Kontratazio Berdearen Programa (2030)** (Eusko Jaurlaritza). Klima-alaketaren kontrako borroka, baliabide naturalen erabilera efiziente edo ekoberrikuntza bezalako helburuak lortzeko zeharkako tresna da programa hori.

- **Klima-aldaketa**arako tresna eta lanabesen kita, administrazio publikoei, enpresei eta herritarrei klima-aldaketak sortzen dituen inpaktuetara egokitzen laguntzeko (Eusko Jaurlaritza).
- **Eskolako 2030 Agenda eta Lanbide Heziketako 2030 Agenda programak** (Eusko Jaurlaritza).

ADIERAZLE ESTRATEGIKOAK

GJH 13 Adierazleak	Oinarri-datua	Azken datua eta tendentzia	
Unitate egoiliarren berotegi efektuko gasen guztizko isurtzeak BPGko unitate bakoitzeko (CO2 kg baliokide)	0,28	0,24	↑
Berotegi-efektuko gasen emisioa, 2005. urtearekin alderatuta (%)	-23,82	-30,50	↑

GJH 14

**Ozeanoak, itsasoak eta itsas
baliabideak mantentzea eta
modu jasangarrian erabiltzea,
garapen jasangarriari begira**

JARDUEREN BETETZEA

GJH 14: Ozeanoak, itsasoak eta itsas baliabideak mantentzea eta modu jasangarrian erabiltzea, garapen jasangarriari begira

ZERBITZU, PROGRAMA ETA PROIEKTU NABARMENENAK

- **Arrantza jasangarria sustatzeko eta Euskadiko arrantza- eta akuikultura-sektorean belaunaldi-erreleboa errazteko laguntzen programa** (Eusko Jaurларitza). Laguntza horien helburua da garapen teknologikoan, energia-efizientzian eta giza kapitalean oinarritutako sektore jasangarri eta berritzaile bat sustatzea, eta arrantzan eta akuikulturan belaunaldi-erreleboa erraztea, sektorearen etorkizuna bermatzeko.
- **Itsasontziek arrantza-aparailu tradizionalekin harrapatutako berdelarentzako Eusko Labela** (Eusko Jaurларitza). Ekimen horren bitartez Eusko Labelarekin identifikatuko da itsasontziek Euskadiko arrantza-aparailu tradizionalekin harrapatutako oso kalitate handiko berdela.
- **Oarsoaldea Urdina Huba, Ekonomia Urdinaren erronkak eta aukerak identifikatzeko espazio teknologiko lehiakorra sortzeko gunea** (erakundeen artekoa). Hub horren helburua da Ekonomia Urdinaren erronkak eta aukerak identifikatzeko espazio teknologiko lehiakorra sortzea —erakunde eta enpresena—. Horretarako, jarduera ekonomikoa eta garapen soziala bultzatuko ditu, itsasoaren eta haren baliabideen ustiapen jasangarriagoan aurrera egingo duten proiektuen bitartez.

- **Sendotu programa** (Eusko Jaurlaritza). Nekazaritzaren, basogintzaren, arrantzaren, elikagaien eta landa-garapenaren sektoreetan hasierako edo jarraipeneko inbertsioak egiteko finantza-laguntzako programa.
- **Hiriko hondartzen osasun- eta ingurumen-kontrola, bainatzeko uren eta hareatzeko uren osasun-kalitateari buruzko informazioa bermatzeko** (Donostiako Udala).

ADIERAZLE ESTRATEGIKOAK

GJH 14 Adierazleak	Oinarri- datua	Azken datua eta tendentzia
Bainatzeko uren kalitatea (%)	79,00	82,53

GJH 15

Lehorreko bizitza babestea, lehengoratzea eta modu jasangarrian erabili dadila sustatzea, basoak modu jasangarrian kudeatzea, basamortutzearen aurka borrokatzea, lurren degradazioa gelditzea eta lehengoratzea, eta biodibertsitatearen galera gelditzea

GJH 15 - Edukien laburpena

Legegintzako Ekimenak

- 9/2021 Legea, Euskadiko natura-ondarea kontserbatzeari buruzkoa.
- 7/2022 Legea, Landa Ingurunearen Garapenarena.

Plangintza-Tresnak

- Euskadiko Biodibertsitate Estrategia (2030).
- Euskadiko Lurzorua Babesteko Estrategia (2030).

JARDUEREN BETETZEA

GJH 15: Lehorreko bizitza babestea, lehengoratzea eta modu jasangarrian erabili dadila sustatzea, basoak modu jasangarrian kudeatzea, basamortutzearen aurka borrokatzea, lurren degradazioa gelditzea eta lehengoratzea, eta biodibertsitatearen galera gelditzea

ZERBITZU, PROGRAMA ETA PROIEKTU NABARMENENAK

- **Klima-Ondarea** (erakundeen artekoa). Programa baliabide naturalen erabilera jasangarria eta haien zerbitzu ekosistemikoen hobekuntza bermatzera bideratzen da, natura-ondarearen balioa nabarmentzeko prozesu baten bitartez, herritarrek ezagutzeko eta gozatzeko aukera izan dezaten. Bi jarduketa-esparru ezartzen ditu: Txingudi Badia eta Urdaibaiko Biosfera Erreserba.

- **Hiri-eraztun berdeak** (udalak). Eraztun horiek biodibertsitate-foku garrantzitsuak dira, eta jendearen bizi-kalitatea hobetzen dute.
- **“Herri bat, ekintza bat biodibertsitatearen alde” proiektua** (Arabako Foru Aldundia). Proiektuaren asmoa da gure ekosistemaren biodibertsitatearen aldeko kultura sortzea eta baliabide naturalak parte-hartzearen bidez kudeatzea Arabako lurralde historikoko herrietan.
- **Badaia mendilerroko artadiak kudeatzeko plana** (Gasteizko Udala). Jarraipena egiteko eta esku hartzeko plana: fotosintesi-jarduera ebaluatzea teledetekzio-tekniken bidez, eragin handieneko eremuak landan eta kabinetean zehaztea eta ezaugarritzea, eta hautatutako eremuetan esku-hartze pilotuak gauzatzea, gero ebaluatzeko eta zabaltzeko.
- **Sendotu programa** (Eusko Jaurlaritza). Nekazaritzaren, basogintzaren, arrantzaren, elikagaien eta landa-garapenaren sektoreetan hasierako edo jarraipeneko inbertsioak egiteko finantza-laguntzako programa.

ADIERAZLE ESTRATEGIKOAK

GJH 15 Adierazleak	Oinarri-datua	Azken datua eta tendentzia	
Kudeaketa jasangarrirako tresnak indarrean dituzten basoen azalaren proportzioa (%)	15,90	20,7	↑
Potentzialki kutsatutako eta erabilera berrietarako berreskuratutako lurzoruen azalera, 2015. urteaz geroztik (ha)	944,0	1.406,5	↑

GJH 16

**Garapen jasangarrirako gizarte
baketsu eta inklusiboak
sustatzea, guztioi justiziarako
sarbidea erraztea, eta euren
jarduerak eta kontuak
azaltzen dituzten erakunde
eraginkorrak eta inklusiboak
sortzea maila guztietan**

GJH 16 - Edukien laburpena

Legegintzako Ekimenak

- 9/2023 Legea, Euskadiko Memoria Historikoarena eta Demokratikoarena.
- 8/2023 Legea, Euskal Autonomia Erkidegoko kultu-lekuei edo -zentroei eta erlijio-aniztasunari buruzkoa.
- Euskadiko Gardentasunaren Legearen proiektua.

Plangintza-Tresnak

- Gobernantza, Berrikuntza Publikoaren eta Gobernu Digitalaren Plan Estrategikoa (2030) (ARDATZ 2030).
- Iruzur Fiskalaren kontrako Borrokarako Plan Bateratua.
- Gobernu Irekiaren Euskadirentzako 2021-2024 Ekintza Plana.
- Gobernu Digitalaren Euskal Estrategia.
- Euskadiko Segurtasun Publikoaren Plan Orokorra (2020-2025).

JARDUEREN BETETZEA

GJH 16: Garapen jasangarrirako gizarte baketsu eta inklusiboak sustatzea, guztioi justiziarako sarbidea erraztea, eta euren jarduerak eta kontuak azaltzen dituzten erakunde eraginkorrak eta inklusiboak sortzea maila guztietan

ZERBITZU, PROGRAMA ETA PROIEKTU NABARMENENAK

- **2030 Agendara eta GJHetara bideratutako tokiko gobernantza: tokiko ekintzaren eta jasangarritasunaren inguruko politiken ebaluazioa** (Udalsarea 2030). Proiektuaren asmoa da 2030 Agendara eta GJHetara bideratutako tokiko gobernantza eta 2030 Agendaren inguruko tokiko ekintzaren proiektzioa eta ikusgaitasuna hobetzea.
- **ELoGE, tokiko gobernantzaren bikaintasun-zigilua** (EUDEL). Tokiko gobernantzaren Europako bikaintasun-zigilua (ELoGE) Europako Kontseiluak bultzatutako errekonozimendua da, tokiko gobernuen baterako ekintza udal-kudeaketa eraginkor eta efizienterantz bideratzea xede duena, betiere jasangarritasun-ikuspegia aintzat hartuta. EUDELek bultzatzen du zigilua euskal udaletan ezartzea.
- **Partaidetzazko aurrekontuen ekimenak** (foru-aldundiak eta udalak).
- **Bilbao, Balioen Hiria** (Bilboko Udala). Espazio bat sortu da azterketarako, elkarriketarako, gogoetarako eta lankidetzarako erakundeen, erakunde sozialen, enpresen, komunikabideen, ikastetxeen eta herritarren artean, Bilbon partekatzen diren balioen esparru bat sustatzeko.
- **Auzoetako Bizikidetzaren Behatokia** (Bilboko Udala). Bizikidetzaren Behatokiaren xedea da herritarren arteko bizikidetzak hobetzea, udalerrian sortzen diren gatazkak garaiz identifikatu eta konponduta.
- **Etorkizuna Eraikiz** (Gipuzkoako Foru Aldundia). Gipuzkoako Foru Aldundiak gaitasun kolektiboa sustatzeko eta gure garaiko erronkei lankidetzaren bidez aurre egiteko gidatzen duen ekimena. Entzutearen eta esperimentazioaren bitartez, hainbat pertsonak eta erakundek elkarrekin lan egiteko aukera dute, lurraldea hobetzeko eta politika publiko jasangarrien inguruko erabakiak hartzen laguntzeko.
- **Bizikidetzak Lantzen** (Gipuzkoako Foru Aldundia eta udalak). Bakea behin betikoz eta atzera biderik gabe finkatzen laguntzeko eta gizartea bizikidetzarentz bideratzen eta kultura demokratikoan sakontzen laguntzeko ekimena.
- **Zurrumurruen aurkako estrategiak** (udalak). Pentsamolde kritikoa sustatzea eta este-reotipo, aurreiritzi eta zurrumurru faltsuek bizikidetzan dituzten ondorio negatiboak buruz sentsibilizatzea xede duten proiektuak. Horretarako, parte hartzera zuzendutako ekintza berritzaileen bitartez murriztuko dituzte, eta aniztasunaren inguruko kontakizun negatiboak zalantzan jarriko dituzte.

- **“Elkarrekin Bizitzen Ikasi” programa** (Gasteizko Udala). Herritarren arteko harremana, komunikazioa eta elkar ikaskuntza ahalbidetuko dituzten topaketa eta bizikidetzarako espazioak sortzea, hiria bidezkoagoa, berdintasunezkoagoa eta solidarioagoa izan dadin.
- **Erlijio Aniztasunerako Elkarrizketa Espazioa** (Gasteizko Udala). Hirian kultu-askatasunerako eskubidea berdintasun-baldintzetan egikaritzea ahalbidetu dezaketen ekimenak eta proposamenak partekatzeko espazioa.
- **HEI - Herritartasunerako Eskola Irekia** (Gasteizko Udala). Herritarren motibazioa eta prestakuntza hobetu eta areagotu nahi dituen topaketarako eta prestakuntzarako espazioa, udal-kudeaketan gero eta protagonismo handiagoa izan dezaten.
- **Erakundearen Zuzentasun Sistema** (erakunde guztiak).
- **Bizkaia Gertu, herritarren arretarako eskualdeko bulegoen sarea** (Bizkaiko Foru Aldundia).
- **Kontratazioan klausula sozialak koordinatzeko eta betetzeko bulegoa** (Bizkaiko Foru Aldundia).

ADIERAZLE ESTRATEGIKOAK

GJH 16 Adierazleak	Oinarri- datua	Azken datua eta tendentzia	
Delituen indizea (arau-hauste penalak/1.000 bizt.)	38,66	45,32	↓
Ilundu ondoren bere bizilekuan bakarrik ibiltzean seguru sentitzen den biztanleriaren proportzioa (%)	76,38	69,15	↓
Zerbitzu publikoen funtzionamenduekin pozik sentitzen diren biztanleen proportzioa (%)	46,30	50,98	↑

GJH 17

Garapen Jasangarrirako Mundu Aliantza inplementatzeko eta biziberritzeko tresnak sendotzea

GJH 17 - Edukien laburbena

Legegintzako Ekimenak

- Lankidetzarako eta Elkartasunerako Euskal Legearen proiektua.

Plangintza-Tresnak

- Garapenerako Lankidetzaren IV. Gida Plana.
- Nazioartekotzeko Esparru Estrategia - Euskadi Basque Country 2025.

JARDUEREN BETETZEA

GJH 17: Garapen Jasangarrirako Mundu Aliantza inplementatzeko eta biziberritzeko tresnak sendotzea

ZERBITZU, PROGRAMA ETA PROIEKTU NABARMENENAK

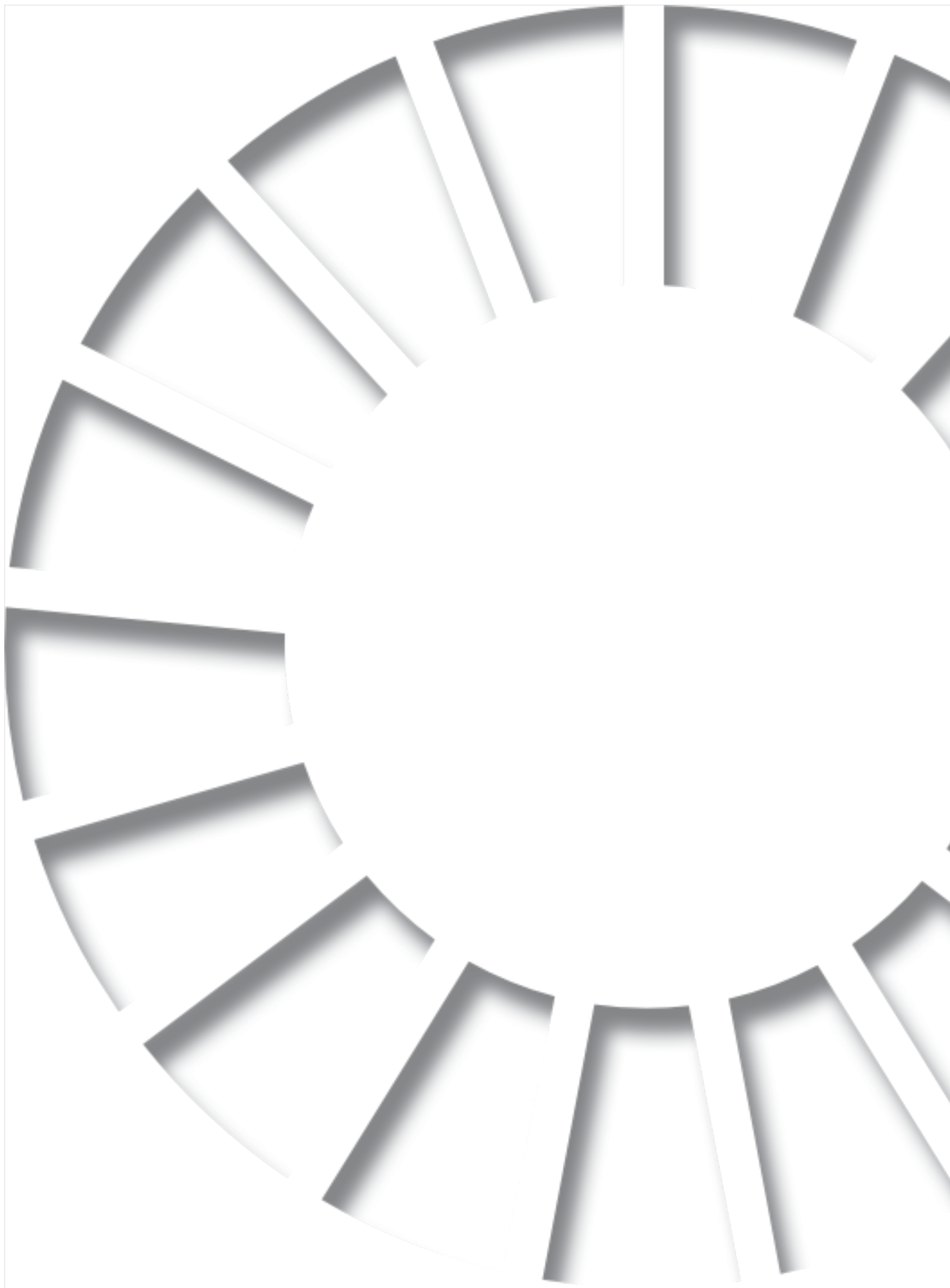
- **Ukrainako errefuxiatuei harrera egiteko jarraipen-mahaia** (maila anitzekoa eta eragile anitzekoa).
- **“Osasun globala” proiektua** (Eusko Jaurlaritza). Ginea-Bissau eta Euskadiren arteko osasun-lankidetzako ekimena. Bertan, osasun-arloko euskal langileek etengabe laguntzen diete Simão Mendes Ospitale nazionalako profesionalak.
- **“The Basque case. Indarkeria prebenitzeko eta bakea babesteko ikaskuntzak” proiektua** (Eusko Jaurlaritza). Indarkeriaren prebentzioaren eta bakearen babesaren arloan euskal kasutik atera daitezkeen esperientzia eta ikaskuntza nagusiak eskaintzen dituen ponentzia bat egitea eta nazioartean zabaltzea, beste gatazka- eta indarkeria-testuinguru batzuetan kontrastatu ahal izateko.
- **Uraren eta saneamenduaren arloko Euskadiren eta Erdialdeko Amerikaren arteko lankidetzarako erakundearen arteko programa** (Euskal Fondoa). Komunitate zaurgarri baten gainera —Jocoro, El Salvadorren— zuzeneko ekintzara eta Erdialdeko Amerikako herrialdeen tokiko kudeaketarako gaitasunen garapenera zuzendutako programa mistoa, ur garbia eta saneamendua irispidean izateko eskubidea (GJH 6) eskualdeko beste udalerri batzuetara hedatzeko.
- **“Emakumeak, partaidetza politikoa eta boterea. Udal eremuan funtsezko berdintasunerako ibilbide bat eraikitzen El Salvadorren” proiektua** (Eusko Jaurlaritza).

- **“Euskadiko Gazteak Lankidetzan” programa** (Eusko Jaurlaritza). Euskadiko gazteak hegoaldeko herrialdeetako lankidetzak-ekintzen inguruan sentsibilizatzeko eta haien artean herrien eta kulturen arteko elkartasunaren kultura sustatzeko programa.
- **Ekintza humanitarioko esku-hartzeetarako laguntzak** (Eusko Jaurlaritza).
- **Garapenerako lankidetzak-programetarako laguntzak** (Eusko Jaurlaritza).

ADIERAZLE ESTRATEGIKOAK

GJH 17 Adierazleak	Oinarri-datua	Azken datua eta tendentzia
Autonomia Erkidegoaren eta tokiko herri-administrazioen garapenerako laguntza ofizial garbia, BPGaren proportzioan (%)	0,07	0,09

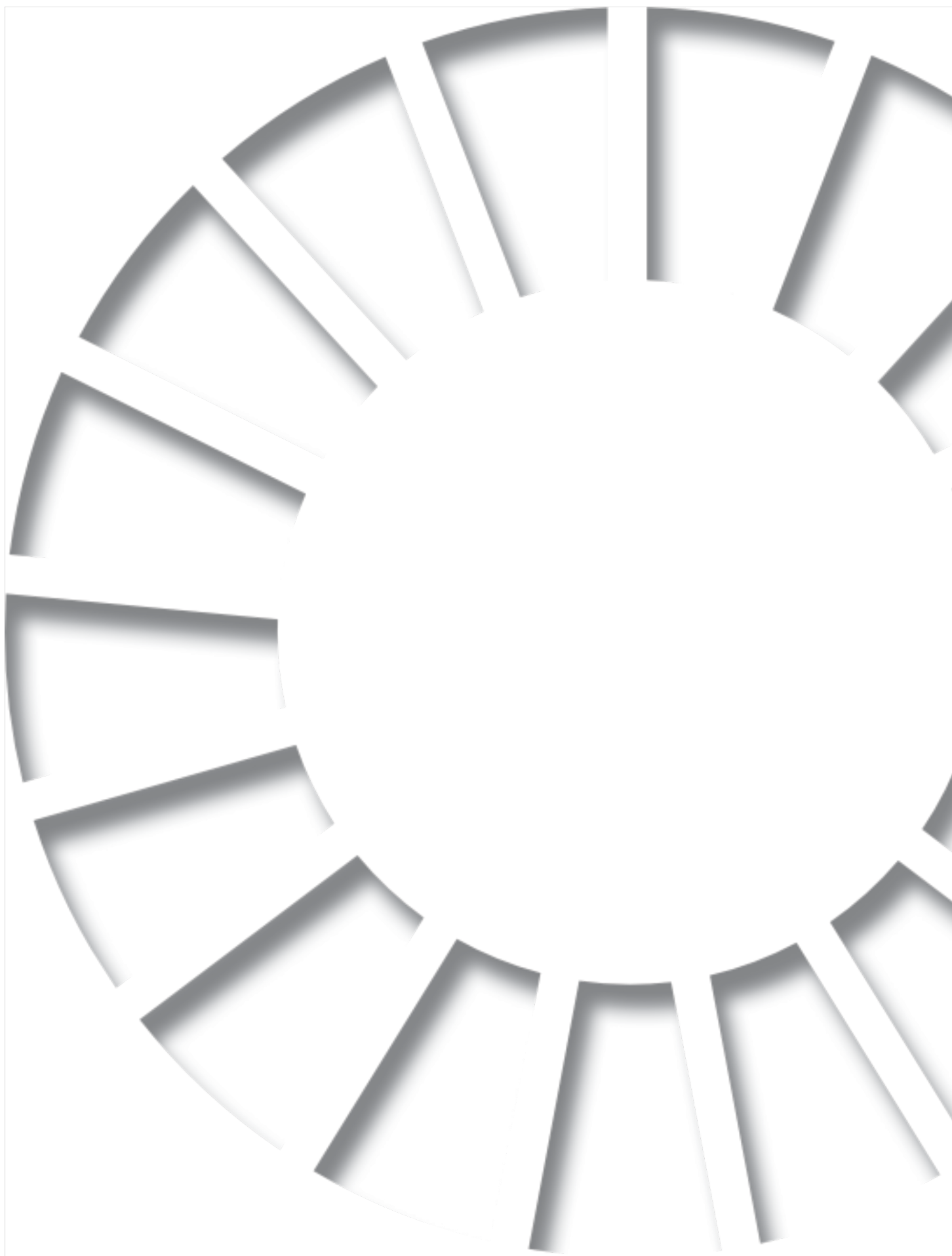

I. Eranskina

**2030 Agendaren
garapen
jasangarriaren
helburuekin
2024ko Eusko
Jaurlaritzaren
aurrekontuaren
lerrokatzeari
buruzko txostena**

Sarrera

Txosten honen xedea Eusko Jaurlaritzaren 2024ko aurrekontua aztertzea da, 2030 Agendaren Garapen Jasangarrirako Helburuekin (GJH) zenbateraino bat datorren zehazteko. Horri esker, 2024ko aurrekontuan jasotako zifrak GJHein lotu ahal izango dira.

Horrela, guztira 106 aurrekontu-programa lerrokatu dira, 26 gastu-funtziotan sailkatuta, 2030eko Agendako 17 GJHetan eragina dutenak (ikus funtzioen eta programen zerrenda eranskinean), eta 560 inpaktu identifikatu dira guztira, zuzenean aplikatzekoak (GJHko helbururen bat betetzera zuzenean bideratutako aurrekontu-programako baliabideak) eta zeharka aplikatzekoak (aurrekontu-programako baliabideak zeharka GJHko helburuak betetzera bideratzen direnean).

Metodologia

Aurrekontu bateratuko aurrekontu-programa bakoitzerako (106 guztira), prozedura hau jarraitu da:

1. Aurrekontu-programaren helburuak eta jarduerak aztertu dira, baita programa horri lotutako gastu mota ere.
2. Helburu eta jarduera horiek GJHen helburuekin alderatu dira.
3. Kointzidentzien detekzioan oinarrituta, GJH batean edo batzuetan eraginik dagoen zehaztu da, gastuaren izaeraren arabera, programak aldi berean GJH batean baino gehiagotan eragina izan dezakeelako.
4. Zuzeneko aplikazioaren inpaktuak eta zeharkako aplikazioaren inpaktuak bereizteko, aurrekontua gastu-kapituluen arabera banatu da. Oro har, abiapuntua izan da zuzenean aplikatzekoak diren inpaktuak 4., 6. eta 7. kapituluetakotako partiden bidez gertatzen direla, eta zeharka aplikatzekoak diren inpaktuak, berriz, gainerako kapituluetakotako partiden bidez. Hala ere, aurrekontu-programen izaera espezifikoak kontuan hartuta, horietako batzuetarako ere kontuan hartu dira 1., 2. edo 8. kapituluetakotako gastu-partidak, zuzenean aplikatzekoak diren inpaktuen zenbaketan.
5. GJH batean baino gehiagotan eragina duten aurrekontu-programetarako, eraginaren banaketa bat ezarri da, eragindako GJHen kopuruari eta GJH bati eragiten dioten programen kopuruari alderantziz lotuta.

Emaitza nagusiak

Jarraian, lau galdera hauei erantzuteko balio duten datuak aurkezten dira:

- 1. Nola laguntzen du 2024ko aurrekontuak GJH bakoitzean?**
- 2. Nola laguntzen die gastu-funtzio bakoitzak GJH-ei?**
- 3. Nola laguntzen die 2024ko aurrekontuak garapenaren 5 P delakoei: People, Planet, Prosperity, Peace and Partnerships?**
- 4. Zeintzuk dira GJH-en arteko sinergiak?**

1. Nola laguntzen du 2024ko aurrekontuak GJH bakoitzean?

GJH	Zuzeneko inpaktua	Zeharkako inpaktua	GJH	Zuzeneko inpaktua	Zeharkako inpaktua
1 POBREZIA DESAGERRARAZTEA 	1.741.874	70.465	10 DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA 	1.494.806	85.361
2 GOSERIK EZ 	358.962	19.522	11 HIRI ETA KOMUNITATE JASANGARRIAK 	1.622.378	90.326
3 OSASUNA ETA ONGIZATEA 	1.407.628	68.824	12 EKOIZPEN ETA KONTSUMO ARDURATSUAK 	379.211	42.352
4 KALITATEZKO HEZKUNTZA 	792.239	63.297	13 KLIMAREN ALDEKO EKINTZA 	264.691	30.797
5 GENERO BERDINTASUNA 	1.080.394	85.250	14 ITSASPEKO BIZITZA 	143.065	17.697
6 UR GARBIA ETA SANEAMENDUA 	114.894	27.989	15 LEHORREKO EKOSISTEMETAKO BIZITZA 	82.897	15.420
7 ENERGIA IRISGARRIA ETA EZ KUTSAGARRIA 	208.562	30.174	16 BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK 	980.248	390.756
8 LAN DUINA ETA HAZKUNDE EKONOMIKOA 	486.154	338.127	17 HELBURUAK LORTZEKO ALIANTZA 	853.245	376.763
9 INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA 	1.212.778	48.296			

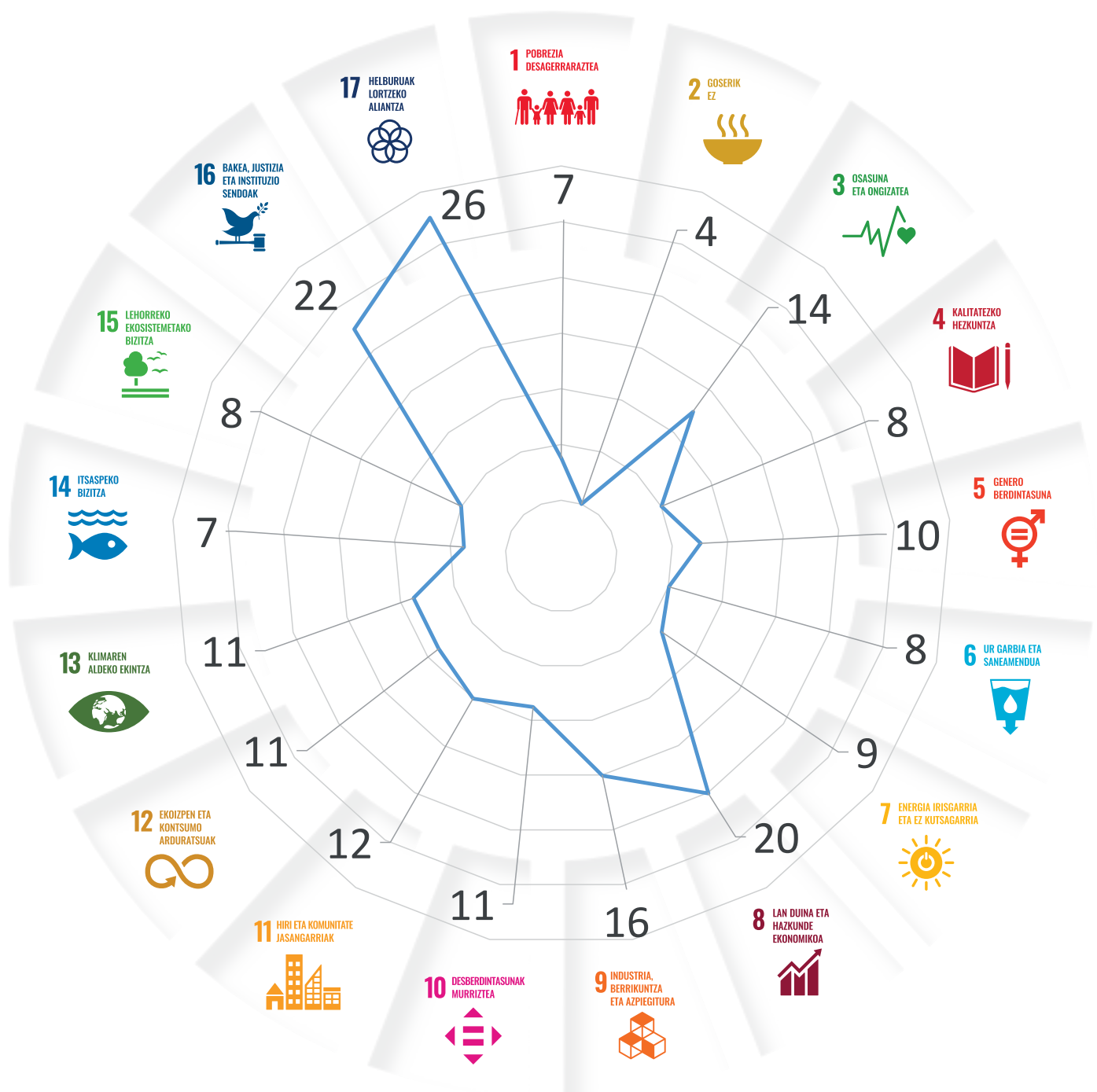
Zenbatekoa mila €-tan

1. Nola laguntzen du 2024ko aurrekontuak GJH bakoitzean?

GJH guztiek gutxienez lerrokatutako 4 gastu- funtzio dituzte.

17. GJH (Helburuak lortzeko aliantza), 16. GJH (Bakea, Justizia eta erakunde sendoak) eta 8. GJH (Lan duina eta hazkunde ekonomikoa) dira lerrokatutako gastu- funtzio gehien dituztenak.

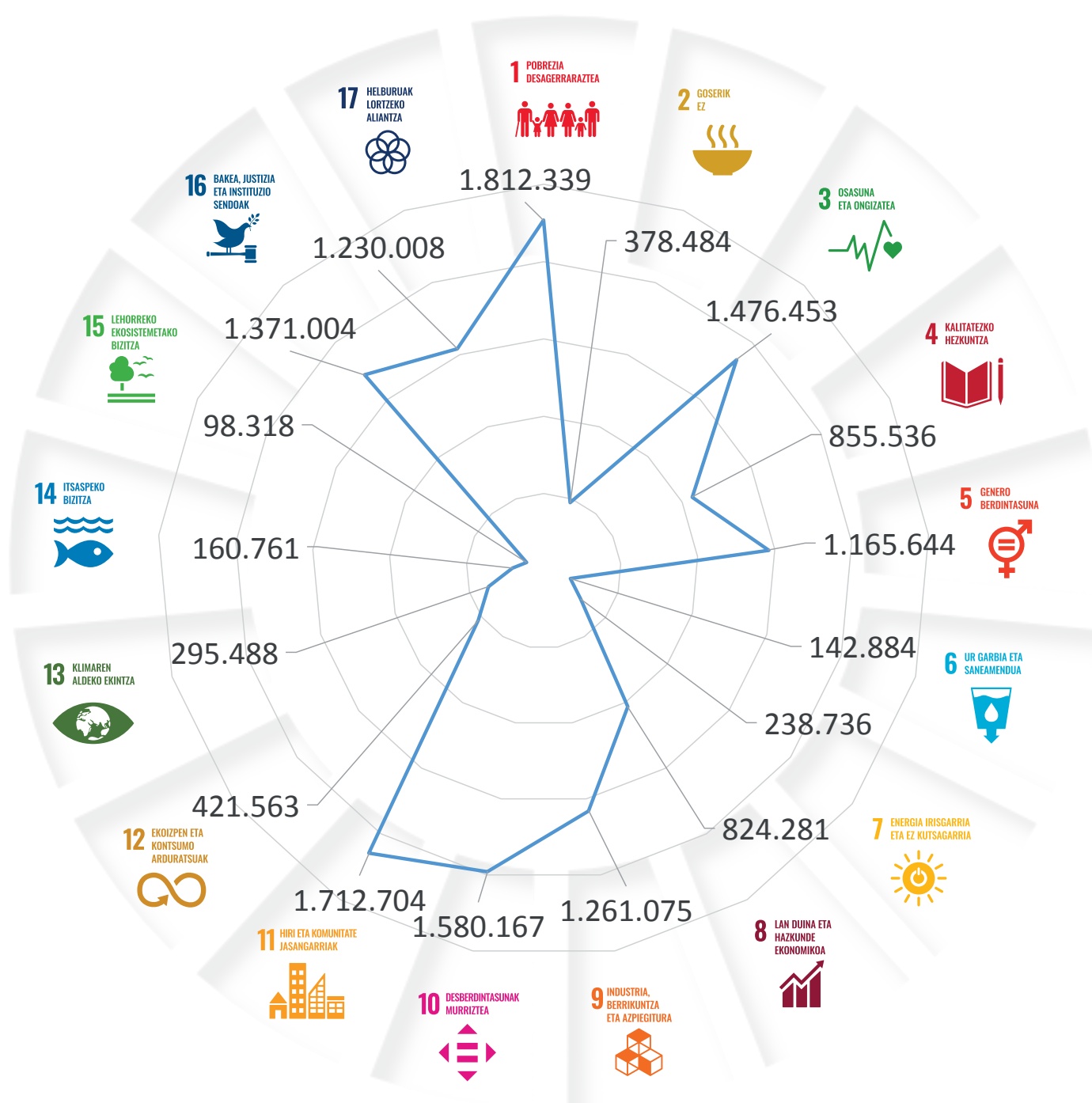
GJH bakoitzarekin lerrokatutako funtzioen kopurua

1. Nola laguntzen du 2024ko aurrekontuak GJH bakoitzean?

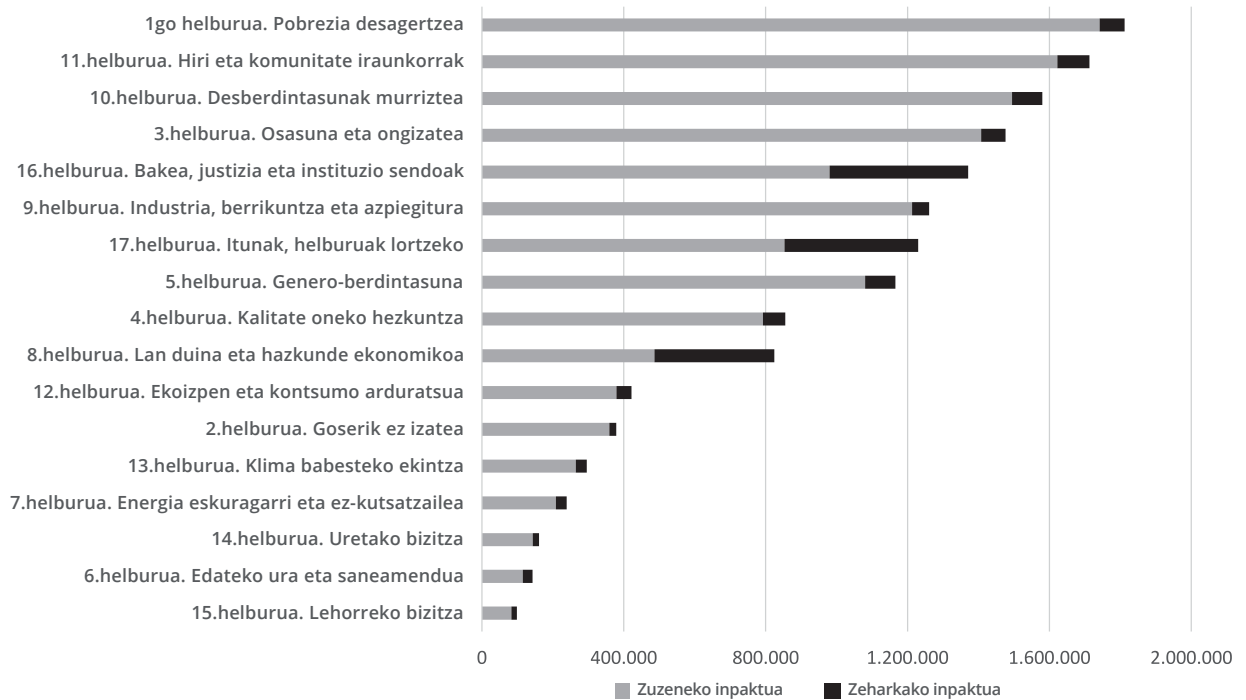
Erakundeek GJHez gain (16 eta 17), aurrekontuaren ahalegin gehiena pobrezia eta desberdintasunen aurka borrokatzeko helburuetan (1, 5 eta 10), hazkunde ekonomikoan eta ongizatean (3, 8, 9 eta 11) eta modu atomizatuagoan eta zeharkakoagoan ingurumen-jasangarritasunarekin lotutako helburuetan (6, 7, 12, 13, 14 eta 15) oinarritzen da.

GJH-ei egindako aurrekontu ekarpena (mila €)

1. Nola laguntzen du 2024ko aurrekontuak GJH bakoitzean?

Zuzeneko eta zeharkako inpaktua (mila €)

1. Nola laguntzen du 2024ko aurrekontuak GJH bakoitzean?

GJH-rekin lerrokatutako funtzioak, programak eta aurrekontua

7

Funtzio

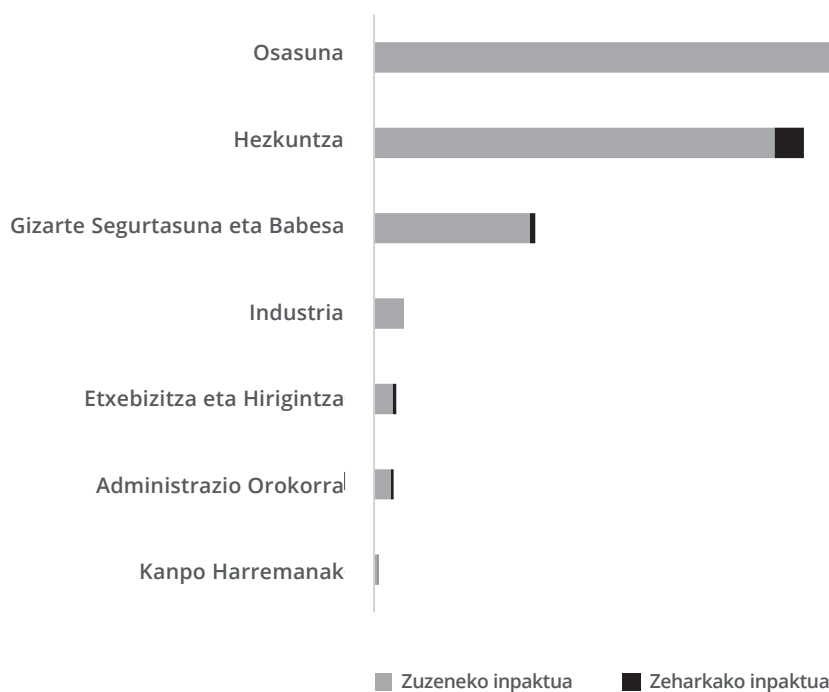
23

Programa

1.812

M €

GJH 1 lortzeko laguntzen duten funtzioak

1. Nola laguntzen du 2024ko aurrekontuak GJH bakoitzean?

GJH-rekin lerrokatutako funtzioak, programak eta aurrekontua

4

Funtzio

10

Programa

378

M €

GJH 2 lortzeko laguntzen duten funtzioak

Gizarte Segurtasuna eta Babesa

Nekazaritza, Abeltzaintza eta Arrantza

Administrazio Orokorra

Kanpo Harremanak

■ Zuzeneko inpaktua

■ Zeharkako inpaktua

1. Nola laguntzen du 2024ko aurrekontuak GJH bakoitzean?

GJH-rekin lerrokatutako funtzioak, programak eta aurrekontua

14

Funtzio

36

Programa

1.476

M €

GJH 3 lortzeko laguntzen duten funtzioak

■ Zuzeneko inpaktua

■ Zeharkako inpaktua

1. Nola laguntzen du 2024ko aurrekontuak GJH bakoitzean?

GJH-rekin lerrokatutako funtzioak, programak eta aurrekontua

8

Funtzio

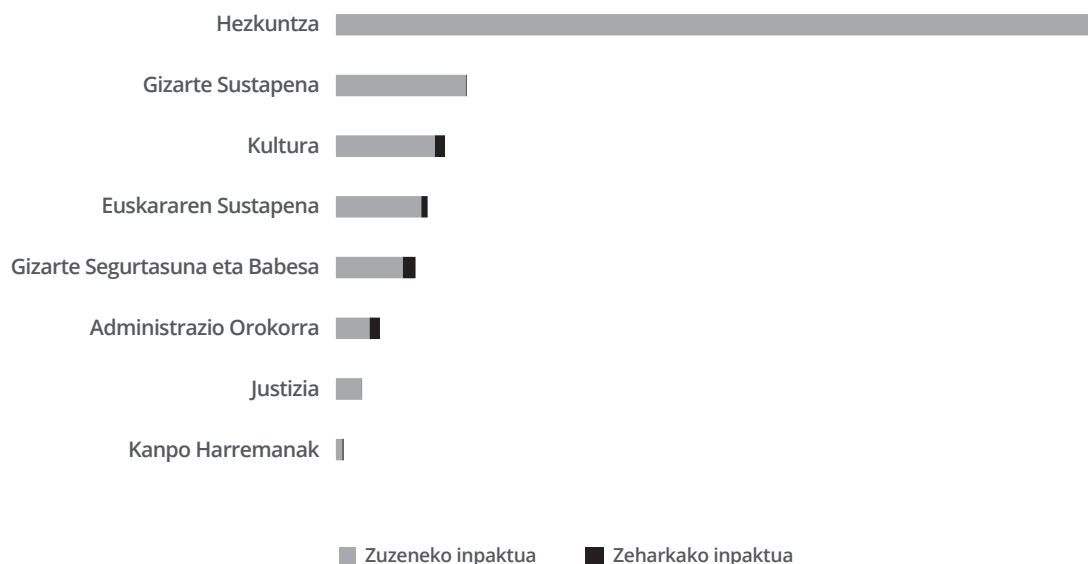
28

Programa

856

M €

GJH 4 lortzeko laguntzen duten funtzioak

1. Nola laguntzen du 2024ko aurrekontuak GJH bakoitzean?

GJH-rekin lerrokatutako funtzioak, programak eta aurrekontua

10

Funtzio

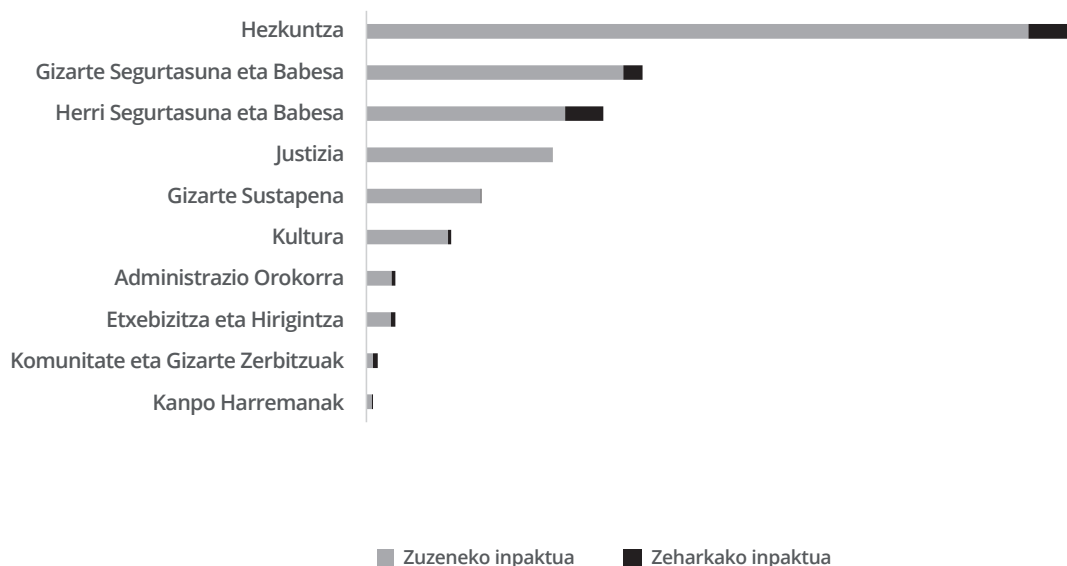
33

Programa

1.166

M €

GJH 5 lortzeko laguntzen duten funtzioak

1. Nola laguntzen du 2024ko aurrekontuak GJH bakoitzean?

GJH-rekin lerrokatutako funtzioak, programak eta aurrekontua

8

Funtzio

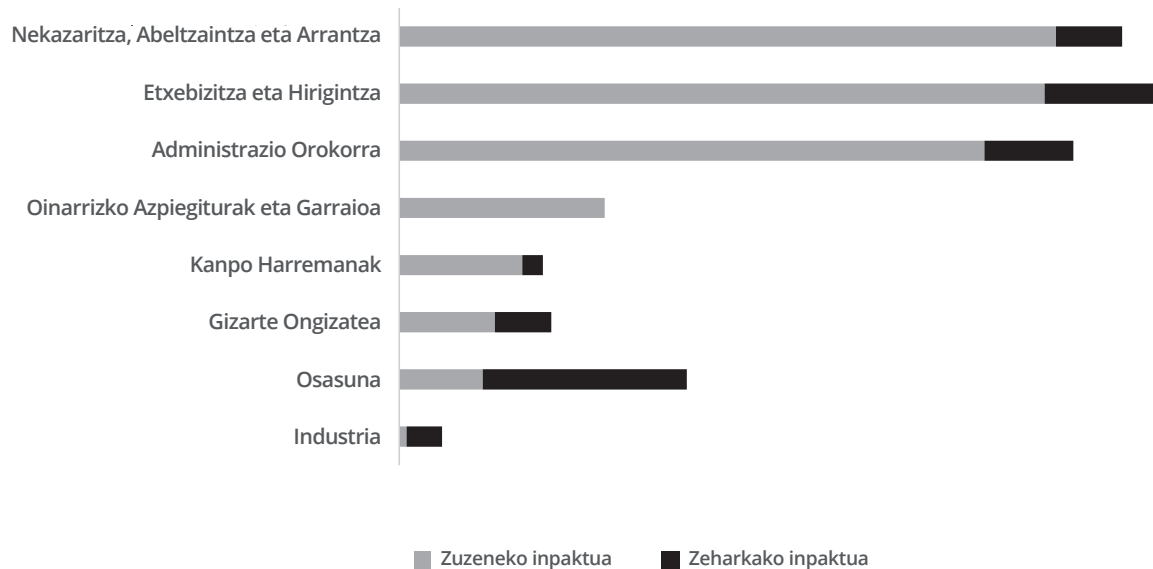
13

Programa

143

M €

GJH 6 lortzeko laguntzen duten funtzioak

1. Nola laguntzen du 2024ko aurrekontuak GJH bakoitzean?

GJH-rekin lerrokatutako funtzioak, programak eta aurrekontua

9

Funtzio

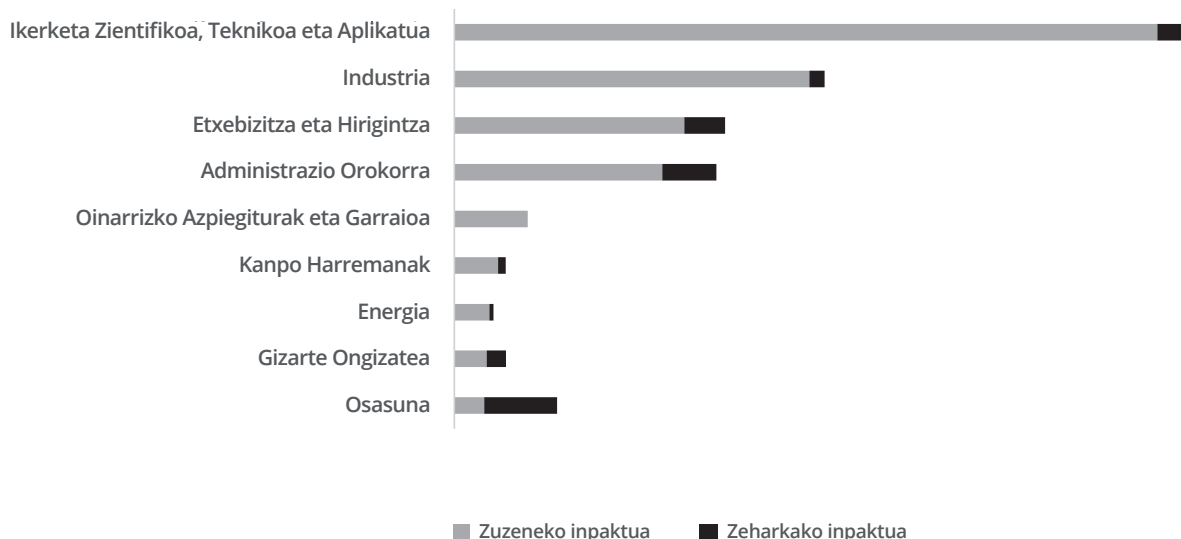
18

Programa

239

M €

GJH 7 lortzeko laguntzen duten funtzioak

1. Nola laguntzen du 2024ko aurrekontuak GJH bakoitzean?

GJH-rekin lerrokatutako funtzioak, programak eta aurrekontua

20

Funtzio

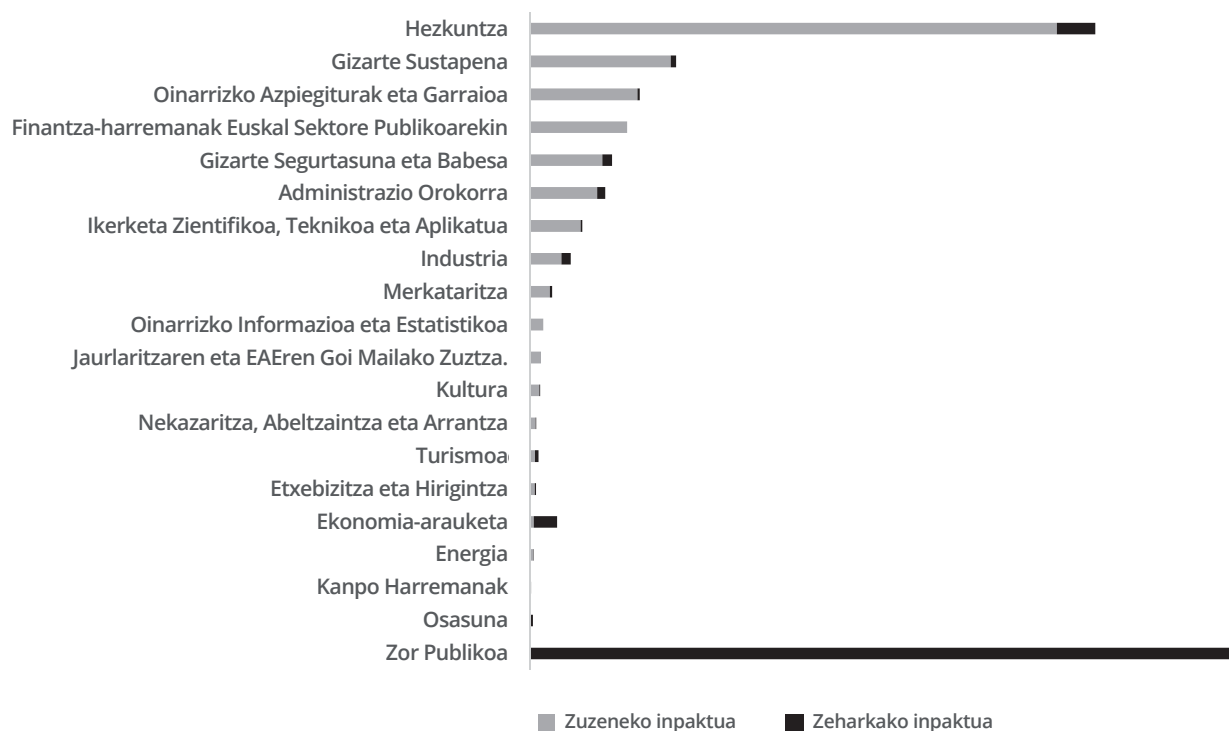
64

Programa

824

M €

GJH 8 lortzeko laguntzen duten funtzioak

1. Nola laguntzen du 2024ko aurrekontuak GJH bakoitzean?

GJH-rekin lerrokatutako funtzioak, programak eta aurrekontua

16

Funtzio

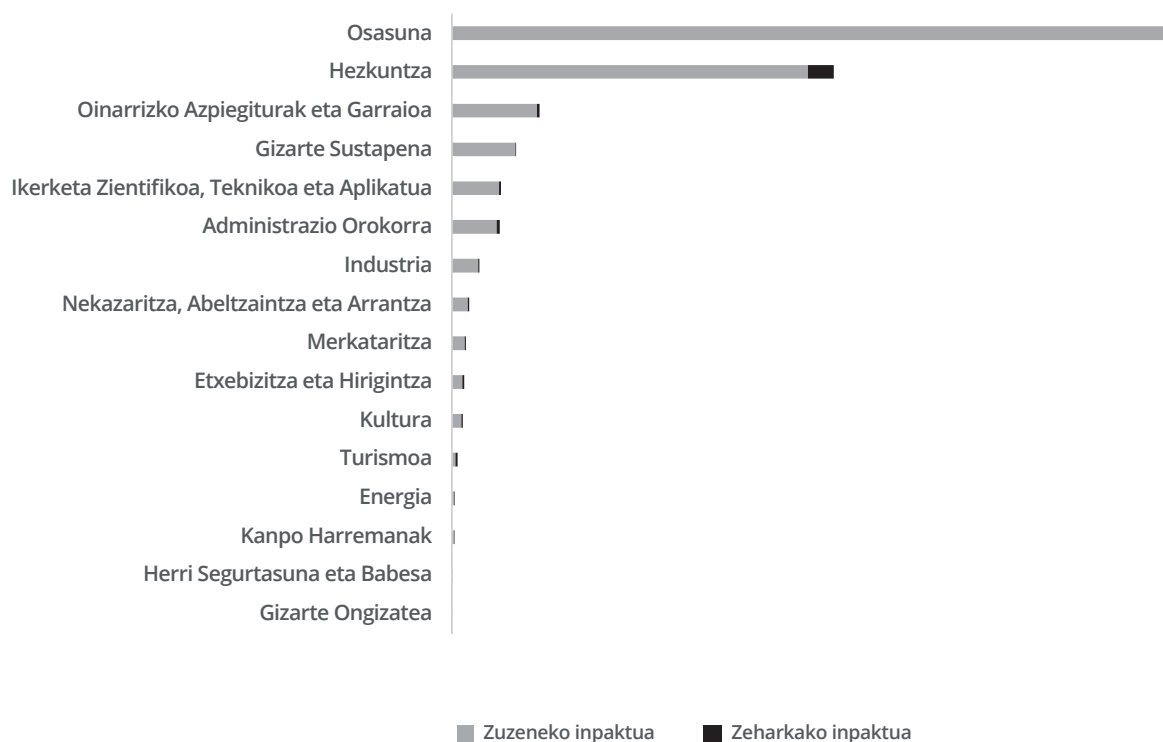
52

Programa

1.261

M €

GJH 9 lortzeko laguntzen duten funtzioak

1. Nola laguntzen du 2024ko aurrekontuak GJH bakoitzean?

GJH-rekin lerrokatutako funtzioak, programak eta aurrekontua

11

Funtzio

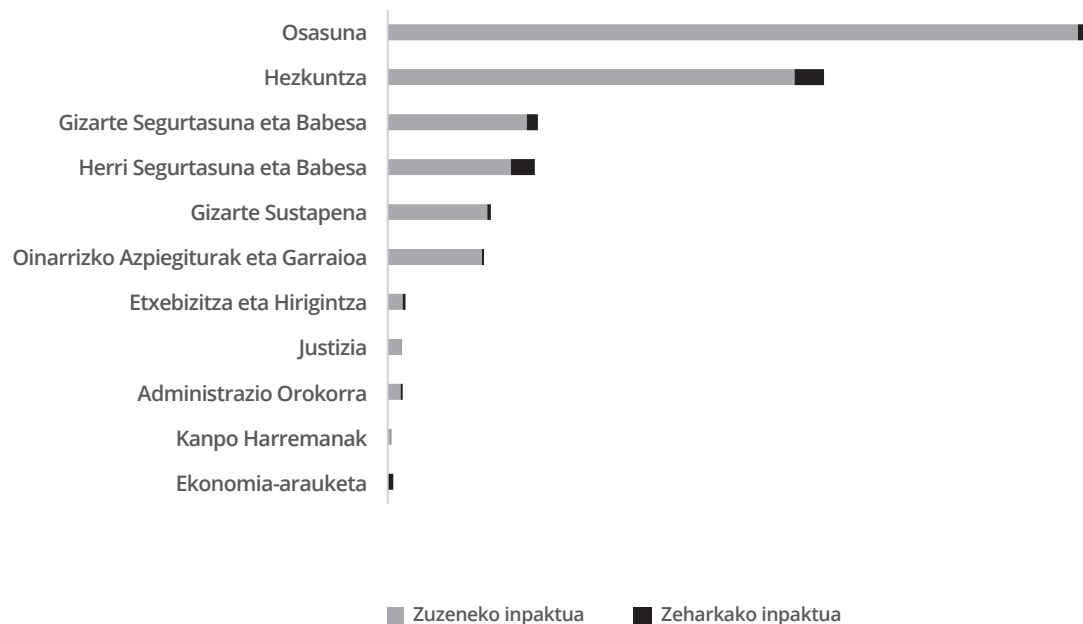
43

Programa

1.580

M €

GJH 10 lortzeko laguntzen duten funtzioak

1. Nola laguntzen du 2024ko aurrekontuak GJH bakoitzean?

GJH-rekin lerrokatutako funtzioak, programak eta aurrekontua

12

Funtzio

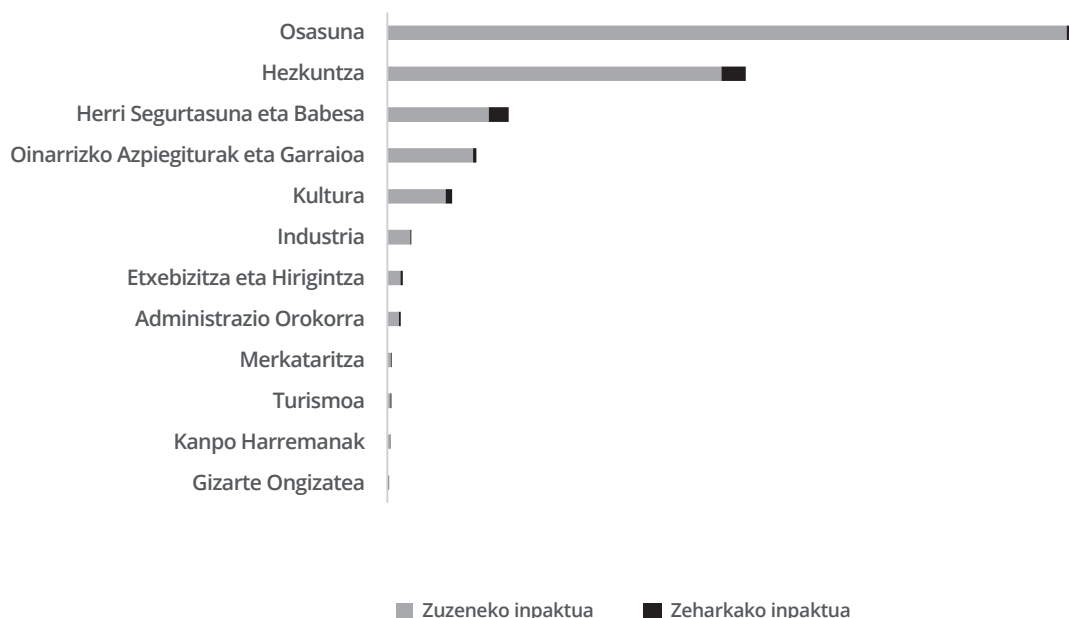
39

Programa

1.713

M €

GJH 11 lortzeko laguntzen duten funtzioak

1. Nola laguntzen du 2024ko aurrekontuak GJH bakoitzean?

GJH-rekin lerrokatutako funtzioak, programak eta aurrekontua

11

Funtzio

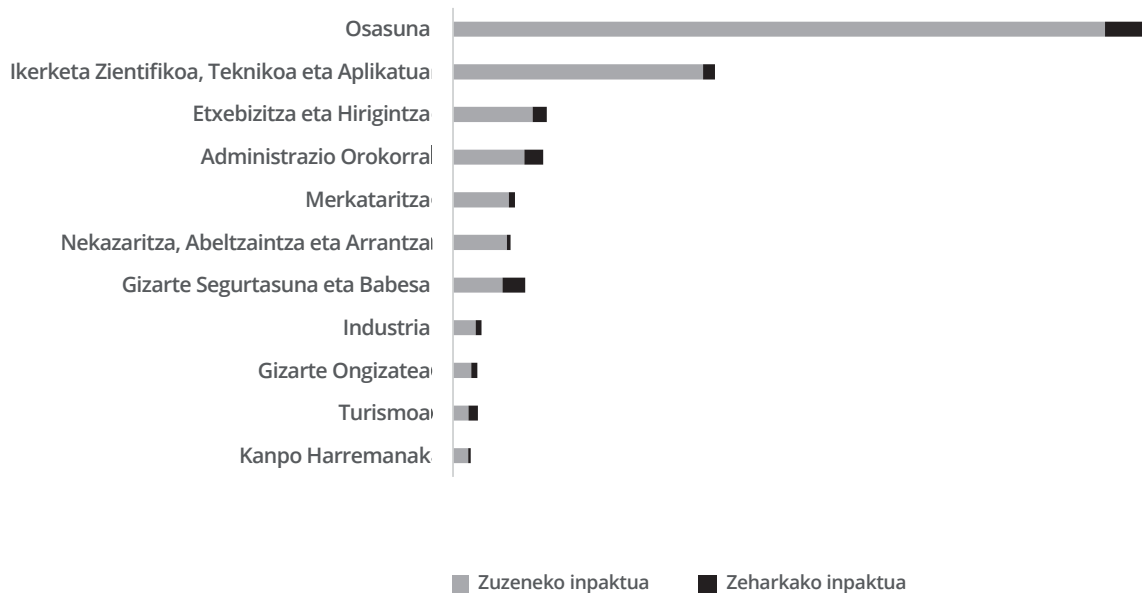
26

Programa

422

M €

GJH 12 lortzeko laguntzen duten funtzioak

1. Nola laguntzen du 2024ko aurrekontuak GJH bakoitzean?

GJH-rekin lerrokatutako funtzioak, programak eta aurrekontua

11

Funtzio

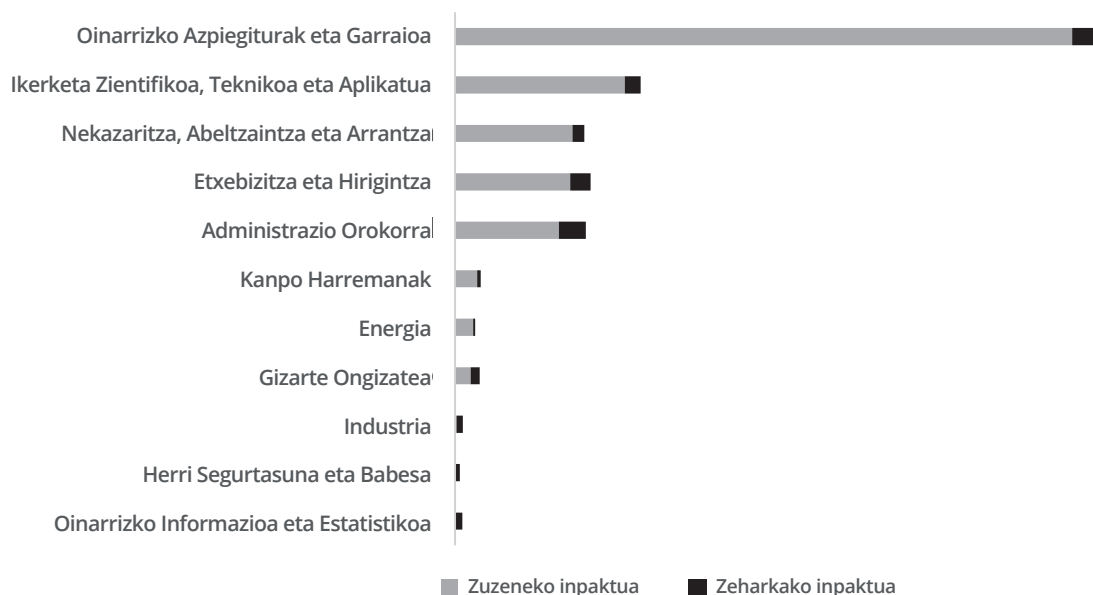
22

Programa

295

M €

GJH 13 lortzeko laguntzen duten funtzioak

1. Nola laguntzen du 2024ko aurrekontuak GJH bakoitzean?

GJH-rekin lerrokatutako funtzioak, programak eta aurrekontua

7

Funtzio

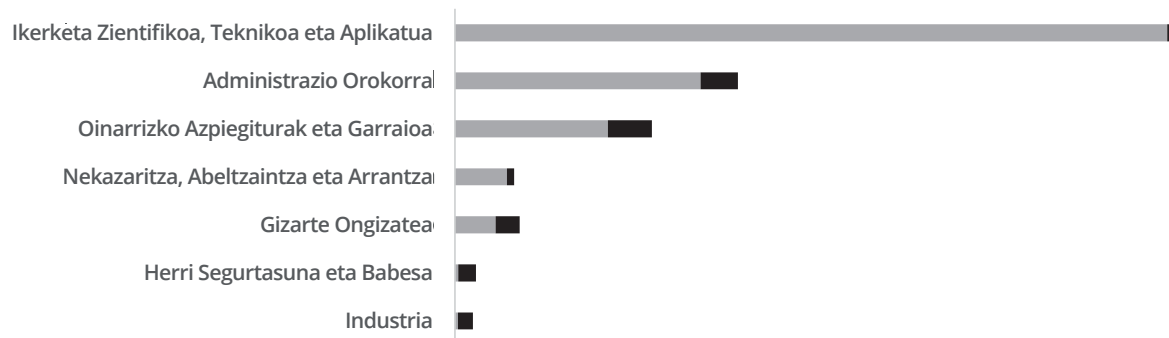
11

Programa

161

M €

GJH 14 lortzeko laguntzen duten funtzioak

■ Zuzeneko inpaktua

■ Zeharkako inpaktua

1. Nola laguntzen du 2024ko aurrekontuak GJH bakoitzean?

GJH-rekin lerrokatutako funtzioak, programak eta aurrekontua

8

Funtzio

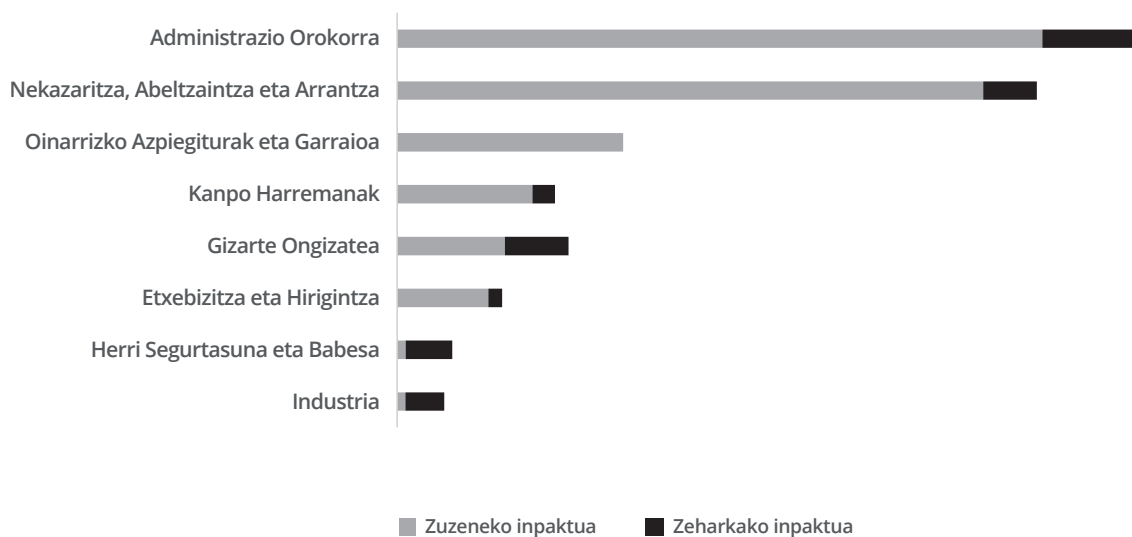
10

Programa

98

M €

GJH 15 lortzeko laguntzen duten funtzioak

1. Nola laguntzen du 2024ko aurrekontuak GJH bakoitzean?

GJH-rekin lerrokatutako funtzioak, programak eta aurrekontua

22

Funtzio

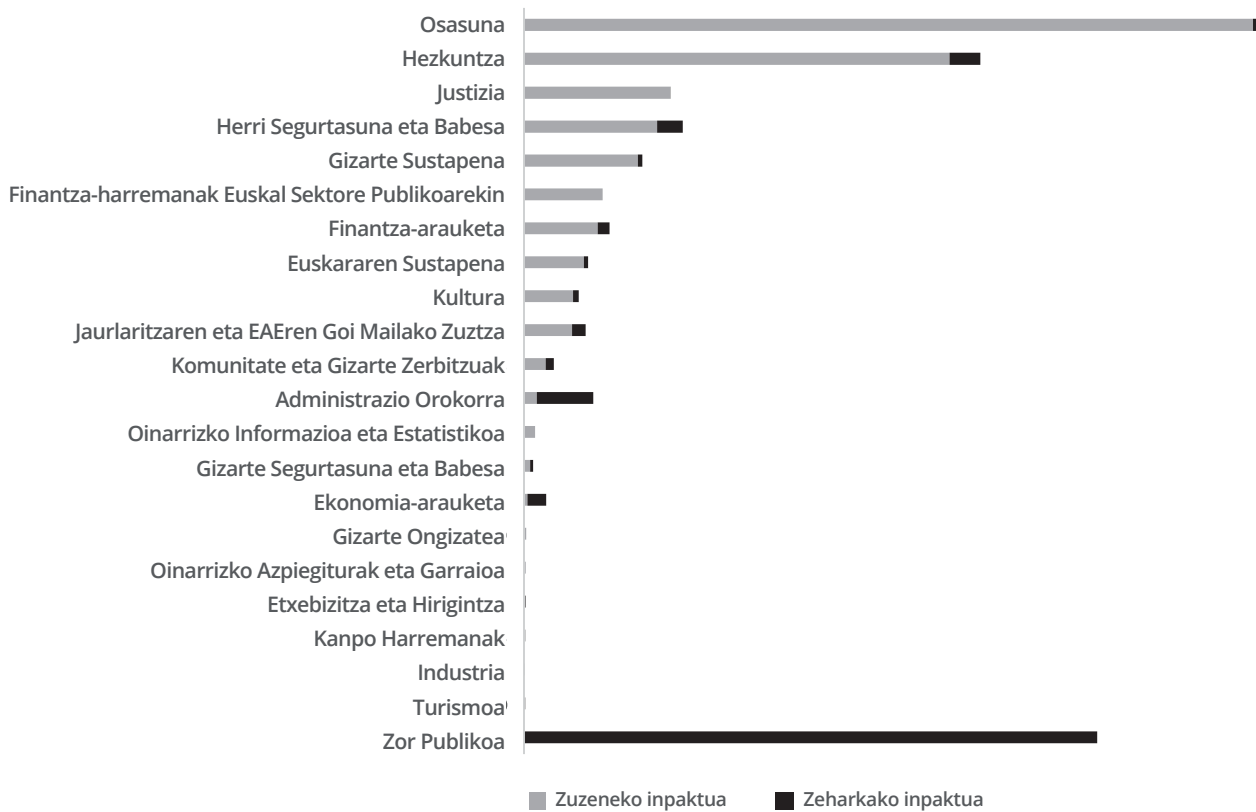
64

Programa

1.371

M €

GJH 16 lortzeko laguntzen duten funtzioak

1. Nola laguntzen du 2024ko aurrekontuak GJH bakoitzean?

GJH-rekin lerrokatutako funtzioak, programak eta aurrekontua

26

Funtzio

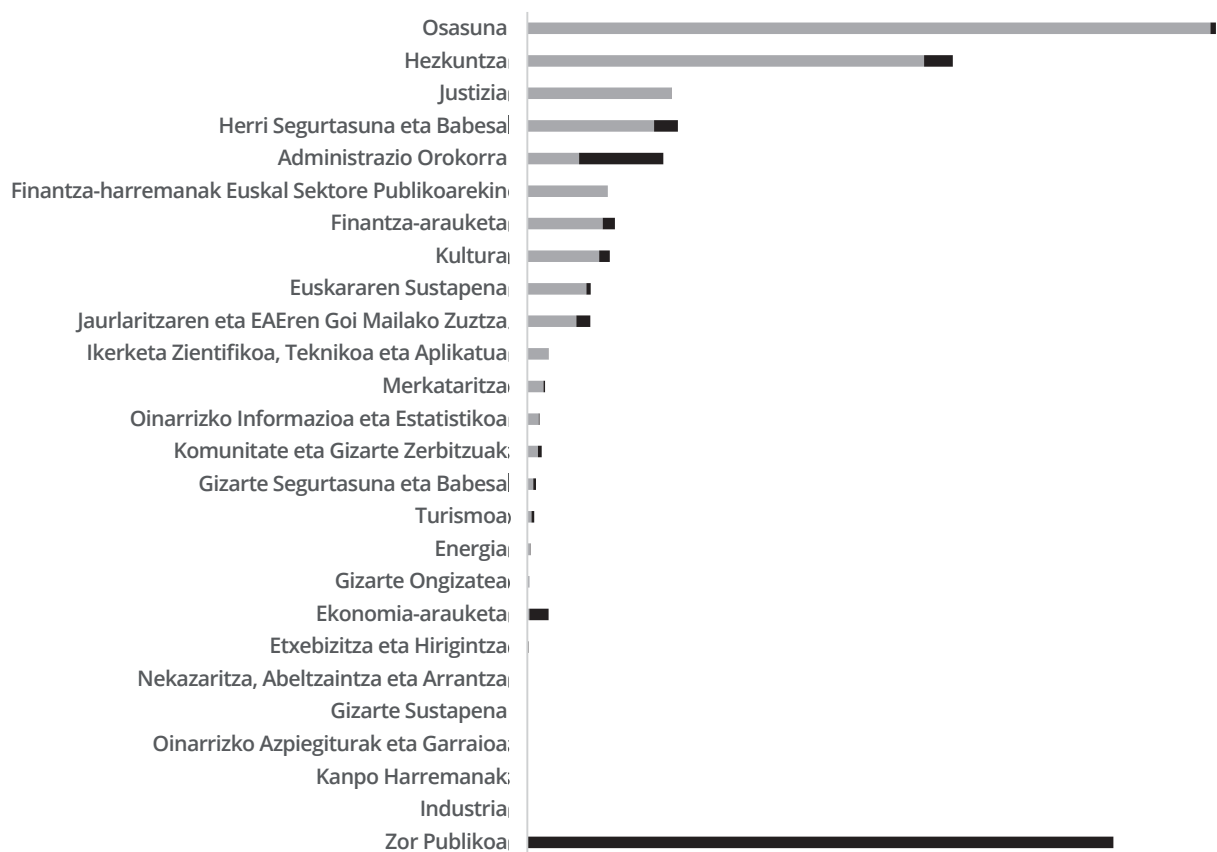
68

Programa

1.230

M €

GJH 17 lortzeko laguntzen duten funtzioak

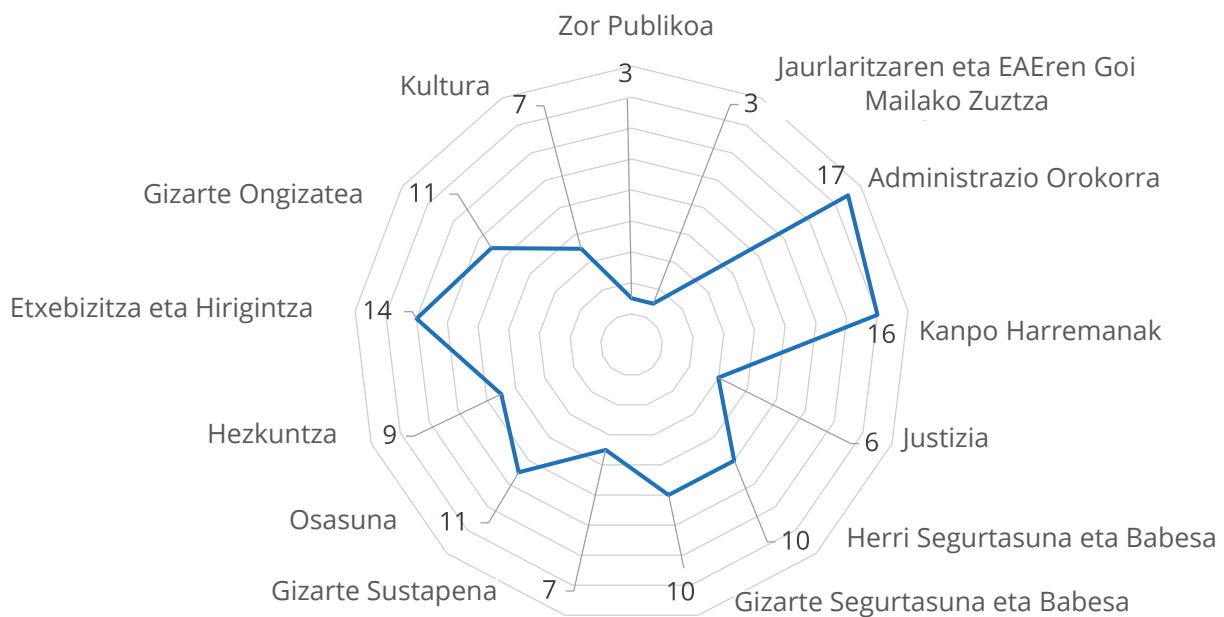

■ Zuzeneko inpaktua
■ Zeharkako inpaktua

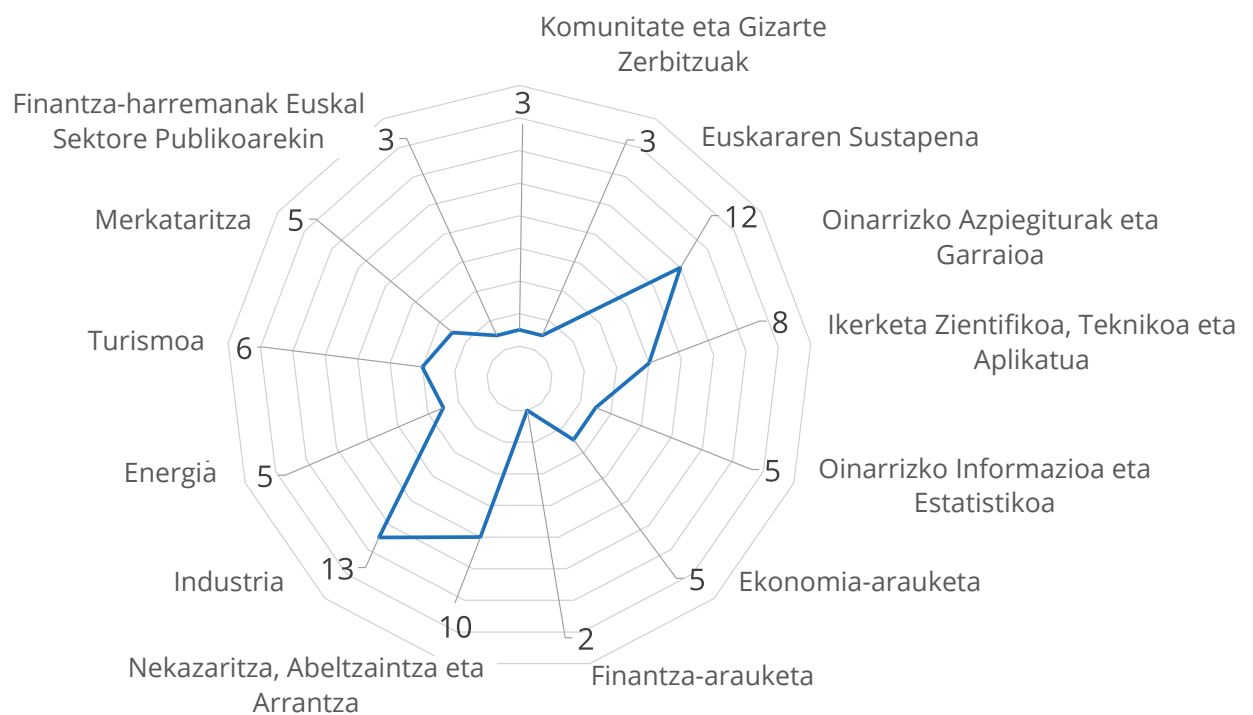
2. Nola laguntzen die gastu-funtzio bakoitzak GJH-ei?

Administrazio Orokorra, Kanpo Harremanak, Oinarritzako Azpiegiturak eta Garraioak eta Industria dira GJH kopuru handienean eragiten duten gastu-funtzioak.

Funtzio bakoitzak parte hartzen duen GJH kopurua

Funtzio bakoitzak parte hartzen duen GJH kopurua

2. Nola laguntzen die gastu-funtzio bakoitzak GJH-ei?

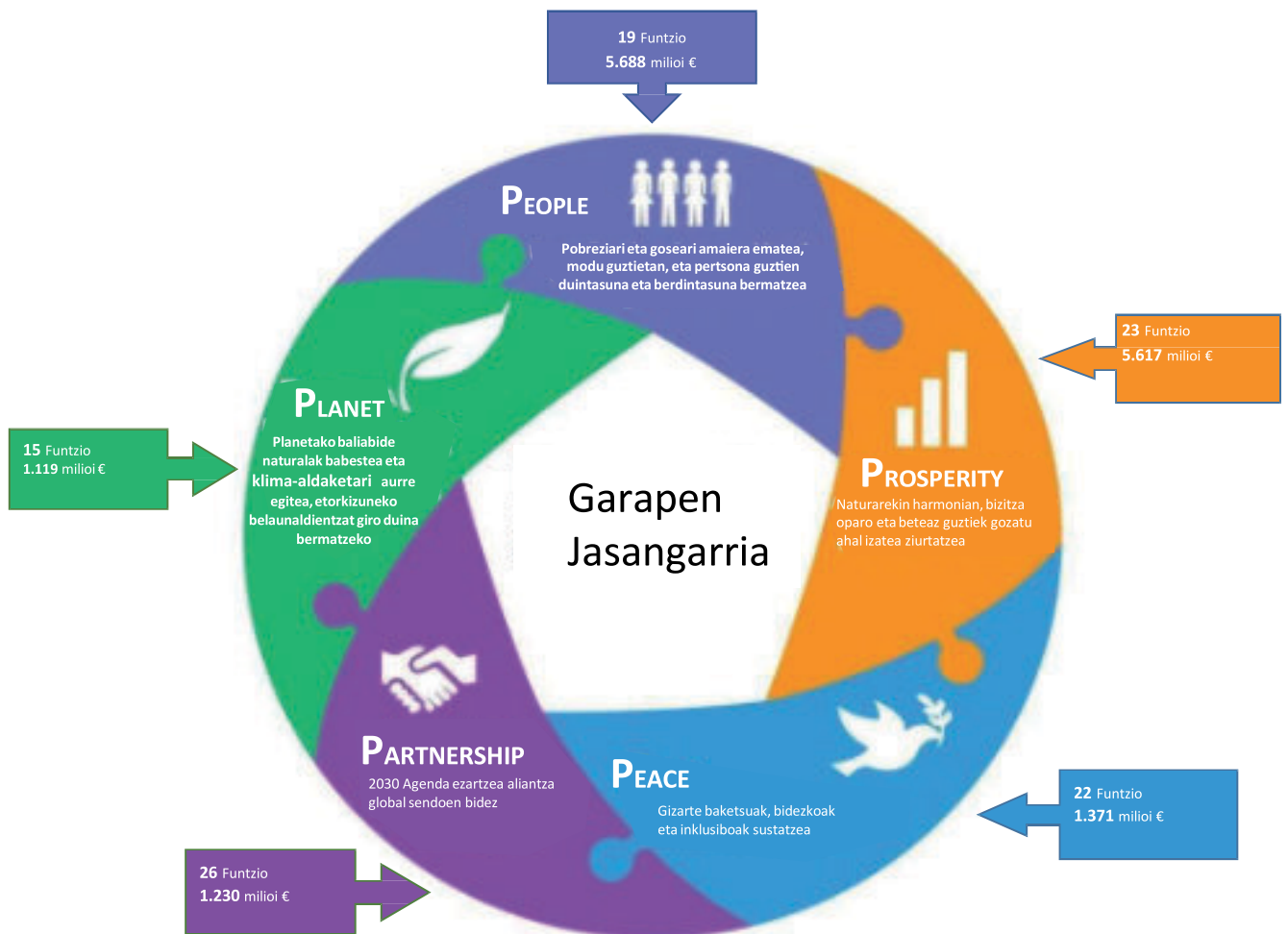
(Administrazio Orokorra)
(Mila €)

	1 POBREZIA DESAGERRARAZTEA		2 GOSERIK EZ		3 OSASUNA ETA ONGIZATEA		4 KALITATEZKO HEZKUNTZA		5 GENERO BERDINTASUNA		6 UR GARBIA ETA SANEAMENDUA		7 ENERGIA IRISGARRIA ETA EZ KUTSAGARRIA	
	Zuzena	Zehark.	Zuzena	Zehark.	Zuzena	Zehark.	Zuzena	Zehark.	Zuzena	Zehark.	Zuzena	Zehark.	Zuzena	Zehark.
01 Zor Publikoa														
11 Jaureritza eta EAEren Goi Mailako Zuzenda.														
12 Administrazio Orokorra	22.697	3.440	29.577	4.482	15.816	2.397	22.185	6.938	17.404	2.637	27.990	4.242	25.362	6.596
13 Kanpo Harremanak	4.825	808	6.200	1.038	3.450	578	4.297	719	3.768	631	5.883	985	5.354	896
14 Justizia					14.875	10	17.052	12	128.640	67				
22 Herri Segurtasuna eta Babesa					130.923	25.710			137.533	26.350				
31 Gizarte Segurtasuna eta Babesa	208.488	7.091	267.075	9.138	149.901	5.045	44.179	8.291	177.870	13.300				
32 Gizarte Sustapena							85.807	419	79.105	387				
41 Osasuna	905.351	15.353			888.413	15.761					3.994	9.757	3.643	8.898
42 Hezkuntza	535.884	38.998					497.051	36.172	458.219	33.346				
43 Etxebizitza eta Hirigintza	25.234	4.480			17.919	3.216			16.938	3.110	30.860	5.452	28.047	4.966
44 Gizarte Ongizatea					3.867	1.043					4.573	2.704	3.963	2.343
45 Kultura							65.305	6.642	56.448	2.221				
46 Komunitate eta Gizarte Zerbitzuak									4.469	3.200				
47 Euskararen Sustapena							56.362	4.104						
51 Oinarizko Azpiegiturak eta Garraioa					102.881	2.098					9.831		8.950	
54 Ikerketa Zientifikoa, Teknika eta Aplikatuak					67.737	2.908							85.685	4.109
55 Oinarizko Informazio eta Estatistika					118	1.136								
61 Ekonomia-arauaketa					203	2.165								
63 Finantza-arauaketa														
71 Nekazaritza, Abeltzaintza eta Arrantza			56.109	4.864	11.501	766					31.405	3.161		
72 Industria	39.395	295			23	5.993					357	1.689	43.276	1.863
73 Energia													4.282	502
75 Turismoa														
76 Merkataritza														
91 Finantza-harremanak Euskal Sektorerako Publikoekin														
LAGUNTZA OSOA	1.741.874	70.465	358.962	19.522	1.407.628	68.824	792.239	63.297	1.080.394	85.250	114.894	27.989	208.562	30.174
	1.812.339		378.484		1.476.453		855.536		1.165.644		142.884		238.736	

3. Nola laguntzen die 2023ko aurrekontuak garapenaren 5 P delakoei:

PEOPLE, PLANET, PROSPERITY, PEACE and PARTNERSHIP?

Eusko Jaurlaritzak 2023an % 38a inbertitzen du pertsonengan, % 37a oparotasunean, % 7a ingurune naturalaren babesean eta gainerakoa gizarte justu eta inklusiboa sustatzeko eta garapen jasangarria sustatzeko aliantzak ehuntzeko.

4. Zeintzuk dira GJH desberdinen arteko sinergiak?

Nabarmentzekoak

1. Erakundeen GJHek (16 eta 17) gainerako GJHak lortzeko duten eginkizun instrumentala.

2. 8. GJHak(Lan duina eta hazkunde ekonomikoa) eta 9. GJHak (Industria, Berrikuntza eta Azpiegitura) osatzen duten ardatz egituratzailea.

	GJH1	GJH2	GJH3	GJH4	GJH5	GJH6	GJH7	GJH8	GJH9	GJH10	GJH11	GJH12	GJH13	GJH14	GJH15	GJH16	GJH17
GJH1		7	11	9	10	8	8	15	14	10	10	11	10	10	8	15	19
GJH2			10	8	10	6	8	15	14	11	11	11	7	7	5	15	18
GJH3				14	13	11	10	18	16	13	12	13	12	11	11	19	21
GJH4					10	10	11	17	15	13	12	14	11	10	8	14	19
GJH5						11	12	18	16	12	12	15	12	11	9	14	19
GJH6							9	15	14	11	11	11	9	10	9	18	21
GJH7								16	15	12	11	10	10	9	9	18	22
GJH8									17	16	17	16	17	16	16	23	24
GJH9										16	15	15	16	15	15	21	23
GJH10											12	15	12	11	10	15	20
GJH11												14	12	11	10	18	21
GJH12													12	13	12	19	20
GJH13														9	9	20	22
GJH14															8	18	21
GJH15																17	21
GJH16																	25
GJH17																	

Oharra: zenbakiak GJH pareen artean lerrokatuta dauden gastu-funtzioen kopurua adierazten dute.

ONDORIOAK

1. GJHen **aurrekontu-estaldura handia**: aurrekontu-programen 560 inpaktu kontabilizatu dira guztira, eta GJH guztiei eragiten die. Banaketa hau da: 2. GJHari (zero gosea) eta 15. GJHari (lurreko ekosistemen bizitza) eragiten dieten 10 programetatik 17. GJHari (helburuak lortzeko aliantzak) eragiten dioten 68 programetara.
2. Aurrekontu-programen **balioaniztasuna**: funtzio ia guztiak gutxienez 2 GJHrekin lerrokatuta daude, eta tarterik ohikoena 3 eta 7 GJH artekoa da. Era berean, aurrekontu-programen ehuneko 93 bi GJH edo gehiagorekin lerrokatuta daude.
3. Aurrekontuaren eta **garapen iraunkorraren oinarri hirukoitzaren (ekonomikoa, soziala eta ingurumenekoa)** arteko **lerrokatze maila altua**: % 38a pobreziaren aurkako borrokan eta pertsonen duintasuna eta berdintasuna bermatzeko erabiltzen da aurrekontuaren, % 37a bizitza oparoak eta naturarekin bat datozenak bermatzeko erabiltzen da, eta % 7a etorkizuneko belaunaldientzako baliabide naturalak eta giroa babesteko.
4. **GJH instituzionalen zeregin garrantzitsua**: 16. eta 17. GJHen zeharkako izaerak Eusko Jaurlaritzak GJHak lortzeko hartzen duen lidergoa islatzen du.
5. 8 eta 9. GJHen (hazkundearen eta aberastasuna sortzearen motorrak) eta gainerako gizarte- eta ingurumen-arloko GJHen arteko **sinergia handiak**.

ERANSKINA

2024ko gastu-aurrekontuaren egitura funtzionala (26 funtzio)

	Deskribapena euskaraz	Deskribapena gaztelaniaz
Estructura funcional	Descripción Euskera	Descripción castellano
01	Zor Publikoa	Deuda Pública
11	Jaurlaritzaren eta EAeren Goi Mailako Zutzta.	Alta Dirección de la Com. Autónoma y del Gobierno
12	Administrazio Orokorra	Administración General
13	Kanpo Harremanak	Relaciones Exteriores
14	Justizia	Justicia
22	Herri Segurtasuna eta Babesa	Seguridad y Protección Civil
31	Gizarte Segurtasuna eta Babesa	Seguridad y Protección Social
32	Gizarte Sustapena	Promoción Social
41	Osasuna	Sanidad
42	Hezkuntza	Educación
43	Etxebizitza eta Hirigintza	Vivienda y Urbanismo
44	Gizarte Ongizatea	Bienestar Comunitario
45	Kultura	Cultura
46	Komunitate eta Gizarte Zerbitzuak	Otros Servicios Comunitarios y Sociales
47	Euskararen Sustapena	Promoción del Euskera
51	Oinarrizko Azpiegiturak eta Garraioa	Infraestructuras Básicas y Transportes
54	Ikerketa Zientifikoa, Teknikoa eta Aplikatua	Investigación Científica, Técnica y Aplicada
55	Oinarrizko Informazioa eta Estatistikoa	Información Básica y Estadística
61	Ekonomia-arauketa	Regulación Económica
63	Finantza-arauketa	Regulación Financiera
71	Nekazaritza, Abeltzaintza eta Arrantza	Agricultura, Ganadería y Pesca
72	Industria	Industria
73	Energia	Energía
75	Turismoa	Turismo
76	Merkataritza	Comercio
91	Finantza-harremanak Euskal Sektore Publikoarekin	Relaciones Financieras con el Sector Público Vasco

Eranskina

2024ko gastu-aurrekontuaren programen egitura (106 Programa)

		Deskribapena gaztelaniaz
Estructura funciona	Descripción Euskera	Descripción castellano
0111	Zor Publikoa	Deuda Pública
1111	Legebiltzarra	Parlamento
1112	Herri Kontuen Euskal Epaitegia	Tribunal Vasco de Cuentas Públicas
1113	Datuak Babesteko Euskal Bulegoa	Agencia Vasca de Protección de Datos
1121	Lehendakaritza. Egitura eta Laguntza	Estructura y Apoyo de Lehendakaritza
1122	Gizarte Trantsizioa eta 2030 Agenda	Transición Social y Agenda 2030
1124	Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoet. Batzordea	Consejo Económico y Social Vasco
1125	Euskadiko Aholku Batzorde Juridikoa	Comisión Jurídica Asesora de Euskadi
1211	Gobernantza Publikoa eta Aut. Egitura eta Laguntza	Estructura y Apoyo de Gobernanza Pública y Autogo.
1212	Zerbitzu Orokorrak	Servicios Generales
1213	F. Publikoa, Langileen Hautaketa eta Prestakuntza	Función Pública, Selección y Formación Personal
1214	Informatika eta Telekomunikazioak	Informática y Telecomunicaciones
1215	Berrikuntza eta Administrazio Elektronikoa	Innovación y Administración Electrónica
1217	Erakundeen Harremanak	Relaciones Institucionales
1218	Araubide Juridikoa	Régimen Jurídico
1219	EAEko Administrazio Publikoko datuen babesa	Protección de Datos Administración Públ. de la CAE
1221	Hainbat Sail	Diversos Departamentos
1222	Kreditu Orokorra	Crédito Global
1228	Berreskuratze eta erresilientzia mekanismoa	Mecanismo de recuperación y resiliencia
1311	Kanpo Harremanak	Acción Exterior
1312	Garapen Lankidetzatza	Cooperación al Desarrollo
1411	Justizi Administrazioa	Administración de Justicia
1412	Justizia	Justicia
1413	Espetxe-erakundeak	Instituciones penitenciarias
2211	Segurtasuna. Egitura eta Laguntza	Estructura y Apoyo de Seguridad
2221	Trafikoa	Tráfico
2223	Ertzaintza Zerbitzuan	Ertzaintza en Servicio
2225	Euskal Zibersegurtasun Agentzia	Agencia Vasca de Ciberseguridad
2231	Larrialdiei aurre egitea	Atención de Emergencias

Eranskina

2024ko gastu-aurrekontuaren programen egitura (106 Programa)

Estruktura funtziona	Deskribapena gaztelaniaz
Descripción Euskera	Descripción castellano
3110 Lana eta Enplegua. Egitura eta Laguntza	Estructura y Apoyo de Trabajo y Empleo
3111 Berdinta., Justizia eta G.P. Egitura eta Laguntza	Estructura y Apoyo de Igualdad, Justicia y P.S.
3112 Lana	Trabajo
3121 Gizarteratzea	Inclusión Social
3122 Inmigrazioa	Inmigración
3123 Gizarte Zerbitzuak	Servicios Sociales
3124 Familia eta Komunitate Politika	Política Familiar y Comunitaria
3131 Gizarte Solaskidetzaren Garapena	Desarrollo de la Interlocución Social
3211 Enplegua	Empleo
3212 Gizarte Ekonomia	Economía Social
3213 Euskadiko Kooperatiben Goren Kontseilua	Consejo Superior de Cooperativas de Euskadi
3221 Emakumeen Aukera Berdintasuna Sustatzea	Promoción de Igualdad Oportunidades para la Mujer
3222 Gazteria	Juventud
3231 Prestakuntza	Formación
4111 Osasuna. Egitura eta Laguntza	Estructura y Apoyo de Salud
4112 Osasun Finantzaketa eta Kontratazioa	Financiación y Contratación Sanitaria
4113 Osasun Publikoa	Salud Pública
4114 Osasun Ikerketa eta Plangintza	Investigación y Planificación Sanitaria
4115 Farmazia	Farmacia
4116 Adikzioak	Adicciones
4211 Hezkuntza. Egitura eta Laguntza	Estructura y Apoyo de Educación
4221 Haur eta Lehen Hezkuntza	Educación Infantil y Primaria
4222 Bigarren Hezkuntza eta Lanbide Heziketa	Educación Secundaria y Formación Profesional
4223 Unibertsitateko Irakaskuntza	Enseñanza Universitaria
4224 Araubide Bereziko Irakaskuntzak	Enseñanzas de Régimen Especial
4225 Hezkuntza Berritzea eta Irakasleak Etengabe Presta	Innovación Educ. y Form. Perman. del Profesorado
4226 Etengabeko Ikaskuntza eta Helduen Hezkuntza	Aprendizaje Permanente y Edu. Personas Adultas EPA
4231 Hezkuntza Sustapena	Promoción Educativa
4311 LP, Etxebizitza, Garraioak. Egitura eta Laguntza	Estructura y Apoyo P.Terri, Vivienda y Transportes
4312 Etxebizitza	Vivienda
4313 Lurralde Antolamendua	Ordenación Territorial

Anexo

2024ko gastu-aurrekontuaren programen egitura (106 Programa)

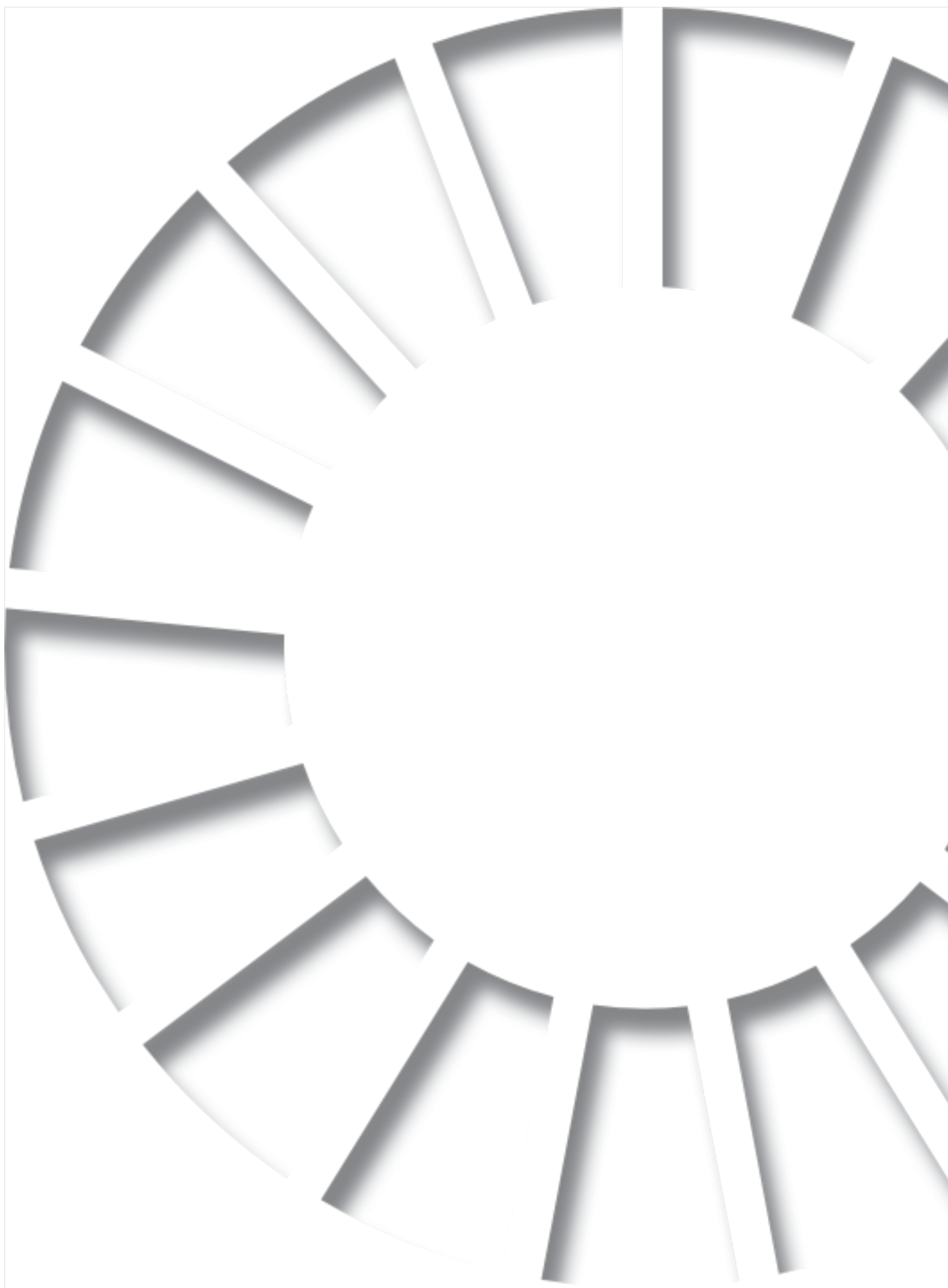
		Deskribapena gaztelaniaz
Estructura funciona	Descripción Euskera	Descripción castellano
4421	Ingurumenaren Babesa	Protección del Medio Ambiente
4431	Kontsumoa	Consumo
4511	Kultura/Hizkuntza Politika. Egitura eta Laguntza	Estructura y Apoyo de Cultura y Polít. Lingüística
4512	Kirolak	Deportes
4513	Kulturaren Sustapena	Promoción de la Cultura
4514	Ondare Historiko Artistikoa	Patrimonio Histórico Artístico
4515	Gizarte Hedabideak	Medios de Comunicación Social
4611	Hauteskundeak	Procesos Electorales
4621	Biktimak eta Giza Eskubideak	Víctimas y Derechos Humanos
4622	Memoria, Bizikidetzeta eta Giza Eskubideen Institut.	Instituto de la Memoria, la Convivencia y DDHH
4711	Hizkuntza Politika	Política Lingüística
4712	Administrazio Publikoaren Hizkuntza Normalkuntza	Normalización Lingüística de la Admón. Pública
4715	Hezkuntza Sistemaren Euskalduntzea	Euskaldunización del Sistema Educativo
5121	Uraren Plangintza eta Administrazioa	Planificación y Administración Hidráulica
5131	Trenbideko garraioaren azpiegitura eta kudeaketa	Infraestructura y Gestión Transporte Ferroviario
5135	EAE-KO Trenbide Sare Berria-Kudeaketa Kreditoak	Nueva Red Ferroviaria en la CAE-Créditos Gestión
5136	Bilboko Hegoaldeko Tren Saihesbidea-Kudeaketa Kre.	Variante Sur Ferroviaria de Bilbao-C. de Gestión
5141	Garraioaren plangintza	Planificación del Transporte
5151	Portuak	Puertos
5411	Nekazaritza eta Arrantza Alorreko Ikerk. eta Gara.	Investigación y Desarrollo Agropesquero
5412	Ikerketa	Investigación
5413	Teknologia	Tecnología
5414	Berrikuntzarako Funtza	Fondo de Innovación
5415	Eraldaketa Digitala eta Ekintzaitetza Berritzaile	Transformación Digital y Emprendimiento Innovador
5511	Estatistika	Estadística
5512	Meteorologia eta Klimatologia	Meteorología y Climatología
6110	Ekonomia eta Ogasuna. Egitura eta Laguntza	Estructura y Apoyo de Economía y Hacienda
6111	Ekonomia eta Gastu Publikoa	Economía y Gasto Público
6112	Zerga-politika	Política Fiscal

Anexo

2024ko gastu-aurrekontuaren programen egitura (106 Programa)

Egitura Funtzionala	Deskribapena euskaraz	Deskribapena gaztelaniaz
Estructura funciona	Descripción Euskera	Descripción castellano
6113	Joko eta Ikuskizunak	Juego y Espectáculos
6114	Ondare eta Kontratazioa	Patrimonio y Contratación
6115	Lehiaren Euskal Agintaritza	Autoridad Vasca de la Competencia
6311	Finantza-Politika	Política Financiera
7111	Nekazaritza, eta Landaren eta Itsasertzaren garap.	Agricultura y Desarrollo Rural y Litoral
7112	Arrantza	Pesca
7113	Elikagaien Sustapena eta Kalitatea	Promoción y Calidad Alimentaria
7211	Ekon. Garap. Jasang Ingurumen Egitura eta Laguntza	Estructura y Apoyo de Des. Eco. Sost. M. Ambiente
7212	Industria Garapena	Desarrollo Industrial
7213	Industria Segurtasuna	Seguridad Industrial
7214	Berrikuntza eta Lehiakortasun Estrategia	Innovación y Estrategia de Competitividad
7311	Energia eta Meatze Politika eta Garapena	Política y Desarrollo Energético y Minero
7510	Turismo, Merkataritza, Kont. Egitura eta Laguntza	Estructura y Apoyo de Turismo, Comercio y Consumo
7511	Turismo eta Ostalaritza	Turismo y Hostelería
7612	Barne Merkataritza	Comercio Interior
7613	Nazioartekotzea	Internacionalización
9119	Beste finant-harrem. batz. Eusk. Sek. Publikoarekin	Otras Relaciones Financieras con Sec. Públi. Vasco

II. Eranskina

Euskadiko 2030 Agendaren maila anitzeko jarraipenerako borondatezko txostenaren estatistika- eranskina

Euskadirako Garapen
Jasangarrirako Helburuen
Adierazleak

Euskal Estatistika Erakundea

2015eko irailaren 25ean, Nazio Batuen Erakundeko kide ziren 193 herrialdeek Garapen Jasangarrirako 2030 Agenda hartu zuten, esfera ekonomikoa, soziala eta ingurumenekoa maila globalean hartzen dituzten 17 helburu eta 169 jomuga jasotzen dituen. 2030 Agendaren jarraipena egiteko, Nazio Batuen Batzar Nagusiak Munduko adierazleen esparrua onartu zuen 2017ko uztailean. Esparru hori, unibertsaltasun-, integrazio- eta partaidetza-printzipioei jarraitzen dieten munduko 231 adierazle bakarrek osatzen dute.

Eustat - Euskal Estatistika Erakundea bete-betean konprometituta dago Nazio Batuen Batzar Nagusiak 71/313 Ebazpenean estatistika eta datu ofizialei ematen dien eginkizun nagusiarekin. Euskal Estatistika Plana onartu ondoren, Eustatek, Euskal Autonomia Erkidegoko estatistika-sistemaz arduratzen den erakundea den aldetik, Garapen Jasangarrirako 2030 Agendaren Adierazleen estatistika-eragiketa jarri zuen abian 2019an. Eragiketa horren helburua da Nazio Batuek ezarritako esparruarekin bat etorriko diren estatistika-adierazleen sorta gizarte-eragileen eskura jartzea, horrek aukera emango baitu helburuen eta jomuguen betetze-maila etengabe monitorizatzeko.

2020. urtean Euskal Autonomia Erkidegoko Garapen Jasangarrirako 2030 Agendaren adierazleak zabaltzeko Eustaten plataforma sortu zen, bere esparru geografikoari lurralde-maila guztietan —Euskadi eta bere lurralde historikoak (Araba, Bizkaia eta Gipuzkoa), udalerri-elkarteak eta udalerriak— erreferentzia egiten dioten garapen jasangarriaren adierazle guztiak modu integratuan biltzeko helburu sendoarekin.

Euskadiko 2030 Agendaren maila anitzeko jarraipenerako borondatezko txostenari erantsitako dokumentu honek grafikoen modura eta erabilgarri dauden azken datuekin eskaintzen ditu Garapen Jasangarrirako 17 Helburuen eta 169 jomuguen jarraipena egiteko Eustaten adierazleen plataforman gaurko egunean sartuta dauden estatistika-adierazleak. Gaur egun, 231 adierazle globalen erdiei buruz informatzen duten 336 adierazle kalkulatzeko dira. 82 adierazle sexuaren arabera banakatzen dira, 69 udal-mailan banakatzen dira eta beste 103 lurralde historikoaren mailan.

Plataforma etengabe garatu eta berrikusten da, Eustatek beste estatistika-bulego eta estatistika ofizialaren ekoizle batzuekin eta Euskal Autonomia Erkidegoko gizarte-eragile nagusiekin lankidetzan estuan egiten duen lanari esker, betiere Eusko Jaurlaritzako Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiarekin koordinatuta.

Eustatek epe laburrean aurre egin behar dien erronken artean dago Euskal Autonomia Erkidegoko gizarteari aplikatzekoak diren Nazio Batuen adierazle guztien berri emango duten estatistika-serieak eskaintzea eta, orobat, adierazleak etengabe bereiztea esparru geografikoen, sexuaren, adin-taldearen eta gainerako parametroen arabera, inor atzean ez uzteko printzipioa betetzeko.

Josu Mirena Iradi Arrieta

Zuzendari nagusia

Eustat - Euskal Estatistika Erakundea

Estatistika-eranskin honek informatutako adierazleetako bakoitzerako dagoen bereizte-mailarik handiena erakusten du. Erabili diren bereizte-mailak honako irudi hauen bitartez adierazten dira:

Lurralde-bereizkuntza:

Euskal Autonomia Erkidegoaren mailan erabilgarri dagoen seriea

Lurralde historikoaren arabera bereizitako seriea

Udalerriaren arabera bereizitako seriea

Sexuaren araberako bereizkuntza:

Sexuaren arabera bereizitako seriea

Argitu beharra dago, halaber, grafikoki irudikatu ez diren erakutsitako serieen balioak erabilgarri dagoen azken aldiari dagozkiola.

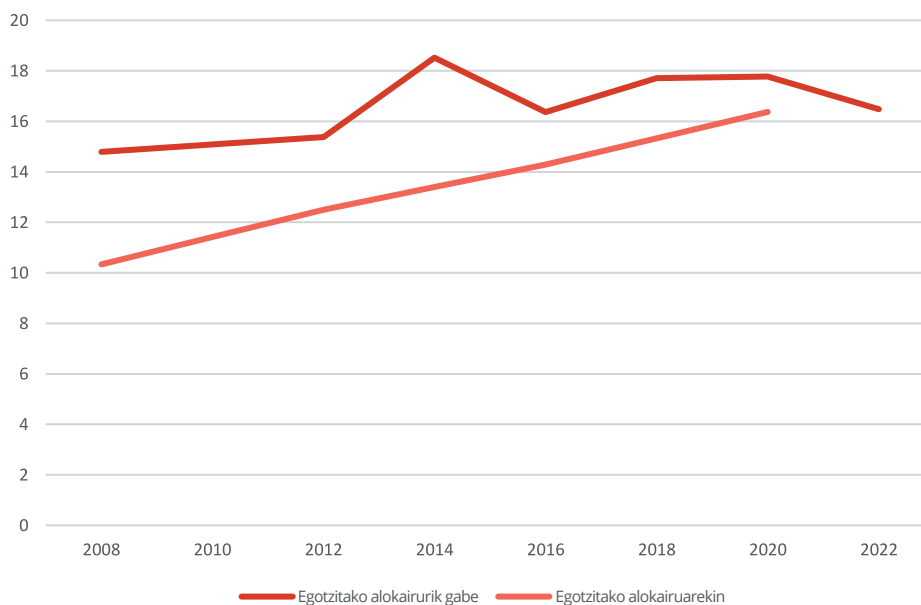
1. HELBURUA: Pobrezia mota guztiak desagertzea mundu osoan

1.2 helmuga. 2030. urterako, gutxienez erdira jaitea pobrezian, bere dimentsio guztietan (definizio nazionalen arabera), bizi diren gizon, emakume eta adin guztietako haurren proportzioa

1.2.1 adierazlea. Pobrezia-atalase nazionalaren azpitik bizi den biztanleriaren proportzioa, sexuaren eta adinaren arabera banatuta

Pobrezia erlatiboko arriskuan dauden eta egotzitako alokairua duten eta egotzitako alokairurik ez duten pertsonen proportzioa, pobrezia-atalase autonomikoa kontuan hartuta

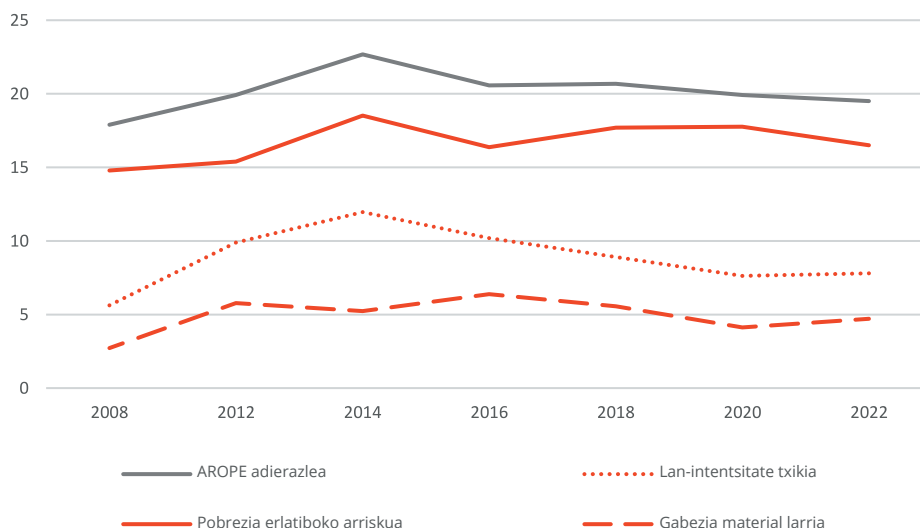

	Pobrezia erlatiboko arriskuan dauden pertsonen proportzioa, pobrezia-atalase nazionala kontuan hartuta	10,61	%
	Pobrezia erlatiboko arriskuan dauden eta egotzitako alokairua duten pertsonen proportzioa, pobrezia-atalase nazionala kontuan hartuta	8,61	%
	Batez besteko errenta pertsonala	23.313	€
	Batez besteko errenta erabilgarri pertsonala	19.366	€

1.2.2 adierazlea. Definizio nazionalen arabera pobrezian, bere dimentsio guztietan, bizi diren gizon, emakume eta adin guztietako haurren proportzioa

Pobreziako edo gizarte-bazterkeriako arriskuan dauden pertsonen proportzioa: AROPE adierazlea, pobreziaren atalase autonomikoa kontuan hartuta

Pobreziako edo gizarte-bazterkeriako arriskuan dauden pertsonen proportzioa: AROPE adierazlea, pobreziaren atalase nazionala kontuan hartuta

14,59 %

Gizarte-larrialdietarako laguntzak jasotzen dituzten bizikidetza-unitateak

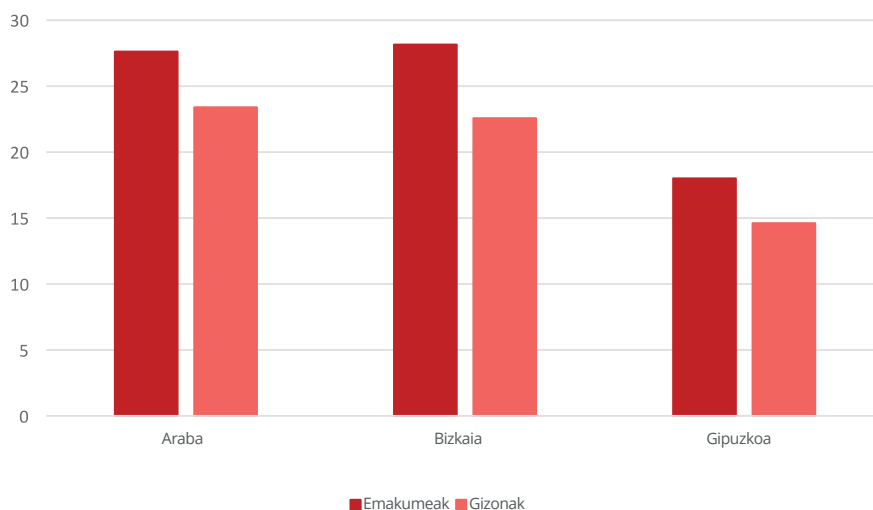
13,01 Per 1.000

1.3 helmuga. Nazio-mailan guztiontzako babes sozialeko sistema eta neurri egokiak gauzatzea, eta, 2030. urterako, pobreen eta kalteberenen babes zabala lortzea

1.3.1 adierazlea. Babes sozialeko sistema baten edo gutxieneko maila baten estaldura duen biztanleriaren proportzioa, sexuaren arabera banatuta, eta honako hauek bereiziz: haurrak, langabetuak, adinekoak, desgaitasunen bat duten pertsonak, haurdun dauden emakumeak, jaioberriak, lan-istripuen biktimak, pobreak eta kalteberak

Diru-sarrerak Bermatzeko Errentaren onuradunak mila biztanleko 2022. urtea

 Diru-sarrerak Bermatzeko Errentaren onuradun diren atzerritarrak mila biztanleko	77,9 Per 1.000
 Etxebidek azken bosturtekoan esleitutako etxebizitza babestuak (BOE), mila biztanleko	0,79 Per 1.000
 Kotizaziopeko pentsioak jasotzen dituzten biztanleak	25,72 %
 Hileko batez besteko kotizaziopeko pentsioa	1.485 €
 Adinekoentzako eguneko zentroetako plazak	9,16 Per 1.000
 Adinekoentzako egoitza-zentroetako plazak	42,38 Per 1.000
 Desgaitasuna duten pertsonentzako eguneko zentroetako plazak	1,01 Per 1.000
 Desgaitasuna duten pertsonentzako egoitza-zentroetako plazak	1,32 Per 1.000

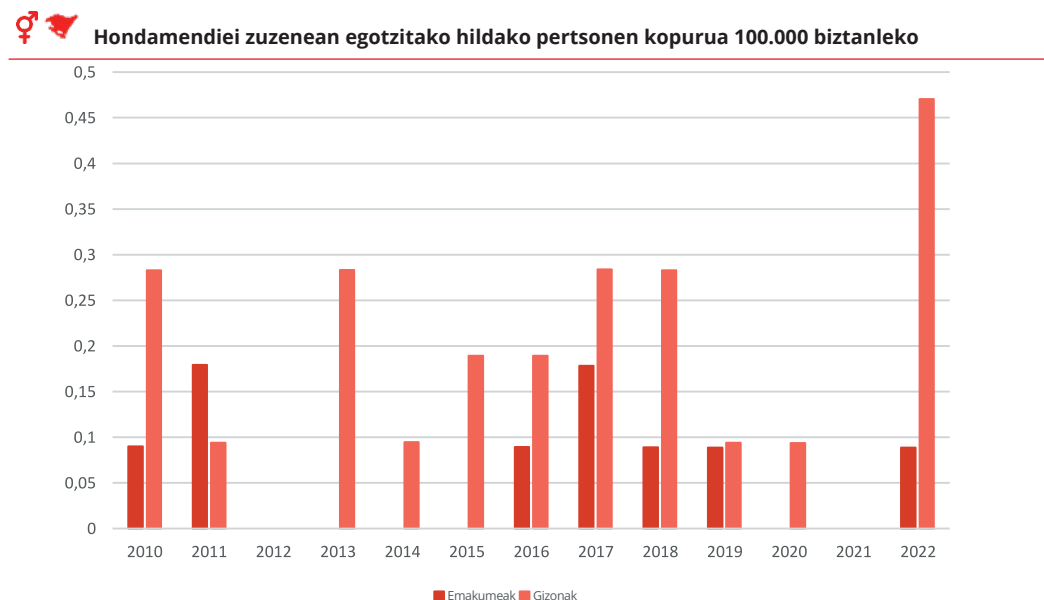
1.4 helmuga. 2030. urterako, gizon eta emakume guztiek, bereziki pobre eta kalteberek, baliabide ekonomikoetarako eskubide berberak dituztela bermatzea, bai eta hauek irispidean izango dituztela ere: oinarritzko zerbitzuak, lurraren eta beste ondasun batzuen jabetza eta kontrola, herentzia, natura-baliabideak, teknologia berri egokiak eta finantza-zerbitzuak, mikrofinantzaketa barne

1.4.1 adierazlea. Oinarritzko zerbitzuetara sarbidea duten etxebizitzetan bizi den biztanleriaren proportzioa

 Iturriko ura duten etxebizitza nagusien proportzioa	99,9 %
 Bainugela duten familia-etxebizitza nagusien proportzioa	99,8 %

1.5 helmuga. 2030. urterako, pobreen eta ahultasun-egoeretan dauden pertsonen erresiliencia sustatzea, eta haien esposizioa eta ahultasuna murriztea muturreko fenomeno hauekiko: klimarekin eta beste hondamen ekonomiko, sozial eta ingurumeneko batzuekin zerikusia dutenekiko

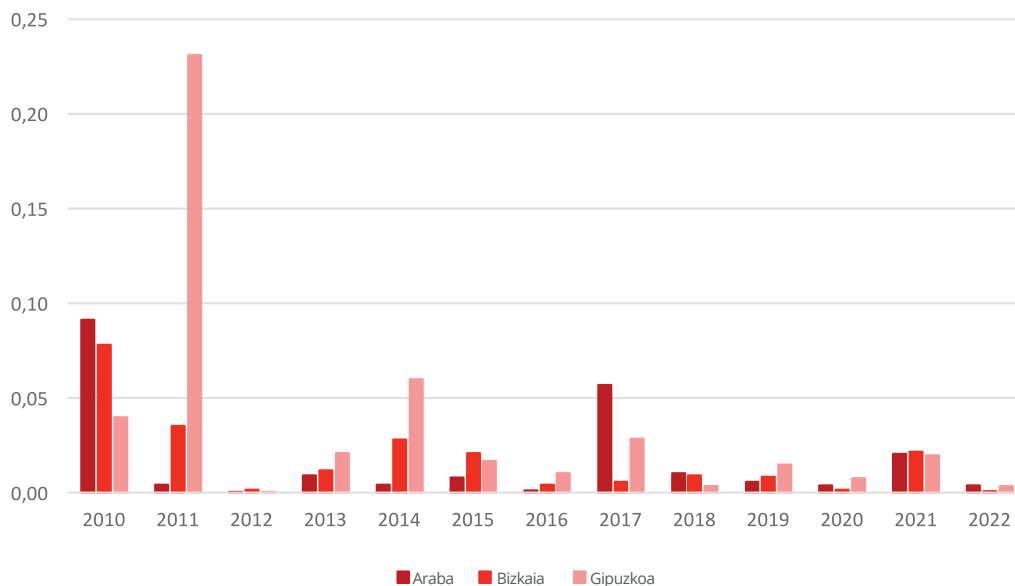
1.5.1 adierazlea. Hondamendiekin zuzenean lotutako hildako, desagertutako eta kaltetutako pertsonen kopurua 100.000 biztanleko

1.5.2 adierazlea. Hondamendiekin zuzenean lotutako galera ekonomikoak munduko barne produktu gordinari (BPG) dagokionez

Kalte pertsonalengatik, diru galerengatik eta ondasunetan izandako kalteengatik ordaindutako edota hornitutako kalte-ordainak, BPGarekiko proportzioan

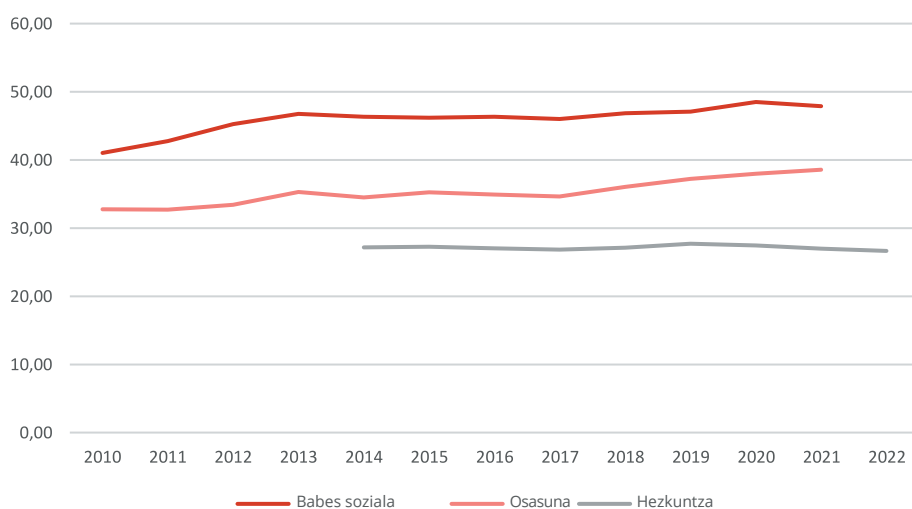

1.a helmuga. Zenbait iturritatik datozen baliabideen mobilizazio esanguratsua bermatzea, baita garapenerako lankidetzaz hobetuz ere, aurreikusteko moduko nahikoa baliabide emateko garapen-bidean dauden herrialdeei, aurrerapen txikieneko bereziki, pobrezia dimentsio guztietan amaiera emateko programa eta politikak ezartzeko

1.a.2 adierazlea. Guztizko gastu publikotik oinarrituko zerbitzuetara (hezkuntza, osasuna eta babes soziala) bideratzen den proportzioa

Funtsezko zerbitzuetarako (hezkuntza, osasuna eta gizarte-babesa) erabiltzen den udal-gastuaren proportzioa

 Funtsezko zerbitzuetarako (hezkuntza, osasuna eta gizarte-babesa) erabiltzen den udal-gastuaren proportzioa	18,68	%
 Hezkuntzarako erabiltzen den udal-gastuaren proportzioa	4,29	%
 Osasungintzara bideratutako udal-gastuaren proportzioa	0,53	%
 Gizarte-babesera eta gizarte-sustapenera bideratutako udal-gastuaren proportzioa	13,86	%

INFORMATU GABEKO ADIERAZLEAK (aztertzen edo aplikaezina)

1.1.1 adierazlea. Nazioarteko pobrezia-atalasearen azpitik bizi den biztanleriaren proportzioa, sexuaren, adinaren, lan-egoeraren eta kokapen geografikoaren (hiri- edo landa-eremua) arabera banatuta

1.4.2 adierazlea. Biztanle heldu guztietatik lurrak edukitzeko eskubide seguruak dituztenen proportzioa, sexuaren eta edukitza-motaren banatuta; kontuan hartuko dira a) xede horretarako legez onartutako dokumentazioa dutenak eta b) eskubide horiek segurutzat jotzen dituztenak

1.5.3 adierazlea. Hondamendien Arriskua Murrizteko 2015-2030 aldirako Sendaiko Esparruarekin bat etorritz, hondamendien arriskuak murrizteko estrategia nazionalak finkatzen eta aplikatzen dituzten herrialdeen kopurua

1.5.4 adierazlea. Hondamendien arriskuak murrizteko tokiko estrategiak finkatzen eta aplikatzen dituzten tokiko gobernuen proportzioa, hondamendien arriskua murrizteko estrategia nazionalekin bat etorritz

1.a.1 adierazlea. Pobrezia murrizten jarduten duten emaile guztien garapenerako babes ofizialeko dirulaguntzen guztizkoa, herrialde hartzailearen nazio-errenta gordinaren ehuneko gisa

1.b.1 adierazlea. Pobrearen aldeko gastu sozial publikoa

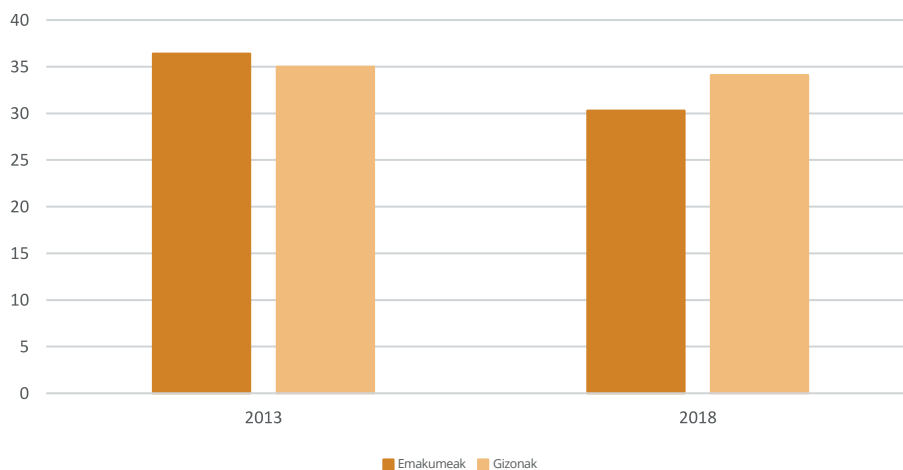
2. HELBURUA: Gosea amaitzea, elikagai-segurtasuna eta elikadura hobea lortzea, eta nekazaritza jasangarria bultzatzea

2.2 helmuga. 2030. urterako, malnutrizioaren modu guztiekin amaitzea, eta, beranduenez 2025ean, nazioartean hazkundearen atzerapenaren eta 5 urtetik beherako umeen ahultasunaren gainean hitzartutako erronkak lortzea, eta nerabeen, haurdun dauden eta bular-emaila diren emakumeen eta adineko pertsonen nutrizio-beharrei erantzutea

2.2.2 adierazlea. Malnutrizioaren prebalentzia 5 urtetik beherako umeen artean (adin bakoitzeko pisuan, desbideratze tipikoa gutxienez OMERen hazkunde-patroien erdiko balioa baino 2 puntu handiagoa edo txikiagoa denean), motaren arabera (ahultasuna eta gehiegizko pisua) banatuta

Obesitatea, gehiegizko pisua edo pisu eskasa duten 2-17 urteko adingabeen proportzioa

Obesitate-tasa helduen artean

13,51 %

2.3 helmuga. 2030. urterako, nekazaritza-ustiapena eta eskala txikian elikagai-ekoizle direnen diru-sarrerak bikoiztea (bereziki, emakume, herri indigena, familiako nekazari, abeltzain eta arrantzaleenak), besteak beste, lurretara sarbide segurua eta bidezkoa edukiz, bai eta beste ekoizpen-baliabide eta input batzuetara eta ezagutza, finantza-zerbitzu, merkatu eta balio erantsia eta nekazaritzakoak ez diren enpleguak sortzeko aukeretara ere

2.3.1 adierazlea. Ekoizpen-bolumena lan-unitateko, ustiapenaren tamainaren eta motaren (nekazaritza/abeltzaina/basogintza) arabera banatuta

Nekazaritzaren, abeltzaintzaren eta arrantzaren balio erantsi gordina (BEG), sektore guztien BEGarekiko

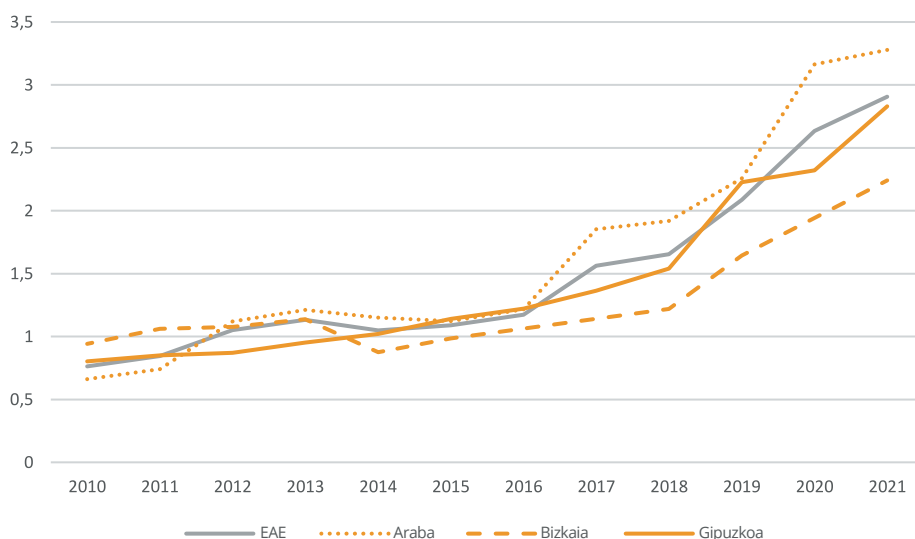
0,9 %

2.4 helmuga. 2030. urterako, elikagaien ekoizpen-sistemen jasangarritasuna ziurtatzea eta produktibitatea eta ekoizpena areagotzen duten, ekosistemei eusten laguntzen duten, klima-aldaketara, muturreko fenomeno meteorologikoetara, lehorte, uholde eta beste hondamendi batzuetara egokitze gaitasuna indartzen duten eta lurraren eta lurzoruaren kalitatea pixkanaka hobetzen duten nekazaritza-praktika indartsuak aplikatzea

2.4.1 adierazlea. Nekazaritza emankor eta jasangarria lantzen duten laborantza-lurren azaleraren proportzioa

Nekazaritza emankor eta jasagarria lantzen duten laborantza-lurren azaleraren proportzio

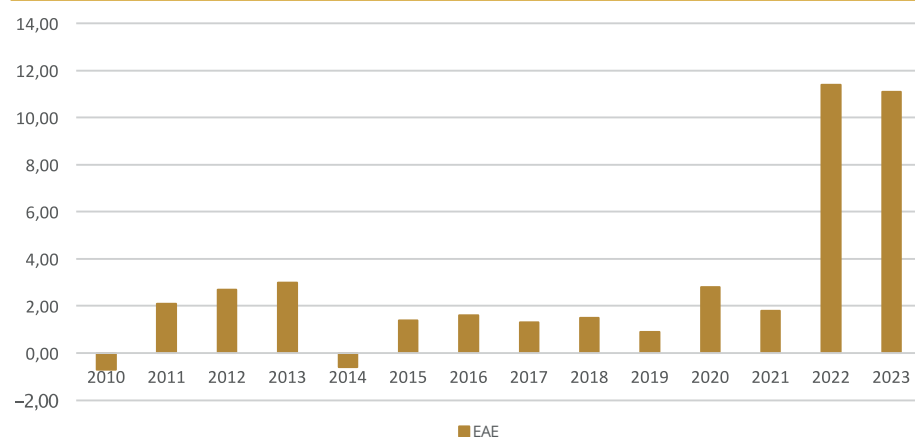
Nekazaritzako ustiategi ekologikoen proportzioas	9,95	%
Abeltzaintzako ustiategi ekologikoen proportzioa	2,49	%
ENekazaritzaren eta abeltzaintzaren amoniako-isuriak	4,01	T(milakotan)
Nekazaritzaren eta abeltzaintzaren amoniako-isuriak hektareako	18,06	Kg
Nekazaritzaren amoniako-isuriak	3,01	T(milakotan)
Amoniako-isuriak nekazaritzako hektareako	35,25	Kg
Abeltzaintzaren amoniako-isuriak	1,00	T(milakotan)
Amoniako-isuriak abeltzaintzako hektareako	7,30	Kg

2.c helmuga. Elikadurako oinarritzko produktuen eta eratorrien merkatuak ondo dabiltzala ziurtatzeko neurriak hartzea, eta merkatuei buruzko informazioarako sarbide egokia bideratzea, baita elikaduren erreserben gainean ere, elikagaien prezioen muturreko lurrunkortasuna mugatzen laguntzeko

2.c.1 adierazlea. Elikagaien prezioetako anomalien adierazlea

likagaien prezioen indizearen urte arteko aldakuntza-tasa

 Elikagaien prezioen indizea	123,72 Indizea
 Ogiaren eta zerealen prezioen indizea	126,40 Indizea

INFORMATU GABEKO ADIERAZLEAK (aztertzen edo aplikaezina)

2.1.1 adierazlea. Azpielikaduraren prebalentzia

2.1.2 adierazlea. Elikaduran segurtasun falta moderatu edo larria duten biztanleen prebalentzia, elikadura-segurtasunaren esperientzia-eskalaren arabera

2.2.1 adierazlea. Hazkundearen atzerapenaren prebalentzia 5 urtetik beherako umeen artean (adin bakoitzeko altueran, desbideratze tipikoa gutxienez OME Osasunaren Mundu Erakundeak finkatutako haurren hazkunde-patroien erdiko balioa baino 2 puntu txikiagoa denean)

2.2.3 adierazlea. Anemiaren prebalentzia 15 eta 49 urte bitarteko emakumeen artean, haurdunaldien arabera banatuta (ehunekoa)

2.3.2 adierazlea. Eskala txikian elikagai-ekoizle direnen diru-sarreraren batezbestekoa, sexuaren eta herri indigenaren arabera banatuta

2.5.1 adierazlea. Epe ertain eta luzerako kontserbazio-instalazioetan kontserbatutako a) landare-baliabide genetikoaren kopurua eta b) elikadurarako eta nekazaritzarako animalien kopurua

2.5.2 adierazlea. Galtzeko bidean dauden tokiko arraza eta barietateen proportzioa

2.a.1 adierazlea. Gastu publikoko nekazaritza bideratzeko indizea

2.a.2 adierazlea. Nekazaritza-sektorerara bideratutako baliabide-korronte ofizialen guztizkoa (garapenerako babes ofiziala gehi beste korronte ofizial batzuk)

2.b.1 adierazlea. Nekazaritzako eta abeltzaintzako produktuen esportazioari laguntzak

3. HELBURUA: Guztiontzat eta adin guztietan bizimodu osasungarria bermatzea eta ongizatea sustatzea

3.1 helmuga. 2030. urterako, munduko amen heriotza-tasa murriztea, bizirik jaiotako 100.000 umeko hiltzen diren amak 70 baino gutxiago izan daitezen

3.1.1 adierazlea Heriotza-tasa, amena

Amen heriotza-tasa

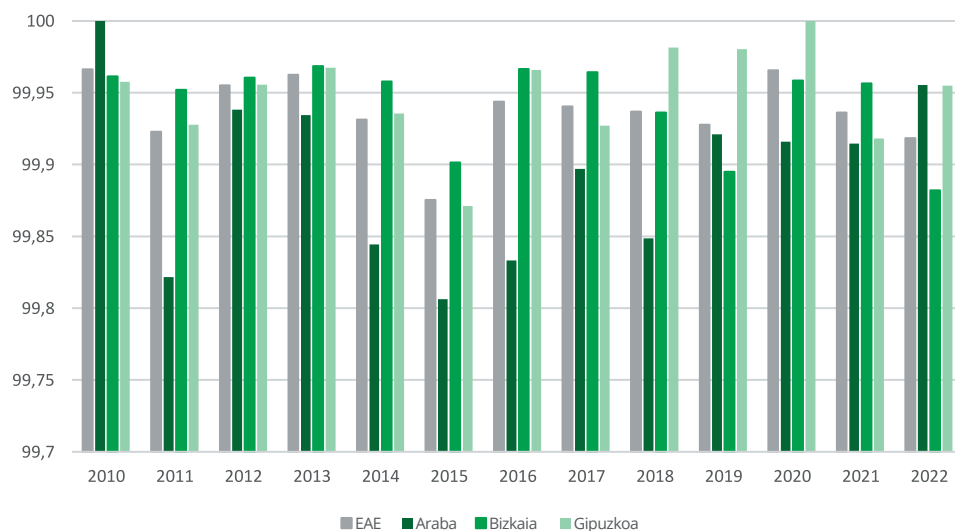
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Euskadi	1	0	0	0	0	0	2	0	1	1	1	0	1
Araba	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bizkaia	1	0	0	0	0	0	2	0	1	0	1	0	0
Gipuzkoa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1

3.1.2 adierazlea. Osasun-langile espezializatuek artatutako erditzeen proportzioa

Osasun-langile espezializatuek artatutako erditzeen proportzioa

100,05

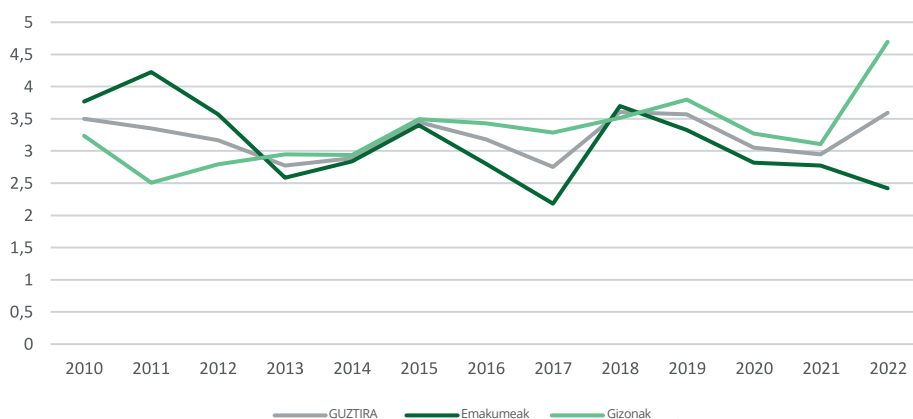

3.2 helmuga. 2030. urterako, jaioberrien eta 5 urtetik beherako umeen heriotza saihegarrii amaiera ematea; horrela, herrialde guztiek jaioberrien heriotza-tasa gutxienez bizirik jaiotako 1.000 bakoitzeko 12ra jaisteko eta 5 urtetik beherako haurren heriotza-tasa gutxienez 1.000 bakoitzeko 25era jaisteko ahalegina egin dezaten lortzea

3.2.1 adierazlea. Heriotza-tasa, 5 urtetik beherako umeena

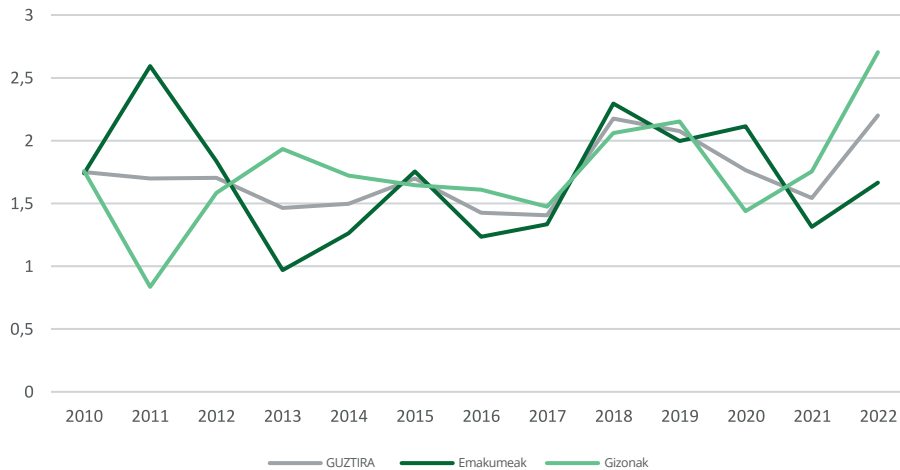
5 urtetik beherako heriotza-tasa. Per 100.000 biztanle

3.2.2 adierazlea. Heriotza-tasa, jaioberriena

Jaioberrien heriotza-tasa. Per 100.000 biztanle

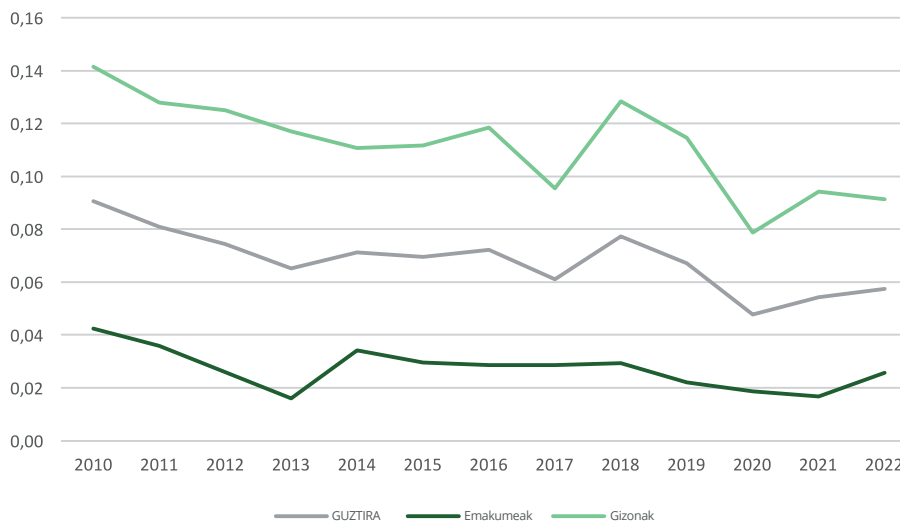

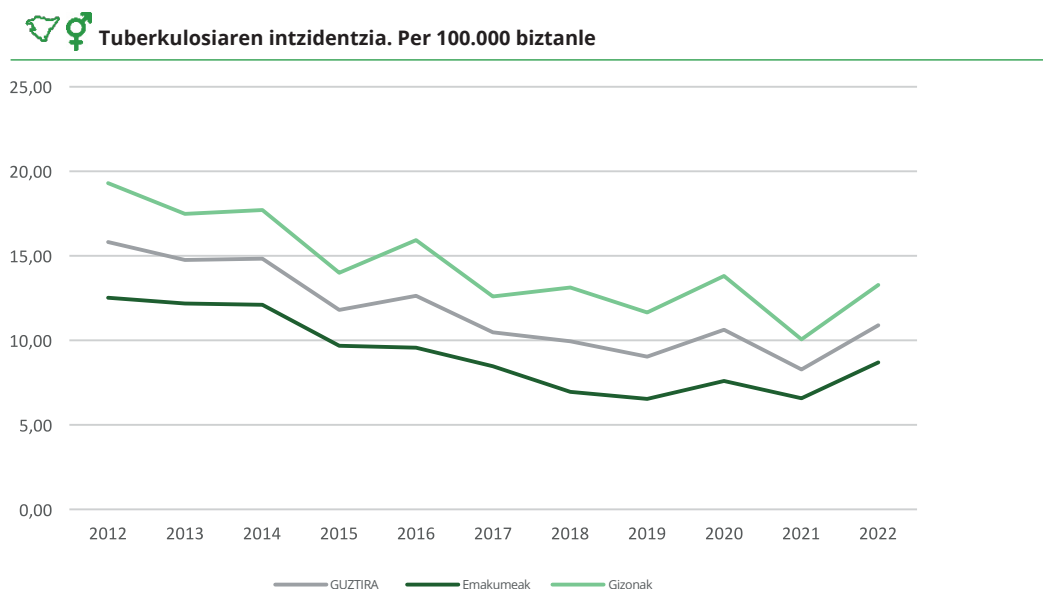
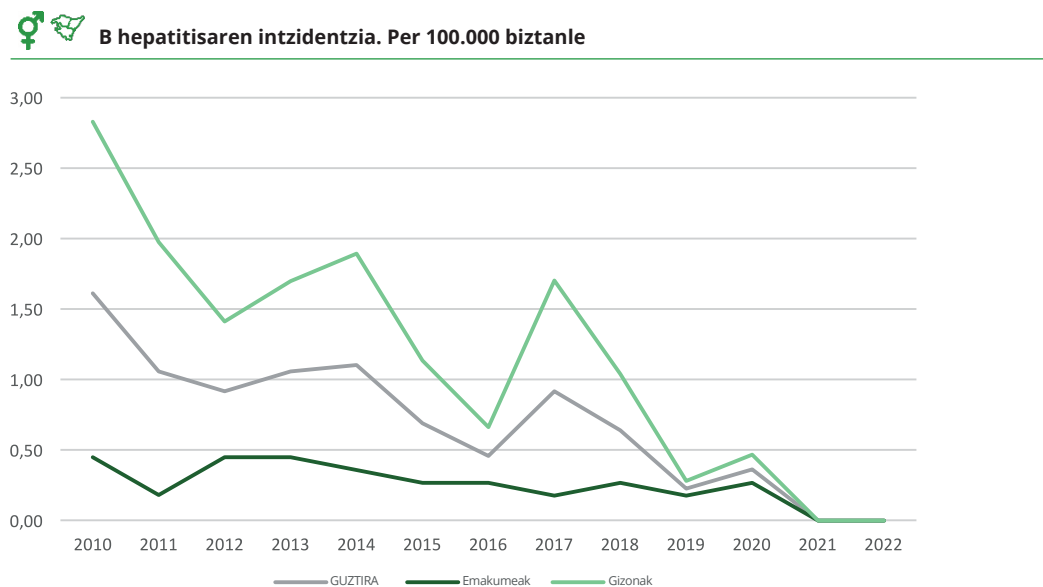
3.3 helmuga. 2030. urterako, HIESaren, tuberkulosiaren eta malariaren izurriekin eta aintzat hartu ez diren beste gaixotasun tropikal batzuekin amaitzea eta hepatitisari, uraren bidez transmititutako gaixotasunei eta transmiti daitezkeen beste gaixotasun batzuei aurre egitea

3.3.1 adierazlea. GIBaren infekzio berrien kopurua GIBik ez duten 1.000 biztanleko, sexuaren, adinaren eta gizatalde giltzarrien arabera banatuta

GIBaren diagnostiko berrien intzidentzia. Per 1.000 biztanle

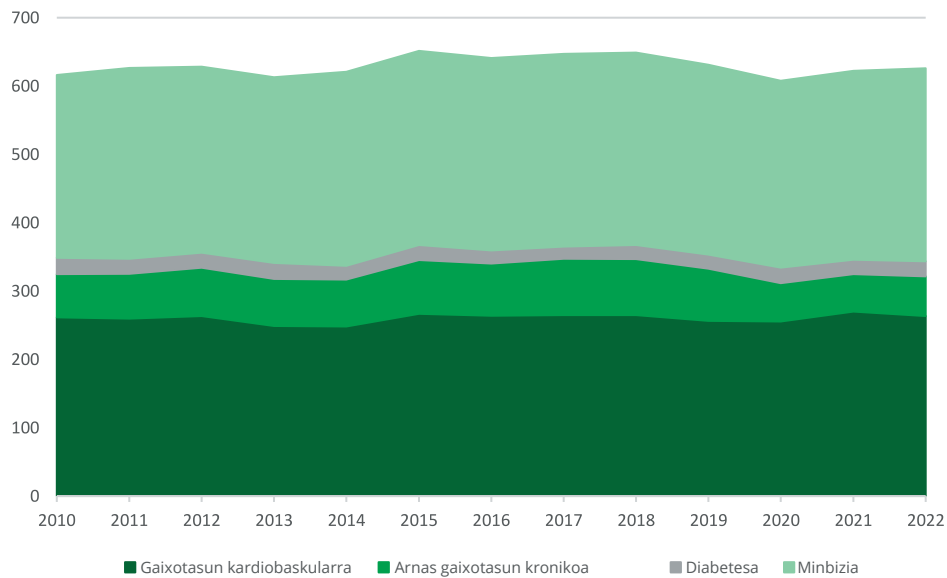
3.3.2 adierazlea. Tuberkulosiaren intzidentzia 100.000 biztanleko**3.3.3 adierazlea.** Malariaren intzidentzia 1.000 biztanleko**3.3.4 adierazlea.** B hepatitisaren intzidentzia 100.000 biztanleko

3.4 helmuga. 2030. urterako, heren batera murriztea transmititu ezin diren gaixotasunen ondoriozko heriotza-tasa goiztiarra, prebentzioaren eta tratamenduaren bidez, eta osasun mentala eta ongizatea sustatzea

3.4.1 adierazlea. Heriotza-tasa, gaixotasun kardiobaskularrei, minbiziari, diabetesari eta arnas gaixotasun kronikoei egozten zaiena

Gaixotasunei egotzitako heriotza-tasa. Per 100.000 biztanle

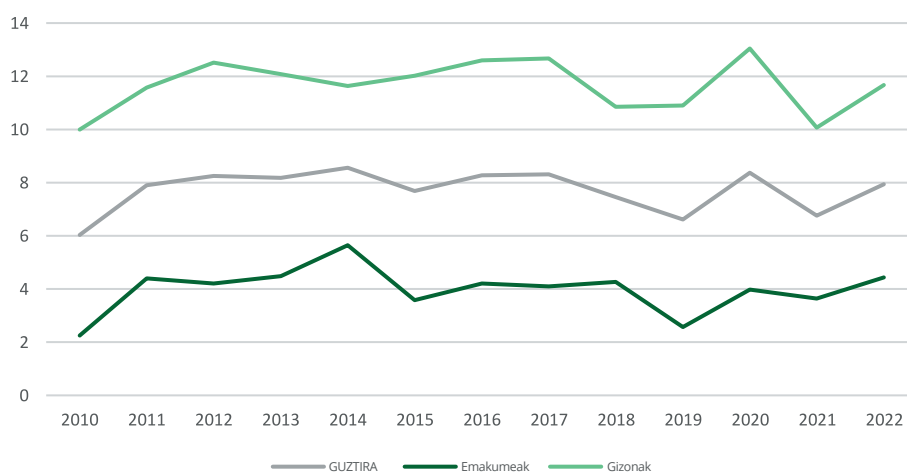

 Bularreko minbiziaren populazio-baheketak estalitako biztanleriaren proportzioa	76,70	%
 Kolon eta ondesteko minbiziaren populazio-baheketak estalitako biztanleriaren proportzioa	72,00	%
 Bizi-itxaropena jaiotzean	83,36	Urteak
 Giza garapenaren indizea	0,936	Indizea
 Galdutako bizitza-urte potentzialak	24,86	Urteak

3.4.2 adierazlea. Heriotza-tasa, suizidioaren ondoriozkoa

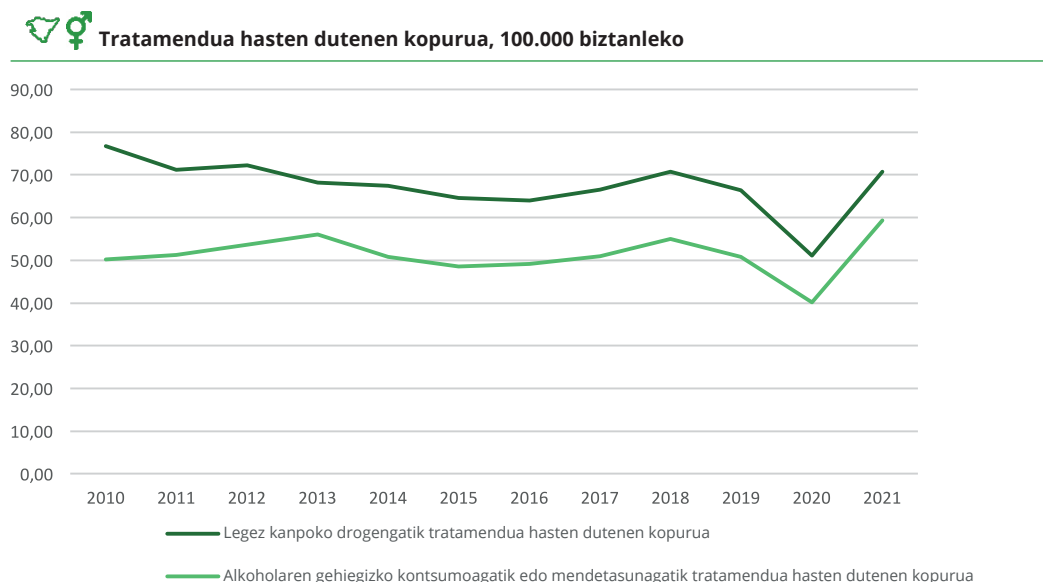

Suizidioagatiko heriotza-tasa. Per 100.000 biztanle

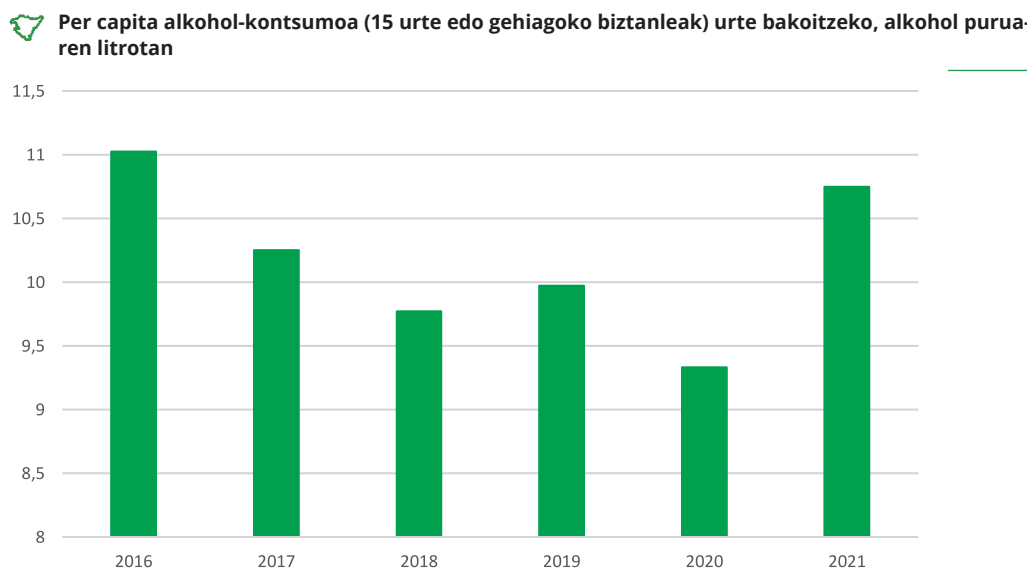

3.5 helmuga. Mendekotasuna sortzen duten substantzien prebentzioa eta tratamendua indartzea, estupezak erabilera desegokia eta alkoholaren kontsumo kaltegarria barne

3.5.1 adierazlea. Mendekotasuna sortzen duten substantzien abusuak eragindako nahasmenduentzako tratamenduen (farmakologikoak, psikosozialak eta errehabilitazio- eta postratamendu-zerbitzuak) estaldura

3.5.2 adierazlea. Per capita alkohol-kontsumoa (15 urtetik gora) urte zibil bakoitzeko, alkohol puruaren litrotan

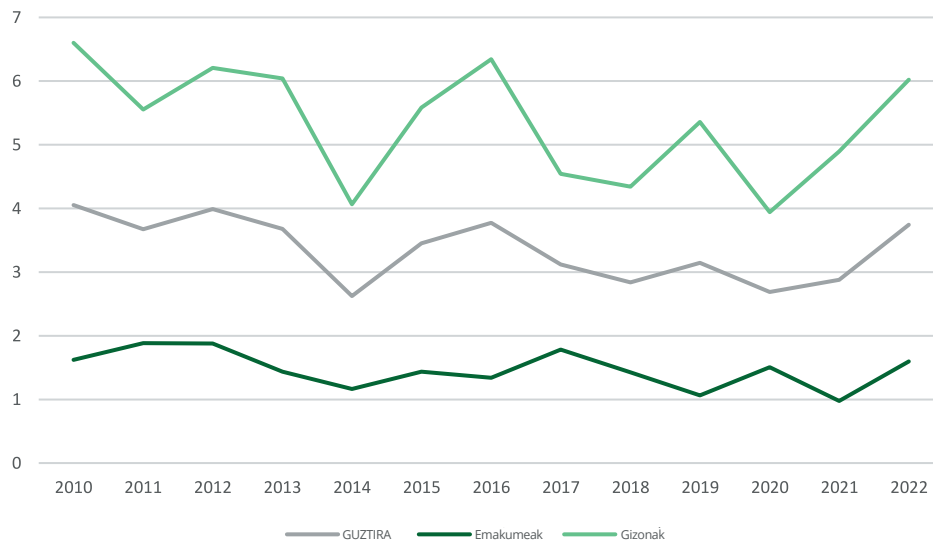

3.6 helmuga. 2020. urterako, erdira murriztea munduan trafiko-istripuen ondorioz eragindako heriotza- eta lesio-kopurua

3.6.1 adierazlea. Heriotza-tasa, trafiko istripuetan izandako lesioen ondoriozkoa

Trafiko-istripuek eragindako lesioen ondoriozko heriotza-tasa, 100.000 biztanleko

3.7 helmuga. 2030. urterako, sexu- eta ugalketa-osasuneko zerbitzuetarako sarbidea bermatzea, familia-plangintzakoak, informaziokoak eta hezkuntzakoak barne, eta ugalketa-osasuna sartzea estrategia eta programa nazionaletan

3.7.1 adierazlea. Haurra izateko adinean dauden emakumeen artean (15-49 urte), familia-plangintzako beharrei metodo modernoekin erantzuten dietenen proportzioa

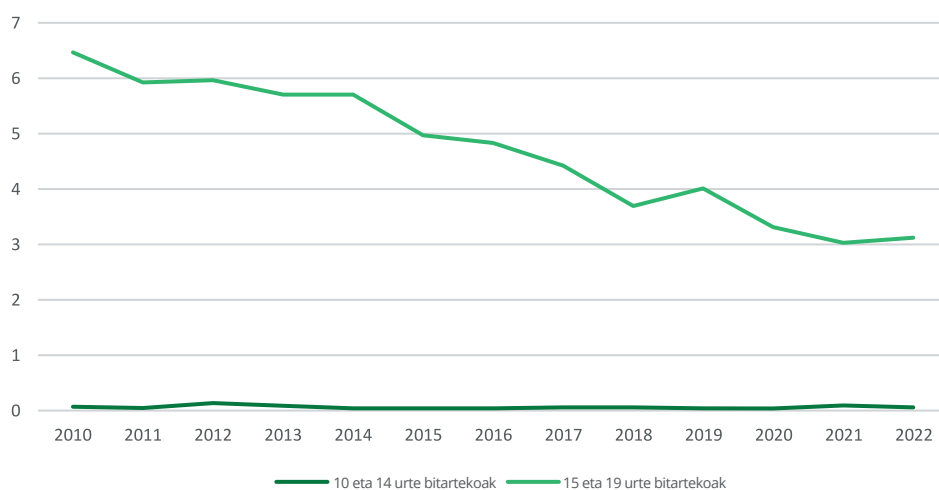
18 eta 49 urte bitarteko emakumeen proportzioa, gizon batekin ezkonduak edo bikotekide maskulinoarekin, familia-plangintzaren premiak metodo modernoekin betetzen dituztenak

76,95 %

3.7.2 adierazlea. Emakume nerabeen ugalkortasuna (10 eta 14 urte artean eta 15 eta 19 urte artean), adin-talde horretako 1.000 emakumeko

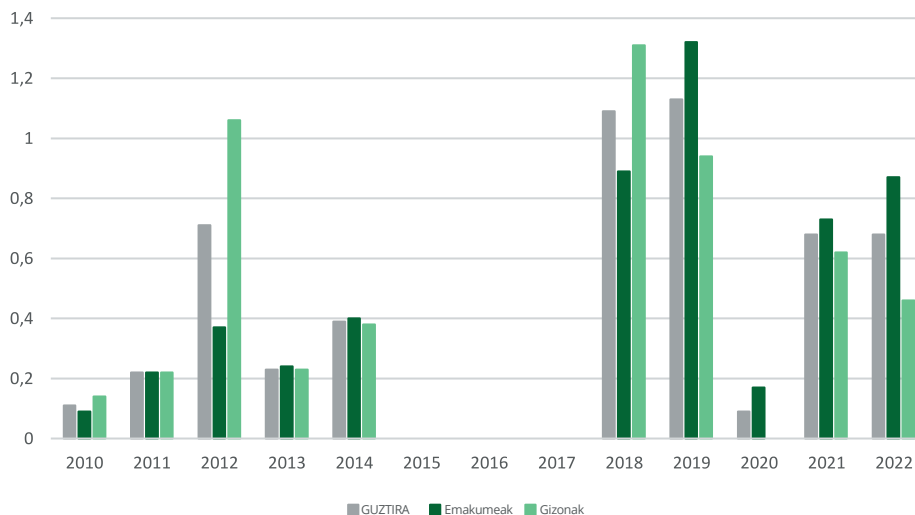
Nerabeen ugalkortasun-tasa, adin-talde horretako 1.000 emakumeko

3.8 helmuga. Osasun-estaldura unibertsala lortzea, bereziki finantza-arriskuen aurkako babesa, kalitatezko funtsezko osasun-zerbitzuetarako sarbidea, eta guztiontzako seguruak, eraginkorrak, eskuragarriak eta kalitatezkoak diren medikamentu eta txertoak eskuratzeko aukera

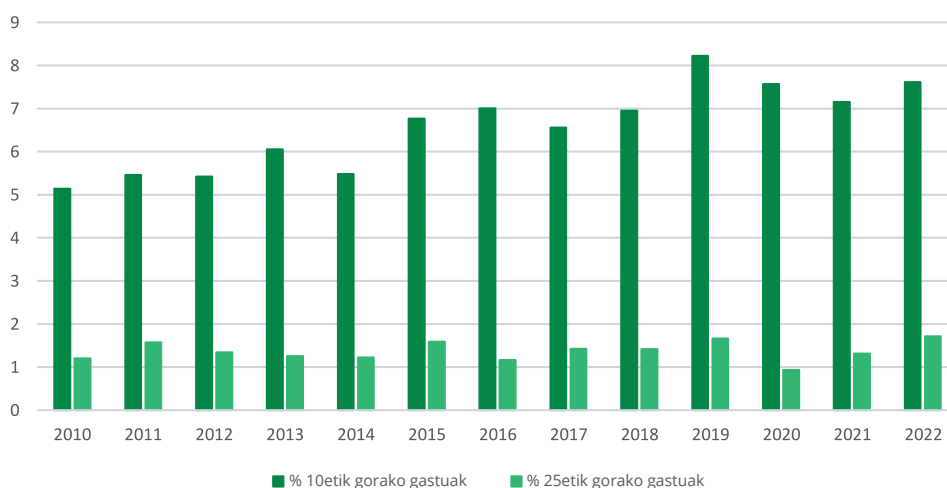
3.8.1 adierazlea. Funtsezko osasun-zerbitzuen estaldura

 Arreta medikoaren premia ase gabe duten 16 urte eta gehiagoko pertsonen proportzioa

3.8.2 adierazlea. Etxebizitzan osasun-gastu handiak dituen biztanleriaren proportzioa, etxebizitzetako gastu eta diru-sarrera guztien ehuneko gisa

 Osasun-gastu handiak (familia-etxearen guztizko gastuaren ehuneko jakin batetik gorakoak) dituzten familia-etxeetan bizi diren pertsonen proportzioa

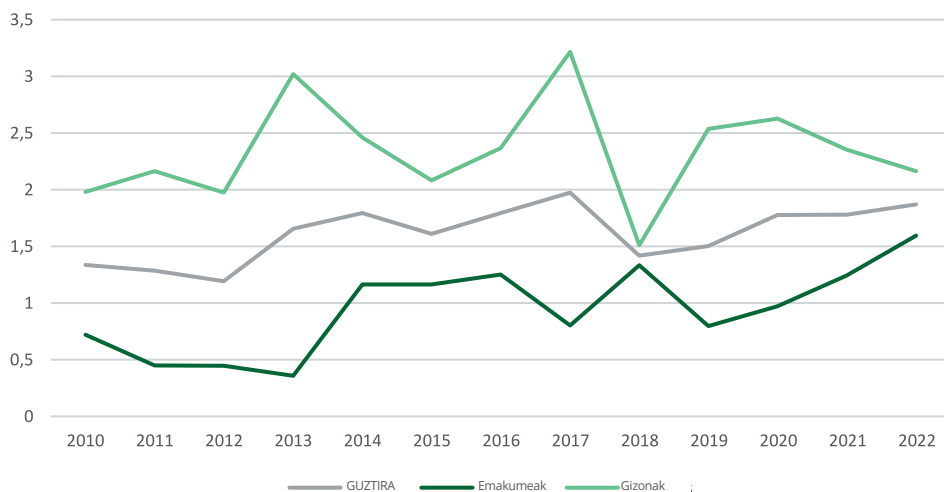

3.9 helmuga. 2030. urterako, nabarmen jaitea produktu kimiko arriskutsuen eta airearen, uraren eta luraren poluzioaren eta kutsaduraren ondorioz eragindako heriotzak eta gaixotasunak

3.9.3 adierazlea. Heriotza-tasa, nahi gabeko intoxikazioei egozten zaiena

Nahi gabeko intoxikazioei egotzitako heriotza-tasa, 10.000 biztanleko

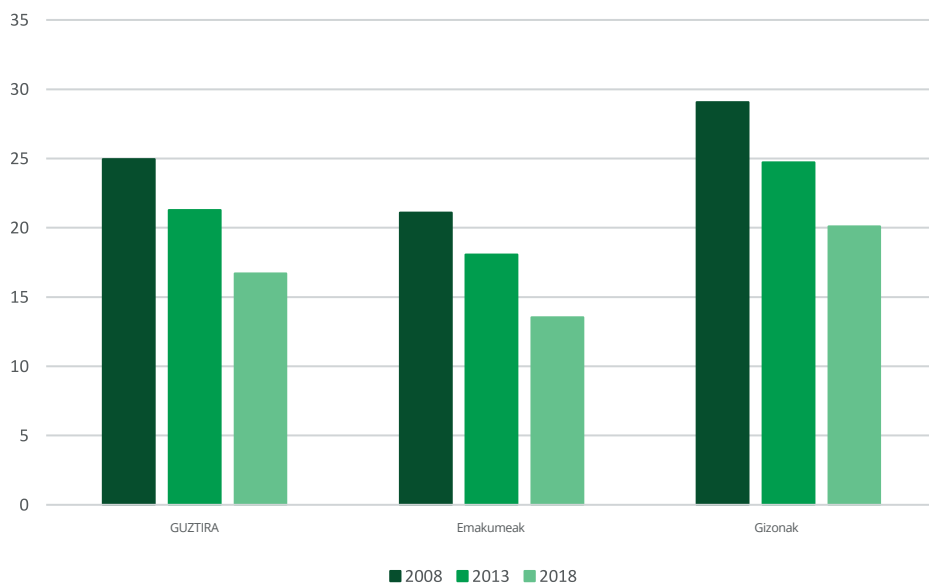

3.a helmuga. Osasunaren Mundu Erakundearen Tabakoaren Kontrolerako Esparru Hitzarmenaren aplikazioa indartzea herrialde guztietan, hala badagokie

3.a.1 adierazlea. Tabako-kontsumoaren prebalentzia 15 urtetik gora (adinka banatuta)

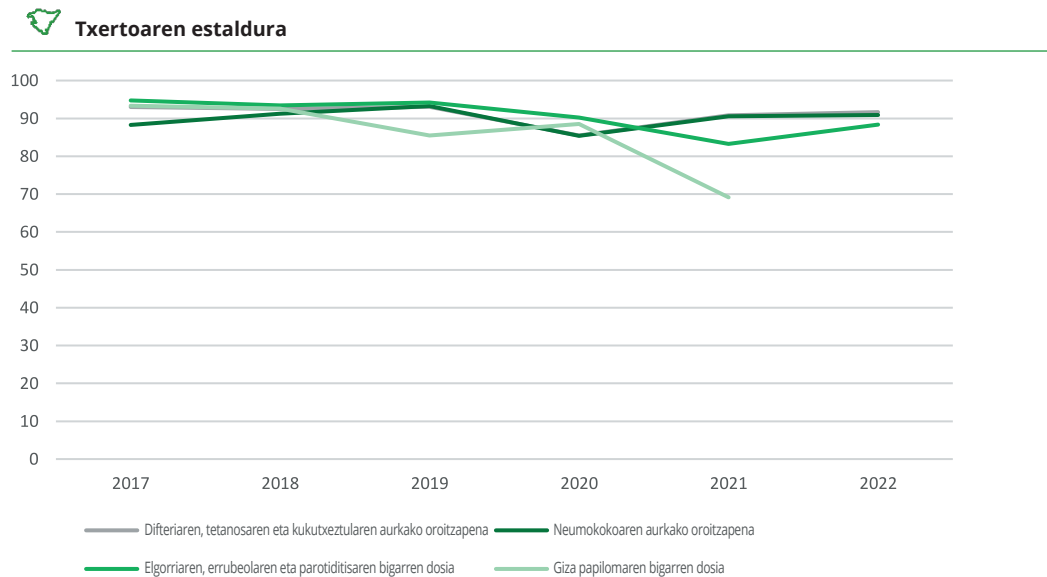

Egunero erretzen duten 15 urte eta gehiagoko pertsonen proportzioa. %

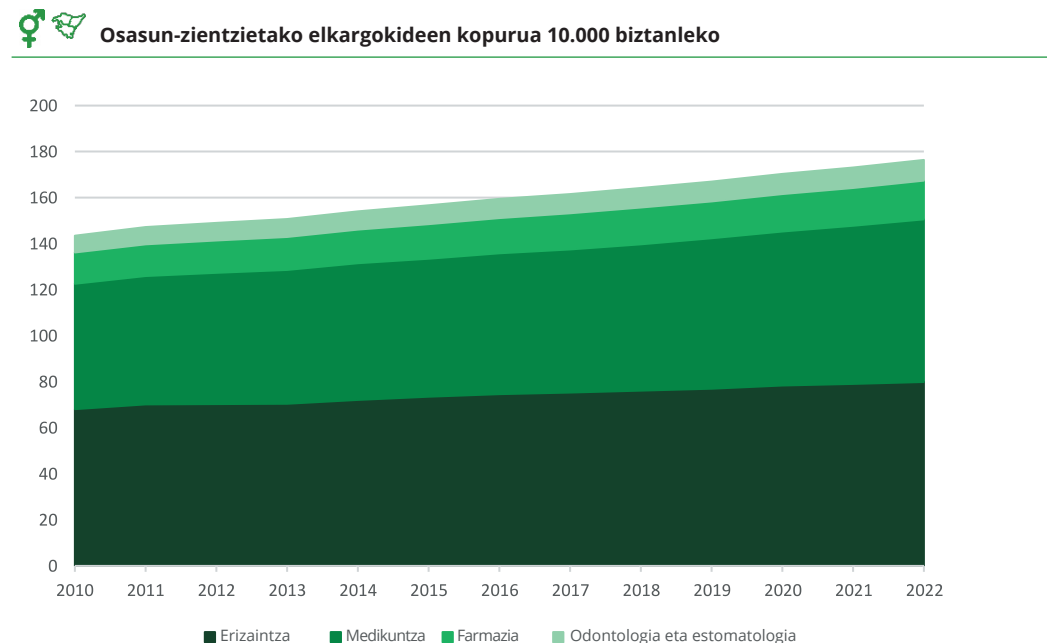
3.b helmuga. Batez ere garapen-bidean dauden herrialdeei eragiten dieten gaixotasun transmitigarrien eta ez-transmitigarrien aurkako txertoak eta medikamentuak ikeritzeko eta garatzeko jarduerak bultzatzea eta funtsezko medikamentu eta txerto eskuragarrietara jotzeko bideak erraztea. Hori guztia, Merkataritzarekin eta Osasun Publikoarekin lotutako Jabetza Intelektualeko Eskubideen alderdiei buruzko Hitzarmenari buruzko Adierazpenarekin bat; bertan baieztatzen da garapen-bidean dauden herrialdeek Merkataritzarekin eta Osasun Publikoarekin lotutako Jabetza Intelektualeko Eskubideen alderdiei buruzko Hitzarmenean Osasun publikoa babesteko eta, bereziki, guztiontzako medikamentuak eskuratzeko malgutasunari buruz adierazten diren xedapenak ahalik eta gehien erabiltzeko eskubidea dutela

3.b.1 adierazlea. Programa nazional bakoitzean sartzen diren txerto guztiekin imunitzatutako biztanleriaren proportzioa

3.c helmuga. Nabarmen areagotzea osasunaren finantzaketa eta osasun-langileen kontratazioa, hobekuntza eta gaikuntza, eta horiei eustea garapen-bidean dauden herrialdeetan, bereziki, aurrerapen txikieneko herrialdeetan eta garapen-bidean dauden uharte-estatuetan

3.c.1 adierazlea. Osasun-langileen dentsitatea eta banaketa

INFORMATU GABEKO ADIERAZLEAK (aztertzen edo aplikaezina)

3.3.5 adierazlea. Aintzat hartu ez diren gaixotasun tropikalen eraginez esku-hartzea behar duten pertsonen kopurua

3.9.1 adierazlea. Heriotza-tasa, etxebizitzan eta horien inguruko airearen kutsadurari egozten zaiona

3.9.2 adierazlea. Heriotza-tasa, ur osasungaitzari, saneamendu eskasari eta higiene faltari egozten zaiona (ur-, saneamendu- eta higiene-zerbitzu osasungaitzen eraginpean egotea; WASH deritzona)

3.b.2 adierazlea. Osasun-ikerketako sektoreen eta funtsezko osasun-arretaren garapenera bideratutako laguntza ofizialen guztizko garbia

3.b.3 adierazlea. Osasun-ikerketako sektoreen eta funtsezko osasun-arretaren garapenera bideratutako laguntza ofizialen guztizko garbia

3.d.1 adierazlea. Nazioarteko Osasun Araudian (IHR) ezarritako gaitasuna eta osasun-larrialdietarako prestakuntza

3.d.2 adierazlea. Antimikrobianoekiko erresistenteak diren organismo jakin batzuek eragindako odol-uholdearen infekzioen ehunekoa

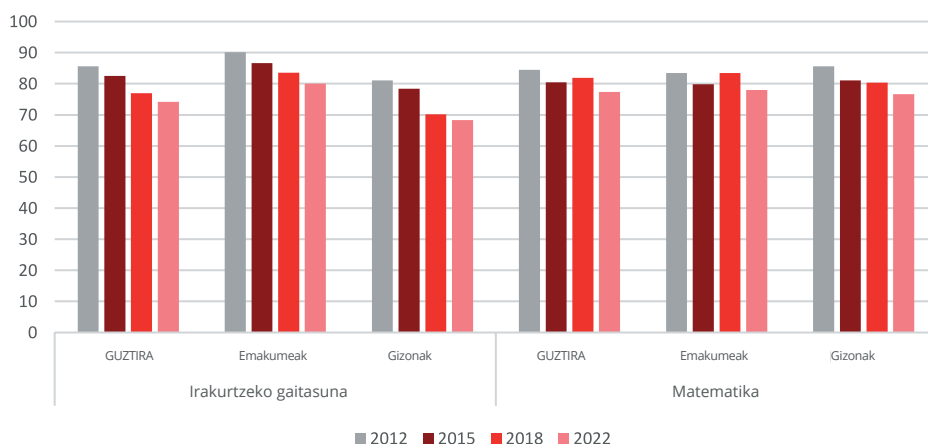
4. HELBURUA: Guztiontzako kalitatezko hezkuntza inklusiboa nahiz bidezkoa bermatzea eta etengabeko ikaskuntzarako aukerak bultzatzea

4.1 helmuga. 2030. urterako, haur guztiek lehen eta bigarren hezkuntzako irakaskuntza amaitzen dutela ziurtatzea; doakoa, bidezkoa eta kalitatezkoa izan behar du, eta ikaskuntza-emaizta egokiak eta eraginkorrak ekarri behar ditu

4.1.1 adierazlea. i) Irakurketan eta ii) matematikan gutxieneko gaitasun-maila lortu duten haurren eta nerabeen proportzioa, sexuaren arabera banatuta, honako maila hauetan: a) bigarren eta hirugarren mailetan, b) lehen hezkuntzaren amaieran eta c) behe-mailako bigarren hezkuntzaren amaieran

Gaitasunaren 2. maila gutxienez lortu duten 15 urteko pertsonen proportzioa

10-14 urteko biztanleen analfabetismo-tasa

0,00 %

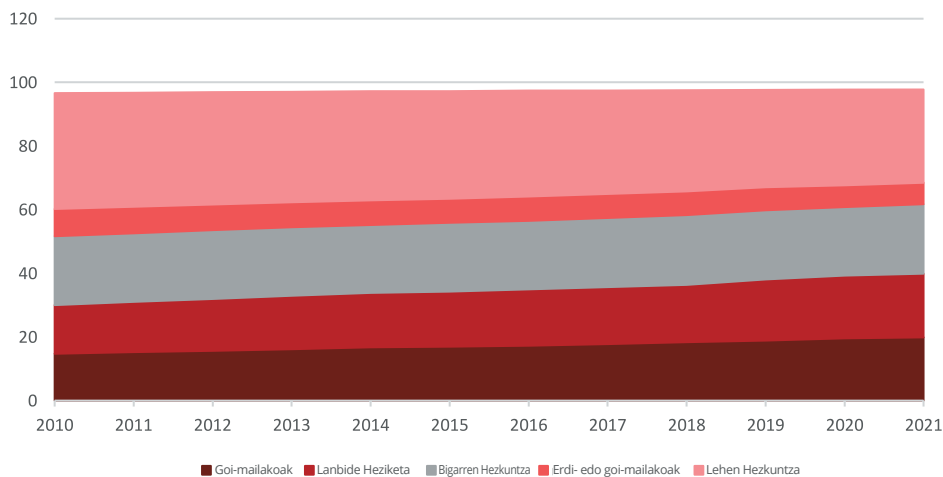
10 urte edo gehiagoko biztanleriaren analfabetismo-tasa

0,30 %

4.1.2 adierazlea. Ikasketak amaitzearen indizea (lehen hezkuntza, bigarren hezkuntzako lehen zikloa eta bigarren hezkuntzako bigarren zikloa)

Ikasketak dituzten 10 urte eta gehiagoko biztanleen proportzioa

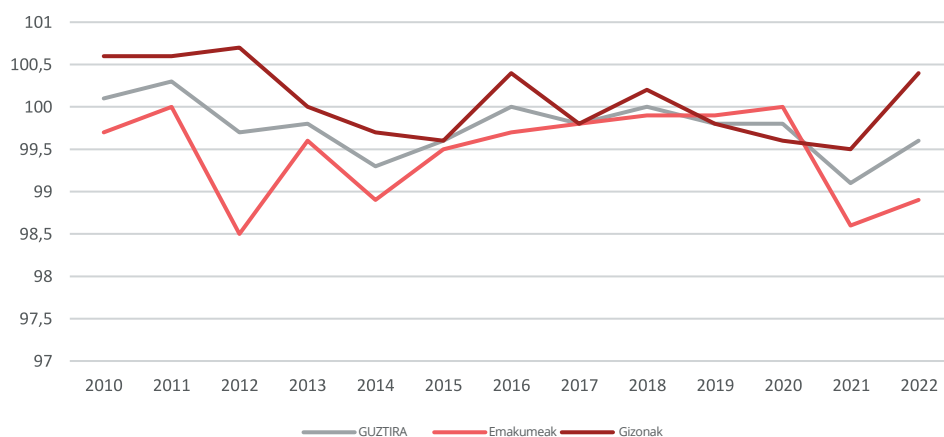

 Gutxienez bigarren hezkuntzako lehen etapa amaitu duten 18 eta 20 urte bitarteko pertsonen proportzioa	94,90	%
 Gutxienez bigarren hezkuntzako bigarren etapa amaitu duten 20 eta 22 urte bitarteko pertsonen proportzioa	84,70	%
  18-24 urte bitarteko biztanleen eskola-uzte goiztiarraren tasa	8,80	%

4.2 helmuga. 2030. urterako, haur guztiek lehen haurtzaroan eta eskolaurreko hezkuntzan arretarako eta garapenerako kalitatezko zerbitzuak eskura ditzaketela ziurtatzea, lehen hezkuntzarako prest egon daitezen

4.2.2 adierazlea. Ikaskuntza antolatuan (lehen hezkuntzan hasteko adin ofiziala baino urtebete lehenago) dagoen parte-hartzearen tasa, sexuaren arabera banatuta

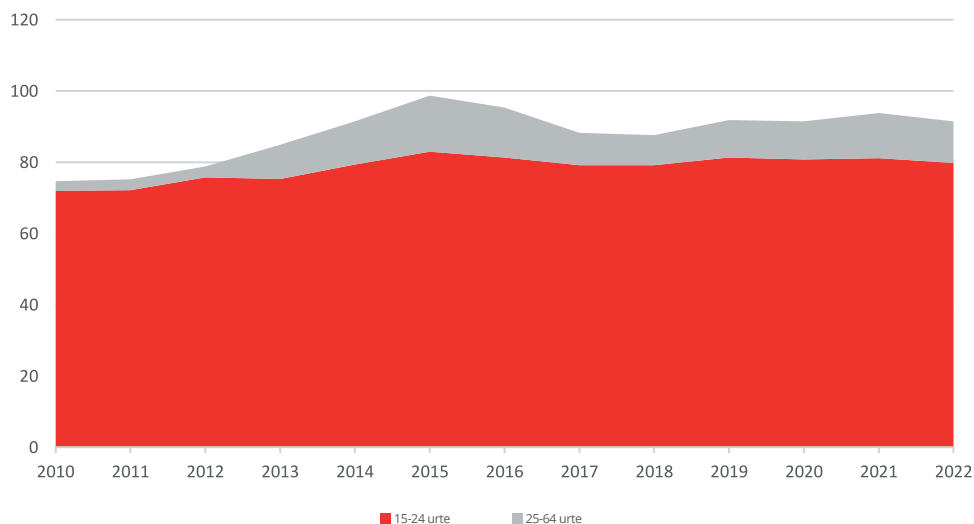
  Eskolatzeko tasa garbia 5 urterekin

4.3 helmuga. 2030. urterako, gizon eta emakume guztiek kalitatezko prestakuntza tekniko, profesional eta goi-mailakoa eskuratzeko berdintasunezko sarbidea dutela ziurtatzea, unibertsitate-irakaskuntzakoa barne

4.3.1 adierazlea. Gazteek eta helduek prestakuntza akademikoan zein ez-akademikoan azken 12 hilabeteetan izan duten parte-hartzearen tasa, sexuaren arabera banatuta

  Azken lau asteetan ikasketak edo prestakuntza egin dituzten pertsonen proportzioa

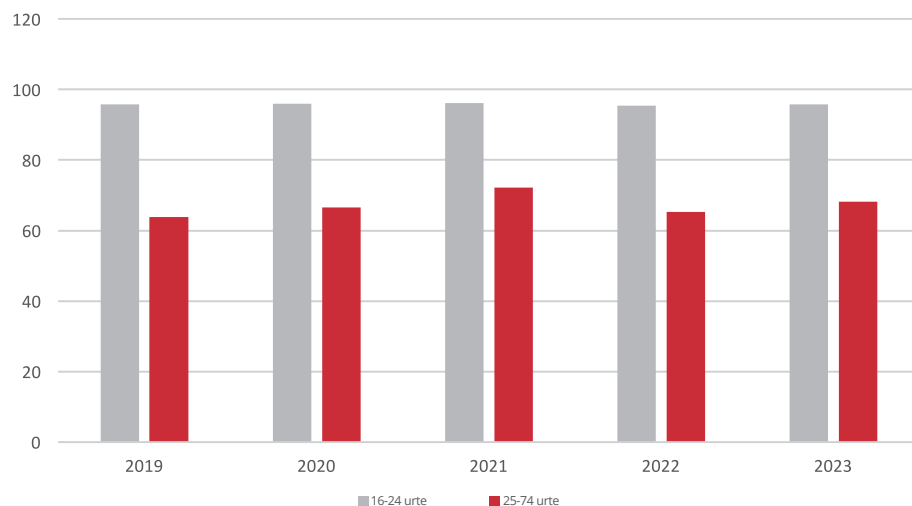

 Azken 12 hilabeteetan hezkuntza-jarduerak egin dituzten 18-64 urteko pertsonen proportzioa	52,93	%
 Azken lau asteetan ikasketak edo prestakuntza egin dituzten 15-64 urteko pertsonen proportzioa	24,02	%
 Giza garapenaren indizea	0,936	Indizea
 Hirugarren mailako ikasketak amaitu dituzten 30-34 urteko pertsonen proportzioa	48,78	%

4.4 helmuga. 2030. urterako, nabarmen areagotzea enplegua eta lan duina eskuratzeko eta ekintzailetzarako beharrezko gaitasunak, batez ere teknikoak eta lanbidekoak, dituzten gazte eta helduen kopurua

4.4.1 adierazlea. Informazio- eta komunikazio-teknologietan (IKT) gaitasunak dituzten gazte eta helduen proportzioa, duten gaitasun motaren arabera banatuta

 Azken 12 hilabeteetan trebetasun informatikoren bat erabili duten pertsonen proportzioa

 Azken 12 hilabeteetan trebetasun informatikoren bat erabili duten 16-74 urteko pertsonen proportzioa	71,49	%
--	-------	---

4.5 helmuga. 2030. urterako, genero-desberdintasunak ezabatzea hezkuntzan, eta berdintasunean oinarritzen den sarbidea ematea irakaskuntzako maila guztietan eta lanbide-prestakuntzan pertsona ahulenei, desgaitasunen bat duten pertsonen, herri indigenei eta ahultasun-egoeran dauden haurrei barne

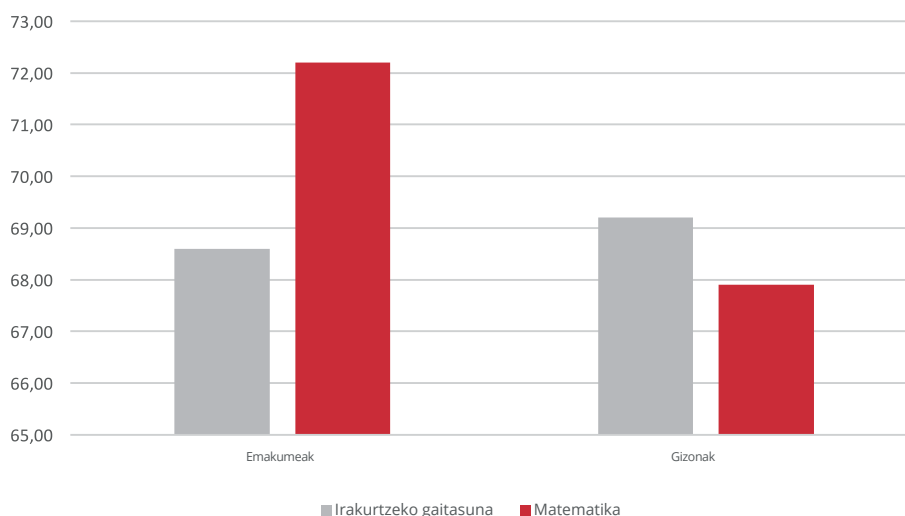
4.5.1 adierazlea. Zerrenda honetan xehatu daitezkeen hezkuntza-adierazle guztietarako parekidetasun-indizeak (gizon-emakumeen artean, landa- eta hiri-eremuen artean, aberastasun handiagoko eta txikiagoko kintilen artean, eta hainbat taldetan, hala nola desgaitasunen bat dutenetan, herri indigenetan eta gatazken ondorioak jasan dituztenetan; datuak eskuratu ahala)

	Azken 12 hilabeteetan hezkuntza-jarduerak egin dituzten 18-64 urteko biztanleen artean, emakumeen eta gizonen arteko parekotasun-indizea	1,07	Indizea
	Azken 12 hilabeteetan hezkuntza-jarduerak egin dituzten 18-64 urteko biztanleen artean, diru-sarrera txikiak eta altuenak dituzten familia-etxeetan bizi diren pertsonen arteko parekotasun-indizea	0,60	Indizea
	Azken 12 hilabeteetan hezkuntza-jarduerak egin dituzten 18-64 urteko biztanleen artean, osasun-arazoengatik mugak dituzten edo ez dituzten pertsonen arteko parekotasun-indizea	0,68	Indizea
	Azken lau asteetan ikasketak edo prestakuntza egin dituzten 15-64 urteko biztanleen artean, emakumeen eta gizonen arteko parekotasun-indizea	1,12	Indizea
	Azken lau asteetan ikasketak edo prestakuntza egin dituzten 15-64 urteko biztanleen parekotasun-indizea 10.000 biztanle edo gutxiagoko udalerrietan bizi diren pertsonen eta 10.000 biztanletik gorako udalerrien bizi direnen artean	1,01	Indizea

4.6 helmuga. 2030. urterako, gazte guztiak eta helduen proportzio handi bat, bai gizonak bai emakumeak, alfabetatuta daudela eta aritmetikako oinarritzko ezagutzak dituztela ziurtatzea

4.6.1 adierazlea a) Alfabetizazioan eta b) aritmetikan gutxieneko gaitasun funtzionala lortu duen adin-talde jakin bateko biztanleriaren proportzioa, sexuaren arabera banatuta

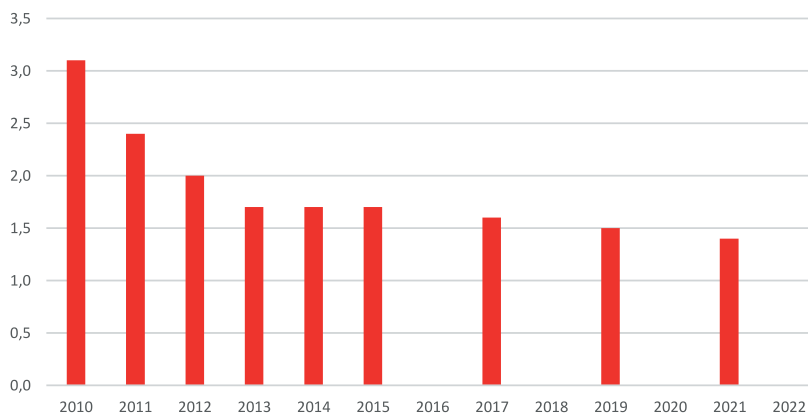
 Eskalan gutxienez 2 gaitasun-maila lortu duten 16-65 urteko pertsonen proportzioa

4.a helmuga. Haurren eta desgaitasunen bat duten pertsonen beharrak eta genero-desberdintasunak kontuan hartzen dituzten eta ikaskuntza-ingurune seguruak, indarkeria gabeak, inklusiboak eta guztiontzako eraginkorrak eskaintzen dituzten hezkuntzako instalazioak eraikitzea eta egokitzea

4.a.1 adierazlea. Oinarritzko zerbitzuak eskaintzen dituzten ikastetxeen proportzioa, zerbitzu-moten arabera banatuta

 Unibertsitateaz kanpoko ikastetxeetan irakaskuntza- eta ikaskuntza-zereginetara bideratutako ordenagailu bakoitzeko batez besteko ikasle kopurua

 Elektrizitatea duten unibertsitateaz kanpoko ikastetxeen proportzioa	100,00	%
 Interneterako konexioa duten unibertsitateaz kanpoko ikastetxeetako ohiko gela proportzioa	98,10	%
 Edateko ura duten unibertsitateaz kanpoko ikastetxeen proportzioa	100,00	%
 Oinarrizko saneamendu-instalazioak sexuaren arabera bereizita dituzten unibertsitateaz kanpoko ikastetxeen proportzioa	100,00	%
 Eskuak garbitzeko oinarrizko instalazioak dituzten unibertsitateaz kanpoko ikastetxeen proportzioa	100,00	%

4.c.1 helmuga. 2030. urterako, nabarmen areagotzea goi-prestakuntza duten irakasleen eskaintza, bai eta garapen-bidean dauden herrialdeetan, aurrerapen txikieneko herrialdeetan eta garapen-bidean dauden uharte-estatueta irakasleen prestakuntzarako nazioarteko lankidetzaren bidez ere

4.c.1 adierazlea. Gutxieneko kalifikazioak dituzten irakasleen proportzioa, hezkuntza-mailaka banatuta

 Eskolaurrean irakasteko gutxieneko kalifikazioak dituzten irakasleen proportzioa	100,00	%
 Lehen hezkuntzan irakasteko gutxieneko kalifikazioak dituzten irakasleen proportzioa	100,00	%
 Behe mailako bigarren hezkuntzan irakasteko gutxieneko kalifikazioak dituzten irakasleen proportzioa	100,00	%
 Goi mailako bigarren hezkuntzan irakasteko gutxieneko kalifikazioak dituzten irakasleen proportzioa	100,00	%

INFORMATU GABEKO ADIERAZLEAK (aztertzen edo aplikaezina)

4.2.1 adierazlea. 24 eta 59 hilabete bitarteko haurren artean, osasunean, ikaskuntzan eta ongizate psikosozialean garapen egokia dutenen proportzioa, sexuaren arabera banatuta

4.7.1 adierazlea. Munduko herritartasunerako hezkuntzak eta garapen jasangarriko hezkuntzak esparru hauetan duten txertatze-maila: a) hezkuntza-politika nazioartean, b) hezkuntza-planetan, c) irakasleen prestakuntzan eta d) ikasleen ebaluazioan

4.b.1 adierazlea. Beketara bideratutako garapenerako laguntza ofizialaren bolumena, sektoreen eta ikasketa-moten arabera

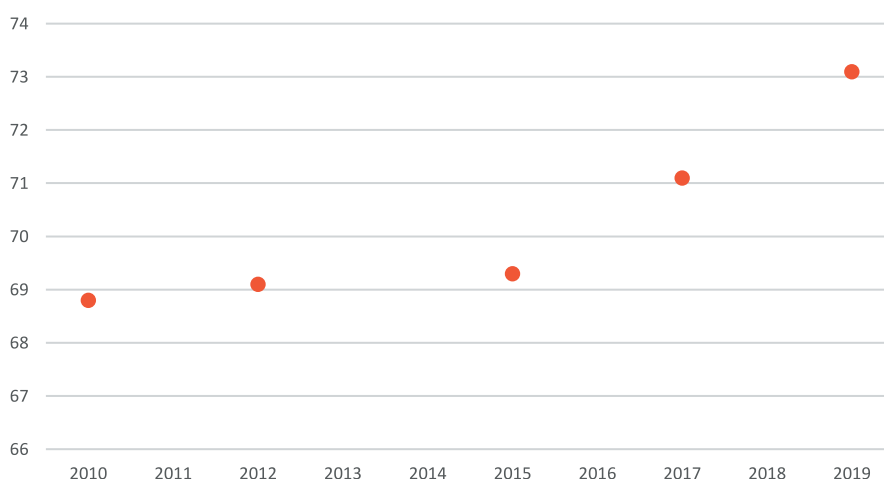
5. HELBURUA: Genero-berdintasuna lortzea eta emakume nahiz neska guztiak ahalduntzea

5.1 helmuga. Mundu guztian emakume eta neskatoen aurkako diskriminazio-modu guztiekin amaitzea

5.1.1 adierazlea. Berdintasuna eta sexuagatiko diskriminaziorik eza sustatzeko, be-
tearazteko eta gainbegiratzeko esparru juridikorik dagoen ala ez zehaztea

Genero berdintasunaren indizea

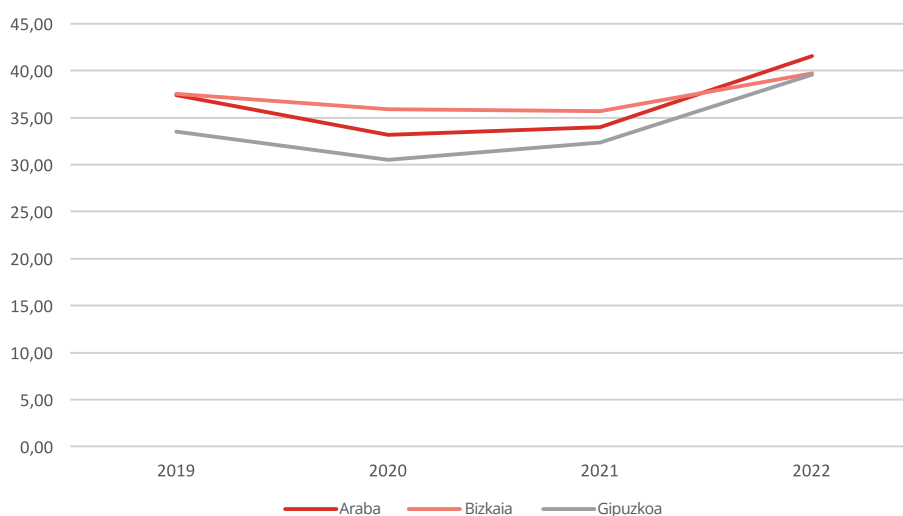

5.2 helmuga. Emakume eta neskato guztien aurkako indarkeria-modu guztiak ezabatzea eremu publiko eta pribatuetan, sexu-salerosketa eta sexu-esplotazioa eta beste esplotazio-mota batzuk barne

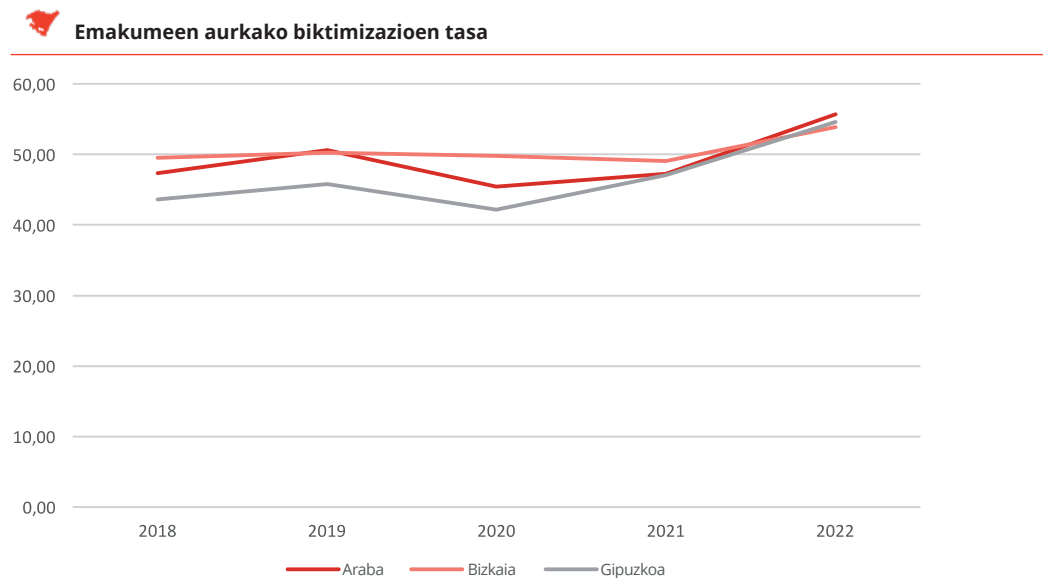
5.2.1 adierazlea. Azken 12 hilabeteetan egungo bikotekidearen edo bikotekide ohia-
ren indarkeria fisiko, sexual edo psikologikoa pairatu duten 15 urtetik gorako neska-
to eta emakumeen proportzioa, indarkeria-motaren eta adinaren arabera

Emakumeen aurkako biktimizazioen tasa egungo edo aurreko bikotekidearen esku.
Per 10.000

5.2.2 adierazlea. Azken 12 hilabeteetan bikotekidea ez den norbaiten indarkeria sexuala pairatu duten 15 urtetik gorako neskato eta emakumeen proportzioa, adinaren eta gertalekuaren arabera

 Emakumeen aurkako sexu-indarkeriaren biktimizazioen tasa	4,61 Per 10.000
 Emakumeen aurkako familia barruko biktimizazioen tasa	9,89 Per 10.000

5.3 helmuga. Praktika kaltegarri guztiak ezabatzea, besteak beste, haurren ezkontza, goiztiarra eta behartua, eta emakumeen genitalen mutilazioa

5.3.1 adierazlea. 15 urte bete aurretik eta 18 urte bete aurretik ezkontuta zeuden edo harreman egonkor bat zuten 20 eta 24 urte bitarteko emakumeen proportzioa

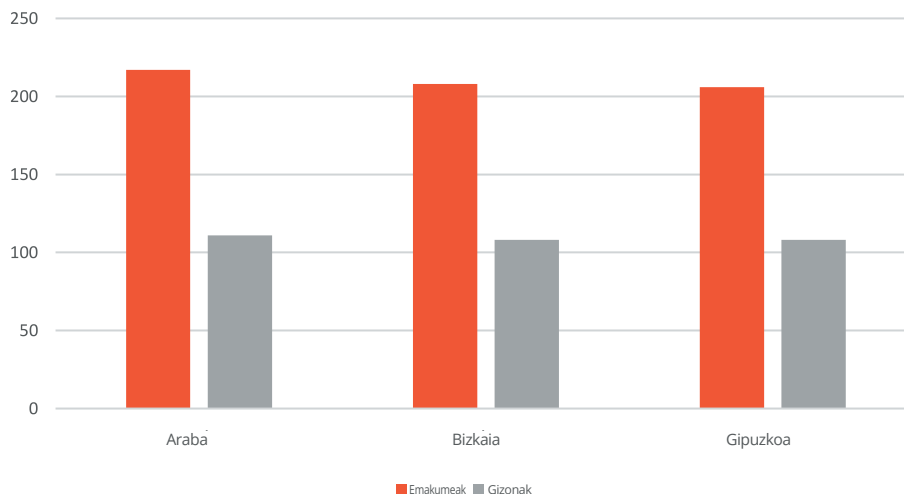
 Gizon batekin ezkontu diren 16 eta 17 urteko emakumeen proportzioa	0,00 %
---	---------------

5.4 helmuga. Ordaindu gabeko zaintzak eta etxeko lana aitortzea eta baloratzea zerbitzu publiko, azpiegitura eta gizarte-babeseko politiken bidez, eta etxean eta familian partekatutako erantzukizuna sustatuz, herrialde bakoitzean dagokionaren arabera

5.4.1 adierazlea. Ordaindu gabeko etxeko lanetan eta zaintza-lanetan emandako denboraren proportzioa, sexuaren, adinaren eta lekuaren arabera

Batez besteko egun batean etxean eta familian emandako denbora

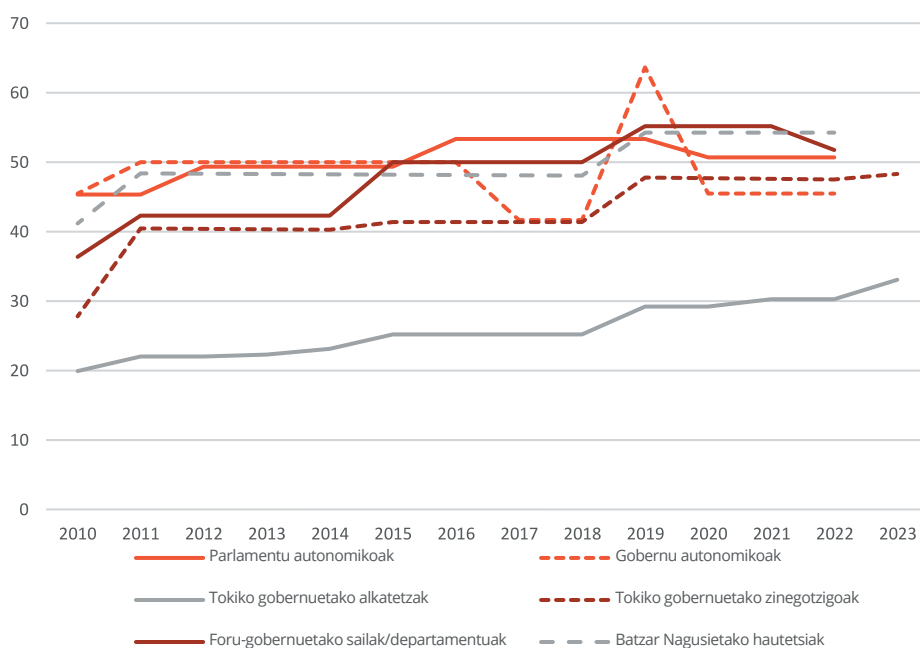

5.5 helmuga. Emakumeen parte-hartze osoa eta eraginkorra ziurtatzea, baita lidergoko aukera-berdintasuna ere, bizitza politikoko, ekonomikoko eta publikoko maila erabakitzaile guztietan

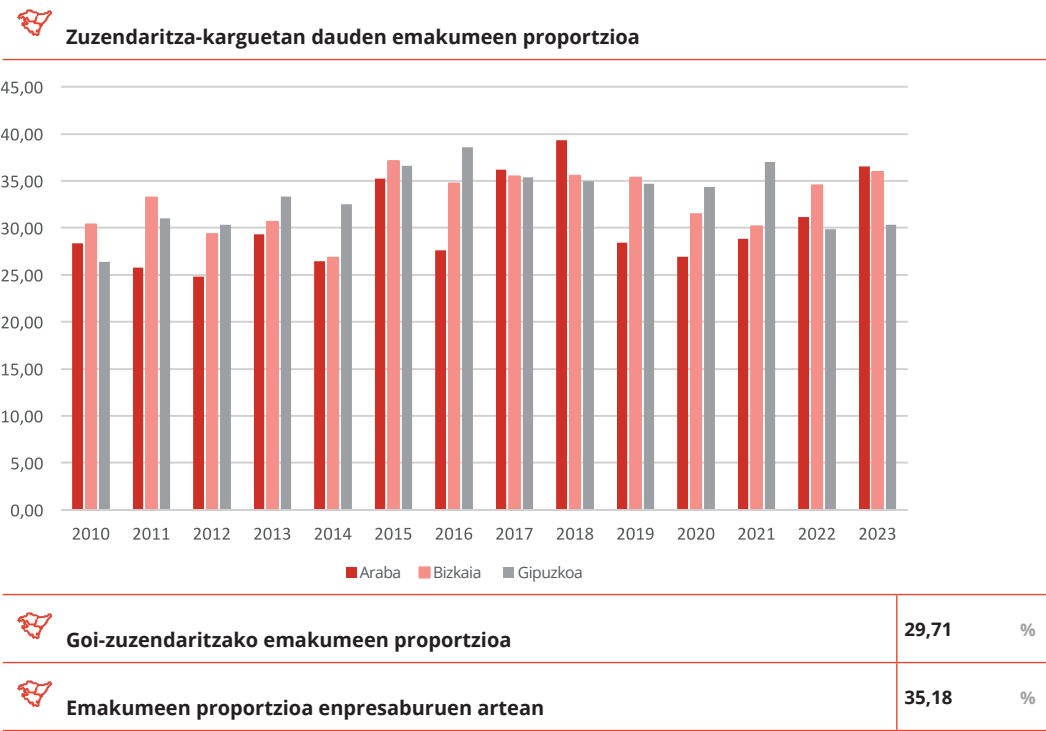
5.5.1 adierazlea. Emakumeen eskuetan dauden jarlekuen proportzioa, a) parlamentu nazionalen eta b) tokiko gobernuetan

Zenbait gobernutan karguak betetzen dituzten emakumeen proportzioa

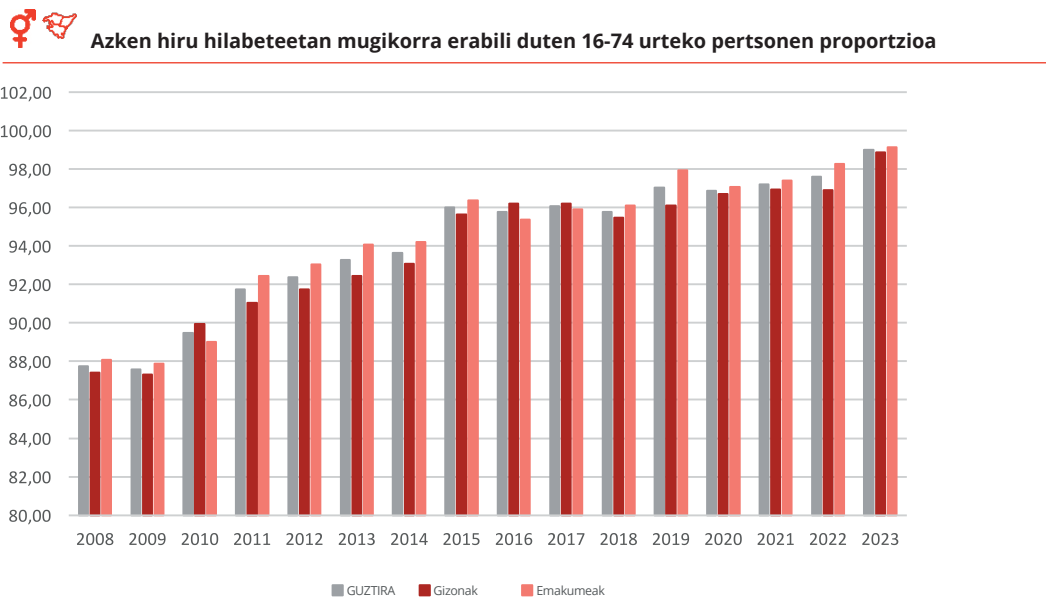

5.5.2 adierazlea. Emakumeen proportzioa zuzendaritza-karguetan

5.b helmuga. Teknologia instrumentalaren erabilera hobetzea, bereziki, informazioaren eta komunikazioen teknologiarena, emakumeen ahalduntzea sustatzeko

5.b.1 adierazlea. Telefono mugikorra duten pertsonen proportzioa, sexuaren arabera banatuta

INFORMATU GABEKO ADIERAZLEAK (aztertzen edo aplikaezina)

5.3.2 adierazlea. Emakumeen genitalen mutilazioa jasan duten 15 eta 49 urte bitarteko neskato eta emakumeen proportzioa, adinaren arabera banatuta

5.6.1 adierazlea. Sexu-harremanei, antisorgailuen erabilerari eta ugaltze-osasunari buruzko erabaki propio eta informatuak hartzen dituzten 15 eta 49 urte bitarteko emakumeen proportzioa

5.6.2 adierazlea. 15 urtetik aurrerako gizon-emakumeei sexu- eta ugalketa-arloko osasun-zerbitzuetarako sarbide oso eta parekidea bermatzeko, bai eta horri buruzko informazioa eta heziketa ere, legeak eta araudiak dituzten herrialdeen kopurua

5.a.1 adierazlea. a) Nekazaritza-lurren jabetza-eskubideak edo eskubide seguruak dituzten biztanle nekazari guztien proportzioa, sexuaren arabera banatuta; eta b) nekazaritza-lurren jabeen edo eskubideen titularren artean dauden emakumeen proportzioa, edukitza-motaren arabera banakatuta

5.a.2 adierazlea. Ordenamendu juridikoan (ohiturazko zuzenbidea barne) emakumeei lurraren jabetzarako eta kontrolerako eskubide-berdintasuna bermatzen dituzten herrialdeen proportzioa

5.c.1 adierazlea. Genero-berdintasunaren eta emakumeen ahalduntzearen jarraipena egiteko sistemak dituzten eta funts publikoak horretara bideratzen dituzten herrialdeen proportzioa

6 UR GARBIA ETA SANEAMENDUA

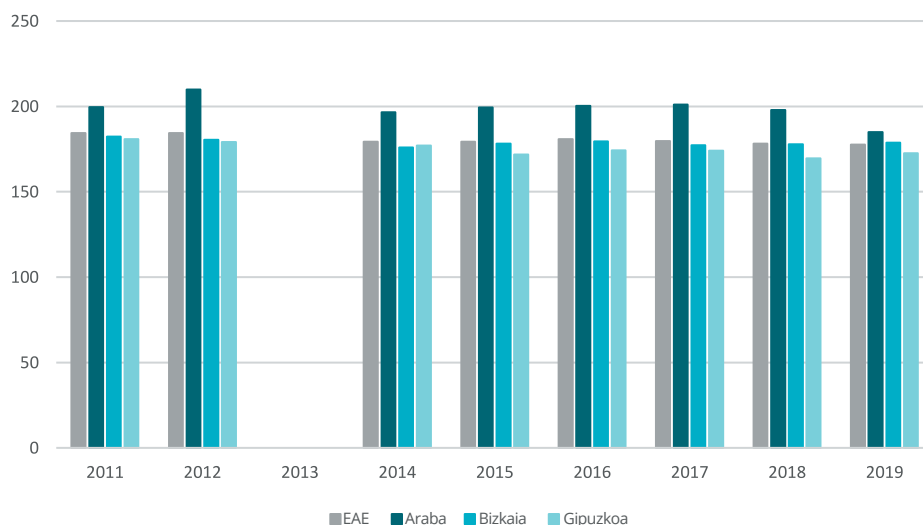
6. HELBURUA: Uraren eskuragarritasuna eta kudeaketa jasangarria nahiz guztiontzako saneamendua bermatzea

6.1 helmuga. 2030. urterako, ur edangarria lortzeko aukera unibertsala eta bidezkoa izan dadila lortzea, denontzako prezio egokian

6.1.1 adierazlea. Arriskurik gabe kudeatzen diren ura hornitzeko zerbitzuak erabiltzen dituen biztanleriaren proportzioa

Ur eskaria biztanleko eta eguneko. Litroak

Kontsumoko Uren Sistema Nazionalaren ur-hornidura jasotzen duten pertsonen proportzioa

81,31 %

Edateko uraren osasun-kalifikazioa

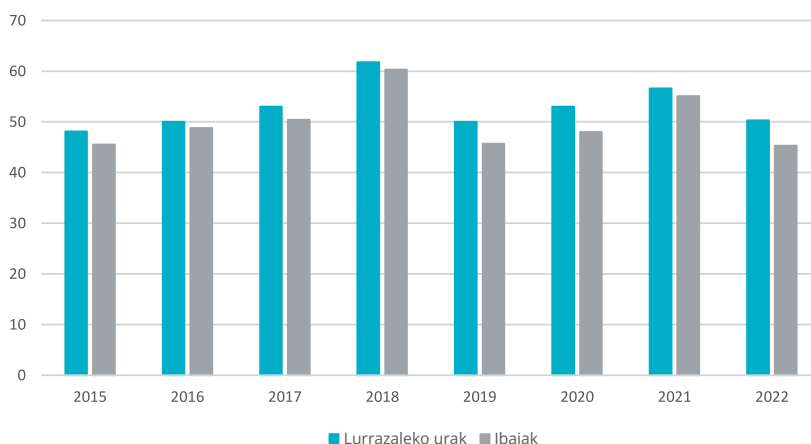
3,00 Indizea

6.3 helmuga. 2030. urterako, uraren kalitatea hobetzea, alegia: kutsadura murriztea; hondakin, produktu kimiko eta material arriskutsurik ez isurtzea; tratatu gabeko hondakin-uren ehunekoa erdira murriztea; eta arriskurik gabeko birziklatzea eta berrerabilera nabarmen areagotzea mundu osoan

6.3.2 adierazlea. Kalitate oneko ur-masen proportzioa

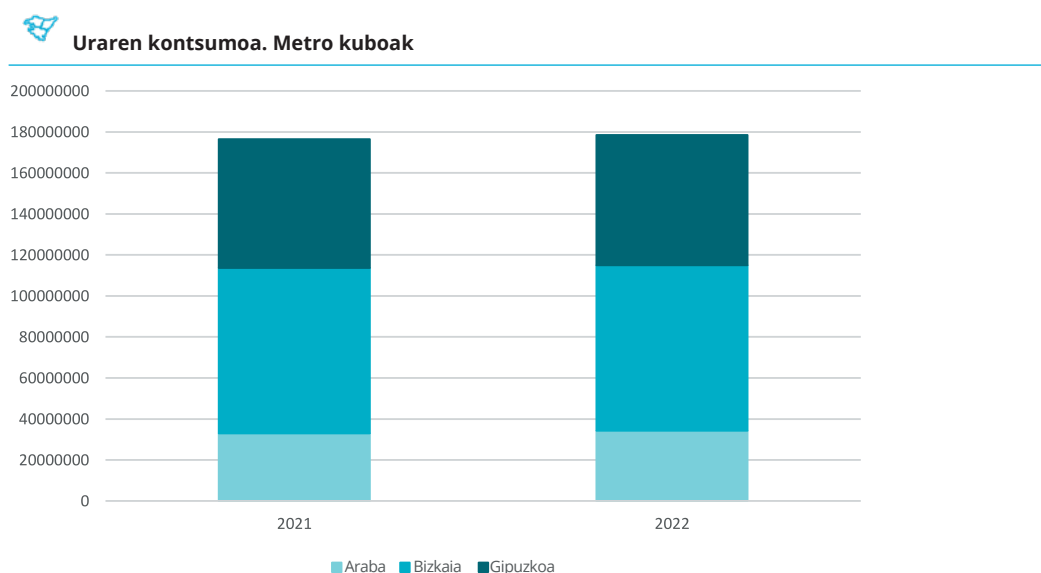

Ur-masen kalitatea. Egoera global ona duten ur-masen ehunekoa

6.4 helmuga. 2030. urterako, nabarmen areagotzea baliabide hidrikoen erabilera eraginkorra sektore guztietan, eta bermatzea ur gezaren erauzketaren eta horniduraren jasagarritasuna, ur-gabeziari aurre egiteko eta urik ez duten pertsonen kopurua nabarmen murrizteko

6.4.2 adierazlea. Estres hidrikoaren maila: eskuragarri dauden ur-baliabideetatik erauzten den ur gezaren proportzioa

6.b helmuga. Tokiko komunitateek ur- eta saneamendu-kudeaketaren hobekuntzan duten parte-hartzea babestea eta sendotzea

6.b.1 adierazlea. Tokiko komunitateek ur- eta saneamendu-kudeaketan parte hartzeko politikak eta prozedura operatiboak finkatu dituzten tokiko administrazio-sailen proportzioa

	Kontsumoko uren eta saneamenduaren kudeaketan tokiko komunitateek parte hartzeko politikak eta prozedura operatiboak finkatu dituzten tokiko administrazioen proportzioa	100	%
	Bainatzeko uren kudeaketan tokiko komunitateek parte hartzeko politikak eta prozedura operatiboak finkatu dituzten tokiko administrazio-sailen proportzioa	100	%

INFORMATU GABEKO ADIERAZLEAK (aztertzen edo aplikaezina)

6.2.1 adierazlea. Honako hauek erabiltzen dituen biztanleriaren proportzioa: a) arriskurik gabe kudeatzen diren saneamendu-zerbitzuak eta b) eskuak urez eta xaboiz garbitzeko instalazioak

6.3.1 adierazlea. Behar bezala tratatu gabeko etxeko eta industriako hondakin-uren fluxuen proportzioa

6.4.1 adierazlea. Aldaketak denboran zehar baliabide hidrikoen erabilera eraginkorrean

6.5.1 adierazlea. Baliabide hidrikoen kudeaketa integratuaren maila

6.5.2 adierazlea. Uren arloko lankidetzarako ekintzekin lotuta dauden arro mugakideen azaleraren proportzioa

6.6.1 adierazlea. Aldaketak denboran zehar urarekin lotura duten ekosistemen hedaduran

6.a.1 adierazlea. Ur- eta saneamendu-arlorako bideratutako garapenerako laguntza ofizialaren bolumena, gobernuak kudeatzen duen gastuen plan baten zati gisa

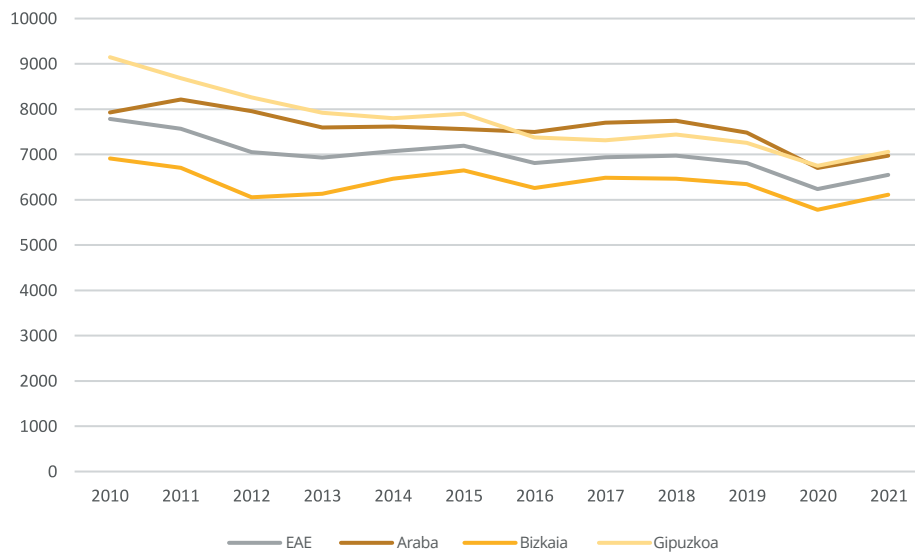

7. HELBURUA: Energia eskuragarria, fidagarria, jasangarria eta modernoa bermatzea guztiontzat

7.1 helmuga. 2030. urterako, energia-zerbitzu arrazoizko, fidagarri eta modernoetarako sarbide unibertsala bermatzea

7.1.1 adierazlea. Elektrizitaterako sarbidea duen biztanleriaren proportzioa

 Elektrizitate kontsumoa biztanleko (kWh)

 Kontsumitutako energiaren urteko kostua

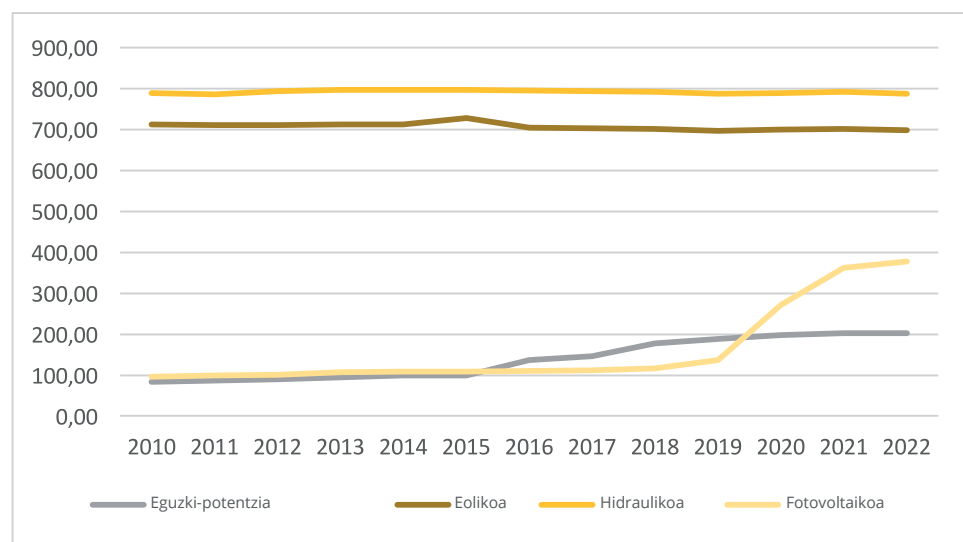
9.149 Milioi €

 Hodi bidezko gasa duten familia-etxebizitza nagusien proportzioa

55,10 %

7.1.2 adierazlea. Energia-iturri nagusi gisa erregai eta teknologia garbiak erabiltzen dituen biztanleriaren proportzioa

 Instalatutako potentzia biztanleko, kW eta m² (eguzki-energia termikoa)

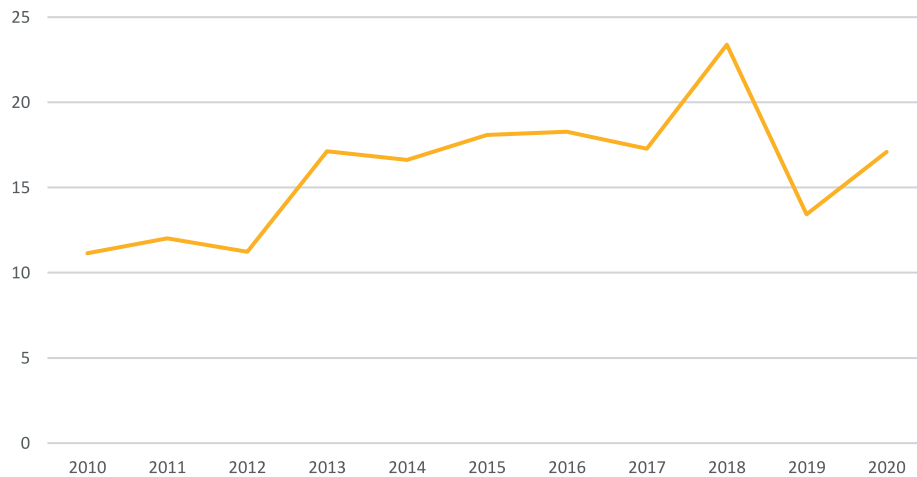

7.2 helmuga. 2030. urterako, nabarmen areagotzea energia berriztagarrien proportzioa, energia-iturri guztien artean

7.2.1 adierazlea. Energia berriztagarrien proportzioa energiaren azken osoko kontsumoan

Energia berriztagarrien proportzioa energiaren azken kontsumo gordinean

Energia berriztagarrien proportzioa energia elektrikoaren ekoizpenean

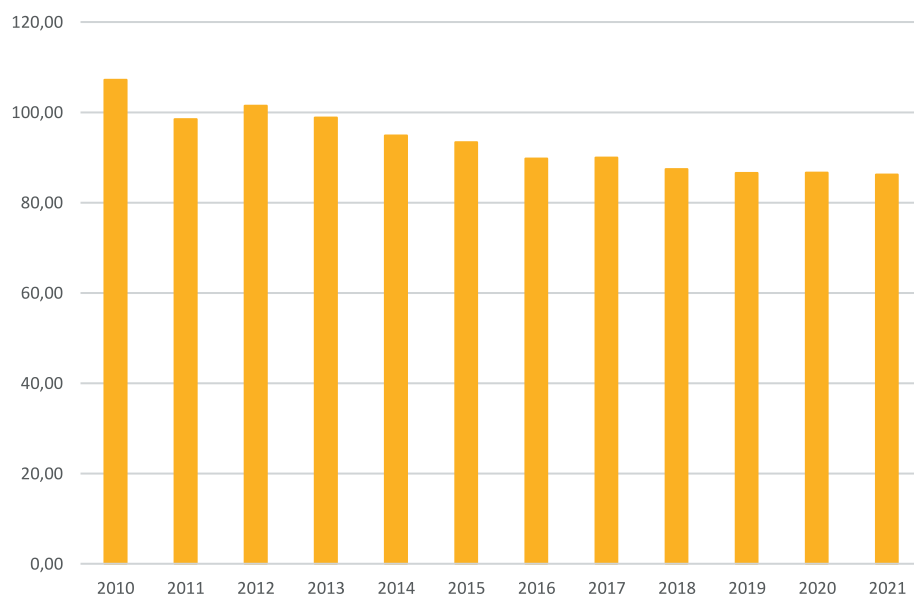
10,75 %

7.3 helmuga. 2030. urterako, energia-eraginkortasunaren hobekuntzaren munduko tasa bikoiztea

7.3.1 adierazlea. Energia-intentsitatea, energia primarioaren eta BPGaren arabera neurtuta

Energia-intentsitatea (Tep (milioi €))

 Energia elektrikoaren kontsumoa BPGaren unitateko	16,90 Tep / milioi €
 CO2 isuri espezifikoak elektrizitatea sortzean	322 tCO ₂ /GWh

INFORMATU GABEKO ADIERAZLEAK (aztertzen edo aplikaezina)

7.a.1 adierazlea. Nazioarteko finantza-korronteak garapen-bidean dauden herrialdeetara, energia garbien ikerketa eta garapena babesteko eta energia berriztagarrien ekoizpena sustatzeko, sistema hibridoak barne

7.b.1 adierazlea. Energia berriztagarriak ekoizteko ahalmen instalatua garapen-bidean dauden herrialdeetan (per capita watt)

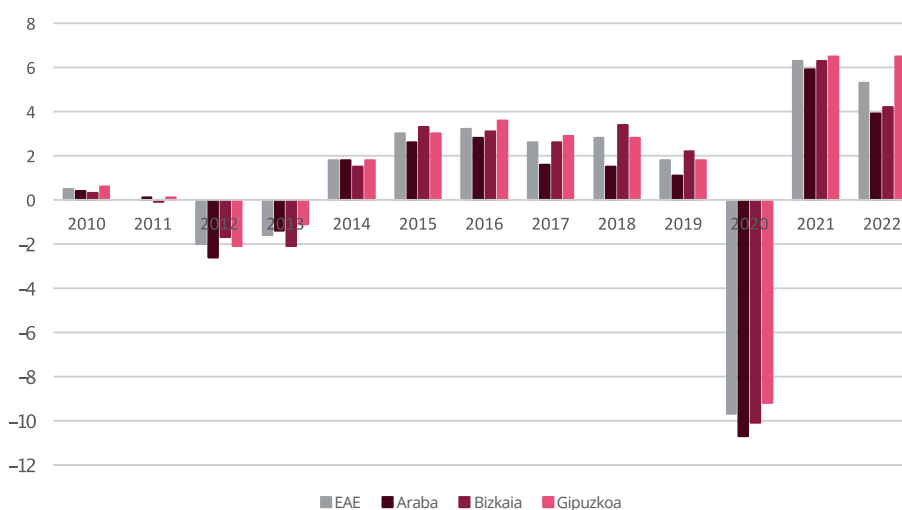
8. HELBURUA: Guztiontzako hazkunde ekonomiko jarraitua, inklusiboa eta jasangarria, osoko enplegu produktiboa eta lan duina sustatzea

8.1 helmuga. Bere horretan eustea per capita hazkuntza ekonomikoari, ezaugarri nazionalen arabera, eta barne-produktu gordina urtean gutxienez % 7 haz dadila bermatzea aurrerapen txikieneko herrialdeetan

8.1.1 adierazlea. Per capita BPG errealaren urte arteko hazkunde-tasa

Biztanleko BPG errealaren urteko hazkunde-tasa. Ehunekoa

Biztanleko BPGaren indizea, EU 27=100

108 Indizea

Errenta pertsonalaren urteko batez besteko hazkunde-tasa metatua azken aldian

2,61 %

Biztanleko BPG nominalaren urteko hazkunde-tasa

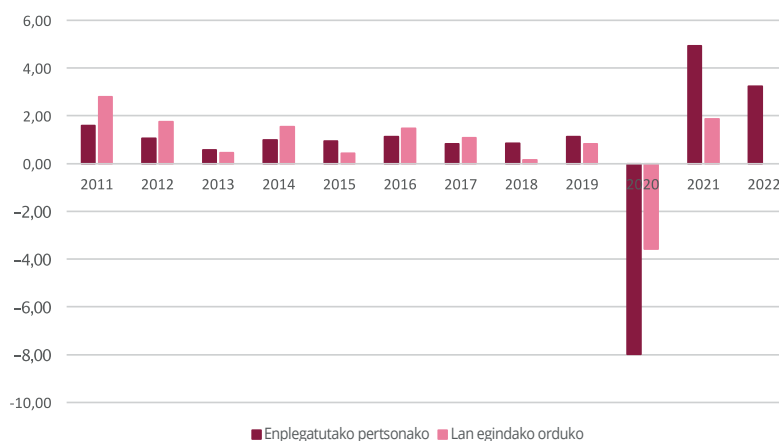
10,50 %

8.2 helmuga. Produktibitate ekonomikoaren maila handiagoak lortzea, dibertsifikazioaren, modernizazio teknologikoaren eta berrikuntzaren bidez, besteak beste, balio erantsi handia duten eta eskulan asko erabiltzen duten sektoreei arreta eskainiz

8.2.1 adierazlea. BPG errealaren urte arteko hazkunde-tasa pertsona landuneko

BPG errealaren urteko hazkunde-tasa. Ehunekoa

PG nominalaren urteko hazkunde-tasa, lanpostuko

7,52

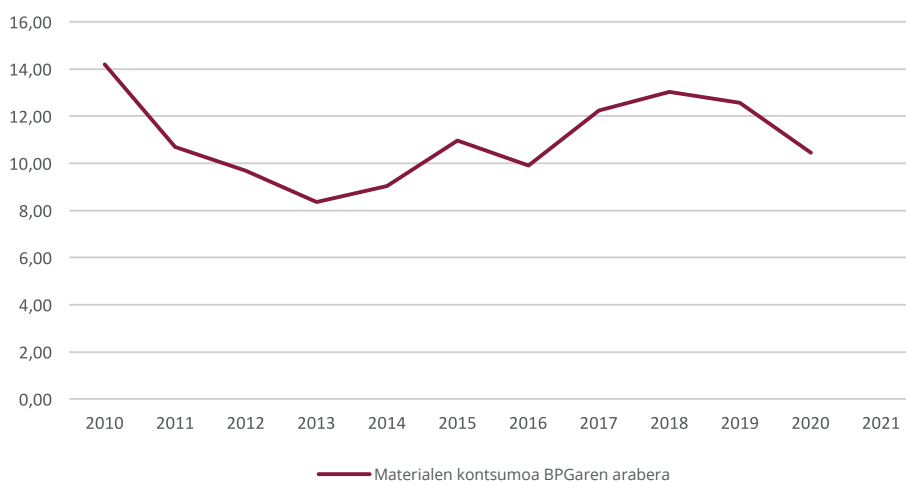
%

8.4 helmuga. 2030. urterako, pixkanaka hobetzea munduko baliabideen ekoizpen eta kontsumo eraginkorra, eta hazkunde ekonomikoa ingurumenaren degradaziotik bereizten saiatzea, Kontsumo eta Ekoizpen Modalitate Jasangarriei buruzko Programen Hamar Urterako Esparruarekin bat etorriz, garatutako herrialdeetatik hasita

8.4.2 adierazlea. Barne-kontsumo materiala balio absolututan, per capita barne-kontsumo materiala eta barne-kontsumo materiala BPGaren arabera

Materialen kontsumoa. T (biztanleko)

Materialen kontsumoa

332,6 T / milioi €

Materialen bertako kontsumoa

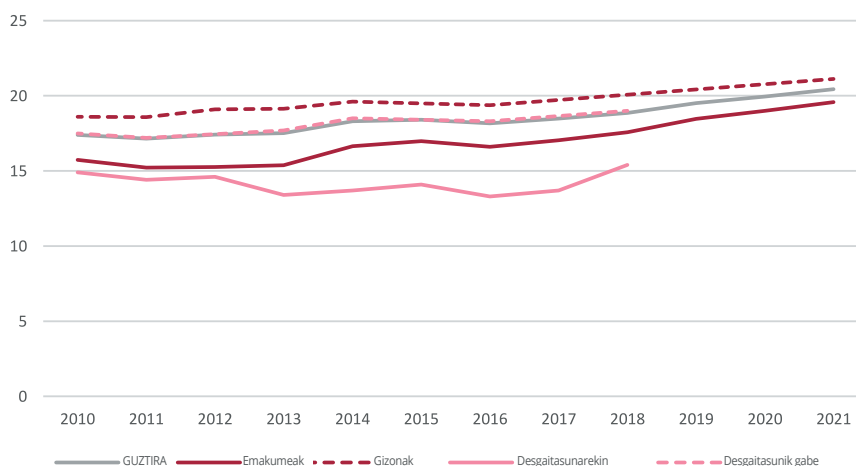
22.965 T (milakotan)

8.5 helmuga. 2030. urterako, enplegu osoa eta produktiboa eta lan egokia lortzea emakume eta gizon guztientzat, gazteak eta desgaitasunen bat dutenak barne; eta balio bereko lanarengatik soldata berdina eman dadila lortzea

8.5.1 adierazlea. Pertsona enplegatuen orduko diru-sarrerak, sexuaren, adinaren eta lanbidearen arabera, eta desgaitasunen bat dutenak kontuan hartuta

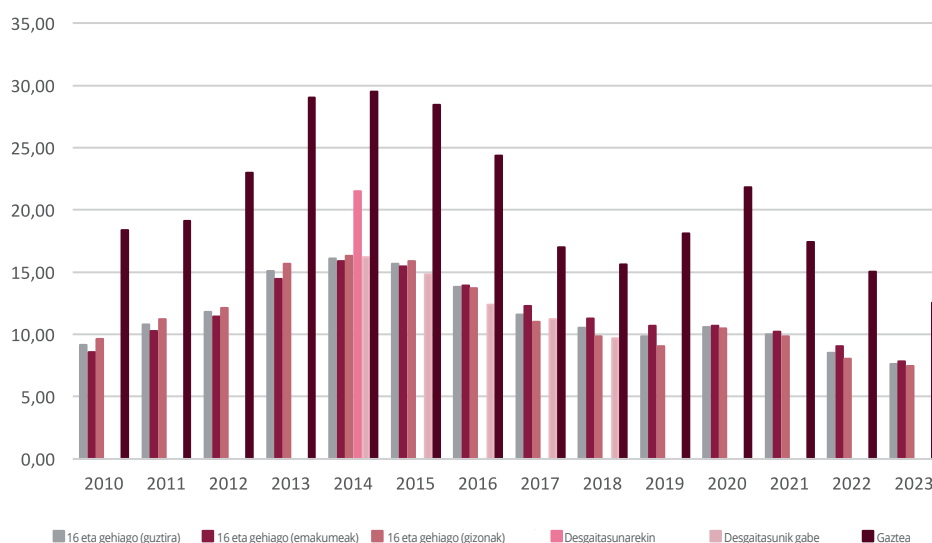
Batez besteko diru-sarrera lanorduko. €

 Lanetik eratorritako errenta pertsonalaren proportzioa	58,4	%
 Batez besteko errenta pertsonal osoan emakumeen eta gizonen arteko parekotasun-indizea	65,8	Indizea
 Lanaren ondoriozko batez besteko errenta pertsonalean emakumeen eta gizonen arteko parekotasun-indizea	64,1	Indizea

8.5.2 adierazlea. Langabezia-tasa, sexuaren eta adinaren arabera eta desgaitasunen bat dutenak kontuan hartuta

Langabezia-tasa. Ehunekoa

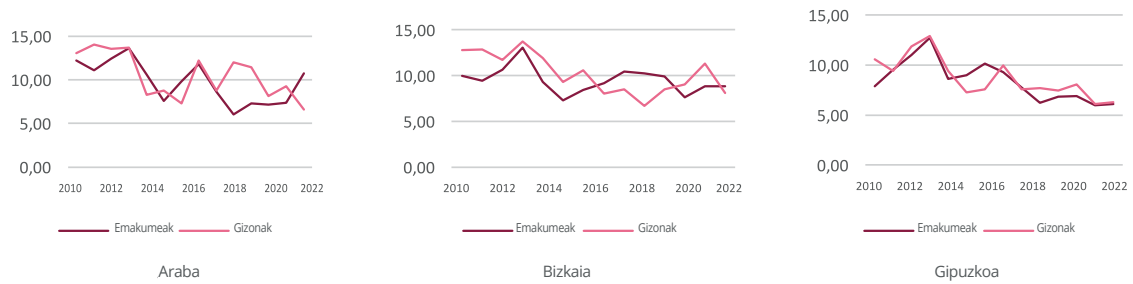

 Giza garapenaren indizea	0,936	Indizea
 Biztanleriaren jarduera-tasa	48,9	%
 16 urte eta gehiagoko biztanleriaren okupazio-tasa	51,3	%

8.6 helmuga. 2020. urterako, nabarmen murriztea enplegurik ez duten eta ikasten edo gaitzen ari ez diren gazteen proportzioa

8.6.1 adierazlea. Ikasten edo gaitzen ari ez diren eta enplegurik ez duten gazteen (15 eta 24 urte bitartean) proportzioa

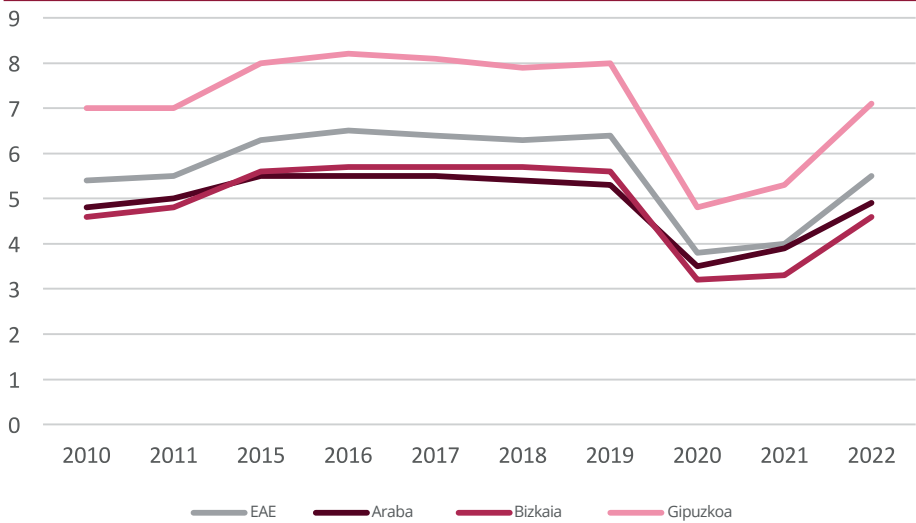
 Ikasketarik egiten ez duten, lanean ez dauden eta prestakuntzarik jasotzen ez duten 15-24 urteko gazteen proportzioa

8.9 helmuga. 2030. urterako, turismo jasangarria sustatzera bideratutako politikak egitea eta martxan jartzea, lanpostuak sor ditzan eta tokiko kultura eta produktuak susta ditzan

8.9.1 adierazlea. Zuzenean turismoak sortzen duen BPGa, BPG osoarekiko eta hazkunde-tasarekiko proportzioan

 Turismoak sortutako BPGa, BPG osoaren proportzioan

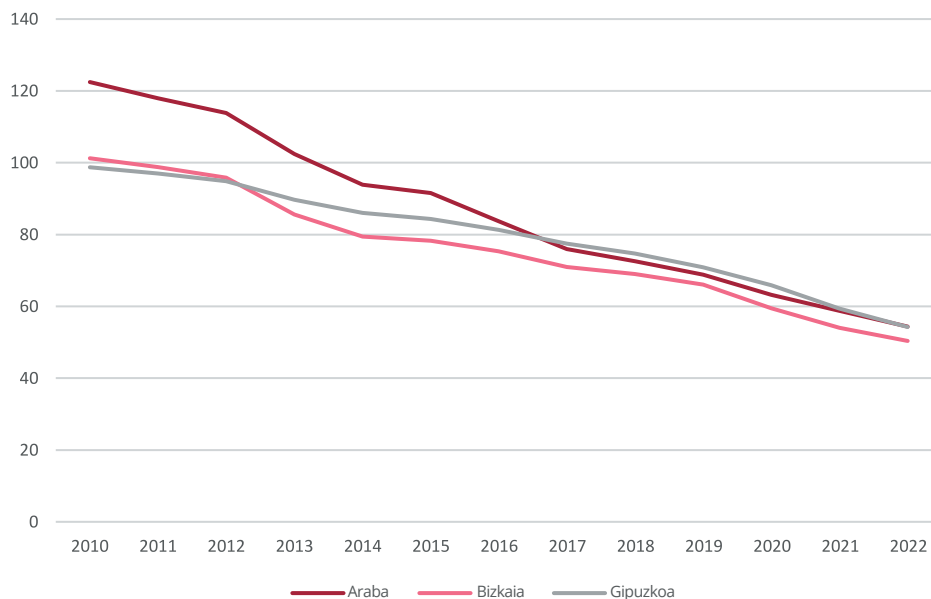
 Turismoak sortutako BPGaren hazkunde-tasa	49,31	%
 Turisten ostatu-gauak biztanleko	9,26	Ostatu gauak
 Egoiliarak ez diren turisten ostatu-gauak biztanleko	7,63	Ostatu gauak
 Gehieneko okupazioko bi hilabeteetan turistek igarotako gauen proportzioa, turisten ostatu-gau guztien aldean	27,91	%
 Gehieneko okupazioko bi hilabeteetan egoiliarak ez diren turisten ostatu-gauen proportzioa, egoiliarak ez diren turisten ostatu-gauen guztizkoen artean	29,79	%
 Kultura-sektorean okupatutako pertsonen proportzioa pertsona okupatu guztiekiko	3,72	%

8.10 helmuga. Finantza-erakunde nazionalak pertsona guztientzako banku-, finantza- eta aseguru-zerbitzuetarako sarbidea sustatzeko eta zabaltzeko duten ahalmena areagotzea

8.10.1 adierazlea. a) Banku komertzialen kopurua 100.000 pertsona helduko, eta b) kutzazain automatikoen kopurua 100.000 pertsona helduko

Banku komertzialen bulegoen kopurua, 15 urte eta gehiagoko 100.000 biztanleko

8.10.2 adierazlea. Banku batean, beste finantza-erakunde batean edo mugikorreko diruaren zerbitzu-hornitzaile batean kontu bat duten helduen (15 urtetik gora) proportzioa

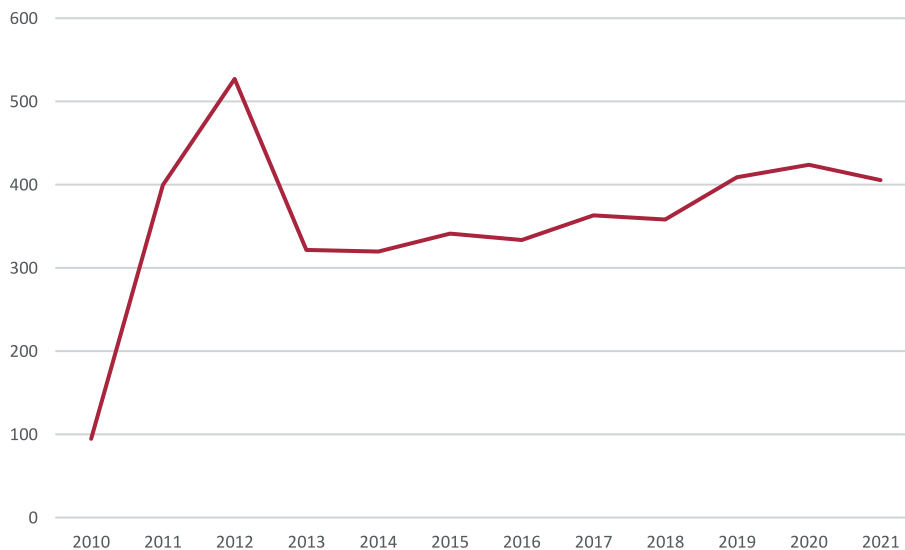

Kontu korrante bat duten 18 eta 79 urte bitarteko pertsonen proportzioa

98,87 %

8.b helmuga. 2020. urterako, gazteek enplegua lortzeko mundu-mailako estrategia bat garatzea eta martxan jartzea, eta Lanaren Nazioarteko Erakundearen Enplegurako Munduko Ituna aplikatzea

8.b.1 adierazlea. Gazteek enplegua lortzeko estrategia nazional antolatu bat izatea eta martxan egotea, estrategia burujabe gisa edo lan-estrategia nazional baten barnean

Administrazio publiko autonomikoek enplegua sustatzeko egiten duten gastua (milioi €)

Administrazio publiko autonomikoek enpleguaren sustapenean egindako gastuaren proportzioa
3,22 %

INFORMATU GABEKO ADIERAZLEAK (aztertzen edo aplikaezina)

8.3.1 adierazlea. Enplegu informalaren proportzioa guztizko enplegutik, sektoreen eta sexuen arabera banatuta

8.4.1 adierazlea. Aztarna materiala balio absolututan, per capita aztarna materiala eta BPGaren arabera azarna materiala kontuan hartuz

8.7.1 adierazlea. 5 eta 17 urte bitarteko haurren lanaren proportzioa eta lan egiten duten haurren kopurua, sexuaren eta adinaren arabera banatuta

8.8.1 adierazlea. Heriotza eragin duten zein eragin ez duten laneko lesioak 100.000 langileko, sexuaren eta migrazio-estatusaren arabera banatuta

8.8.2 adierazlea. Lan-eskubideen (elkartzeko eta negoziazio kolektiborako askatasuna) betetze-maila nazionala, Lanaren Nazioarteko Erakundearen (LANE) testuen eta barne-legediaren arabera, sexuaren eta migrazio-estatusaren arabera banatuta

8.a.1 adierazlea. Konpromisoak eta gastuak merkataritzari laguntzeko ekimekin lotuta

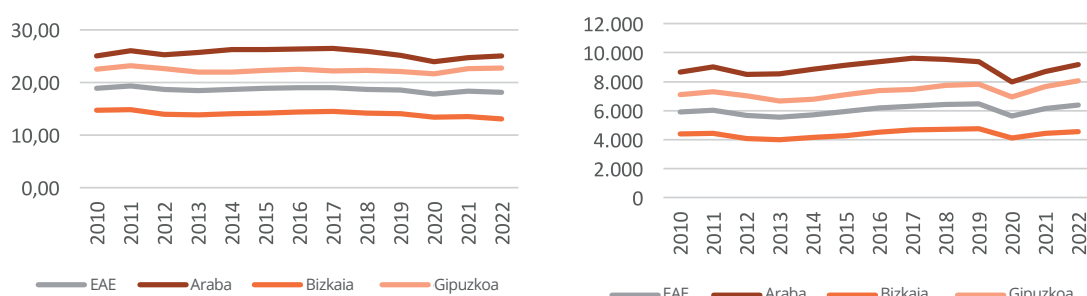
9. HELBURUA: Azpiegitura erresilienteak eraikitzea, industrializazio inklusibo eta jasangarria bultzatzea eta berrikuntza sustatzea

9.2 helmuga. Industrializazio inklusiboa eta jasangarria sustatzea eta, hemendik 2030era, nabarmen areagotzea industriak enpleguari eta barne-produktu gordinari egiten dion ekarpena, bat etorri egoera nazionalekin, eta ekarpen hori bikoiztea aurrerapen txikieneko herrialdeetan

9.2.1 adierazlea. Manufaktura-sektorearen balio erantsia, BPGarekiko proportzioan eta per capita

Manufaktura-sektorearen balio erantsia, BPGarekiko proportzioan. Manufaktura-sektorearen per capita balio erantsia. % eta €.

Manufaktura-sektorearen per capita balio erantsi nominala

7.540 €

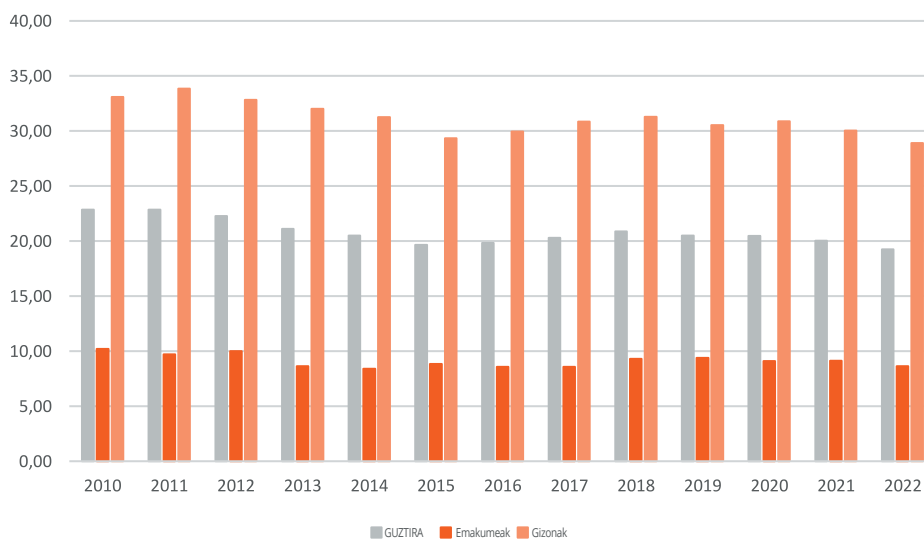
Manufaktura-sektorearen balio erantsi nominal BPGarekiko proportzioan

17,58 %

9.2.2 adierazlea. Manufaktura-sektoreko enplegua, enplegu osoarekiko proportzioan

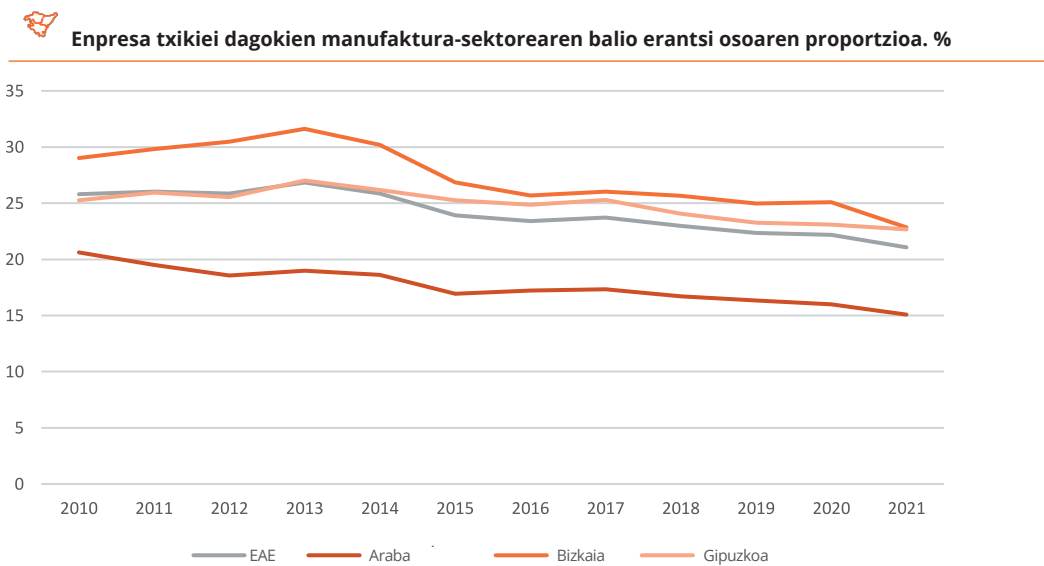
Manufaktura-sektorean okupatutako pertsonen proportzioa. Ehunekoa

	Manufaktura-sektoreko enplegua, enplegu osoarekiko proportzioan (enplegatuak)	19,09	%
	Manufaktura-sektoreko enplegua, enplegu osoarekiko proportzioan (lan egindako orduak)	19,70	%
	Manufaktura-sektoreko enplegua, guztizko enpleguaren proportzioan (lanpostuak)	18,53	%

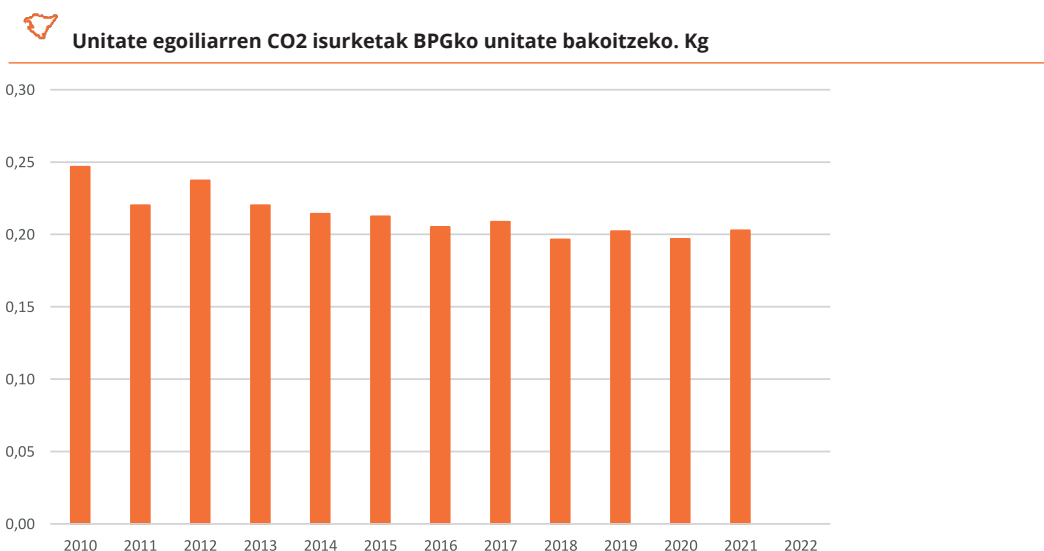
9.3 helmuga. Industria txikiek eta beste enpresa batzuek finantza-zerbitzuak, arrazoizko kredituak barne, lortzeko dituzten aukerak areagotzea, bereziki garapen-bidean dauden herrialdeetan, eta industria edo enpresa horiek balio-kateetan eta merkatuetan sar daitezela ahalbidetzea

9.3.1 adierazlea. Industria txikien proportzioa, industria sektoreko balio erantsi osoan

9.4 helmuga. 2030. urterako, azpiegiturak modernizatzea eta industriak eraldatzea, jasangarriak izan daitezen. Horretarako, eraginkortasun handiagoko baliabideak erabili behar dira eta teknologia- eta industria-prozesu garbiak eta ingurumenaren ikuspegitik arrazoizkoak erabiltzen direla bermatu behar da, eta herrialde guztiek dagozkien ahalmenen arabera neurriak har ditzatela lortu behar da

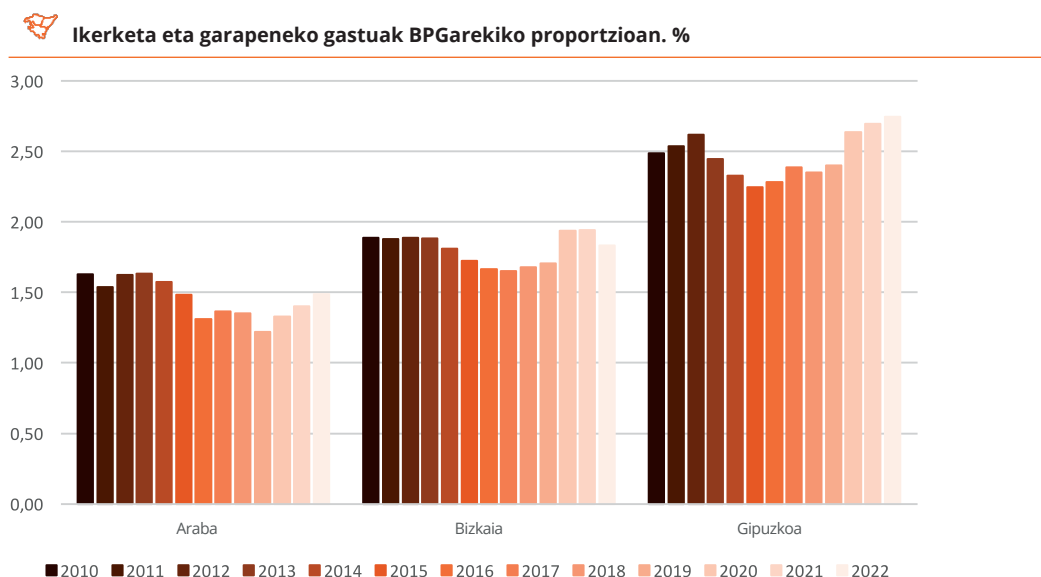
9.4.1 adierazlea. CO2 emisioak, balio erantsiko unitateko

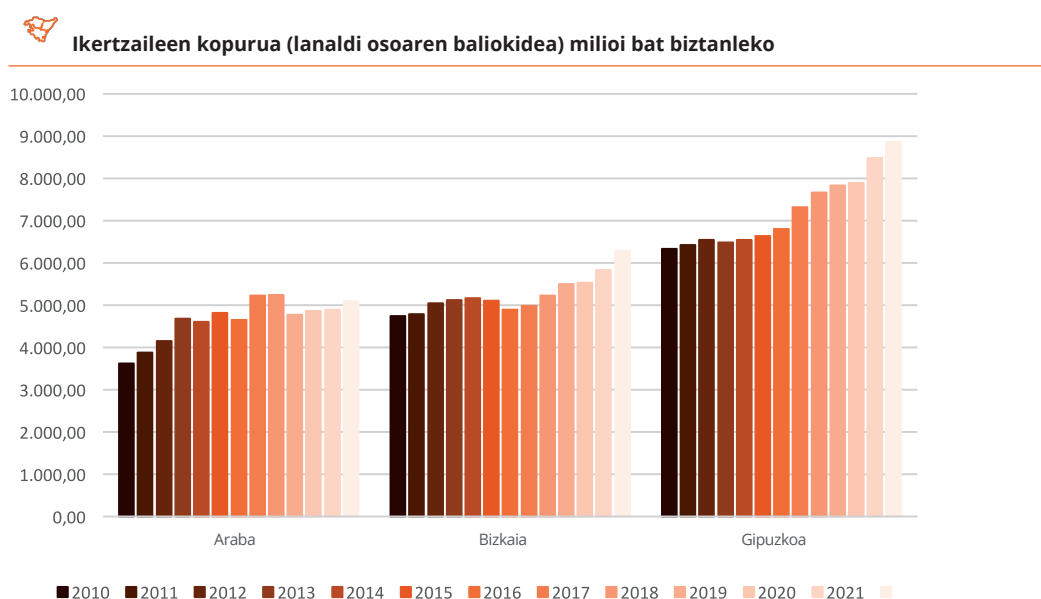
 Unitate egoiliarren CO2 isurketak manufaktura-sektoreko balio erantsiaren unitateko	0,42	Kg
 CO2 isuriak 1990. urtearekin alderatuta	13,98	%
 CO2 isuriak 2005. urtearekin alderatuta	-26,12	%

9.5 helmuga. Ikerketa zientifikoa areagotzea eta herrialde guztietako industria-sektoreen ahalmen teknologikoa hobetzea, bereziki garapen-bidean dauden herrialdeetan. Horretarako, berrikuntza sustatu behar da eta nabarmen areagotu behar da, hemendik 2030era, ikerketan eta garapenean lan egiten duten pertsonen kopurua (milioi biztanletik), baita sektore publikoek eta pribatuak ikerketan eta garapenean egiten duten gastua ere

9.5.1 adierazlea. Ikerketaren eta garapenaren alorreko gastua, BPGarekiko proportzioan

9.5.2 adierazlea. Ikertzaile-kopurua (lanaldi osoei dagokien kopurua), milioi biztanletik

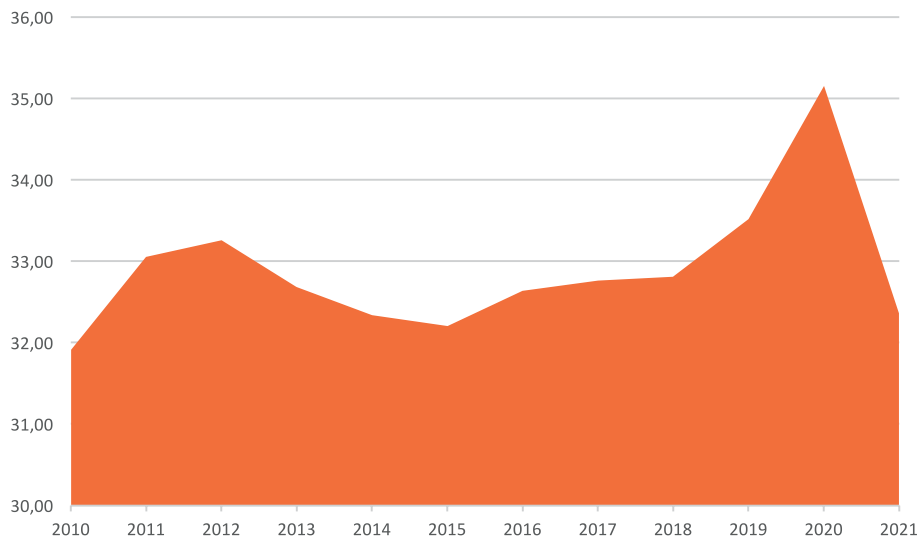

9.b helmuga. Teknologia, ikerketa eta berrikuntza nazionalen garapenari babesa ematea garapen-bidean dauden herrialdeetan, baita industria-dibertsifikazioa eta oinarritzko produktuei balioa ematea ahalbidetuko duen araudi-esparru bat bermatuz ere, besteak beste

9.b.1 adierazlea. Goi- eta erdi-mailako teknologiako industriaren balio erantsiaren proportzioa, balio erantsi osoarekiko

PGoi-ertaineko eta goi-teknologiako jardueri dagokien manufaktura-sektorearen balio erantsi osoaren proportzioa

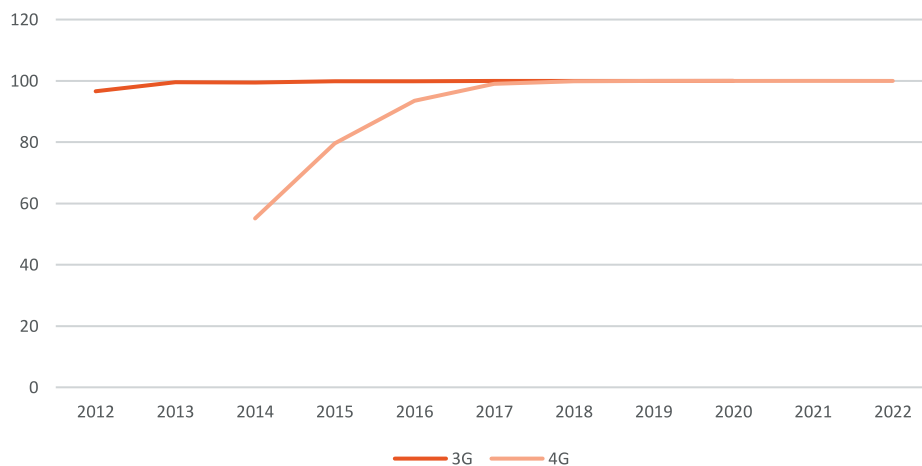

9.c helmuga. Nabarmen areagotzea informazioaren eta komunikazioen teknologiarako sarbidea, eta, 2020rako, aurrerapen txikieneko herrialdeei Interneterako sarbide unitertsala eta arrazoizkoa emateko ahalegina egitea

9.c.1 adierazlea. Sare mugikorren estaldura duen biztanleriaren proportzioa, teknologiaren arabera banatuta

3,5G eta 4G sare mugikorren estaldura duten etxeen proportzioa

INFORMATU GABEKO ADIERAZLEAK (aztertzen edo aplikaezina)

9.1.1 adierazlea. Urte osoan ibiltzeko moduko errepide batetik 2 km baino gutxiagora bizi den landa-biztanleriaren proportzioa

9.1.2 adierazlea. Bidaia- eta karga-garraioaren bolumena, garraiobideen arabera banatuta

9.3.2 adierazlea. Mailegu bat edo kreditu-lerro bat lortu duten industria txikien proportzioa

9.a.1 adierazlea. Azpiegiturretara bideratutako nazioarteko babes ofizial osoa (garpenerako laguntza ofiziala eta bestelako baliabide-korronte ofizialak)

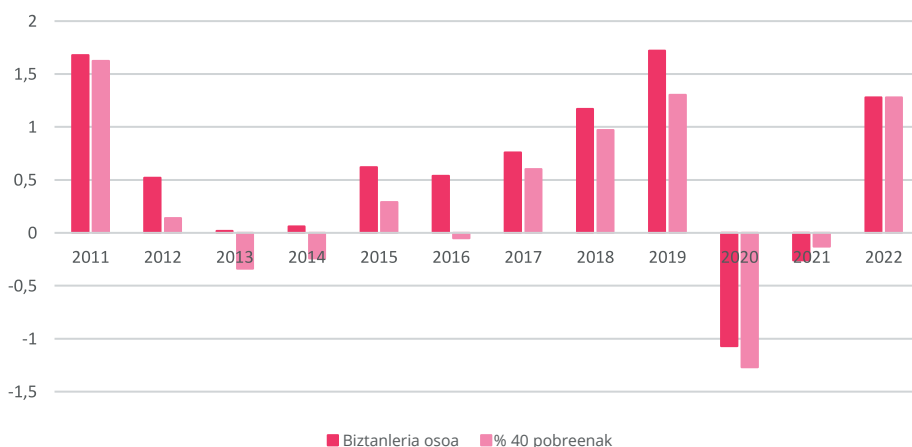
10. HELBURUA: Herrialde bakoitzaren barneko eta herrialdeen arteko desberdintasunak murriztea

10.1 helmuga. 2030. urterako, biztanle pobreenen % 40ren diru-sarrerak pixkanaka batez-beste nazionala igaro dezatela eta kopuru horietan jarrai dezala lortzea

10.1.1 adierazlea. Etxeetako gastuen eta diru-sarreraren hazkunde-tasak, per capita, bai biztanle pobreenen % 40an, bai biztanleria osoan

Familia-etxeetako gastuen per capita hazkunde-tasa, biztanleriaren % 40 pobreena

Biztanleria osoaren familia-etxeetako gastuen per capita hazkunde-tasa

1,28 %

Biztanleria osoaren familia-etxeetako diru-sarreraren per capita hazkunde-tasa

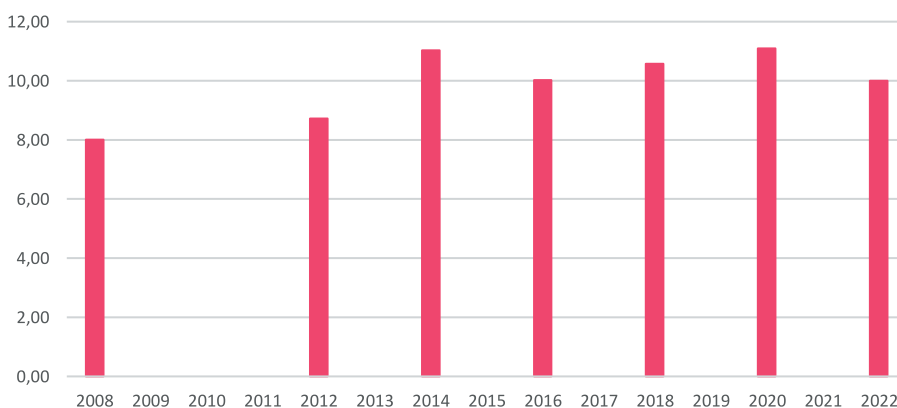
4,18 %

10.2 helmuga. 2030. urterako, pertsona guztien gizarte-, ekonomia- eta politika-inklusioko indartzea eta sustatzea, beren adina, sexua, desgaitasuna, arraza, etnia, jatorria, erlijioa, egoera ekonomikoa edo beste edozein egoera edonolakoa izanda ere

10.2.1 adierazlea. Diru-sarreraren medianaren % 50 baino gutxiagorekin bizi diren pertsonen proportzioa, sexua, adina eta desgaitasunak kontuan izanda

Diru-sarreraren medianaren % 50etik behera bizi diren pertsonen proportzioa, mediana autonomikoa kontuan hartuta

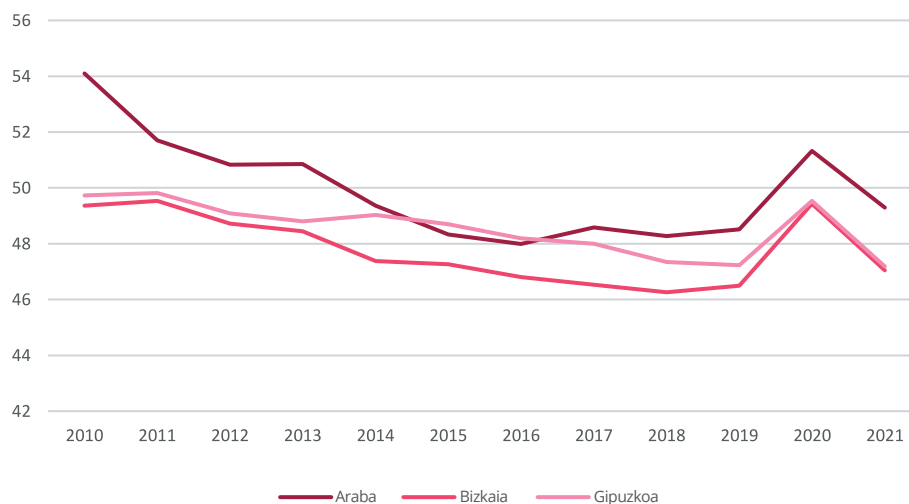
 Diru-sarreraren medianaren % 50etik behera bizi diren pertsonen proportzioa, mediana nazionala kontuan hartuta	5,97	%
 Gini indizea	28,88	Indizea
 20/80 ratioa, familia-errenta erabilgarriaren berdintasunarena	9,50	%

10.4 helmuga. Politikak ezartzea (bereziki, zergei, soldatei eta gizarte-babesari lotutakoak), eta pixkanaka gero eta berdintasun handiagoa lortzea

10.4.1 adierazlea. Enpleguak sortutako BPGaren proportzioa

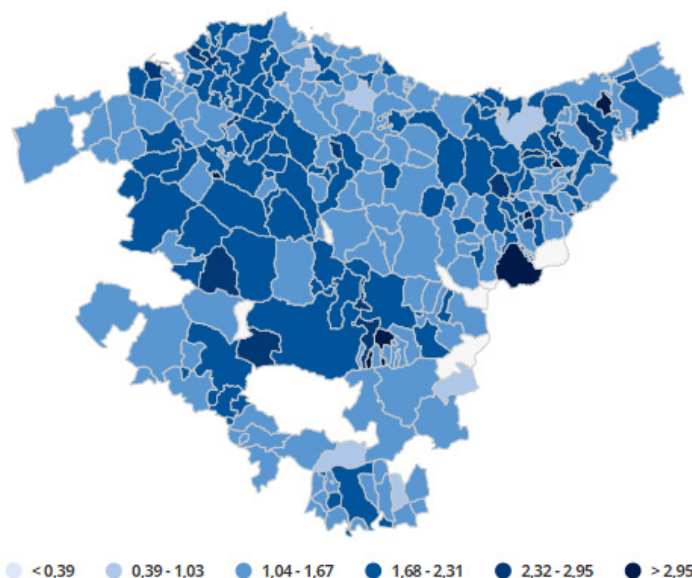
Soldatapeko lanak sortutako BPGaren proportzioa

10.4.2 adierazlea. Zergei lotutako politiken birbanaketa-efektua

Gizarte Segurantzako afiliatuen kopurua pentsiodun bakoitzeko. Pertsonak. 2022. urtea

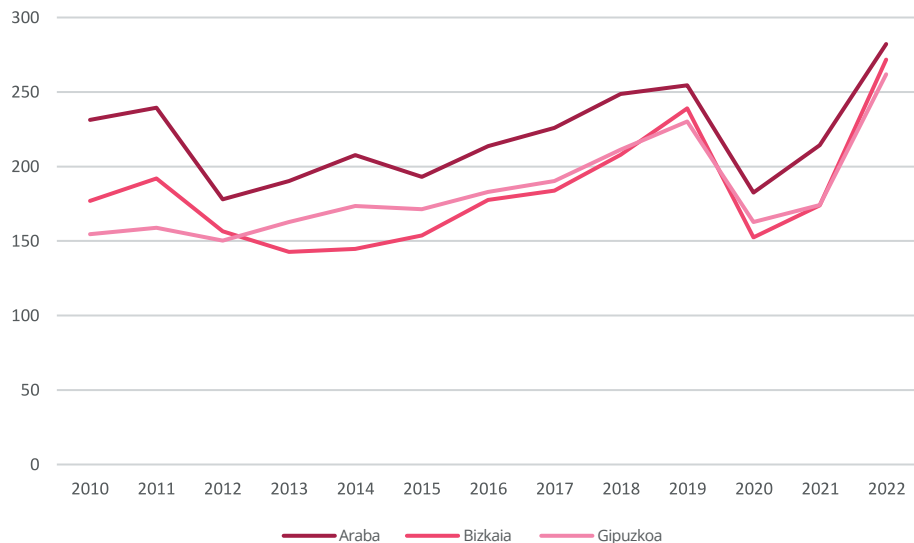

10.7 helmuga. Pertsonen migrazio eta mugikortasun ordenatua, segurua, arautua eta arduratsua ahalbidetzea, baita migrazio-politika planifikatuak eta ondo kudeatuak aplikatuta ere

10.7.2 adierazlea. Migrazio-politika ondo kudeatuak aplikatu dituzten herrialdeen kopurua, pertsonen migrazio eta mugikortasun ordenatua, segurua, arautua eta arduratsua ahalbidetzeko

Immigrante kopurua 10.000 biztanleko. 2022. urtea

INFORMATU GABEKO ADIERAZLEAK (aztertzen edo aplikaezina)

10.3.1 adierazlea. Azken 12 hilabeteetan, giza eskubideen nazioarteko legeek debekatzen dituzten diskriminazio-moduren bat dela eta diskriminatuta edo erasota sentitu den biztanleriaren proportzioa

10.5.1 adierazlea. Finantza-sendotasunaren adierazleak

10.6.1 adierazlea. Garapen-bidean dauden herrialdeek nazioarteko erakundeetan dituzten ordezkarien eta boto-eskubideen proportzioa

10.7.1 adierazlea. Enplegatuak ordaindutako kontratazio-kostua, helmugako herrialdean jasotako hilabeteko diru-sarrerekiko proportzioan

10.7.3 adierazlea. Nazioarteko helmuga baterako migrazio-prozesuan hil edo desagertu diren pertsonen kopurua

10.7.4 adierazlea. Errefuxiatuek osatzen duten biztanleriaren proportzioa, jatorrizko herrialdeen arabera banatuta

10.a.1 adierazlea. Aurrerapen txikieneko herrialdeen eta muga-zergarik ez duten garapen-bideko herrialdeetako inportazioei aplikatzen zaizkien muga-zergen proportzioa

10.b.1 adierazlea. Garapenerako baliabide-korronteen guztizkoa, herrialde hartzaileen eta emaitzen arabera eta korronte-motaren arabera banatuta (adibidez, garapenerako laguntza ofiziala, atzerriko inbertsio zuzena eta beste korronte batzuk)

10.c.1 adierazlea. Migratzaile-taldeek kostuak, bidalitako kopuruen proportzioan

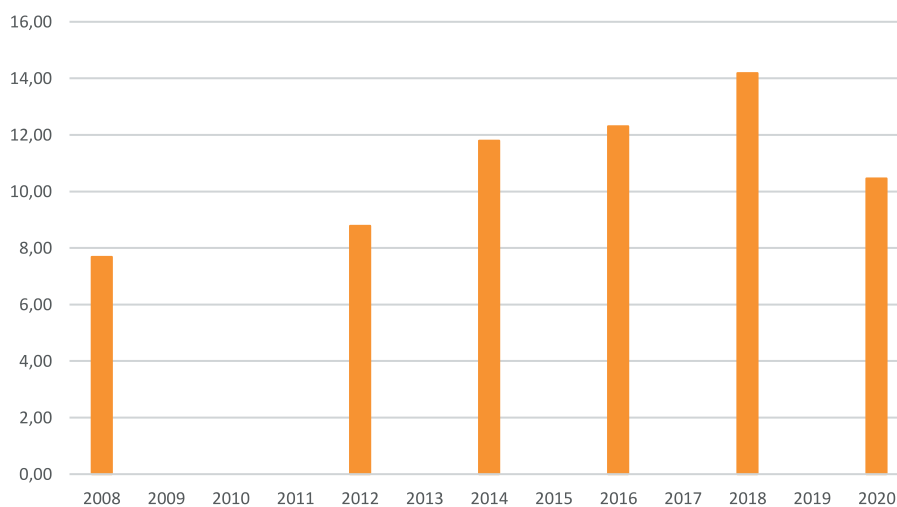
11. HELBURUA: Hiriak eta giza kokaguneak inklusiboak, seguruak, erresilienteak eta jasangarriak izatea lortzea

11.1 helmuga. 2030. urterako, pertsona guztiek etxebizitza eta oinarrizko zerbitzu egokiak, seguruak eta arrazoizkoak izan ditzatela bermatzea, eta auzo marjinalak hobetzea

11.1.1 adierazlea. Auzo marjinaletan, kokaleku informaletan edo etxebizitza desegokietan bizi den hiri-biztanleriaren proportzioa

Etxebizitzan gabezia jakin batzuk dituzten familia-etxeetan bizi diren pertsonen proportzioa

Etxebizitzan auzokoen edo kanpokoan zarata-arazoak dituzten pertsonen proportzioa

20,85 %

Etxebidek azken bosturtekoan esleitutako etxebizitza babestuak (BOE), mila biztanleko

0,79 Per 1.000

Familia-etxebizitza nagusietan bizi direnen batez besteko kopurua

2,40 Pertsonak

Familia-etxebizitzaren batez besteko azalera erabilgarria

87,40 m²

Familia-etxebizitzaren batez besteko antzinatasuna

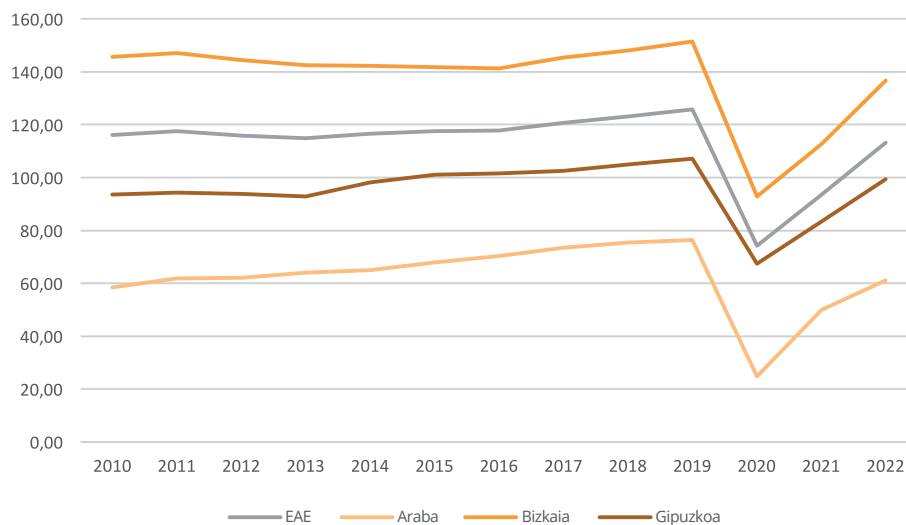
47,90 Urteak

11.2 helmuga. 2030. urterako, pertsona guztientzako garraio-sistema seguru, arrazoizko, irisgarri eta jasangarria izateko aukera ematea, batez ere, garraio publikoa areagotuz eta ahultasun-egoeran dauden pertsonen beharrei arreta berezia eskainiz (emakumeak, haurrak, desgaitasunen bat dutenak eta adineko pertsonak)

11.2.1 adierazlea. Garraio publikora sarbide egokia duen biztanleriaren proportzioa, sexua, adina eta desgaitasuna kontuan izanda

Lurreko garraio kolektiboko zerbitzu publikoetan joan-etorriak biztanleko

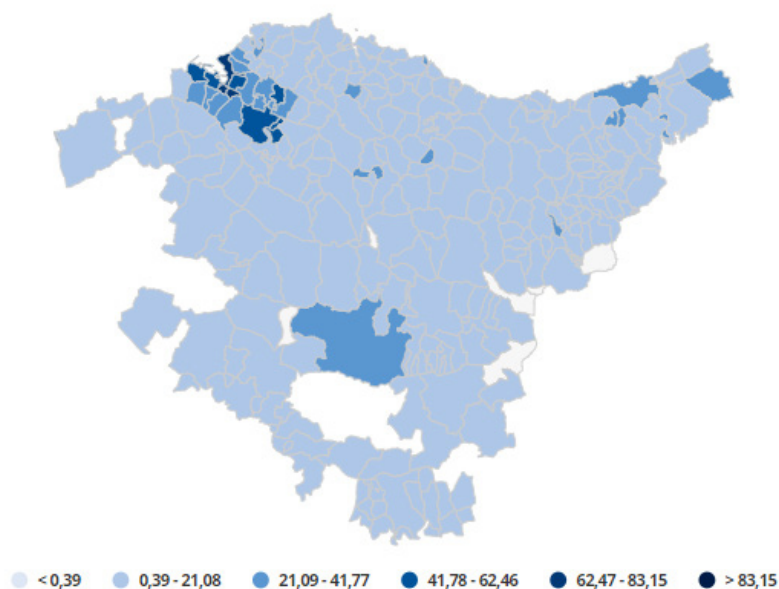

11.3 helmuga. 2030. urterako, hirigintza inklusiboa eta jasangarria areagotzea, eta baita giza kokaguneen kudeaketa parte-hartzailea, integratua eta jasangarria ere, herrialde guztietan

11.3.1 adierazlea. Lur-kontsumoaren tasaren eta biztanleria-hazkundearen tasaren arteko erlazioa

Artifizializatutako lurzorua azalera. Ehunekoa. 2022. urtea

11.3.2 adierazlea. Gizarte zibilak hiri-antolamenduan eta -kudeaketan zuzenean parte hartzeko egitura bat duten eta erregulartasunez eta modu demokratikoan jokatzeko duten hirien proportzioa

Hiri-plangintzan eta kudeaketan gizarte zibilak zuzenean parte hartzeko egitura duten eta erregulartasunez eta demokratikoki funtzionatzen duten hirien proportzioa

100

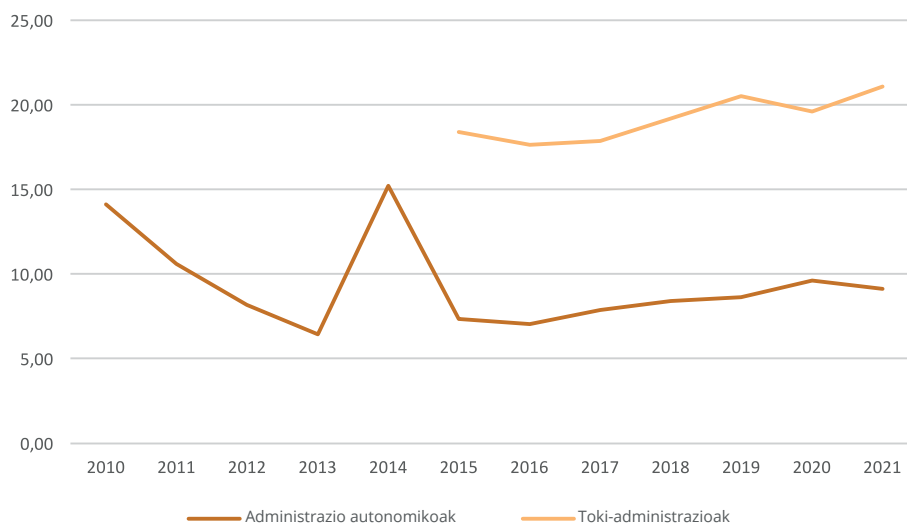
%

11.4 helmuga. Munduko kultura- eta natura-ondarea babesteko eta zaintzeko ahaleginak bikoiztea

11.4.1 adierazlea. Kultura- eta natura-ondare guztia babestera eta zaintzera bideratutako per capita gastuak, finantzaketa-iturriaren (publikoa edo pribatua), ondare-motaren (kultura- edo natura-ondarea) eta gobernu-motaren (nazionala, eskualdekoa, udalerrikoa) arabera banatuta

Autonomia-erkidegoko eta tokiko herri-administrazioen per capita gastua kultura-ondarea zaintzeko, babesteko eta kontserbatzeko

Autonomia-erkidegoko eta tokiko herri-administrazioen per capita gastua kultura-ondarea zaintzeko, babesteko eta kontserbatzeko

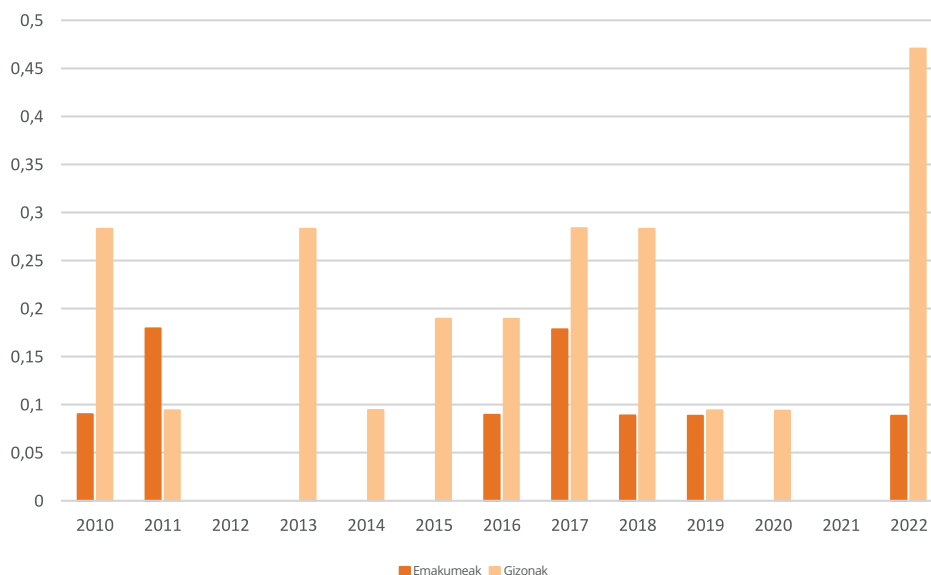
30,2 €

11.5 helmuga. 2030. urterako, nabarmen murriztea hondamendien ondorioz (urarekin zerikusia dutenak barne) sortutako heriotzen eta horien eraginak jasaten dituzten pertsonen kopurua, eta nabarmen murriztea hondamendiek sortutako zuzeneko galarak ekonomikoak, munduko barne-produktu gordinarekin alderatuta, arreta berezia emanez pobreei eta ahultasun-egoeran dauden pertsonen

11.5.1 adierazlea. Hondamendiekin zuzenean lotutako hildako, desagertutako eta kaltetutako pertsonen kopurua 100.000 biztanleko

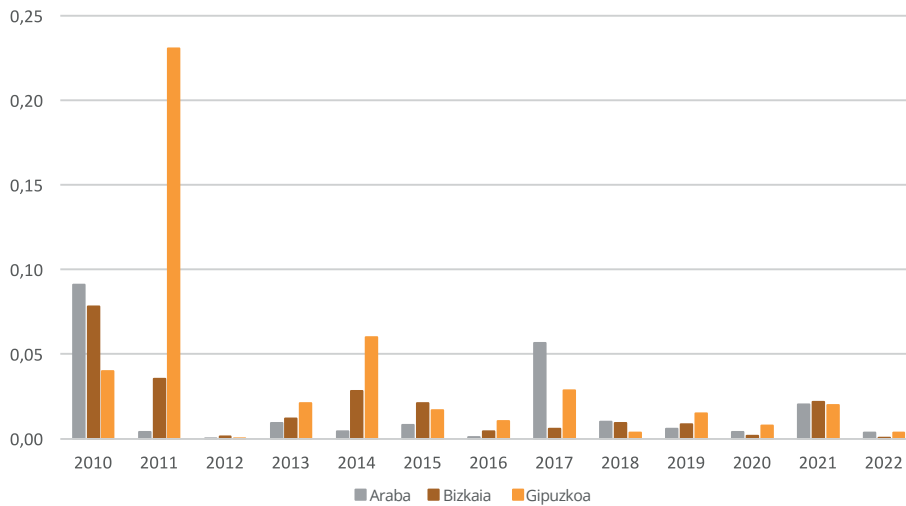
Hondamendiei zuzenean egotzitako hildako pertsonen kopurua 100.000 biztanleko

11.5.2 adierazlea. Hondamendiekin zuzenean lotutako galera ekonomikoak munduko barne produktu gordinari (BPG) dagokionez

Kalte pertsonalengatik, diru galerengatik eta ondasunetan izandako kalteengatik ordaindutako edota hornitutako kalte-ordainak, BPGarekiko proportzioan. Ehunekoa

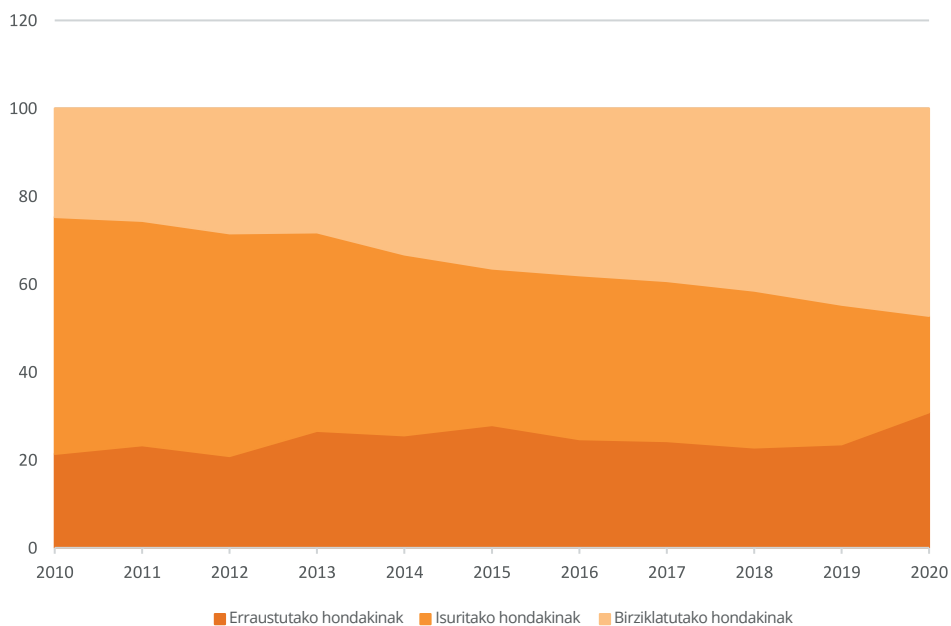

11.6 helmuga. 2030. urterako, hirietako per capita ingurumen-inpaktu negatiboa murriztea, eta arreta berezia eskaintzea airearen kalitateari eta udal-hondakinen eta beste hondakin batzuen kudeaketari

11.6.1 adierazlea. Kontrolatutako instalazioetan kudeatzen diren udal-hondakin solidoak, udal-hondakin guztiekiko proportzioan, hirien arabera banatuta

Erraustutako, isuritako eta birziklatutako hiri-hondakinen proportzioa, sortutako eta tratatutako hiri-hondakin guztiekiko

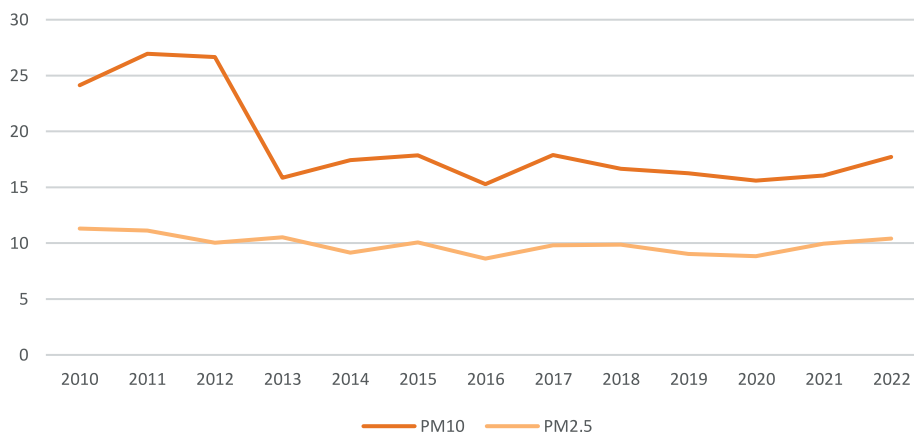
Bildutako hiri-hondakinak per capita

449,70 Kg

11.6.2 adierazlea. Hirietan esekita dauden partikula finen urteko batez besteko mailak (adibidez, PM2.5 eta PM10), biztanleriaren arabera haztatuta

Partikulen batez besteko maila hirietan, biztanleriaren arabera haztatuta

Airearen kalitatearen indizea

87,71 Kg

INFORMATU GABEKO ADIERAZLEAK (aztertzen edo aplikaezina)

11.5.3 adierazlea. Hondamendiei egotzitako a) azpiegitura kritikoan izandako kalteak eta b) oinarritzko zerbitzuen etenduren kopurua

11.7.1 adierazlea. Hirietako azalera eraikitik guztiontzako espazio ireki eta publikoetara bideratzen den proportzioa, sexuaren, adinaren eta desgaitasunen bat duten pertsonen arabera banatuta

11.7.2 adierazlea. Azken 12 hilabeteetan eraso fisiko edo sexualen biktima izan diren pertsonen proportzioa, sexuaren, adinaren, desgaitasun-mailaren eta gertalekuaren arabera banatuta

11.a.1 adierazlea. a) Biztanleen dinamikari erantzuten dioten, b) lurralde-garapen orekatua bermatzen duten eta c) tokiko zerga-marjina handitzen duten hiri-politika nazionalak edo eskualdeko garapen-planak dituzten herrialdeen kopurua

11.b.1 adierazlea. Hondamendien Arriskua Murrizteko 2015-2030 aldirako Sendaiko Esparruarekin bat etorritik, hondamendien arriskuak murrizteko estrategia nazionalak finkatzen eta aplikatzen dituzten herrialdeen kopurua

11.b.2 adierazlea. Hondamendien arriskuak murrizteko tokiko estrategiak finkatzen eta aplikatzen dituzten tokiko gobernuen proportzioa, hondamendien arriskua murrizteko estrategia nazionalarekin bat etorritik

12. HELBURUA: Kontsumo eta ekoizpen modalitate jasangarriak bermatzea

12.1 helmuga. Kontsumo eta Ekoizpen Modalitate Jasangarriei buruzko Programen Hamar Urterako Esparrua aplikatzea, herrialde guztien parte-hartzearekin eta garatutako herrialdeek gidatuta, kontuan izanda garapen-bidean dauden herrialdeen garapen-maila eta ahalmenak

12.1.1 adierazlea. Kontsumo- eta ekoizpen-modalitate jasangarriak lortzera bideratutako tresna politikoak sortzen, ezartzen eta aplikatzen dituzten herrialdeen kopurua

Kontsumo eta ekoizpen jasangarriko modalitateetarako trantsizioa laguntzeko politika-tresnak egin, hartu edo aplikatzen dira

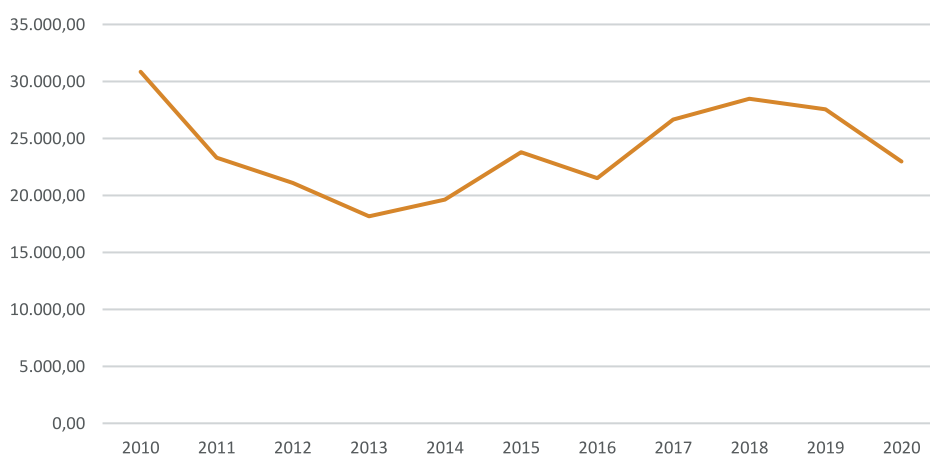
Bai

12.2 helmuga. 2030. urterako, baliabide naturalen kudeaketa jasangarria eta erabilera eraginkorra egin dadila lortzea

12.2.2 adierazlea. Barne-kontsumo materiala balio absolututan, per capita barne-kontsumo materiala eta barne-kontsumo materiala BPGaren arabera

Materialen bertako kontsumoa tona milakotan

Materialen kontsumoa BPGaren arabera

332,60 T/miloi€

Materialen kontsumoa biztanle bakoitzeko

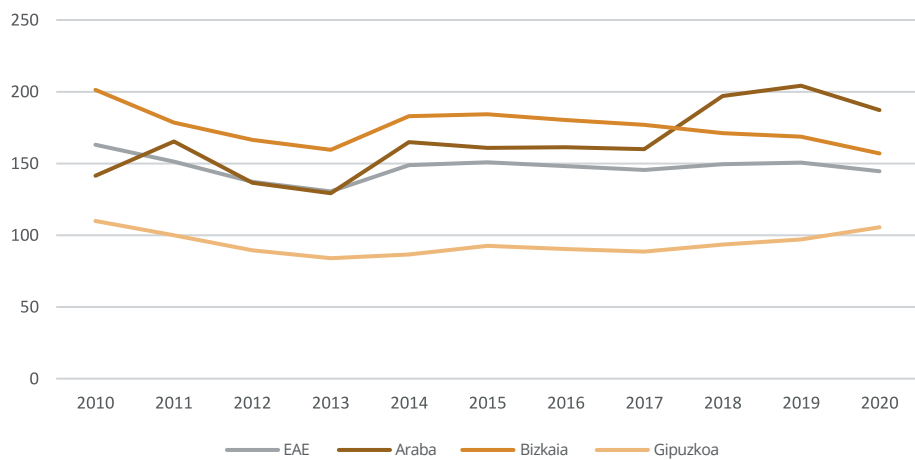
10,46 T/biztanleko

12.4 helmuga. 2020. urterako, produktu kimikoak eta hondakin guztiak ekologikoki arraziozkoa den moduren batean kudeatzea beren bizi-zikloan, hitzartutako nazioarteko esparruekin bat etorritik; eta nabarmen murriztea atmosferara, urera eta lurrera egiten dituzten isuriak, horiek giza osasunean eta ingurumenean dituzten eragin kaltegarriak arintze aldera

12.4.2 adierazlea. a) Per capita sortutako hondakin arriskutsuak eta b) tratatutako hondakin arriskutsuen proportzioa, tratamendu-motaren arabera banatuta

Sortutako hondakin arriskutsuak per capita

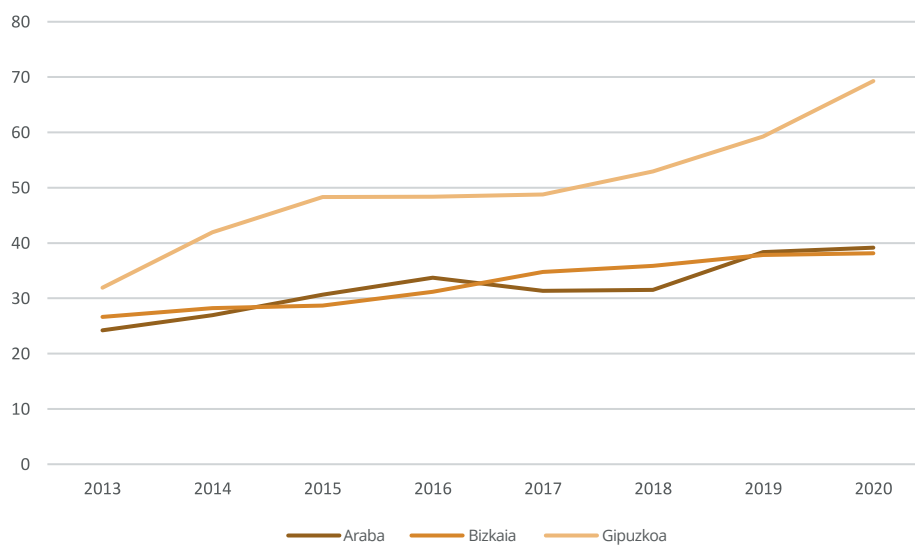
	Birziklatutako hondakin arriskutsuen proportzioa	59,10	%
	Balorizazio energetikoarekin erraustutako hondakin arriskutsuen proportzioa	1,00	%
	Balorizazio energetikorik gabe erraustutako hondakin arriskutsuen proportzioa	0,32	%
	Isuritako hondakin arriskutsuen proportzioa	39,58	%

12.5 helmuga. 2030. urterako, nabarmen murriztea hondakinen sorrera, prebentzio-, murrizketa-, birziklatze- eta berrerabilpen-jardueren bitartez

12.5.1 adierazlea. Birziklatze-tasa nazionala, birziklatutako materialaren tonatan

Birziklatutako hiri-hondakinen proportzioa, sortutako eta tratatutako hiri-hondakin guztiekiko

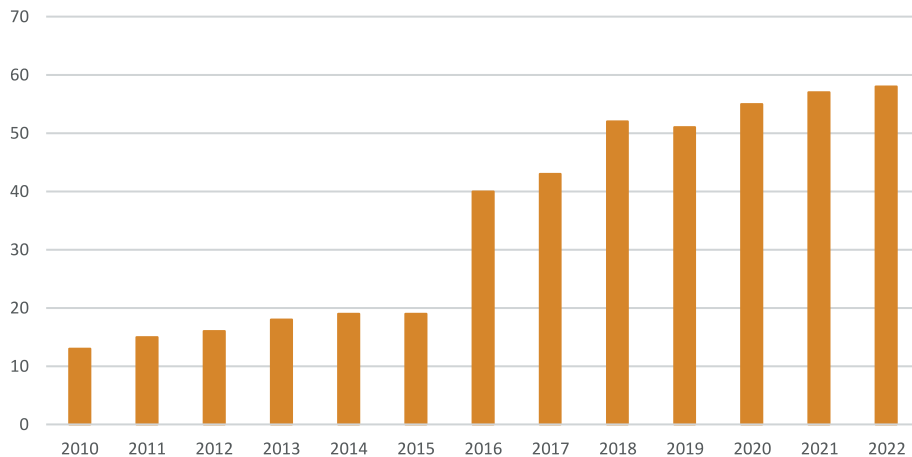
	irziklatutako hiri-hondakinen proportzioa, sortutako eta tratatutako hiri-hondakin guztiekiko	47,23	%
--	--	--------------	----------

12.6 helmuga. Enpresak animatzea, bereziki enpresa handiak eta transnazionalak, jardunbide jasangarriak erabiltzera eta jasangarritasunari buruzko informazioa sartzera beren txostenen aurkezpen-zikloan

12.6.1 adierazlea. Jasangarritasunari buruzko txostenak argitaratzen dituzten enpresen kopurua

Europar etiketa ekologikoaren lizentzien kopurua

Europar Batasuneko Ingurumen Kudeaketa eta Auditoria Sistema (EMAS) duten erakundeen kopurua

99 Erakundeak

INFORMATU GABEKO ADIERAZLEAK (aztertzen edo aplikaezina)

12.2.1 adierazlea. Aztarna materiala balio absolututan, per capita aztarna materiala eta BPGaren arabeko aztarna materiala kontuan hartuz

12.3.1 adierazlea. a) Elikagai-galeraren indizea eta b) Alferrik galtzen diren elikagaien indizea

12.4.1 adierazlea. Hondakin arriskutsuei eta bestelako produktu kimikoei buruzko nazioarteko ingurumen-hitzarmen multilateraletan informazioa transmititzeko konpromisoak eta eginbeharrak betetzen dituzten atalen kopurua, hitzarmen horietako bakoitzean eskatzen den bezala

12.7.1 adierazlea. Erosketa publikoen arloan politika eta ekintza-plan jasangarriak aplikatzen dituzten herrialdeen kopurua

12.8.1 adierazlea. Munduko herritartasunerako hezkuntzak eta garapen jasangarri-rako hezkuntzak esparru hauetan duten txertatze-maila: a) hezkuntza-politika nazio-naletan, b) hezkuntza-planetan, c) irakasleen prestakuntzan eta d) ikasleen ebaluazioan

12.a.1 adierazlea. Energia berriztagarriak ekoizteko ahalmen instalatua garapen-bidean dauden herrialdeetan (per capita watt)

12.b.1 adierazlea. Turismoaren jasangarritasunak dituen ekonomia- eta ingurumen-alderdien jarraipena egiteko kontabilitate-tresna normalizatuen aplikazioa

12.c.1 adierazlea. Erregai fosilentzako diru-laguntzen zenbatekoa (ekoizpena eta kontsumoa) BPGaren unitate bakoitzeko

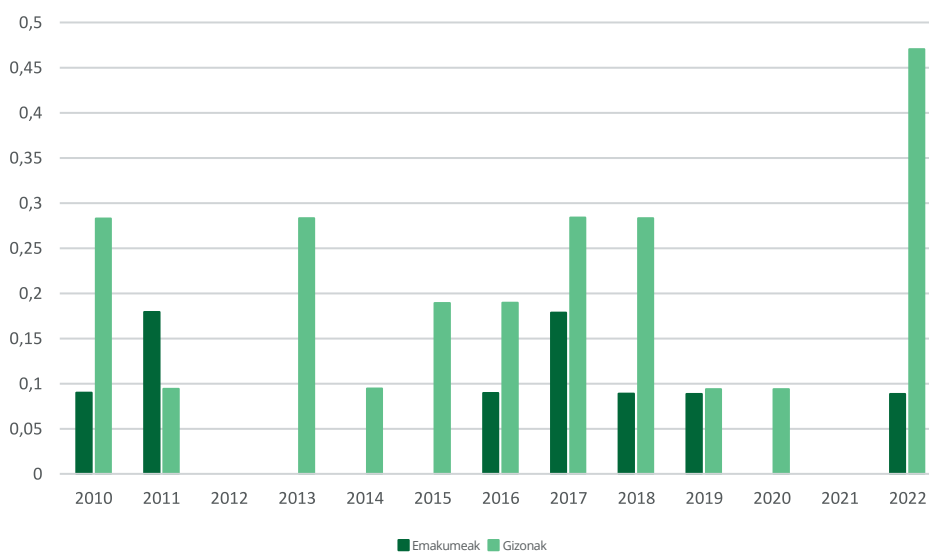
13. HELBURUA: Neurri urgenteak hartzea klima-aldaketaren eta haren ondorioen aurka egiteko

13.1 helmuga. Klimarekin eta hondamendi naturalekin lotutako arriskuekiko erresilientzia eta horietara egokitzeko ahalmena sendotzea herrialde guztietan

13.1.1 adierazlea. Hondamendiekin zuzenean lotutako hildako, desagertutako eta kaltetutako pertsonen kopurua 100.000 pertsonako

Hondamendiei zuzenean egotzitako hildako pertsonen kopurua 100.000 biztanleko

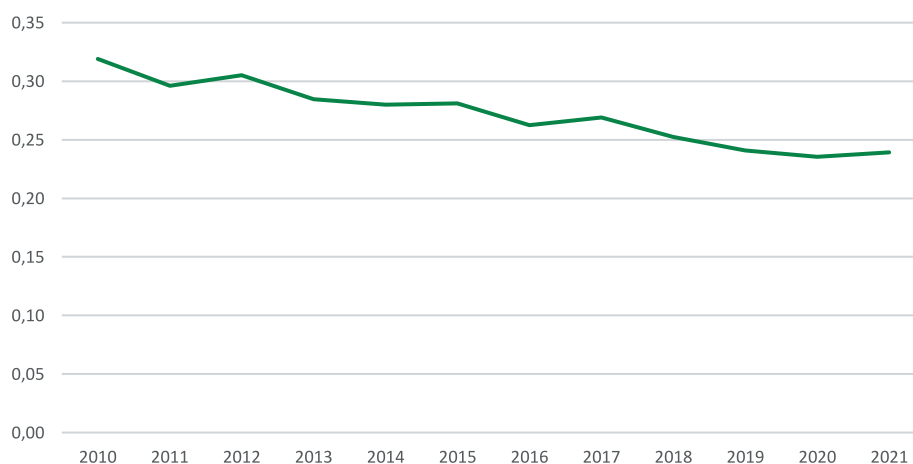

13.2 helmuga. Klima-aldaketarekin lotutako neurriak sartzea politika, estrategia eta plan nazionaletan

13.2.2 adierazlea. Berotegi-efektuko gasen isurpena guztira, urteka

Unitate egoiliarren berotegi efektuko gasen guztizko isurtzeak BPGko unitate bakoitzeko

 Unitate egoiliarren berotegi efektuko gasen guztizko isurtzeak per capita	8,02 CO ₂ Tbalioide/hoztanle
 Berotegi-efektuko gasen emisioa, 1990. urtearekin alderatuta	-15,40 %
 Berotegi-efektuko gasen emisioa, 2005. urtearekin alderatuta	-30,50 %

INFORMATU GABEKO ADIERAZLEAK (aztertzen edo aplikaezina)

13.1.2 adierazlea. Hondamendien Arriskua Murritzeko 2015-2030 aldirako Sendaiko Esparruarekin bat etorritik, hondamendien arriskuak murritzeko estrategia nazionalak finkatzen eta aplikatzen dituzten herrialdeen kopurua

13.1.3 adierazlea. Hondamendien arriskuak murritzeko tokiko estrategiak finkatzen eta aplikatzen dituzten tokiko gobernuen proportzioa, hondamendien arriskua murritzeko estrategia nazionalekin bat etorritik

13.2.1 adierazlea. Nazio Batuen Klima Aldaketari buruzko Esparru Konbentzioaren idazkaritzari jakinarazitako nazio mailan zehaztutako ekarpenak, epe luzerako estrategiak, egokitzeko plan nazionalak eta egokitzapenari buruzko komunikazioak dituzten herrialdeen kopurua

13.3.1 adierazlea. Munduko herritartasunerako hezkuntzak eta garapen jasangarri-rako hezkuntzak esparru hauetan duten txertatze-maila: a) hezkuntza-politika nazionalan, b) hezkuntza-planetan, c) irakasleen prestakuntzan eta d) ikasleen ebaluazioan

13.a.1 adierazlea. Hornitutako eta mobilizatutako kantitateak Estatu Batuetako dolarretan, gaur egun ezarritako helburuari dagokionez (hemendik 2025era denon artean 100.000 milioi dolar mobilizatzea)

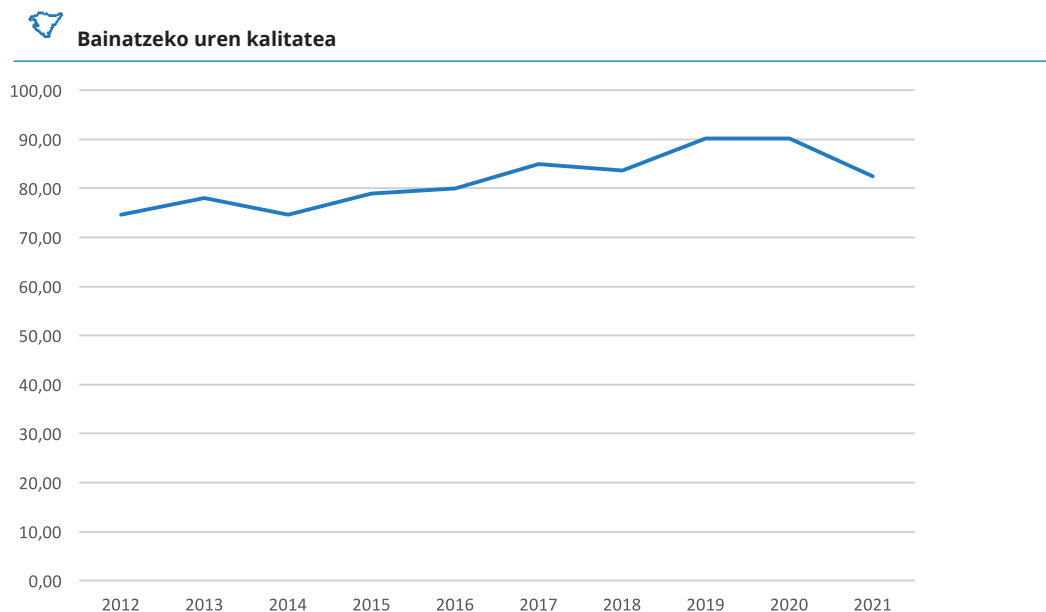
13.b.1 adierazlea. Nazio Batuen Klima Aldaketari buruzko Esparru Konbentzioaren idazkaritzari jakinarazitako nazio mailan zehaztutako ekarpenak, epe luzerako estrategiak, egokitzeko plan nazionalak eta egokitzapenari buruzko komunikazioak dituzten aurrerapen txikieneko herrialdeen eta garapen-bidean dauden uharte-estatu txikien kopurua

14. HELBURUA: Ozeanoak, itsasoak eta itsas baliabideak mantentzea eta modu jasangarrian erabiltzea, garapen jasangarriari begira

14.1 helmuga. 2025. urterako, mota guztietako itsas kutsadura aurreikustea eta nabarmen murriztea, bereziki, lurrean eginiko jardueren bidez sortutakoa (itsas detrituak eta elikagaien bidezko kutsadura barne)

14.1.1 adierazlea. a) Kostaldeko eutrofizazioaren indizea; eta b) hondakin plastikoen dentsitatea

INFORMATU GABEKO ADIERAZLEAK (aztertzen edo aplikaezina)

14.2.1 adierazlea. Itsas eremuak kudeatzean, ekosistemetan oinarritutako ikuspegiak aplikatzen dituzten herrialdeen kopurua

14.3.1 adierazlea. Itsasoaren batezbesteko azidotasuna (pH), lagin adierazgarrien multzo adostu batean neurtuta

14.4.1 adierazlea. Ezaugarri biologikoen arabera maila jasangarriak dituzten arrain-populazioen proportzioa

14.5.1 adierazlea. Babestutako eremuen hedadura, itsas eremuei dagokienez

14.6.1 adierazlea. Legez kanpoko arrantza, aitortu gabekoa eta arautu gabekoa kentzea helburu duten nazioarteko tresnen aplikazio-maila

14.7.1 adierazlea. Garapen-bidean dauden uharte-estatu txikietako, aurrerapen txiki-ekoen herrialdeetako eta gainerako herrialdeetako BPGan arrantzaren kudeaketa jasangarriak duen proportzioa

14.a.1 adierazlea. Ikerketarako aurrekontu osotik itsas teknologiaren esparruko ikerketara bideratutako proportzioa

14.b.1 adierazlea. Eskala txikiko arrantzan sartzeko eskubideak aitortu eta babes-tuko dituen esparru juridiko, arauemaile edo instituzional baten aplikazio-maila

14.c.1 adierazlea. Esparru juridiko, arautzaile eta instituzionalen bidez, ozeanoekin zerikusia duten tresnak berresten, onartzen eta inplementatzen aurrera egiten duten herrialdeen kopurua, ozeanoak eta bertako baliabideak zaintzeko eta jasangarritasunez erabiltzeko Itsas Zuzenbideari buruzko Nazio Batuen Konbentzioan jasotako nazioarteko zuzenbidea aplikatuz

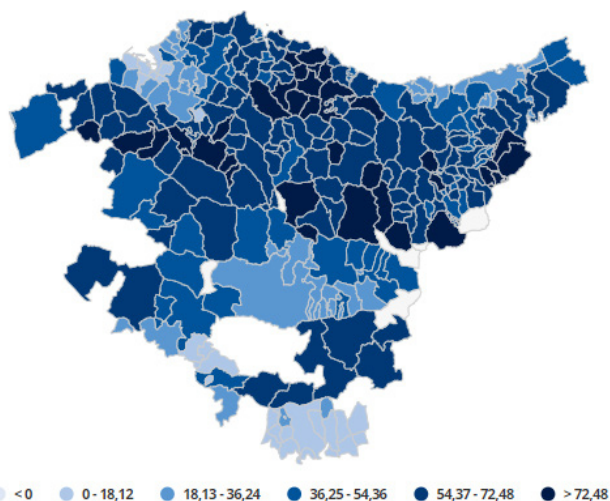
15. HELBURUA: Lehorreko bizitza babestea, lehengoratztea eta modu jasangarrian erabili dadila sustatzea, basoak modu jasangarrian kudeatzea, basamortutzearen aurka borrokatzea, lurren degradazioa gelditzea eta lehengoratztea, eta biodibertsitatearen galera gelditzea

15.1 helmuga. 2020. urterako, lurreko ekosistemen eta ur gezaren barne-ekosistemen eta horien zerbitzuen zaintza, berrezarpena eta erabilera jasangarria bermatzea, bereziki hauena: basoak, hezeguneak, mendiak eta gune lehorrak; hori guztia, bat etorritik nazioarteko hitzarmenen bidez ezarritako betebeharrekin

15.1.1 adierazlea. Basoen azalera, azalera osoarekiko proportzioan

Basoen azalera, azalera osoarekiko proportzioan. 2022. urtea

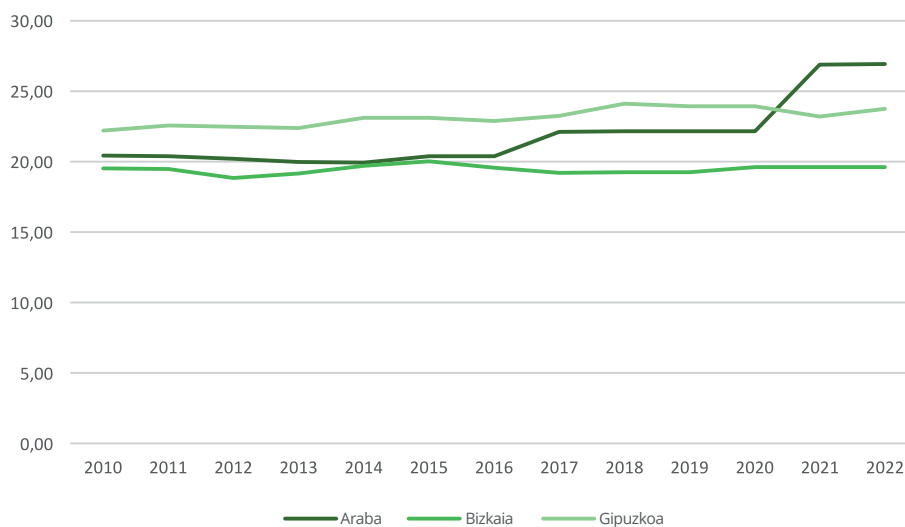
Baso-azalera publikoa

42,13 %

15.1.2 adierazlea. Gune babestuetan dauden eta lurreko ekosistementzat eta ur gezarentzat garrantzitsuak diren lekuen proportzioa, ekosistema-motaren arabera

Babes bereziko azalera, azalera osoaren proportzioan

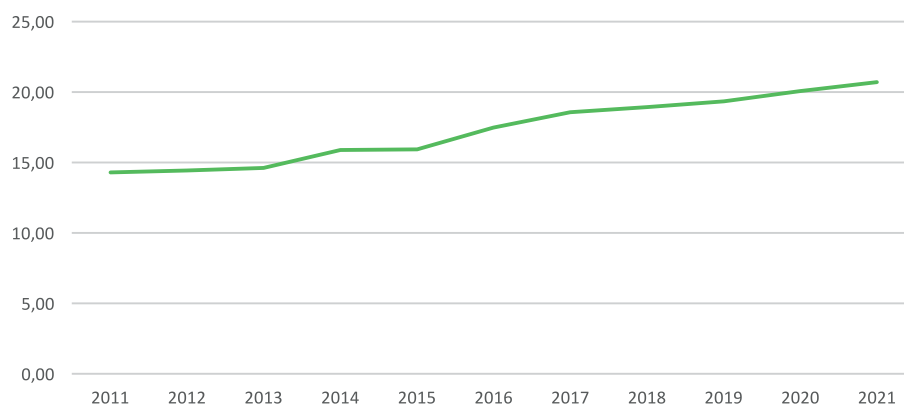

15.2 helmuga. 2020. urterako, martxan jartzea baso-mota guztien kudeaketa jasangarria, deforestazioa geldiaraztea, degradatutako basoak berreskuratzea eta baso-sartzea nahiz basoberritzea nabarmen areagotzea mundu-mailan

15.2.1 adierazlea. Aurrerapenak basoen kudeaketa jasangarrirantz

Kudeaketa jasangarrirako tresnak indarrean dituzten basoen azaleraren proportzioa

Kudeaketa jasangarrirako tresnak indarrean dituzten basoen azalera

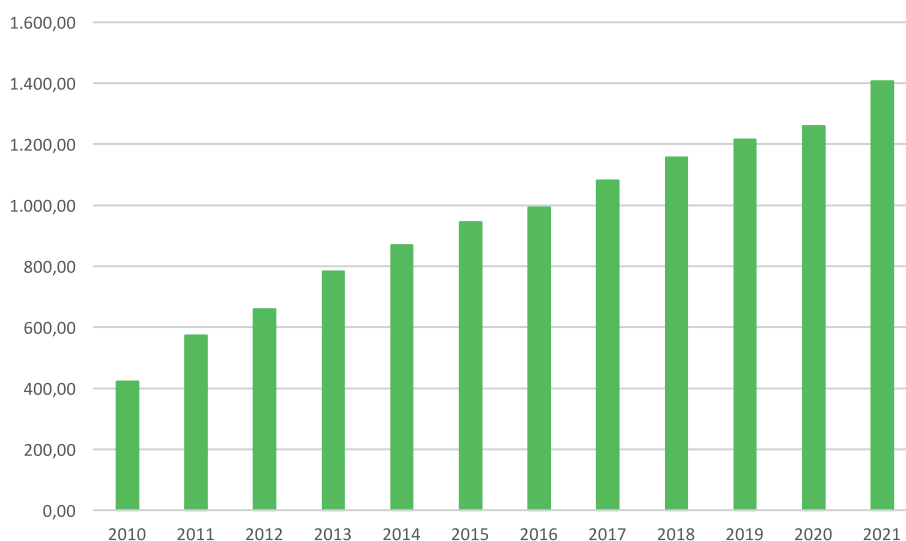
101.165 Hektareak

15.3 helmuga. 2030. urterako, desertifikazioari aurka egitea, lur eta lurzoru degradatuak birgaitzea (desertifikazioek, lehorteek eta uholdeek kaltetutako lurak barne) eta lurzoruaren degradazioan eragin neutroa izango duen mundu bat lortzen saiatzea

15.3.1 adierazlea. Lurzoru degradatuak, azalera osoarekiko proportzioan

Potentzialki kutsatutako eta erabilera berrietarako berreskuratutako lurzoruen azalera, 2015. urteaz geroztik

15.8 helmuga. 2020. urterako, espezie exotiko inbaditzaileak sar daitezela prebenitzeko eta horiek lurreko nahiz uretako ekosistemetan dituzten eraginak nabarmen murrizteko neurriak hartzea, eta lehentasunezko espezieak kontrolatzea edo desagerraraztea

15.8.1 adierazlea. Dagokien legeria nazionala onartu duten eta espezie exotiko inbaditzaileak sar daitezela prebenitzeko edo kontrolatzeko baliabide nahikoa bideratu dituzten herrialdeen proportzioa

 Dagokion legeria nazionala dago, eta baliabideak bideratzen dira espezie exotiko inbaditzaileak prebenitzeko edo kontrolatzeko	Bai
---	------------

INFORMATU GABEKO ADIERAZLEAK (aztertzen edo aplikaezina)

15.4.1 adierazlea. Gune babestuetan dauden eta mendietako biodibertsitatearen-tzat garrantzitsuak diren lekuak

15.4.2 adierazlea. a) Mendien eremu berdearen indizea eta b) lur menditsu degradatuaren proportzioa

15.5.1 adierazlea. Zerrenda gorriaren indizea

15.6.1 adierazlea. Irabazien banaketa bidezko eta zuzena egiten dela ziurtatzeko lege-, administrazio- eta arau-esparruak ezarri dituzten herrialdeen kopurua

15.7.1 adierazlea. Ezkutuko ehizatik edo legez kontrako trafikotik lortuta merkatura-tu diren flora- eta fauna-aleen proportzioa

15.9.1 adierazlea. a) Dibertsitate biologikorako 2011-2020 Estrategia-planarekin eta Aichiko bigarren xedearekin bat datozen helburu nazionalak edo dibertsitate biologikoaren arloko estrategietan eta ekintza-planetan antzeko helburuak ezarri dituzten eta helburu horiek lortzeko egindako aurrerapenen berri eman duten herrialdeen kopurua; eta b) biodibertsitatearen integrazioa kontabilitateko sistema nazionaletan eta txostenen aurkezpenean, Ekonomia eta Ingurumen Kontabilitateko Sistema inplementatuz

15.a.1 adierazlea. a) Garapenerako laguntza ofiziala, zehazki biodibertsitatea kontserbatzera eta modu jasangarrian erabiltzera bideratua, eta b) biodibertsitate-rako egokiak diren tresna ekonomikoen bidez sortutako diru-sarrerak mugiarazitako finantzaketa

15.b.1 adierazlea. a) Garapenerako laguntza ofiziala, zehazki biodibertsitatea kontserbatzera eta modu jasangarrian erabiltzera bideratua, eta b) biodibertsitate-rako egokiak diren tresna ekonomikoen bidez sortutako diru-sarrerak mugiarazitako finantzaketa

15.c.1 adierazlea. Ezkutuko ehizatik edo legez kontrako trafikotik lortuta merkatura-tu diren flora- eta fauna-aleen proportzioa

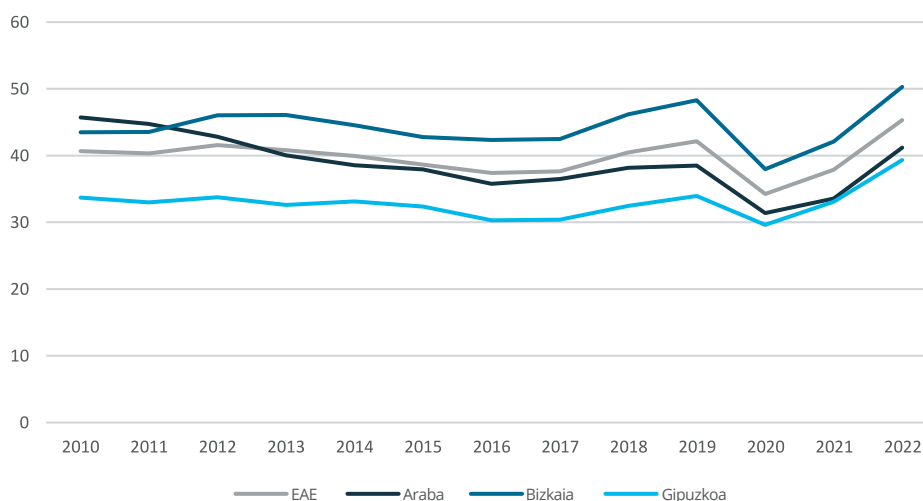
16. HELBURUA: Garapen jasangarrirako gizarte baketsu eta inklusiboak sustatzea, guztioi justiziarako sarbidea erraztea, eta euren jarduerak eta kontuak azaltzen dituzten erakunde eraginkorrak eta inklusiboak sortzea maila guztietan

16.1 helmuga. Nabarmen murriztea indarkeria-mota guztiak, eta horiei lotutako heriotza-tasak, mundu guztian

16.1.3 adierazlea. Azken 12 hilabeteetan a) indarkeria fisikoa, b) indarkeria psikologikoa edo c) sexu-indarkeria pairatu duen biztanleriaren proportzioa

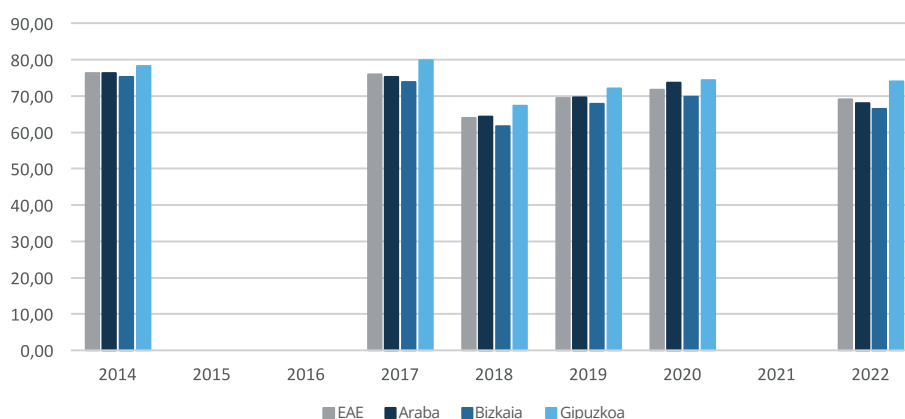
Delituen indizea

16.1.4 adierazlea. Ilundu ondoren bere bizilekuan bakarrik ibiltzean seguru sentitzen den biztanleriaren proportzioa

Ilundu ondoren bizileku-eremuan bakarrik ibiltzean seguru sentitzen diren 16 urte eta gehiagoko pertsonen proportzioa

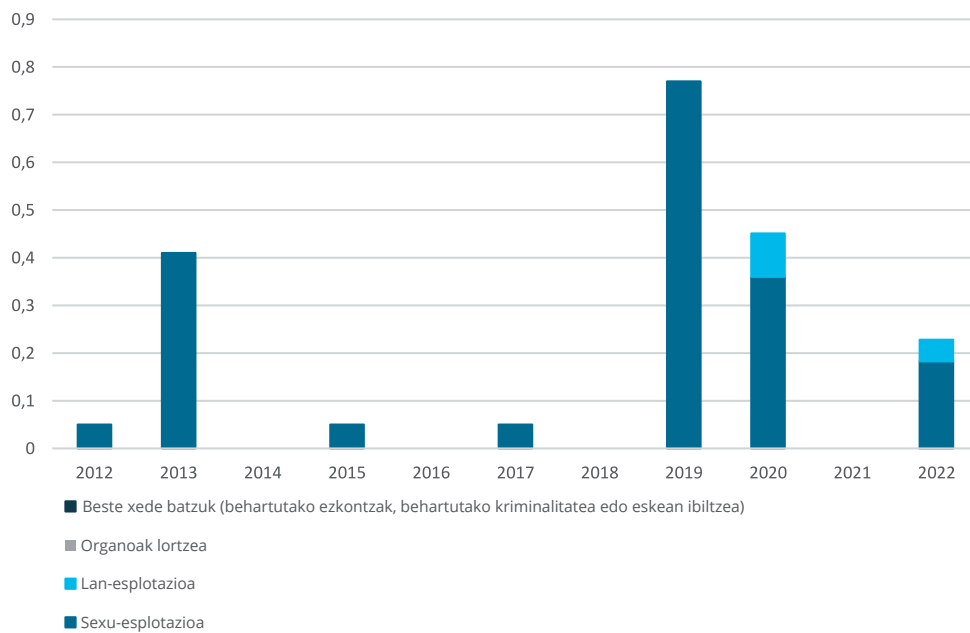

16.2 helmuga. Amaiera ematea haurren kontrako tratu txarrei, esplotazioari eta indarkeria-eta tortura-mota guztiei

16.2.2 adierazlea. Pertsonen salerosketaren biktimen kopurua 100.000 biztanleko, sexuaren, adinaren eta esplotazio-motaren arabera banatuta

Pertsonen salerosketaren atzemandako biktimen kopurua 100.000 biztanleko

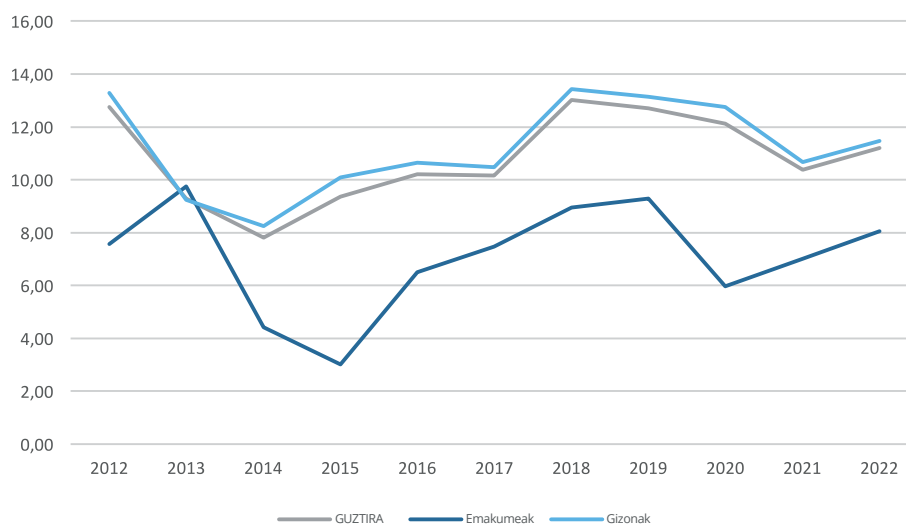

16.3 helmuga. Zuzenbidezko estatua sustatzea maila nazionalen eta nazioartean, eta justizia eskuragarri izateko aukera-berdintasuna bermatzea denontzat

16.3.2 adierazlea. Preso dauden biztanle guztien artean kondenatuak izan ez diren atxilotuen proportzioa

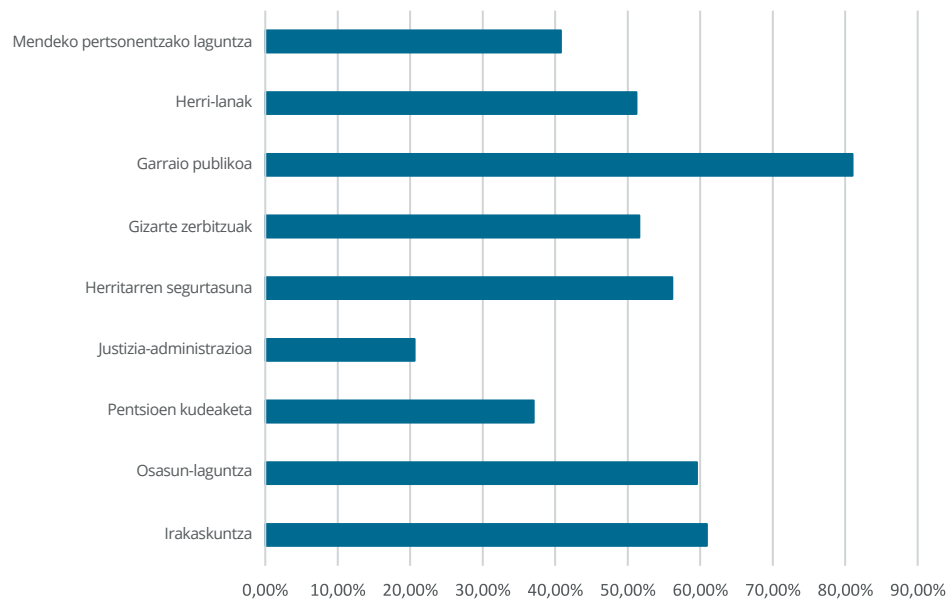
Preso dauden biztanle guztien artean kondenatuak izan ez diren atxilotuen proportzioa

16.6 helmuga. Kontuak emango dituzten erakunde eraginkorrak eta gardenak sortzea maila guztietan

16.6.2 adierazlea. Oinarrizko zerbitzuekin izandako azken esperientziarekin pozik gelditu diren biztanleen proportzioa

 Hainbat arlotako zerbitzu publikoen funtzionamenduarekin pozik sentitzen diren biztanleen proportzioa. 2022. urtea

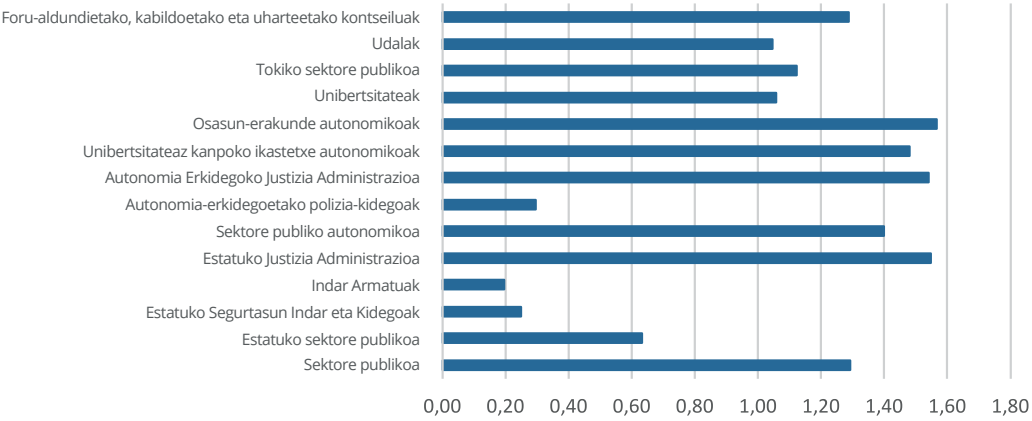

 Zerbitzu publikoen funtzionamenduarekin pozik sentitzen diren biztanleen proportzioa	50,98	%
 Demokraziak Euskal AEn duen funtzionamenduarekin pozik dauden pertsonen proportzioa	64,00	%
 Eusko Jaurlaritzarengan konfiantza duten pertsonen proportzioa	78,00	%
 Gobernuaren kalitate-indizea	0,97	Indizea
 Autonomia Erkidegoen Gardentasun Indizea	100	Indizea

16.7 helmuga. Beharrei erantzungo dieten erabaki inklusiboak, parte-hartzaileak eta esan-guratsuak hartuko direla bermatzea maila guztietan

16.7.1 adierazlea. Tokiko zein estatuko erakundeetako plazen proportzioak, besteak beste, a) legebiltzarretan, b) administrazio publikoan eta c) botere judizialean, banaketa nazionalarekin alderatuta, eta sexuaren, adinaren, desgaitasunen bat duten pertsonen eta biztanle-taldearen arabera banatuta

 Hainbat sektoretako emakumeen proportzioaren ratioa, 6-64 urte bitarteko populazioko emakumeen proportzioarekiko. 2023. urtea

16.9 helmuga. 2030. urterako, denok nortasun juridikoa izan dezagula ahalbidetzea, batez ere jaiotzak erregistratzearen bidez

16.9.1 adierazlea. Jaiotza erakunde zibil batean erregistratuta duten 5 urtetik beherako haurren proportzioa, adinaren arabera banatuta

 Jaiotza erakunde zibil batean erregistratuta duten 5 urtetik beherakoen proportzioa	100	%
--	------------	---

INFORMATU GABEKO ADIERAZLEAK (aztertzen edo aplikaezina)

16.1.1 adierazlea. Nahita eginiko hilketen biktimen kopurua 100.000 biztanleko, sexuaren eta adinaren arabera banatuta

16.1.2 adierazlea. Gatazkekin lotura duten heriotzak 100.000 biztanleko, sexuaren, adinaren eta kausaren arabera banatuta

16.2.1 adierazlea. Azken hilabeteetan beren zaintzaileen zigor fisiko edo eraso psiko-logikoren bat jaso duten 1 eta 17 urte bitarteko haurren proportzioa

16.2.3 adierazlea. 18 urte bete aurretik sexu-indarkeria pairatu zuten 18 eta 29 urte bitarteko emakumeen eta gizonen proportzioa

16.3.1 adierazlea. Azken 12 hilabeteetan indarkeria pairatu duten eta biktimizazioa agintari eskudunei edo gatazkak konpontzeko ofizialki onartutako beste mekanismo batzuei jakinarazi dieten biktimen kopurua

16.3.3 adierazlea. Azken bi urteetan gatazkaren batean parte hartu duten eta gatazkak konpontzeko mekanismo ofizial zein ez-ofizial batean sartu diren biztanleen proportzioa, mekanismo-motaren arabera banatuta

16.4.1 adierazlea. Sartzen eta irteten diren legez kanpoko finantza-korronteen guztizko balioa (Estatu Batuetako indarreko dolarretan)

16.4.2 adierazlea. Konfiskatutako, aurkitutako edo entregatutako armen proportzioa, haien legez kanpoko jatorria edo testuingurua agintari eskudun batek zehaztu edo ezarri badu, nazioarteko tresnekin bat etorritik

16.5.1 adierazlea. Azken 12 hilabeteetan, funtzionario publiko batekin gutxienez harremana izan eta hari eskupekoa ordaindu dioten edo funtzionario publiko batek eskupekoa eskatu dien pertsonen proportzioa

16.5.2 adierazlea. Azken 12 hilabeteetan, funtzionario publiko batekin gutxienez harremana izan eta hari eskupekoa ordaindu dioten edo funtzionario publiko batek eskupekoa eskatu dien negozioen proportzioa

16.6.1 adierazlea. Gobernuaren oinarritzko gastuak, hasieran onartutako aurrekontuarekiko proportzioan, sektorearen arabera banatuta (edo aurrekontu-kodeen edo antzeko elementuen arabera)

16.7.2 adierazlea. Erabakiak modu inklusiboan hartzen direla eta horrek bere beharrei erantzuten diola uste duen biztanleriaren proportzioa, sexuaren, adinaren, desgaitasunen bat duten pertsonen eta biztanle-taldearen arabera banatuta

16.8.1 adierazlea. Garapen-bidean dauden herrialdeek nazioarteko erakundeetan dituzten ordezkarien eta boto-eskubideen proportzioa

16.10.1 adierazlea. Azken 12 hilabeteetan egiaztatu diren kazetarien, komunikabideetako kideen, sindikalisten eta giza eskubideen defendatzaileen hilketen, bahiketen, bortxazko desagerpenen, atxiloteta arbitrarioen eta torturen kasuen kopurua

16.10.2 adierazlea. Zenbat herrialdek hartzen eta aplikatzen dituzten konstituzio-, lege- eta arau-bermeak informaziorako sarbide publikorako

16.a.1 adierazlea. Giza eskubideen aldeko erakunde nazional independenteak izatea, Parisko Printzipioak betez

16.b.1 adierazlea. Azken 12 hilabeteetan, giza eskubideen nazioarteko legeek debekatzen dituzten diskriminazio-moduren bat dela eta diskriminatuta edo erasota sentitu den biztanleriaren proportzioa

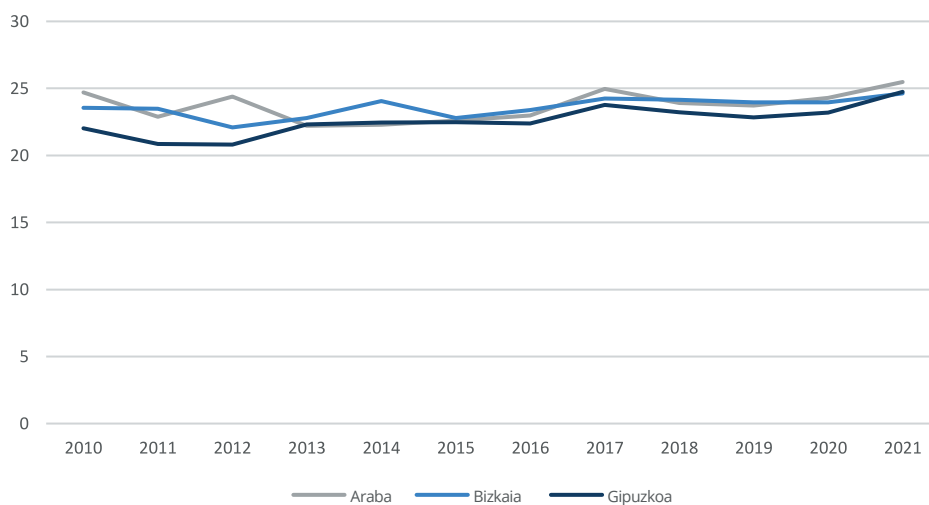
17. HELBURUA: Garapen Jasangarrirako Mundu Aliantza inplementatzeko eta biziberritzeko tresnak sendotzea

17.1 helmuga. Barneko baliabideen mugikortasuna indartzea, nazioarteko babesa emanez garapen-bidean dauden herrialdeei, diru-sarrera fiskalak eta beste era batekoak bilatzeko ahalmena hobetze aldera

17.1.1 adierazlea. Gobernuaren diru-sarrerak guztira, BPGarekiko proportzioan, iturriaren arabera banatuta

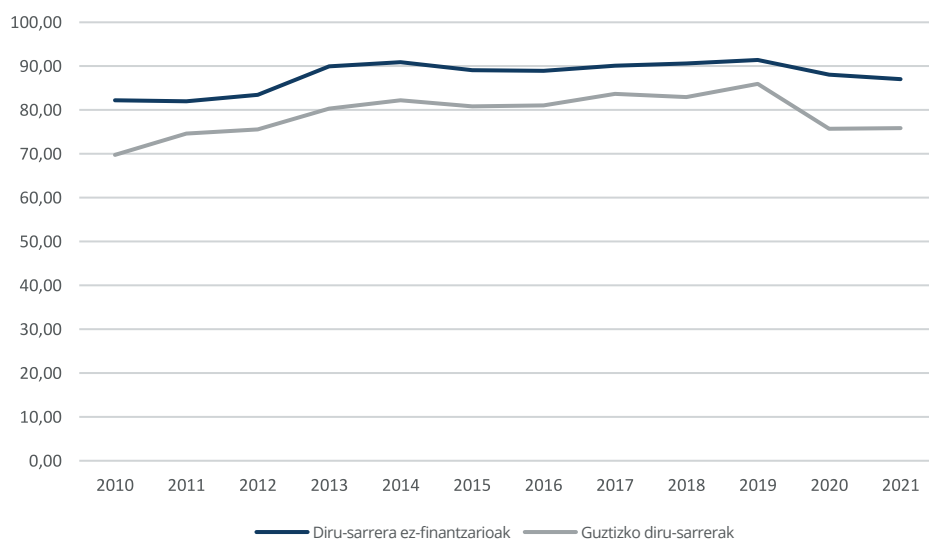
Administrazio Publiko Autonomikoen eta Tokikoen guztizko diru-sarrerak, BPGarekiko proportzioan

17.1.2 adierazlea. Barneko zergen bidez finantzatzen den aurrekontu nazionalaren proportzioa

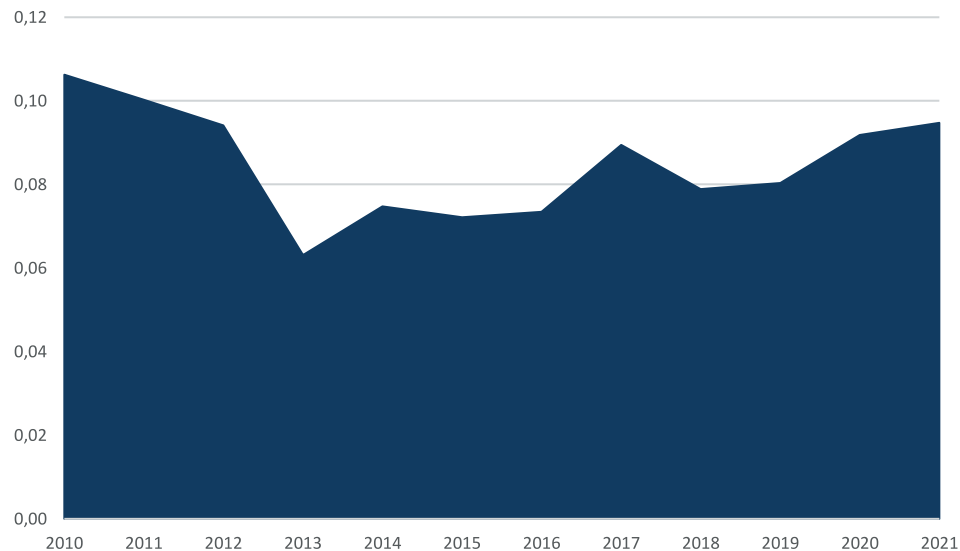
Zergetatik datozen guztizko diru-sarriren eta diru-sarrera ez-finantzarioen proportzioa autonomia erkidegoan eta tokiko administrazio publikoetan

17.3 helmuga. Hainbat iturritako finantza-baliabide gehigarriak mobilizatzea, garapen-bidean dauden herrialdeentzat

17.3.1 adierazlea. Hainbat iturritatik datozen garapen-bidean dauden herrialdeen-tzako finantza-baliabide gehigarriak

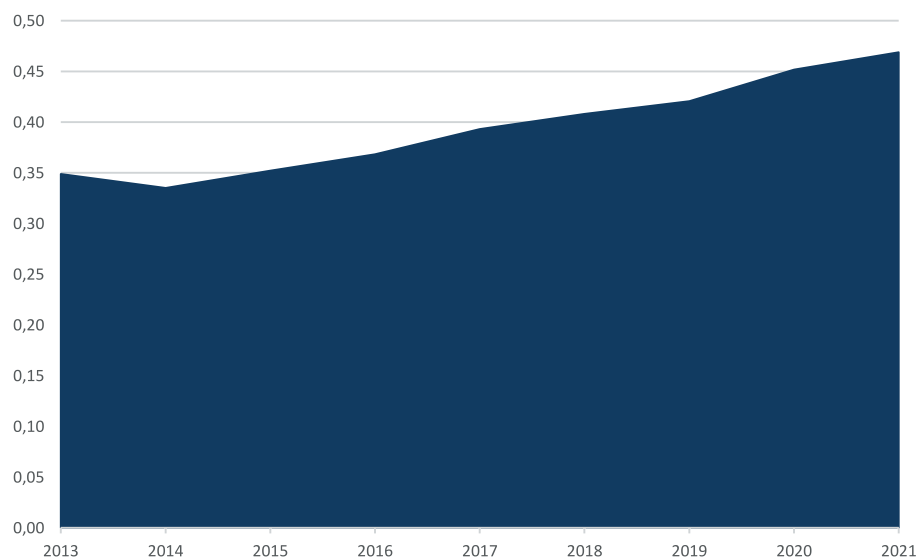
 Autonomia Erkidegoaren eta tokiko herri-administrazioen garapenerako laguntza ofizial garbia, BPGaren proportzioan. Ehunekoa

 Zuzeneko inbertsio garbia garapenerako laguntza ofiziala jasotzen duten herrialdeetan	1.566,89 Milioi €
 Autonomia Erkidegoaren eta tokiko herri-administrazioen garapenerako laguntza ofizial garbia	73,90 Milioi €
 Zuzeneko inbertsio garbia garapenerako laguntza ofiziala jasotzen duten herrialdeetan, BPGaren proportzioan	1,82 %

17.3.2 adierazlea. Igorpenen bolumena (Estatu Batuetako dolarretan), BPG osoarekiko proportzioan

 Atzerrira bidalitako igorpenen bolumena, BPGaren proportzioan. Ehunekoa

Atzerriara bidalitako igorpenen bolumena

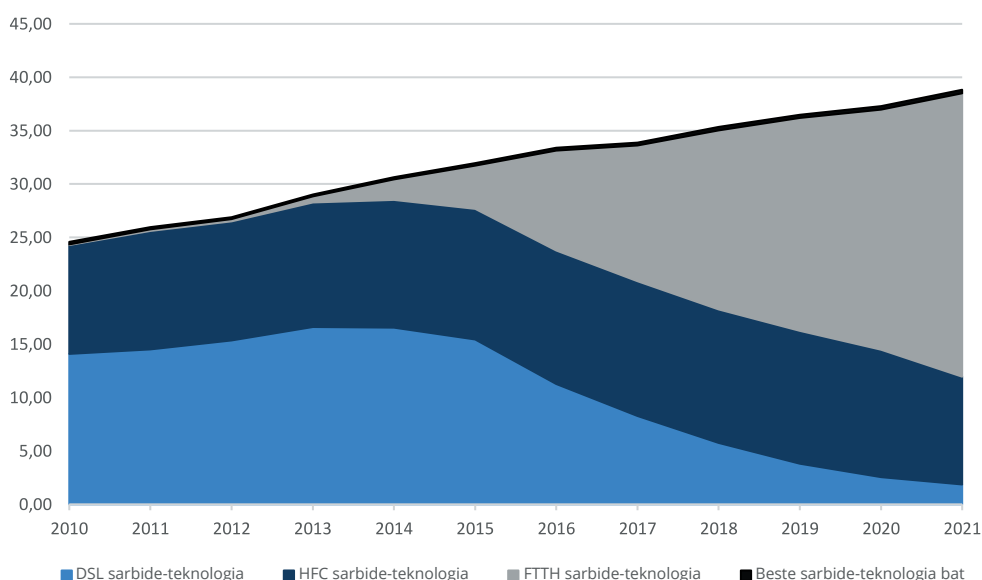
365,73 Milioi €

17.6 helmuga. Eskualde-mailako eta nazioarteko Iparralde-Hegoalde eta Hegoalde-Hegoalde lankidetza hobetzea, baita lankidetza trianguluarra ere, honako arlo haue-
tan: zientzia, teknologia, berrikuntza eta horietarako sarbidea; eta ezagutzen trukea
areagotzea bi aldean artean hitzartutako baldintzetan, egungo mekanismoen arteko
koordinazioa hobetuz (bereziki, Nazio Batuei dagokienez) eta teknologiaren erabilera
erraztuko duen mundu-mailako mekanismo baten bidez

17.6.1 adierazlea. Banda zabal finkoko Internet-zerbitzura harpidetutakoen kopurua
100 biztanleko, abiaduraren arabera banatuta

Banda zabal finkoko linea kopurua 100 biztanleko

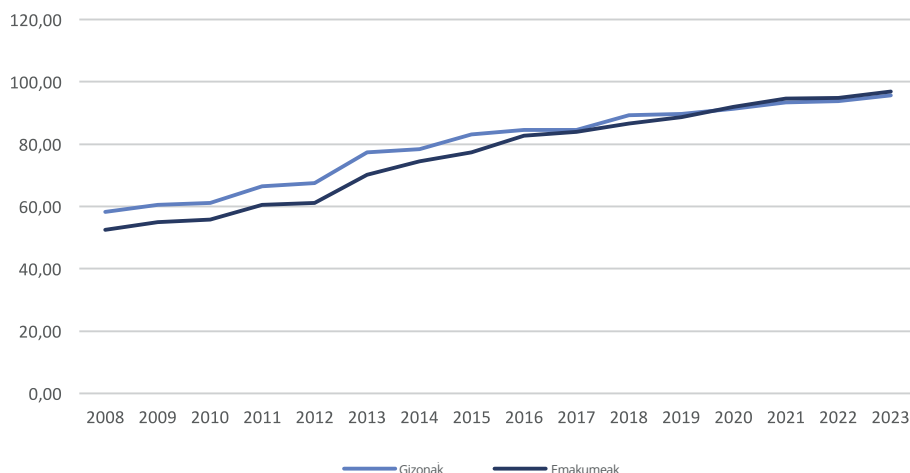

17.8 helmuga. Martxan jartzea, beranduenez 2017an, teknologia-bankua eta zientziaren,
teknologiaren eta berrikuntzaren arloko ahalmena sortzeko babes-mekanismoa, au-
rrerapen txikieneko herrialdeentzat; eta teknologia instrumentalen erabilera area-
gotzea, bereziki, informazioaren eta komunikazioen teknologiarena

17.8.1 adierazlea. Internet erabiltzen duten pertsonen proportzioa

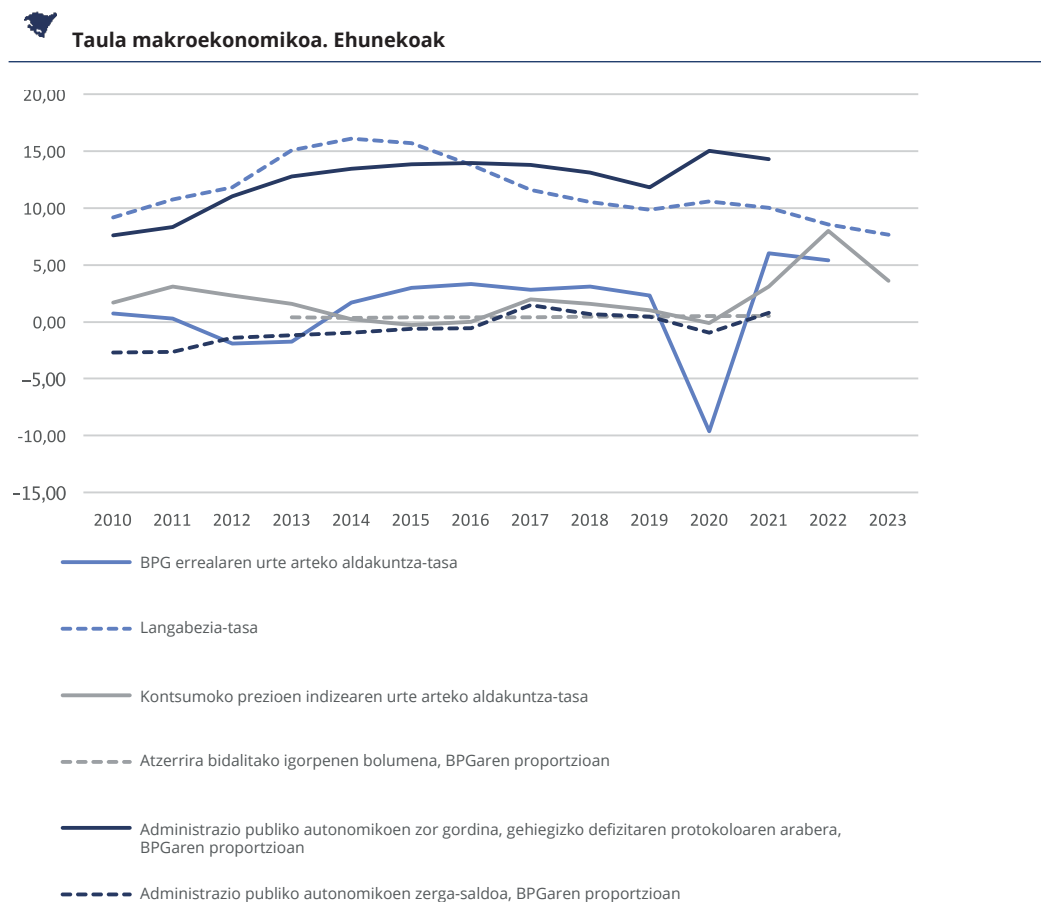

Azken hiru hilabeteetan Internet erabili duten 16-74 urteko pertsonen proportzioa

17.13 helmuga. Munduko egonkortasun makroekonomikoa areagotzea, baita politiken arteko koordinazioaren eta koherentziaren bidez ere

17.13.1 adierazlea. Taula makroekonomikoa

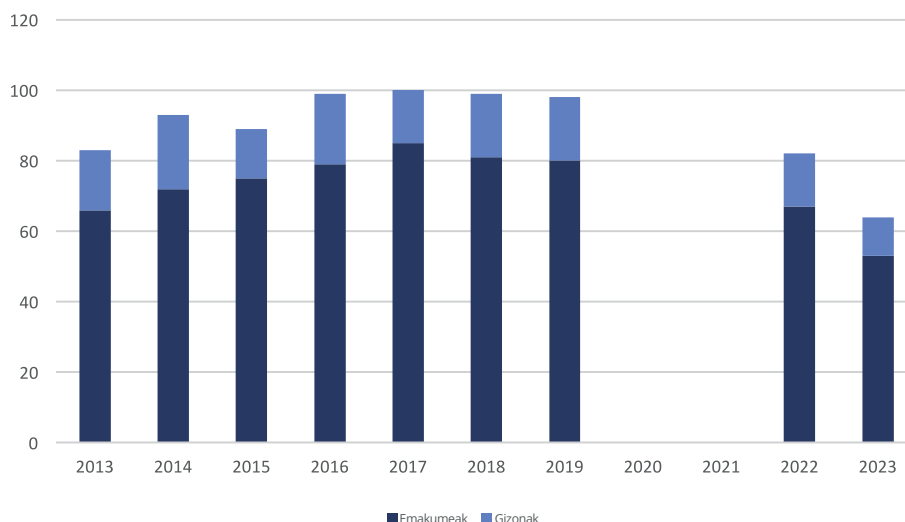

17.16 helmuga. Garapen Jasangarrirako Munduko Ituna hobetzea, eta horren osagarri izango diren hainbat interesdunen arteko aliantzak ezartzea, ezagutzak, espezializazioa, teknologia eta finantza-baliabideak mobilizatzeko eta trukatzeko, herrialde guztietan, bereziki garapen-bideetan daudenetan, Garapen Jasangarrirako Helburuak lortzeko babesa emate aldera

17.16.1 adierazlea. Hainbat interesdunen artean Garapen Jasangarrirako Helburuak lortzera bideratutako garapen-jardueren eraginkortasuna aztertzean, aurrerapenen berri eman duten herrialdeen kopurua

Euskadiko Gazteak Lankidetzan programan parte hartu duten gazteak

17.18 helmuga. 2020. urterako, garapen-bidean dauden herrialdeei (aurrerapen txikieneko herrialdeak eta garapen-bidean dauden uharte-estatu txikiak barne) ahalmena sortzeko emandako babesak hobetzea, datu egokiak, fidagarriak eta kalitatezkoak erabilgarritasuna nabarmen areagotzeko; datu horiek honela banakaturik egon beharko dute: diru-sarrerak, sexua, adina, arraza, jatorri etnikoa, migrazio-estatusa, desgaitasuna, kokapen geografikoa eta testuinguru nazionalak egokituz jotzen diren beste ezaugarri batzuk

17.18.2 adierazlea. Estatistikei buruzko legedi nazionala Estatistika Ofizialen Oinarriko Printzipioen arabera duden herrialdeen kopurua

 Estatistikei buruzko legediak Estatistika Ofizialen Oinarriko Printzipioak betetzen ditu	Bai
---	------------

17.18.3 adierazlea. Guztiz finantzatuta eta aplikatzeko bidean dagoen Estatistika Plan Nazional bat duden herrialdeen kopurua, finantzaketa-iturrien arabera banatuta

 Autonomia-erkidegoko estatistika plan bat dago, erabat finantzatuta eta aplikatzeko fasean	Bai
---	------------

17.19 helmuga. 2030. urterako, martxan dauden ekimenak aprobetxatzea garapen jasangarriaren arloan egindako aurrerapenak neurtzea ahalbidetuko duten zenbait adierazle sortzeko; adierazle horiek, halaber, barne-produktu gordinaren osagarri izango dira, eta garapen-bidean dauden herrialdeetan ahalmen estatistikoa sortzen lagunduko dute

17.19.2 adierazlea. Azken hamar urteetan a) biztanleria- eta etxebizitza-errola bat (gutxienez) egin duten eta b) jaiotzen % 100 eta heriotzen % 80 erregistratuta dituzten herrialdeen proportzioa

 Azken hamar urteetan gutxienez biztanleriaren eta etxebizitzaren errola bat egin da	Bai
 Jaiotzen % 100 eta gutxienez heriotzen % 80 erregistratu dira	Bai

INFORMATU GABEKO ADIERAZLEAK (aztertzen edo aplikaezina)

17.2.1 adierazlea. Garapenerako laguntza ofizial garbi eta osoa gutxien aurreratutako herrialdeetarako, Ekonomia Lankidetzaren eta Garapenerako Antolakundeko (ELGA) Garapenerako Laguntza Batzordeko emaileen nazio-errenta gordinarekiko (NEG) proportzioan

17.4.1 adierazlea. Zorraren itzulketa, ondasun eta zerbitzuen esportazioekiko proportzioan

17.5.1 adierazlea. Garapen-bidean dauden herrialdeentzat (aurrerapen txikieneko herrialdeak barne) inbertsioak sustatzeko sistemak ezarri eta aplikatzen dituzten herrialdeen kopurua

17.7.1 adierazlea. Garapenerako laguntza ofizial garbi eta osoa gutxien aurreratutako herrialdeetarako, Ekonomia Lankidetzaren eta Garapenerako Antolakundeko (ELGA) Garapenerako Laguntza Batzordeko emaileen nazio-errenta gordinarekiko (NEG) proportzioan

17.9.1 adierazlea. Garapen-bidean dauden herrialdeei hitzemandako laguntza finantzario eta teknikoak (Iparralde-Hegoalde eta Hegoalde-Hegoalde lankidetzaren bitartez, eta baita lankidetzaren trianguluarraren bitartez ere) duen balioa, dolarretan

17.10.1 adierazlea. Muga-zergen munduko batezbesteko haztatua

17.11.1 adierazlea. Garapen-bidean dauden herrialdeen eta aurrerapen txikieneko herrialdeen parte-hartzea mundu-mailako esportazioetan

17.12.1 adierazlea. Garapen-bidean dauden herrialdeek, aurrerapen txikieneko herrialdeek eta garapen-bidean dauden uharte-estatu txikiek dituzten muga-zergen batezbesteko haztatua

17.14.1 adierazlea. Garapen jasangarrirako politiken koherentzia hobetzeko mekanismoak dituzten herrialdeen kopurua

17.15.1 adierazlea. Garapenerako lankidetzaren hornitzaileek herrialde bakoitzeko emaitzen esparruak eta plangintza-tresnak zenbateraino erabiltzen dituzten

17.17.1 adierazlea. Azpiegituran arreta jartzen duten aliantza publiko-pribatuei hitzemandako zenbatekoa, Estatu Batuetako dolarretan

17.18.1 adierazlea. Ahalmen estatistikoaren adierazlea, Garapen Jasangarrirako Helburuen jarraipena egiteko

17.19.1 adierazlea. Garapen-bidean dauden herrialdeetako ahalmen estatistikoa indartzera bideratutako baliabide guztien balioa, dolarretan

Oharren eranskina

Beste dokumentu
interesgarri batzuetarako
estekak

•**2030 Agendako garapen jasangarriaren adierazleak**

<https://eu.eustat.eus/adierazleak/gjh.html>

•**Seigarren Borondatezko Jarraipen Txostena** (2022. urtea)

https://www.euskadi.eus/contenidos/informacion/docs_interes_transicionsocial/eu_def/adjuntos/Informe-Seguimiento-2022-Agenda-2030_eusk.pdf

•**Bosgarren Borondatezko Jarraipen Txostena** (2021. urtea)

https://www.euskadi.eus/contenidos/informacion/docs_interes_transicionsocial/eu_def/adjuntos/2030-Agenda-Jarraipen-txostena-2021.pdf

•**Laugarren Borondatezko Jarraipen Txostena** (2020. urtea)

https://www.euskadi.eus/contenidos/informacion/agenda2030/eu_def/adjuntos/2020_jarraipena_Agenda_Euskadi_Basque_Country_2030.pdf

•**Hirugarren Borondatezko Jarraipen Txostena** (2019. urtea)

https://www.euskadi.eus/contenidos/informacion/agenda2030/eu_def/adjuntos/2019_jarraipena_Agenda_Euskadi_Basque_Country_2030.pdf

•**Bigarren Borondatezko Jarraipen Txostena** (2018. urtea)

https://www.euskadi.eus/contenidos/informacion/agenda2030/eu_def/adjuntos/2018_jarraipena_Agenda_Euskadi_Basque_Country_2030.pdf

•**Lehenengo Borondatezko Jarraipen Txostena** (2017. urtea)

https://www.euskadi.eus/contenidos/informacion/agenda2030/eu_def/adjuntos/2017_jarraipena_Agenda_Euskadi_Basque_Country_2030.pdf

•**Euskadiko Hiri Agendaren bigarren jarraipen-txostena**

<https://www.euskadi.eus/informazioa/bultzatu-2050-basque-urban-agenda/web01-a2lurral/eu/>

•**Euskadiko Hiri Agendaren lehenengo jarraipen-txostena**

https://www.euskadi.eus/contenidos/informacion/bultzatu_2050/eu_def/adjuntos/informe-01-BULTZATU-2050-eus.pdf

